VITT. EMANUELE

Digitized by Google

12-13-B-31 [illegible]

INSTRVMENTA
Curationis Morborum Deprompta
EX PHARMACIA,
Chirurgia, & Diæta

De Inſtrumentis Pharmaceuticis ex Galeniτis & Chymicis.

In qua multa traduntur praxim ineuntibus vtiliſſima, eoſque velut manu ducentia.

AVTHORE
H. TENCKE,
Profeſſ. Reg. Monſpel.

Prodeunt hac iterata editione.

Excellentiſſimo Domino
ANTONIO RAVELLO
Philoſ. & Medic. Profeſſori
Dicata.

Ex libris Iacobi Perotti

VENETIIS; M.DC.LXXXVI.
Typis Ioſeph Mariæ de Ruinettis.
Superiorum Permiſſu, ac Priuilegio.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE
BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE
1303

12. 13. D 37

Digitized by Google

ANTONIO RAVELLO

Domino ſuo Collendiſſimo

Ioſeph Maria Ruinettus Fel.

HEncke Regij ac Egregij Monſp. Profeſſ. opuſculum Pharmaceuticum Galenico-Chymicum,

 Tri-

Triplici Fonti inſeruiens ite-
rum recenter excuſum alacri-
ter ſe prodit ante conſpectum
tuum , vtriuſque Medicinæ lu-
men atque Columen; cùm ſit
Diuinum penè enchyridion
gemmis adeò pretioſis refer-
tum, vt breuiſſima quippe tem-
poris intercapedine , facilli-
mus ad apicem practicæ pateat
aditus , cunctaque neceſſaria
compendiosè perſtringat, Tui
Nominis ac Ominis Scuto Te-
ctus ac protectus non dubita-
ui nouiter prælo excutere, ad
hanc electionem me compulit
Tua Celebritas in omnibus
diſciplinarum Studijs , ac ſpe-
cimina non obſcura, quæ præ-
buiſti præter omnium ſpem de

tua

tua facilitate , tam dicendi , quàm in ſanandis etiam deploratis morbis ferè incurabilibus, ita vt & à dicendo , & à medendo medicus verè dicendus ſis. Vti te tota inclytorum votis Nobilium Corona vno ore paſſim te prædicant virum eximijs Ingenij dotibus præditum , vnde prorsùs indelebile Nomen , & fama perennis , vt Medicina plus à te recipiat ſplendoris, quàm tu ab ea retuleris ornamenti . Viue ergo Vir celeberrime , meque tibi quouis tempore & loco Prçconem officioſiſſimum habebis, meque votis tuis deditiſſimum mancipium ſuſcipere non dedigneris . Viue proxi-

morum ſaluti ; viue ſummis laudibus extollende, viue viue quandiu durabit ipſa, quæ ſemper durabit, æternitas.

Venetijs Idib. Aug. 1686.

BI-

BIBLIOPOLA

MEDICINÆ STVDIOSIS.

ECCE optatis veſtris reſpondeo, philiatri candidi; & quod tandiu nixè rogaſtis, vt opus hoc typis mandandum curarem, vobis iam offero. Seriùs quidem quàm oportuit vt aſſiduos in ſtudijs labores, & veſtrum in ſcribendo tædium demulcerem. Eo tamen lubentiùs id præſtiti, quò rem publicæ ſaluti vtiliſſimam à vobis ipſis intelligo, qui theorico lacte ali-

quando imbuti ad praxim non niſi alienis ducimini experimentis. Interpretor non aliud fuiſſe intentum Profeſſoris Illuſtriſſimi, qui hæc in ſuis prælectionibus vobis contulit, quàm vt ſelectiora remedia pro quocumque affectu velut in ſynopſim contraheret, modumque vtendi, ſyrteſque in curatione fugiendas innueret, quò aditus praxeos aut faciles aut minus aſperos redderet, & remoram, quæ tyrones practicos non parum retardat, abigendo, tempus inexpertis longum ad ſublimius ſtudium dirigeret. Obſeruationum & inuentorum multitudo, quibus ſe huc vſque extulit ſtudiorum felicitas,

Me-

Medicinæ ærarium fecit penè immenſum. Dum alter alterius labores præuenit, tempus occupat, & ad maiora meditantem extollit. Vitæ breuitatis diſpendium compenſat tam officioſa ſollicitudo, & ſic vtili Doctorum commercio artis longitudo quodammodo adæquatur. His igitur & vos fruimini, quæ vt vobis in vberes fructus creſcant medullitùs exopto.

D E
INSTRVMENTIS
PHARMACEVTICIS
Galenicis & Chymicis.

Proœmium.

VT nihil eſt tanti momenti in praxi medica quàm recta remediorum adminiſtratio, ſic nihil Medico circa ægros verſanti difficilius occurrit, nec quidquam eſt quod ipſius animum magis anxiè ſuſpendat. Opus eſt ſummo iudicio, ne dicam immenſo, quod omnia penetret, expendat, metiatur, & ritè inuenta ſubiecto applicet; ad quod vix ipſe ſufficiat Hippocrates, qui bonorum omnium in Medicina inuentor eſt ſimul & omnium fidiſſimus director.

Sa-

Sapienter Galenus *a* ex ipſius mente ſcripſit, facile eſſe cognitâ cauſâ remedium inuenire, eumque ſufficere ad curandum qui ſufficit ad cognoſcendum. Quæ cognitio non includit ſolùm exactam eorum notitiam, quæ ſecundùm & præter naturam ſunt, ſed etiam rerum omnium quæ ad perfectam faciunt medelam; ſic enim curatio facilis eſt, cui omnia ad illam requiſita aperta ſunt. Sed quænam eſt illa ingenij felicitas & εὐστοχία, quæ partium affectarum, morborum, cauſarumque naturam, & complexus, auxilij quoque vim ſic aſſequitur, vt ſingula in quolibet ægrotante ad juſtum modum oportunè præſcribat, nec ſit remedium diſparis virtutis, ſuperfluum vel inſufficiens, aut minus naturæ conueniens. Rectè Galenus *b* ad duo collimat, vnum eſt methodo remedium ſpecificum inuenire; alterum ſubiecto inuentum prudenter adminiſtrare. Vtrumque hìc, quantum ob breuitatem expedit, deſignabimus, præmiſſis ſequentibus neceſſariò præſciendis.

a 7. *Meth*. b 7. *Meth*.

Remedium eſt quodcunque corporis affectum præter naturam depellere poteſt: emanat à triplici fonte Diætà, Chirurgià & Pharmacià, vnde alia remedia ſunt Diæterica, quæ ſex rerum non naturalium adminiſtratione comprehenduntur. Chirurgica, quæ ex Chirurgiæ promptuario depromuntur: Pharmaceutica, quæ ex Pharmaciæ horreo deſumuntur, ſeu externa ſint, ſeu interna, ſimplicia vel compoſita; ex mineralium & metallorum fodinis deprompta, vel ex vegetantium aut animalium familia; ſiue vt inquit Gal. ad facienda, admouenda, aſſumenda, & educenda reuocentur.

Modi per quos remedia inueniuntur quatuor ſunt, ratio, experientia, analogiſmus, & indicatio. Varietas dogmatum, corporum, cauſarum, & ſignorum analogia rationem reddunt valdè ambiguam; experientia & analogiſmus ſæpiùs imponunt, quia à particularibus & incognitis ad particularia procedunt. Tutior eſt indicatio, quæ ex ſolo indicante percepto, protinùs quaſi ab inſito quodam principio auxilij naturam inſinuat.

Indicantia ſunt morbus, cauſa ipſius, ægrotantis natura & vires, accedit vrgens ſymptoma; proinde tot ſunt à quibus deſumitur indicatio.

In deſumendis indicationibus à morbo & cauſa, progrediendum à genericis per ſubalternas vſque ad ſpecificas; non enim immorandum in ſola generica, quia nullius remedij naturam inſinuat: poſito enim quòd ſit morbus aut cauſa, non ideò patet quod ſit alterandum vel vena ſecanda, quia poteſt fieri vt non ſit intemperies, nec plethora. Neque in ſubalterna; licet enim notum ſit quòd morbus ſit intemperies, adhuc tamen non patet, vtrùm ſit calida vel frigida. Tandiu igitur diuidendum morbos & cauſas, donec à genericis in ſubalternas, & à ſubalternis ad ſpecificas peruentum ſit differentias, à quibus tantùm indicatio vtilis deſumitur, cui reſpondet materia quæ primò & per ſe affectum & cauſam tollere poteſt. Licet autem indicatio ſpecifica proximè ſufficiat ad remedij inuentionem, oportet tamen totis viribus eniti vt aſſequamur indicationem determinatam, quod licet difficil-

limum

limum ſit, ex eo quod indiuidualia non habent proprietates, per quas cognoſci poſſint, propiùs tamen ad eam accedere tentandum; ſi enim quem gradum calor febrilis in aliquo laborante obtineat, neſciamus, remedium æqualis virtutis, niſi caſu non adhibebimus.

In indicationibus perſoluendis vrgentia primum locum obtinent, fruſtra enim ſuadetur remedium à morbo & cauſa, ſi vires ad ferendum non ſufficiant.

Sequuntur cauſæ, inter quas *primò* externæ ſunt ſubmouendæ, deinde antecedens, poſtea conjuncta, & ſi poteſt fieri vno & eodem remedio vtraque ſimul oppugnanda; demum fouens omnis cauſa radicitus tollenda. Rarò diuturni affectus ſine illa ſunt, quà manente obſtinatè perdurant aut recurrunt: ſedem habet in contentis, vel in partibus ſolidis intemperies, obſtructione aut alio vitio affectis, vel in vtriſque, vel in abuſu ſex rerum non naturalium, vel demum in remedijs perperam adminiſtratis aut diutius exhibitis.

Impedimenta, ſi quæ ſint, auferenda

da ſunt; vt in vulneribus & vlceribus ſi corpus inſit extraneum, fluxio, humor viſcidus impactus deterſione indigens, praua partis temperies, calloſa labiorum durities, & ſic in cæteris affectibus.

Morbus deinde oppugnandus, qui ſublata cauſa & impedimentis, non difficile, ſi ſit curabilis, euaneſcit.

Partibus denique roborandis ſtudendum eſt, quod non niſi demptis cauſis, morboque ſublato tentari debet; quia cùm roborantia ſint adſtringentia, materiam ſuperſtitem impingerent, & reſolutioni magis difficilem redderent. In morbis chronicis, roborantia alterantibus & euacuantibus immiſcenda, poſtquam major humorum portio euacuantibus fuerit ſublata.

Rectum remedia adminiſtrandi modum deſignat Hippocr. & Galenus Comm. 2. in 6. de morbis vulg. text. 33. ſequentibus medico curationem auſpicanti animaduertendis.

Primum eſt, quid ſit faciendum. Quidquid agimus in morborum curatione id reduci poteſt ad euacuantia,

alte-

alterantia, roborantia, & reficientia. Vtrùm igitur ſit euacuandum, alterandum, roborandum, aut reficiendum; id ex morboſo pendet apparatu; ſi enim plethora vel cacochymia ſit, euacuandum; ſi intemperies, alterandum; ſi vires ſint fractæ, roborantibus vtendum, in emaciatione verò reficiendum.

Secundum eſt; quali remedio opus ſit. Qualitas remedij non ab alio quàm à morbi, cauſæque ipſius qualitate indicatur, quam vt depellere poſſit, oportet vt ſit ipſi contraria. Itaque ſi ſit intemperies calida auxilium frigidum competit; ſi frigida calidum, &c. ſic & tenuitas humoris incraſſantia, craſſities attenuantia, viſciditas detergentia, lentor incidentia, malignitas alexipharmaca poſtulat. In morbis à bile vtendum eſt cholagogis, à pituita phlegmagogis, à melancholia, melanagogis, à ſero hydragogis, vt fuſiùs infra.

Tertium eſt; quantum & quouſque remedio vtendum ſit. Vt iuſta ſit remedij quantitas, reſpiciendum eſt ad morbi magnitudinem & ad vires ægro-

tan-

tantis : illam aſſequi non poſſumus niſi conſtet quantus ſit factus receſſus à naturali ſtatu;eò enim maior eſt morbus, quò magis ab habitu priſtino ſalubri totum corpus vel partem trahit in extrema. Morbi magnitudo præſumitur ex vi ſymptomatum, receſſus verò à naturali ſtatu ab ægrotantis naturà; quantum igitur morbus ſuperat naturalem habitum, tantum & ſibi æqualem alterationem aut euacuationem requirit.Iuxta hunc ſenſum Galen.non ſemel donec ſicciora remedia exigere carnem vlcere tentatam, quam os,tendinem, membranam, & alias partes carne temperamento ſicciores.

Similiter quò pars denſior fuerit minuſque poroſa, validiora poſtulat, quò rarior, leuiora.

Altior in corpore ſitus partis affectæ, fortiore indiget, quia longitudine itineris multum de viribus medicamenti deperditur.

Pars princeps vehementia renuit, ignobilis non recuſat.

Exquiſito ſenſu prædita ab acribus lædi-

a 3.*Meth.& alibi.*

læditur,obtuſiore verò iiſdem iuuatur. Aquilonia tempeſtas validiora, auſtrina verò mitiora expetit.

Copia materiæ morbum patientis proportionato indiget euacuante, vt radicitùs auferatur. Sed quia partium conditio, robur ægrotantis & materiæ contumacia plerumque ſuſtinere nequeunt plenam & ſubitam euacuationem, ideò partitis vicibus agendum, vt ex pluribus paruis vnica fiat euacuatio copiæ humoris reſpondens, quod non tantum de purgatione, ſed & de ſanguinis miſſione intelligi oportet. Id vero maximè in vſu eſt in chronicis affectibus, in quibus materiæ copia & contumacia impedit quin tota poſſit ſemel valido etiam purgante expelli, nullumque eſt in mora periculum. In acutis verò diſpar ratio, materia enim tenuis eſt,quam natura tentat ſubitò per criſim ſoluere: in his tamen non eſt ita citò procedendum, vt nulla virium aut impedimenti ratio habenda ſit; ſi enim turgente materia, viſcerum inflammatio inſignis validam purgationem reſpuat, abſtinebimus mochlicis, quia admodum calefaciunt & perturbant,

bant, vtemur verò blandis purgantibus, prout neceſſarium videbitur repetendis. At ſi non reclament vires, nullumque obſtet prohibens, vehemens morbus ſubitò delendus, ne citò vires opprimat; tum quia melius eſt aliquo virium diſpendio morbum depellere, quàm ſinere causà morbificà vires obrui. Quod accidit in morbis extremis, quia præcipites ſunt, quales ſunt apoplexia, inflammatio inſignis partium, & omnis ille affectus in quo materia eſt turgens.

Quouſque tandem agendum ſit, indicatur à fine ad quem tendit actio remedij indicati, qui alius non eſt quam ſtatus ſalubris: ad illud enim punctum redire intentio eſt, à quo morbus ſumpſit exordium; nempe ad ſtatum ſalubrem, tanquam ad terminum curationis.

Quartum eſt de occaſione & tempore opportuno remedium exhibendi. Hoc autem inſinuat præſentia indicantis, & abſentia prohibentis. *a* Occaſio remedij eſt inquit Galen. quando præ-

a *l.de opt.ſecta.*

preſens eſt indicans & vires non prohibent, hæc autem præceps eſt, ex Hipp. *a* præſertim in acutis: vnde alia eſt temporanea, quæ ſequitur vniuerſale morborum tempus, alia momentanea quæ particulare, eſtque dies, hora, vel momentum exhibendi remedij. Occaſio vniuerſalis habet certam latitudinem; particularis verò intra anguſtos limites coercetur.

Conſideratio vniuerſalium morbi temporum vtilis eſt tum ad inſtituendam victus rationem, tum & ad peculiare remedium adminiſtrandum; talis enim eſt curationis ratio, qualis morborum per ſua tempora mutatio. Cùm morbi inchoant inquit Hipp. *b* ſi quid videtur mouendum, moue. In acutis raro & in principijs medicamentis purgantibus vtendum, &c. Ita in morbis chronicis affectus qui longiùs protrahitur, vix niſi mutatis remedijs ſanatur: quod intellige non de remedij mutatione ſecundùm qualitatem ac ſpeciem, quando certi ſumus de cauſæ qualitate; tunc enim non ſecundùm ſpe-

a *Aph.* 1. *ſ.* 1. b *Aph.* 29. *ſ.* 2. 24. *ſ.* 1.

ſpeciem, ſed ſecundùm formam & vim agendi immutandum eſt remedium. Sic ſi morbus ſit calidus qui frigidis non miteſcat, non eſt calidis vtendum; omnia enim ſecundùm rationem facienti, ſi ſecundùm rationem non cedant, non tranſeundum ad aliud, docente Hipp. *a* ſed ita agendum, vt ſi priùs mitioribus vſi fuerimus, deinde validioribus vtamur, & è contra; ſimplex enim affectus qui leuioribus præſidijs tempeſtiuè non ceſſit, fortioribus aliquando profligatur.

Quolibet morbi tempore vel effrænate vel languide, vel ſufficienter mouet natura; ſi effrænate, coercenda eſt; ſi languidè, iuuanda; ſi ſufficienter, ſinenda eſt.

Vltimò obſeruandum de loco, in quo & per quem remedia ſunt adminiſtranda. Quod indicatur a loco in quo eſt indicans. At quod oportet vt Medicus anatomes peritus externas, vel internas vias eligat aptiores, per quas deuehi poſſit alterantis aut roborantis facultas. Euacuantia verò per loca conferen-

a *Aph.* 52. *ſ.* 2.

ferentia educere debent, ad quod non ſolùm ſequi debemus natiuam humorum propenſionem , ſed & vias per quas natura ſolet cum ægri leuamine ſeſe expedire à noxijs humoribus: quò natura vergit, inquit Hipp. *a* per loca conferentia, eò dunendum. Sic euacuatio commodè fit per ductus , in quos natura ſolet dirigere ; quam vt imitetur Medicus, oportet vt teneat ſolemnes vias,ad quas ipſa ſua deponit excrementa, quæ ſunt os, inteſtina, veſica, vterus, nares, ipſaque totius emunctorium,cutis. Sciat quoque particulares ductus, per quos faciliùs vitioſi humores excluduntur. Ita cerebrum expurgatur per ſutura, os, nares, aures: pectus per expectoratum: ventriculi pars ſuperior ἄνω, inferior κάτω potius ſubleuatur : inteſtina per aluum , hùc iecur , & lien : tum & diureticis, quibus & renes & veſica : vterus per ſuam ipſius ceruicem . Per has vias tam in naturali quàm præternaturali ſtatu, ſponte ducit natura, ſi euacuationem dirigat. Quæcũque enim

aliter

a *Aph*.21.*ſ*.1.

aliter ſit, nec naturæ motu, nec arte, ſed humoris orgaſmo prouocatur.

Omnia remedia, quæ exhibet Pharmacia, reducuntur ad tria genera, primum eſt alterantium, ſecundum euacuantium, tertium roborantium, accedit quartum genus eorum quę paregorica dicuntur. Alterantia indicantur ratione qualitatis: euacuantia ratione quantitatis: roborantia ordinantur ad partes: paregorica reſpiciunt vrgentia ſymptomata.

Cùm autem remedia non præſcribantur niſi ſub certa quadam, & determinata forma, formula in qua exhibentur nihil aliud eſt quàm modus varius, ſub quo adminiſtrantur, qui diuerſus eſt, prout varia eſt pars affecta, morbis natura cauſæque, qualitas.

Totum hoc opus in quatuor partes diuiditur: in prima agitur de alterantibus: in ſecunda de euacuantibus: in tertia de roborantibus: in quarta de lenientibus, & paregoricis.

NOI REFORMATORI
dello Studio di Padoua.

HAuendo veduto per fede del Padre Inquiſitore nel Libro intitolato, *Inſtrumenta Curationis Morborum*, Stampato in Lione l'anno 1681. non v'eſſer coſa alcuna contro la Santa Fede Cattolica, e parimente per atteſtato del Segretario noſtro, niente contro Prencipi, e buoni coſtumi, concediamo Licenza à Gioſeppe Maria Ruinetti di poterlo riſtampare, oſſeruando gli ordini &c.

Data li 7. Decembre 1685.

(*Girolamo Baſadonna Proc. Reff.*
(*Nicolò Venier Proc. Reff.*
(

Gio: Battiſta Nicoloſi Seg.

PARS PRIMA.

De Alterantibus.

EXCREMENTA [illegible] peccant quantitate ſunt, nimis enim retenta in cauſas morborum faceſſunt. Sed quia non rarò purgationi obſtant primis, ſecundis qualitatibus, corruptione, aut putredine; ideo prius (modo abſit orgaſmi ſuſpicio) alterantibus, digerentibus, coquentibus pręparanda, & ad ſtatum naturali ſimilem reducenda ſunt, vt ſit fauſta & ſine vi purgatio. Si enim qualia purgentur, docente Hipp. quia verò etiam ſæpè partium intemperies & debilitas virium purgationem prohibent vel retardant, ijs quoque conuenientibus auxilijs prouidendum.

Vtroque igitur nomine purgationi præmittenda alteratio, quæ eſt commutatio ab alterante facta, vt amiſſa contentorum partiumq; qualitas reſtituatur. Qualitas hìc dicitur quodcunque ſit, ſeu tertiæ ſpeciei, ſeu modus ſubſtantiæ in motu, quiete, tenuitate, craſſitie, &c.

Neque obſtat quòd res contrariæ virtutis, idem remedium alterans cōponant; omnia enim ſimul ſeſe ad commodam craſim deducunt. Dum plura diuerſæ naturæ concurrunt in vnam alterantis formam, conſtat illud ſubſtantijs diſſimilibus, quas ſeparat vis diſſoluens ventriculi, & quæ hùc illùc in vaporis forma, vel ſanguinis ſerique beneficio deuehuntur, aguntque ſecundùm propriam vim, vel remiſſam ob pugnam & complexum, vel quantula pollent, dum à ſe inuicem penitùs abeunt, aut alterum alteri prædominatur, prout diſpoſuit intentio præſcribentis.

Iuxta hunc ſenſum alterantia ſunt, quæ corrigunt vitioſam qualitatem partium, vel humorum.

Diuiduntur in ſimpliciter alterantia, & in alterantia mixta: quæ vel ſunt compoſita ex alterantibus & roborantibus, vel ex alterantibus & purgantibus.

Primò, Simpliciter alterantia exceſſum qualitatis attemperant; quę vel eſt immaterialis, & exigit alterans contrarium; vel eſt cum materia bilioſa, pituitoſa, melancholica, quæ præter vitium primarum qualitatum, peccat, vel tenuitate & incraſſandum, vel craſſitie & attenuandum, vel lentore & incidendum, vel viſciditate & detergendum, vel ex eo quòd materia ſit impacta cum obſtructionibus & aperiendum, vel occulta peccat qualitate & alexipharmacis agendum. Prętereà peccat eiuſmodi materia, vel motu, vel quiete, vel in parte diuiſa.

Secundò, Alterantia mixta ex alterantibus & roborantibus reſpiciunt partes vel ex ſe, vel ab humoribus intemperatas, debileſque; & dicuntur parti cuilibet & humori ſpecifica, quia ſimul alterant & roborant. Hæc vel vni parti ſpecifica ſunt, ſic cerebro ce-

phalica, cordi cardiaca, mammis maſtoica, ventriculo ſtomachica, hepati hepatica,lieni ſplenica,inteſtinis enterica,renibus nephritica,veſicæ cyſtica, teſtibus ſpecifica,vtero hyſterica,articulis arthritica: vel ſimul miſcentur, quæ pluribus partibus affectis competunt, & dicuntur ſpecifica mixta.

Vitium materiæ in motu indicat ratione fluentis humoris incraſſantia, ratione partis recipientis repellentia, ratione viarum intercipientia & adſtringentia.

Vitium materiæ in quiete, nempè dum materia eſt impacta aut immota, vel inſenſibiliter diſſipatur per reſoluentia, abſumentia; vel ſenſibiliter per veſicantia,ſuppurantia, tumorem aperientia.

Vitium materiæ in parte diuiſa, ſi ſimplex ſit ſolutio petit agglutinantia; vulneraria ſi cum deperditione ſubſtantiæ,ſarcotica,epulotica.

Ex hoc alterantium catalogo iuxta prædictas indicationes,ſequentia deſignantur remedia.

Primò, Alterans ſimplex refrigerãs,

hu-

humectans,bilem tenuem incraſſans craſſam attenuans, præparans pituitam,melancholiam, atram bilem.

Obſtructiones aperiens.

Malignam qualitatem emendans.

Secundò, Alterans ſpecificum, opthalmicum, bechicum, cardiacum, mammis dicatum, ſtomachicum, hepaticum,ſplenicum, inteſtinis appropriatum, nephriticum, cyſticum, teſtibus ſpecificum, hyſtericum, arthriticum.

Pluribus partibus vna remedij formula appropriatum.

Tertiò, Alterans & purgans bilem, pituitam,& melancholiam.

Quartò, Incraſſans materiam fluentem, repellens à parte recipiente, intercipiens & adſtringens in via, adſtringens in meatu latiori.

Quintò,Reſoluens & abſumens materiam impactam. emolliens duram, diſſoluens grumos, deſiccans, ſuppurans,tumores aperiens pyroticum.

Sextò, Agglutinans, vulnerarium, ſarcoticum,epuloticum.

Materia remediorum ad has intẽ-

tiones adimplendas idonea pro diuerſa partis, morbi, cauſæque natura, & idioſyncraſia ægrotantis præſcribitur ſub varijs formis, quales ſunt, pro alterantibus internis, iulepus, apozema, iuſculum, emulſio, hordeatum, lac & ſerum lactis, hydromel, ptiſana, diæta, ſyrupus, bolus, opiata, puluis, tabellæ, pillulæ: pro alterantibus verò externis fomentum, epithema, balneum, embrocatio, ſtupha, linimenta, ceratum, cataplaſma. emplaſtrum, dropax, veſicatorium.

De quolibet tria obſeruanda ſunt.

Primò, Compoſitio.

Secundò, Vſus.

Tertiò, Formula.

Compoſitio includit materiam ingredientium, quantitatem, qualitatem: vſus diuerſos fines ad quos præſcribuntur: Formula modum præſcribendi.

In vſu alterantium non eſt tanta ipſis fides habenda, vt ab ipſis ſolis qualitatis vitium corrigi poſſe credatur; fruſtra enim decoctis, pulueribus, opiatis, tabellis & ſimilibus morbum

ten-

tentaueris, ſi euacuatio ſit neceſſaria; plus enim tunc proderit vanæ ſectio atque purgatio humores ventilando, & naturam oppreſſam ſubleuando, quam longa ex alterantium ſerie potio deprompta.

SECTIO PRIMA.

De ſimpliciter alterantibus.

CAPVT I.

De Iulepo.

IVlepus eſt medicamentum fluidum ex liquore idoneo & ſyrupo vel ſaccaro ſine coctione paratum.

Compoſitio ipſius ſimplex eſt, & per hoc differt ab apozemate, à ſyrupo verò quia liquidus eſt. Præſcribuntur liquor & ſyrupus in ea proportione, vt pro vnc. j. ſyrupi ſint. vnc. vii. vel viii. liquoris. Determinatur quantitas vtriuſque ſub hac propor-

tione, pro ratione ætatis, conſuetudinis, roboris ventriculi, & vſus neceſſitatis; minor enim doſis in pueris, inaſſuetis, ſtomacho debilibus, & calore minus intenſo, maiorè contrà.

Componi ſolet ex aquis ſtillatitijs, vel ex herbarum decocto; tunc maximè vtimur aquis, quando vel decocta faſtidit ægrotans, vel ob ventriculi laborem non ſuſtinet, vel quando res vrget, & deficit tempus decocta parandi, vel quando adeſt herbarum penuria, vt in hyeme.

Tempus ſumendi eſt hora quælibet ſed potiſſimùm ſexta matutina, & nona veſpertina, duabus aut tribus horis poſt & ante iuſculum.

Vſus plurimi ſunt, vix tamen ad alios ſcopos vſurpatur, quam

Primò, Ad refrigerandum. Pro quo vtiles ſunt aquæ cichorij, endiuiæ, portul. papauer. rhœad. nymph. bugloſ. borrag. ſyrupus limonum, de cichor. ſimplex, violatus, capill. veneris, & ſimiles.

Forma iulepi hæc eſt.

℞. aquar. cichor. lactuc. an. vnc. iij.

ſyru-

ſyrupi limonum vnc. j. fiat Iulep. capiat manè & veſperè.

Ex chymicis poſſunt diſſolui vel addi.

Sal prunellæ à ʒ.ß.ad ℥.j.

Spiritus vitrioli, vel ſulphuris à gutt.iv. ad gutt.vj. vel ad gratam aciditatem.

Spir.ſalis dulcis à ℈.j. ad ʒ ß.

℞. Decocti cichor.lact. q. ſ. ſyrupi violati, vel limon. vnc. j. vel de nymph. vnc. ß. ſalis prunel. ʒ. ß. fiat Iulep.

Vel ex decocto magis compoſito pro 3.doſibus.

℞.Folior.cichor.totius, capill. vener.acetoſæ, lact. borragin. an. M. j. quatuor ſemin. frigidor. mai. an.℥.j. hordei integri & flor. cordial.ana p.j. fiat decoctio pro 3.doſibus; adde cuique ſyrup.capill.ven. vnc.j. ſpirit.ſulph. ad gratam aciditatem; capiat veſperè & manè.

Nota abſtinendum eſſe à ſpiritibus acidis in conſtitutione valde ſicca, quando humores ſunt aduſti melancholici, maior enim ab his fit exſicca-

tio & humorum fermentatio.

Secundò. Ad ſitim extinguendam, & bilis ardorem temperandum.

℞. Aquæ hord. ℥. viij. ſucci limo. recenter expreſ. ad gratam aciditatem, ſacch. albi, vel ſyrupi capillorum veneris ℥. j. agitentur ſimul & ſæpè transfundantur à vaſe in vas. Fiat Iulep. capiat vno hauſtu.

℞. Aquar. papau. rhœad. portu. an. ℥. iij. ſalis prunel. ʒ. ß. ſyrupi violati ℥. j. miſc. f. iulep.

Tertiò, Ad diaphoreſim promouēdam in febribus malignis & peſtilentibus, variolis, &c.

℞. Aquar. cardui bened. papauer. rhœad. ſcorſon. ana ℥. ij. conf. hyacinthor. & ſalis prunel. an. ʒ. ß. pulueris viperini ℈. ß. ſyrupi limon. ℥. j. fiat Iulep.

Vel

℞. Aquar. ſcab. papau. rhœad. ann. q. ſ. ſalis cardui bened. vel ſcab. ʒ. ß. lapidis bezoardici veri gran. iv. ſyrupi capil. ven. ʒ. vi. fiat iulep.

Poteſt etiam diſſolui ex chymicis in aquis huiuſmodi

Be-

Bezoardicum minerale ad ℈.ß.
Bezoardicum iouiale ad gr. viij.
Spiritus ſalis dulcis ad ℈. i.

Ad plures vſus ſolet etiam præſcribi iulep. de quibus tradetur exemplum ſuo loco.

Quando iterari debet iulepus, ſic præſcribitur.

Reiteretur iulep. ſumendus veſperè & manè, hora, &c.

CAPVT II.

De Apozemate.

APozema ſic dictum à verbo Græco ἀποζέννω, quod idem ſignificat ac decoqueo, feruefacio, eſt decoctum alterans, quod humores & partes vario modo immutat.

Fit ex ſimplicium decocto, *primò*, radices præſcribuntur, ligna, cortices, mox herbæ, tum fructus, & ſemina, mox flores. Coctio fit in aqua fontis vel fluuiali: non præſcribitur quantitas aquæ, ſed arbitrio pharmacopœi

relinquitur. Communiter præſcribitur pro 3. aut 4. doſibus. Diſſoluitur in qualibet doſi ſaccharum vel ſyrupus intentioni idoneus ad ℥. j.

Tempus ſumendi eſt manè & veſperè, vt diximus de iulepo.

Singula doſis excedere non debet vn. vj, ſunt tamen qui ad ℥ viij. exoptent, & alij bis, alij ſemel in die patiuntur. Pueri vix vltrà ℥ iv. aut v. admittunt: adulti verò plures, niſi ſint nauſeabundi.

Vſus eſt

Primò, Ad alterandos, & purgationi præparandos humores, nec non ad obſtructiones reſerandas.

Quando bilis calidior, ſiccior, tenuior, & acrior eſt, in febribus acutis moleſtum parit orgaſmum, ideòque refrigerantibus, humectantibus, incraſſantibus, & demulcentibus acrimoniam eſt temperanda, quod fit ſequenti decocto.

℞. Radic. cichor. acet. buglоſ. an. ℥. j. folior. cichor. lact. portul. oxalid. bugloſ. an. M. j. ſemin. frigid. mai. an. ʒ. j paſſular. purgat, ℥. j. hord. integr. &

lorum violar. nymph. an. p. j. f. de-
ctio ad ℔. j. ß. pro 3. doſibus: adde
que, ſyrupi violati vel granatorum
. vel de nymph. ℥. ß. ſalis prunel.
j. capiat bis in die.

Vel

In forma Iulepi ſanguinem, bilem-
ae refrigerantis & incraſſantis.

℞. Aquar. lact. papau. rhœad. por-
u. an. q. s. ſyrupi granator. ℥. j. ſalis
runel. ʒ. ß. fiat Iulep.

Bilis quandoque exhauſtis tenuibus
partibus, craſſior euadit, & partibus
impacta: Quod ferè accidit in omni-
bus febribus, quæ ab ipſius putredine
oriuntur; in quo caſu refrigeranda,
humectanda & attenuanda: Hoc præ-
ſtat ſequens decoctum.

℞. Radic. gramin. aſpar. bruſci ana
℥. j. foliorum cichor. cum toto, endiu,
ſcariolæ, capil. ven. pimpin. agrim. ana
M. j. 4. ſemin. frig. mai. ana ʒ. j. hord.
integri, flor. cichor. & trium cordia-
lium, ana p. i. fiat decoctio pro 3. do-
ſibus. Adde cuique, ſyrupi, capil. ven.
vel de cichor. ſimplic. ℥. j. ſpiritus vi-
trioli, vel ſulphur. gutt. vi. capiat ve-
ſpe-

ſperè & manè hora, &c.

Pituita excrementitia peccat frigiditate, humiditate, craſſitie, lentore, & viſciditate; quæ vitia corrigi debent alterantibus, quæ calefaciunt, exſiccãt, attenuant, incidunt, & detergunt; pro quo intento ſequens decoctum vtile eſt in affectibus frigidis à pituita, vt in aſthmate, paralyſi, apoplexia, epilepſia, & ſimilibus; tum & in febribus pituitoſis.

℞. Radic. apij, petroſel. fœnic. ana ℥. vj. radic. enulæ campanæ; & ſalſæ paril. ana ℥. ß. foliorum agrim. beton. capill. ven. hyſſopi, chamæpit. an. M. j. ſemin. fœnic. petroſ. ana ʒ ij. flor. ſtechad. calend. ana p. 1. f. decoctio in aqua fontis pro 3. doſibus non claris, ſed ſæpius colatis. Adde cuique, ſyrupi de 5. radic. ℥. j.

Rarò hæc pituita colligitur in corporibus præſertim iſtius regionis, quæ ferè omnia calore potius quàm frigiditate à mediocritate recedunt. At ſi aliquando ob alimenta ad illam producendam apta, vel propter aeris hyberni inclementiam redundet, videndum

n eſt num calor viſcerum & ſan-
nis prohibeat vſum remediorum,
e intenſius calefaciunt exſiccant,&
eſtuant, in quo caſu mixtis ſecun-
m diuerſas indicationes alteranti-
s vtendum.

Aliquando humor pituitoſus craſ-
s,viſcidus, mucoſus & ſibi multùm
hærens, pituitam frigidam menti-
r,cùm tamen effectus ſit caloris ſen-
m humidum reſoluendo incraſſan-
is,& multos ſales aduſtos terrenam-
ue fæculentiam contineat, à quibus
oagulatur. Huic calefacientia & ex-
iccantia non competunt, ſed potius
euiter detergentia,attenuantia,& de-
mulcentia, qualia atræ bili, & melan-
choliæ aduſtæ conueniunt.

Pituita quandoque tenuis eſt, &
ſalſa,caloris aliquanto particeps,qua-
lis eſt quæ mouet catarrhum ferinum
cum tuſſi, tunc vtendum non calidis,
ſed temperatis, admixtis quoque fri-
gidis incraſſantibus, vt

℞. Radic. cichoreę ℥. j.ß. foliorum
endiu. bugloſ. capill. vener. pimpin. &
lactucæ, ana M.j, ſemin. melon. cucur-
bit.

bit.lact.alth.ana ʒ. j. paſſul. purg. iuiub.ana ℥.j.hordei integri & flor. cordialium, ana p.i. fiat decoctio pro 3. doſibus: adde cuique, ſyrupi capil. vener. ℥.j. ſalis prunellæ ʒ.ß.

Humor melancholicus frigidus eſt ſiccus, craſſus, tartareus, & fæculentus, præparatur ijs quæ vim habent calefaciendi, multum humectandi, attenuandi, & incidendi.

Sequens decoctum prodeſt in febribus longis, quartanis, vertigine, melancholia, obſtructionibus à craſſis & terreſtribus humorib. Et quia difficilè attenuatur & humectatur humor melancholicus, & valdè alterantibus reſiſtit, ideò frequenter iterari debet.

℞. Radic. apij, fœnic. enul. camp. ana ℥.j. corticum radic. capparis, mediani fraxini, & tamariſci, ana ℥. ß. fol. bugloſ. vtriuſque, fumariæ, lupuli, agrim. meliſſæ, capillarium omnium, ana M. j. ſeminum apij, cuſcutæ, ana ʒ.ij. florum geniſtæ, tamariſci, & trium cordial. ana p. j. f. decoct. pro 4. doſibus non claris; adde cuique, ſyrupi de pomis, vel capil. ven. vel de 5. rad. ℥ i.

Ex

Ex chymicis diſſoluitur vtiliter in
libet doſi.
Tartarum vitriolatum ad ʒ.ß. vel
Spiritus tartari ad ℈.j.
Ex bile aduſta fit atra bilis, quæ ca-
la ſicca & craſſa eſt, ideoque refri-
erantia, multum humectantia, ſimul
attenuantia expoſtulat.
Huic igitur, & bili cuicunqe adu-
ione ingraſſatæ, conuenit ſequens
ormula.
℞. Radic. cichor. bruſci, fragariæ,
ana ℥.j. corticis mediani fraxini ʒ. vi.
fol. cich. agrim. bugloſ. vtriuſque cum
radicibus, fuma. ceterach, politrici, an.
M.j. ſummitatum lupuli, aſparagi, an.
M.ß.4. ſeminum frigid. mai. ana ʒ. j.
pomi redol. fruſta aliquot, flor. cord.
calendulæ, ana p. i. fiat decoct. pro 4.
doſibus. Adde cuique ſyrupi de po-
mis ſimplicis, vel capil. ven. vel violat.
℥ j. capiat manè & veſperè.
Ad maiorem & faciliorem præpa-
rationem addi poteſt.
Tartarum vitriolatum ad ℈. j. vel
Spiritus tartari, vel nitri, ad gut. vii
vel

Sal

Sal prunel. ad ʒ ß.

Si plures diuerſæ naturæ ſucci concurrant,& viſcera, venaſque anguſtiores obſtruant, vtendum eſt aperientibus, quæ nitroſa vi pollent & ſubamara ſunt, ideòque attenuant, incidunt, penetrant, & abſtergunt; vbi cauſa calida præualet, prædominari debent refrigerantia.

Decoctum aperiens in affectibus chronicis hepatis, lienis, meſenterij, vteri cum obſtructionibus, ſuppreſſis menſtruis, pallidis coloribus.

℞: Radic. bruſci, aſpar. apij ana ℥. j. cort. mediani fraxini & tamariſci, ana ℥. ß. foliorum cichor. cum toto, agrimon. ceterach, capill. vener. ceref. ana M. j. foliorum chamædryos & hyſſop. ana p. j. ſemin. melon. cucurb. petroſ. ana ʒ. j. flor. cordial. tamariſ. ana p. j. f. decoct. ad ℔. 1. ß. pro 3. doſibus ſæpius colatis. Adde cuique, ſyrupi de 2. aut 5. radic. vel capillorum ven. ℥. j. capiat manè hora antè admotionem fomenti, ſi hoc vtatur ægrotans.

Ex chymicis addi poteſt cuique doſi,

Sal.

il. tamariſci vel fraxini ad ℈.j.
piritus nitri aut tartari ad ℈.ß.
ontinuari debet vſus prædicto-
apozematum quandiu permittet
patientia & morbus exiget. Quia
ò faſtidiunt plerumque ęgrotantes
octorum vſum, ideò per 4. aut 5.
s poſt & ante purgationem aſſu-
intur, & deinde forma remedij
erientis mutatur in iuſculum, bo-
n, vel opiatam: & ſi neceſſarium ſit
affectus contumaciam, rurſus re-
uandus eſt vſus apozematum cum
mentis; purgatio verò per inter-
alla repetenda.

Apozema in febribus malignis, eſtilentibus, variolis, & ſimilibus vi-
le in capite de cardiacis.

CAPVT III.

De iuſculis alterantibus.

COgimur ad vſum iuſculorum alterantium cùm decocta faſti-
diunt ægrotantes, aut ventriculus ea,
pro-

propter debilitatem pati non poteſt: vel etiam vt in morbis longis mutetur forma remedij, ne vni familiariter aſſueſcens natura vim illius tandem eludat.

Iuſcula vel ſunt alterantia, vel reſtaurantia, vel purgantia.

Alterantia fiunt ex radicib. & herbis conuenientibus cum pullo gallinaceo, vel fruſtulo coll. carnis veruecinę, vitulinæ, aut caprillæ.

Ad multos vſus præſcribuntur.

Primò, Ad refrigerandum in calore & ſiccitate attemperandis, vt in febribus bilioſis, calida hepatis intemperie conſtitutione corporis gracili.

℞. Radic. cichor. bugloſ. ana ℥. j. fol. cich. bugloſſi vtriuſque, lactucæ, agrim. ana M. ß. hord. integri p. j. fit decoct. cum pullo gallinaceo, aut fruſtulo colli carnis caprillæ, vel vitulinæ fiat iuſculum pro vna doſi, capiat manè, & continuet per duodecim, aut quindecim dies.

Secundò, Ad viſcerum obſtructiones reſerandas & intemperiem calidam corrigendam, vt in febribus lentis, in-

intermittentibus longis, obſtructionibus viſcerum, & meſenterij, chloroſi, ſuppreſſis menſtruis & ſimilibus.

℞. Radic. aſparagi graminis, bruſci, ana ℥. ß. folior. cichor. cum toto, agrim. pimpin. ceterach, politrici, ana M ß. coquantur cum pullo gallinaceo aut fruſtulo carnis colli veruecini: fiat iuſculum, quod capiat manè per 10. aut 15. dies.

Addi debet in quolibet iuſculo aliquod ex ſubſcriptis aperientibus chymicis, vt

Tartarum vitriolatum ad ℈.i.

Tartarum chalybeatum ad ʒ ß.

Cryſtall. tartari ad ʒ. ß.

Spiritus tartari ad ℈.i.

Spiritus volatilis ſalis armoniaci à ℈. ß. ad ℈.i.

Spiritus vitrioli martis à ℈ ß. ad ℈.i

Crocus martis aperiens ad ʒ. ß.

Tinctura martis ad ʒ. i.

Tinctura tartari à gutt. iv. ad gut. viij.

Magiſterium tartari Schroderi ad ℈. ß.

Liquor tart. ſpleniticus ad cochl. ß.

Spi-

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

Spiritus gummi ammoniaci ad ℈.ß. in contumaci,craſſa, viſcoſa mucilagine pulmonum, meſenterij reſoluenda, tum & in obſtructionibus diuturnis lienis, hepatis, vteri, mira præſtat.

Quorum omnium compoſitio traditur à pleriſque chymicis, & præcipue à clariſſimis viris Schrodero, Zuuelfer, Scnnerto, Glaſero, & aliis.

In pallidis virginum coloribus cachexia, ictero, & ſimilibus.

℞. Radic. bruſci, apij, rubiæ tinctorum, ana ℥.ß fol. cichor. totius, capillarium omnium, ana M. ß. flor. calendulæ p. i. fiat decoctio cum fruſtulo colli carnis veruecinæ aut vitulinæ pro iuſculo, in quo diſſolue aliquod ex prædictis aperientibus, inter quæ, ſequentia ſunt magis appropriata.

Tartarum chalybeatum.

Tinctura martis.

Spiritus volatilis ſalis armoniaci, ad prædictam doſim.

Liquor tartari ſpleniticus.

Tartarus nitratus ad ℈.j.

Crocus martis cachecticus Zuuelfer. ad ʒ. ß.

Dia-

Dlaphoreticum antimonij Schroderi à ℈.ß. ad ℈.j.

Aliquando etiam cùm obſtructiones ſunt contumaces, nec reluctatur ventriculus, in decocto præſcribitur poſt radices, chalybis præparati in modulo incluſi ʒ.j. vel ſi ad ℥.ß. pro 4. aut 5. vicibus inſeruit.

Perſeuerandum eſt in vſu iſtorum iuſculorum ad minus per decem aut quindecim dies, & in quarto, vel quinto quoque iuſculo incoqui debet ſenna ad ʒ.ij. aut ʒ. iij. cum aniſo, & ſale tartari ad ʒ. ß. imò & vicibus alternis etiam diſſolui debet manna ad ℥.j. aut ℥. j. ß. vel in ijs qui infarctus maiores patiuntur ab humoribus craſſis, etiam diacarthamum ad ʒ. iij. vel aliquod ex panchymagogis infra dicendis.

Tertiò, ſumitur iuſculum ad fluxionis tenuis in pectus fluentis acrimoniam demulcendam, in affectibus catharſosis pectoris, tuſſi diuturna, &c.

℞. Radic. bugl. fragariæ, ana ℥. ß. radic. ſchinæ minutim ſectæ ʒ. j. ß.

to-

foliorum cichor. borrag. agrim. capil. veneris, pimpin. ana M ß. hordei integri & flor. roſar. rubr. ana p. i. fiat decoctio cum fruſtulo colli carnis vitulinæ pro iuſculo, quo vtatur per 10. aut 12. dies.

Addi poteſt in quolibet.

Saccharum roſat, ad ℥ ij.

Lactis ſeu butyri aut magiſterij ſulphuris cochlear. ß.

Rotularum pectoralium Zuuelfer. ℥. j.

Antimonium diaphoreticum ad ℈. j. recenter parari debet, nam diutiùs ſeruatum malignam ſuam qualitatem recuperat, nempè quia ſuum ſulphur ob detonationem cum nitro ex parte fixum redditur, dum ex alia parte euaporat: fixum autem quod ſupereſt redditur volatile, aut temporis diuturnitate, aut quia aeri exponitur; & ſic ex diaphoretico fit emeticum & cordi infenſum.

Vide, num cum fluxione humoris tenuis & acris circa pectus deerrantis, aut tuſſim excitantis, ſocientur partium inferiorum intemperies, ob-

ſtru-

ſtructio,& infarctus: in quo caſu non eſt ſimpliciter refrigerantibus, incraſſantibus & detergentibus vtendum, ſed etiam leuiter aperientibus, & per vices purgātibus, indicatiōne ſumpta à cauſa producēte vitioſos humores, qui fluxionem conſeruant, dum propter obſtructiones viarum, nec ſegregantur, nec per deſtinata loca expurgantur, ſed cum ſanguine confuſi, in pectus, aliaſue partes dilabuntur.

4 Ad tenuem ſanguinem incraſſandum in hæmoptyſi, & ad conſtringenda vaſa, tum quoque ad intemperiem calidam pulmonum corrigendam, vt & in menſtruorum & hæmorrhoidum fluxu, &c.

℞. Radic. bugl. ſymphyti maj. ana ℥ ß. fol lact. portul. plantag. pulmon. & millef. ana m. ß. roſar. rubr p. i. fiat decoctio cum fruſtulo carnis vitulinę pro iuſculo per 12. dies ſumendo.

Diſſolui poteſt vnum ex his.

Saccharum roſarum tabulatum ad ℥. iij.

Magiſterium boli armeni.

Terræ ſigillatæ.

Corallorum rubror.

Cornu cerui ad ℥ ß.

Crocus martis adſtringens à gr. x. ad gr xv.

Cauendum eſt, ne dum ſanguinem incraſſare volumus, viſcerum obſtructiones (ſi quæ ſint) augeamus. Tunc enim, vt dictum eſt, miſcenda ſunt remedia quæ leuiter aperiunt & detergunt cum his quæ vaſa conſtringunt, & ſanguinis acrimoniam temperant, vt alterantibus & per vices purgantibus admixtis, cauſa acrimoniæ & tenuitatis ſanguinis, in partibus & humoribus conſtituta auferatur.

2. Reſtaurantia iuſcula præſcribuntur ad vires reparandas aut conſeruādas; quorum formula peculiaris non præſcribitur, quia parari ſolet ab ęgro miniſtrantibus: Docere debet ſolum Medicus huiuſmodi iuſculum confici ex pingui capone exenterato, & in fruſta conciſo, detracta pelle & pinguedine, quod deinde ponendum in olla vitreata ritè clauſa & lutata ſine vllo liquore, niſi parum aquæ

roſar. & florum aurantiorum addere volueris; deinde coquitur in B. M. ad putrilaginem, ſeu ferè ad ſiccitatem. Exprimitur ſuccus, à quo pinguedo ſeparari debet, & ſeruari in vaſe argenteo, aut vitreo in loco frigido: Ex hoc ſucco duæ aut tres vnciæ pro ſingulis iuſculi libris adduntur: aut in alternis iuſculis refrigerantibus duo cochlearia miſcenda ſunt.

3. Purgantia iuſcula, de quibus infrà, dum de purgantibus & alterantibus.

CAPVT IV.

De Emulſione.

EMulſio eſt remedium forma liquidum, ex medulla fructuum & ſeminum quorundam contuſa, affuſo liquore idoneo inſtar lactis emulctum.

Componitur ex fructibus qui ſunt, vel amygdalæ, vel pinei, ex ſeminibus, nempè quatuor frigidis maioribus;

lactucæ, papaueris albi, & ceteris pro ratione morbi, humoris, & intentionis curatiuæ. Pro liquore ſumuntur aquæ ſtillatitiæ, vel aqua hordei, vel decoctum ex refrigerantibus, &c.

Vſus plurimi ſunt.

1 Ad ſitim exſtinguendam, & æſtum temperandum, in febribus, cœteriſque calidis affectibus pulmonum, capitis, &c.

℞. Amygdal ar. dulc. infuſarum in aqua roſar. paria vi. quatuor ſemin. frigid. mai. mundat. ana ʒ. j. ſemin. lactucæ, & papau. alb. ana ℈. i. contunde mortario marm. ſenſim affundendo decocti hord. vel aquar. port. & papau. rhœad. q ſ. fiat emulſ. pro 2. doſibus. Adde cuique ſalis prunel. vel ſalis polychreſti ʒ ß. ſyrupi violati ℥. i. vel de nymphæa ℥. ß. capiat veſpere & mane.

Nota non eſſe præſcribendam emulſionem pro multis doſibus, præſertim æſtate, quia vel corrumpitur, vel aceſcit, vel vim alterandi remiſſiorem habet; ideòque ſolum pro vna doſi, vel pro duabus præſcribenda eſt.

Quan-

Quantitas fructuum & ſeminum iuxta dictam formulam augeatur, vel minuatur, prout vnam aut plures doſes volueris: quantitas liquoris modò maior, modò minor eſt, prout craſſior vel dilutior emulſio expetitur: relinquitur arbitrio pharmacopęi dum dicitur q. ſ.

Caue, ne acida commiſceas, quippe ſubſtantiam lacteſcentem facilè præcipitant; ideòque ſpiritus acidi vitrioli, ſulphuris, ſuccus limonum & ſimiles non ſunt addendi.

2 In pectoris affectibus calidis pleuritide, peripneumonia, tuſſi, ſiccitate pulmonum, febre hectica, &c.

℞. Amygdal. dulcium præp. paria vi.4. ſem. frig. mai, an. ʒ.i.ß ſem. lact. & papaueris albi, ana ʒ.ß. contunde in mortario marm. ſenſim affunden. do aquar. papau. rhœad. q. ſ. f. emulſ. pro duab. doſibus. Adde cuique ſyr. viol. vel cap. ven. ℥.i. ſalis prun. ʒ.ß.

3 Ad humoris & vrinæ acrimoniam demulcendam, in renum ardoribus, dyſuria, gonorrhœa.

℞. Amygd. dulc. præparat. in aqua

roſac.infuſar.ʒ.ij.4. ſemin.frig. mai. plantag.& portul.ana ʒ. i. ſemin.alth. & papauer. albi ana ℈. j. contunde vt artis eſt, & affunde decocti hordei liquiritiæ q. ſuf. fiat emulſ. pro duabus doſibus,adde cuique,ſyrupi violati vel de nymph.℥.i.ſal.prunel.ʒ ß.

4. In febribus malignis, variolis, & in quibus diaphoreſis iuuanda, æſtus caloris temperandus, acrimonia humorum demulcenda, & vires roborandæ.

♃. Amygd.dulciũ excortic.℥.i. ſemin.melon.cucurb.napi,card.bened. ana ʒ. i. contunde in mortario marmoreo ſenſim affundendo aquarum ſcab.papau.rhœad. q.ſ.fiat emul. pro duabus doſibus, adde cuique, ſyrupi limon.℥.ß. ſalis prunellæ ʒ. ß. confectio.hyacinthi ℈. i. capiat veſperè & manè.

5 In vigilijs immodicis ad ſpirituum ſiccitatem corrigendam ſomnumque conciliandum.

♃. Amygd.dulci excort.infuſarum in aqua roſac.n.vi.4. ſeminum frigid. mai.ʒ.iij. ſemin. lact. & papau. albi,

ana

ana ℈. i. contunde vt artis eſt, & ſenſim affunde aquæ papau. rhœad. vel nymp. ℥. viij. fiat emulſio pro vna doſ. Adde ſyrupi de papauer. ʒ. iii. vel nymph. ℥. ß. ſalis prunellæ ʒ. ß.

In debilibus adde confect. hyacinthi, ℈. i. vel ʒ. ß. ad frangendam vim narcoticorum cordi inimicam.

In prædictis emulſionibus addi poteſt aquæ roſar. ℥. ß. & ſi adſit alui fluxus ad ℥. ii.

CAPVT V.

De lacte & ſero lactis.

DE lacte nota differentias, vſum, modum præſcribendi, & cautiones.

Differentiæ lactis multæ ſunt, aliud enim humanum, temperatius cæteris, ideò naturæ humanæ magis analogum.

Caprillum aliud, mediocris conſiſtentiæ, ſed ſiccioris, ſeu minùs humidum quàm humanum.

Ouillum craſſius & minùs ſeroſum.

Aſininum maximè ſeroſum & proinde magis laxat, emollit, refrigerat, & tergit, ſed minus nutrit.

Vaccinum craſſum & pingue.

Vſus plurimi ſunt.

1 Ad Nutriendum, pro quo hic ordo bonitatis inter lactis genera cõſti tuitur, vt primas teneat humanum, deinde caprillum, poſtea ouillum, mox aſininum, vltimò vaccinum.

2 Ad alterandum, & ſecundùm varios ſcopos, aliud alteri præfertur.

In dyſenteria, diarrhæa, menſium, & hæmorrhoidum fluxu, tenuitate ſanguinis calidioris, vaccinum eligitur; quod ſi ferre non valeat debilis ventriculus ob craſſas quibus conſtat partes, ouillo, vel caprillo, vel aſinino vſtulatis vtendum.

3 Ad alterandum & nutriendum, vt in phthiſicis & febre hectica conſumptis, cæteriſque morbis qui refrigerante, detergente & reficiente alimento indigent.

Aſininum cæteris præſtat, accedit humanum, poſtea caprillum.

Mo-

Modus vtendi varius eſt pro diuerſa lactis natura: Humanum ab vbere ſugitur, quodvis ex cæteris recens emulctum & tepidum ſumi debet, ieiuno ventriculo & optimè ab excrementis repurgato, nam ob partium tenuitatem facilè corrumpitur: quieſcendum ab eo ſumpto: non dormiendum capitis doloribus tentatis aut ob noxijs, & viſceribus æſtuantibus; nec comedendum niſi ex ventriculo ex ciderit: Saccharum aut mel additur, ne corrumpatur & aceſcat. Nonnullis etiam placet, vt loco ſacchari, ſalis modicum addatur.

Aliquando præſcribitur lac humanum, vel vacinum pro omni alimento, maximè in phthiſicis, & podagra, cæteriſque affectibus, in quibus vel timemus, ne lac cum alimentis corrumpatur; vel in quibus vis coctrix debilis eſt ad digerendum ſolidiora alimenta; aut in quibus non ſufficit, vt vna vice in die lac exhibeatur: tunc verò quarta quaque hora in ea doſi quam ferre poteſt ventriculus, propinatur, & tempore prandij, tum & cœnæ exhibe-

hibetur panatella.

Modus præſcribendi hic eſt.

Vtatur lacte aſinino ſtatim ab vbere extracto per menſem integrum, ſumendo prima die ℥. iv. ſacchari ℥. ß. augendo ſingulis diebus lactis doſim donec peruenerit ad ℥. x. aut ℔. i. & ſacchari ad ℥. ii. plus minùs pro ætate, & ventriculi tolerantia, & perſeueret in eadem copia, quam quotidie manè ſumat quatuor horis ante cibum, quo tempore neque dormiat neque vehementiùs ſeſe commoueat: in fine ſenſim minuatur lactis quantitas, donec redeat ad primam doſim.

Eligatur animal ſanum, non nimis pingue, ætatis mediæ.

Lac optimum eſt colore candidum, mediocri conſiſtentia, & ſapore dulci præditum.

Paſcatur gramine & hordeo, ducatur ad liberum paſtum matutinis & veſpertinis horis, nec nimis exerceatur ne incaleſcat, mundetur ſtrigilibus, & in loco non fœtido ſtabuletur.

Cautiones plurimas docet Galenus

Com-

Comment. in Aphor. 64. ſect. 5. Hipp. in quo quibus noceat, & quibus conueniat lac, oſtendit. Sed præ omnibus hoc aduertendum, ne præſcribatur dum adeſt febris intenſior, dum obſtructa ſunt viſcera, impura, vel calidiora, niſi probè repurgata, reſerata, & balneis temperata fuerint. Cauendum quoque ne ventriculus ſit valde debilis & frigidus; nam vt in æſtuante nidorem contrahit, ſic & in frigido aceſcit.

Nota quod in dyſenteria, menſium fluxu, & ſimilibus ſi præſcribatur lac, chalybe ſit vſtulandum, maximè aſininum, minus vaccinum, & addendum aliquid ex trochiſcis incraſſantibus, aut adſtringentibus. Caue tamen ab obſtructionibus, ſi quæ ſint.

♃. Lactis aſinini, vel vaccini chalybeati, &c. Adde trochiſci de terra ſigillata, vel de bolo armeno ℈. i. vel ʒ. ß. capiat manè & veſperè, quatuor horis poſt & ante cibum.

Partes lactis ſunt tres, 1. ſeroſa, quæ tergit: 2. butyroſa, quæ laxat, & emollit: 3. caſeoſa, quæ ſiſtit & obſtruit.

Serum lactis non eſt alimentum, ſed remedium alterans, & non nihil euacuans.

Separatur à reliquis lactis partibus duplici modo, 1. per ſe, 2. per admixtionem rei ſeparationem iuuantis.

Per ſe ſecernitur ſeroſa ſubſtantia à caſeoſa, ſi lac non nimis recenter emulctum calori exponatur.

Iuuat ſeparationem coagulum vituli, agni, iuuat quoque & citò ſeparat liquor acidus, vt acetum, ſuccus limonum, ſpiritus vitrioli, herba acetoſa incocta.

Modus ſeparandi hic eſt, ſumatur lactis certa quantitas, ponatur in olla vitreata, vt primùm bullire incipiet, inijce aceti optimi vel alterius prędicti liquoris acidi parum quidem, ne nimiùm aceſcat ſerum: permitte vt bulliant per breue temporis ſpatium; extrahe ab igne, refrigerato lacte, ſeparatum ſerum videbis limpidum, ſi benè præparatum fuerit. Vel quod minùs noxium eſt, vtere coagulo, & ſi non fuerit peruentum ad integram ſeparationem, ſecretum ſerum pone

in

in patina, aut olla vitreata, & cum modico ſucco limonum bulliat, refrigera & cola.

Præſcribitur verno tempore per xv. dies aut menſem integrum, corpore ab obſtructionibus, & ab excrementis libero, poſt alterantia & purgantia repetita quantùm neceſſitas exiget.

Doſis eſt ab ℥. viij. ad ℔. j. aut ℔. j. ß. manè ieiuno ventriculo, addito ſaccharo roſato in proportione ad ſeri copiam, iuxta illud quod dictum eſt de lacte.

Vſus eſt.

1 Ad refrigerandum, in non valdè emaciatis, quibus meliùs competeret lac, vel in ijs qui obſtructionibus facilè implicantur, citiùs enim penetrat ſerum quàm lac, in ijs quoque, quibus æſtuant viſcera, præmiſſis tamen vniuerſalibus: Sic præſcribitur.

Vtatur ſero lactis caprilli per menſem integrum, ſumendo ſingula vice, &c. vt ſuprà diximus de lacte & de ſaccharo.

2 Ad refrigerandum peculiariter

in

in morbo melancholico, lepra, ſcabie, renum & hepatis ardore, & maximè ſi herbæ refrigerantes, vt fumaria, cichorium, acetoſa, & in melancholicis epithymum, per aliquot horas macerentur, vel leuiter ipſi recenter parato incoquantur.

Sic autem præſcribitur.

℞. Seri lactis optimè depurati q. ſ. infunde per noctem, vel leuiter incoque foliorum cichor. m. i. ß coletur mane ad ℔ ß. vel ℔ i addendo ſacchari roſati ℥. i. capiat manè quatuor horis ante paſtum per menſem integrū, augendo doſim ſingulo die, donec ad ℔. i. ß. ſeri lactis, & ℥. ij. ſacchari peruenerit: deinde minuendo, donec ad parem primæ doſim reuertatur.

Vtiliter ſic præſcribitur in prædictis morbis melancholicis.

℞. Seri lactis optimè depurati q. ſ. macerentur per noctem, vel ſtatim, atque manè paratum fuerit, incoquātur foliorum fumariæ m. j. epithymi p. j. colaturæ ad ℔. ß. vel ℔ i. adde ſacchari roſati, & ſucci pomorum re-

do-

dolentium ana ℥. i. vel ℥. i. ß. capiat manè,&c.

Quandiu continuabitur vſus lactis, aut ſeri lactis, oportet ſextam, vel octauam quamque doſin reddere purgantem, ne lac aut ſerum lactis contactu excrementorum, quæ ab ipſo, aut ab alimentis ſoboleſcunt, corrumpantur. Hoc autem exequimur diſſoluendo in lactis aut ſeri doſi ſyrupi magiſtralis purgantis morbo appropriati ℥. ii. vel incoquendo ſero lactis ſennæ cum aniſo ʒ.iii. vel etiam in his qui vberiori indigent purgatione, diſſoluendo in huiuſmodi tinctura ſennæ, mannæ ℥.i vel ℥.i.ß.

Quibus ineſt frigidus ventriculus, ſomnus ſuadetur ſtatim ab aſſumpto lacte; quibus verò calidus prohibetur, imò in gracilioribus & calidioribus viſceribus per vſum lactis, aut ſeri lactis, balneo, aut ſemibalneo vti prodeſt, ſumendo lactis aut ſeri doſim ſtatim in ingreſſu balnei aut poſt horæ quadrantem.

CAPVT VI.

De Hordeato.

VEteres idem dicebant ptiſanam, quod nos hodie hordeatum vocamus. Conficiebant ex hordeo mundato in aqua perfectè cocto, ex quo cremor hordei eliciebatur, qui febricitantibus erat pro cibo. Nos verò mutato nomine hordeatum dicimus illud quod antiqui ptiſanam.

Hordeum duplex eſt, 1. integrum: quod refrigerat & exſiccat in 1. gradu, & ratione corticis detergit, docente Galeno, *a* 2. Excorticatum, illud nempè quod hordeum mundatum dicitur, quod refrigerat & humectat: proindè ſuccum præſtat laudabilem, & aptum omnibus morbis acutis, febribus hecticis, ijſque quibus tuſſim, & thoracem leniendo iuuat πτυαλισμόν.

Vſus multiplex eſt.

1 Ad temperandam humorum acrimoniam in macilentis.

℞. Hordei mundati ℥ ij. decoque in

a 7. De ſimpl. med.

in aqua fontis, ſed primùm ferueſacta abijciatur, noua addatur, & coquatur igne lento ad crepaturam, traijce deinde per colum, & ad ℥. viij. liquoris adde ſacchari ℥. ij. capiat manè ieiuno ventriculo, & veſpere dum it cubitum. Addi poteſt aqua roſarum, vel ſuccus pomor. redolent, ad ℥. j.

2 Ad tabidos, hecticoſque humectandos, nutriendos, & in empyicis, aut phthiſicis ad expectoratum promouendum.

℞. Hordei mundati optimè loti ℔. ß. plus minus prout neceſſitas exiget, fiat decoctio in aqua fontis puriſſima lento igne vſque ad perfectam crepaturam, aquam colo ſepara, & extrahe pulpam ab hordeo per ſetaceum, quæ ſeruetur in vaſe argenteo, aut terreo vitreato optimè cooperto, in loco frigido non multum humido, quia citò liqueſceret. De qua pulpa, duo aut tria cochlearia diſſolue in iuſculo, & coquantur per ſemihoram ad modum liquidæ panatellæ, addendo ſacchari roſati ℥. ß. capiat bis aut ter in die,

Non

Non eſt magna quantitas paranda, poriſſimùm æſtate, ne aceſcat: recens enim paratum magis humectat, & nutrit.

Ad eundem ſcopum paratur hordeatum tenue ſub muſculi forma, vt

℞. Hordei mundati vel integri optime loti ℥. ii. coque cum fruſtulo colli carnis vitulinæ, vel cum pullo gallinaceo, colatura ſumatur inſtar liquidioris panatellæ, cum vel ſine ſaccharo.

Nota 1. quòd hordeum integrum magis conuenit, cùm intentio eſt potius abſtergere, quàm incraſſare, & metus eſt obſtructionum.

2 Videndum, num viſcera in imo ventre obſtructiones patiantur, aut infarctus ſit in meſenterio, tunc enim noceret vſus hordeati, augendo obſtructiones, in quo caſu, ſi macies, tuſſis, & aliæ indicationes vſum hordei inſinuent, ſic paranda iuſcula.

℞. Hordei integri M. ß. radic. gramin. bruſci ana ℥. j. ß. coque cum fruſtulo colli carnis veruecinæ, vel cum pullo, addendo ſub finem cichor. totius,

tius,pimpin.agrim.politrici,ana M.ß. colaturam capiat manè.

3 Ad leniendam tuſſim in rheumate, & alijs calidis affectibus, vt & in conualeſcentibus ad ſomnum conciliandum.

℞. Hordeum integrum M.j. coque in aquæ fontis ℔. iij. donec fiat conſumptio ad ℔.j. cola ſine expreſſione, aquæ ſic paratæ parum incoque ſacchari ℥.ij pone in phiala vitrea,capiat ℥. vi. vel viii. addendo aquæ roſarum ℥. ß. in qualibet doſi: Debet ſumi ter in die,manè, de meridie hora quarta, & in lecti ingreſſu.

CAPVT VII.

De Hydromelite.

QVod à veteribus dicebatur melicratum, aut mulſa, à nobis hydromel vocatur.

Duplex eſt, ſimplex, vel compoſitum:

Simplex etiam duplex eſt, aquo-

ſum

ſum ſeu dilutius, quod à Meſue paratur ex mellis vna parte,& octo aquæ. Hodie verò conſtat ex aquæ decem, aut duodecim partibus,& vna mellis. Aliud vinoſum dicitur, quod meracius eſt, vini ſaporem & colorem redolet, fitque ex quatuor aquæ partibus & vna mellis.

Nos in his regionibus calidis aquoſo tantùm vtimur pro ptiſana in morbis frigidis capitis,neruorum, ſenum tuſſi, aut quando abſceſſus internus ruptus eſt in ventre infimo, aliave parte,cùm detergendi, roborandi, & à putredine præſeruandi adeſt indicatio.

℞. Mellis optim. ℔ ß. aquæ fontis ℔. v. coque & detrahe ſpumam, & cùm non ampliùs ſpumauerit cola, & pone in phiala vitrea, vtatur pro potu ordinario.

CA-

CAPVT VIII.

De Ptiſana.

QVod ab antiquis vocabatur Ptiſana erat cibus ex hordeo perfectè cocto; apud recentiores ptiſana dicitur illud, quo in morbis vtimur pro potu ordinario.

Componitur ex varijs ſecundùm intentionem medici, vulgo non præſcribitur pharmacopęis, ſed ęgro miniſtrantibus

Vſus multiſunt

1. Ad refrigerandum, & humectandum in febrientibus bilioſis, ſanguineis, tuſſiculoſis.

℞. Hordei integri M.ß aquæ fontis ℔.vi aqua feruefacta abijciatur, noua addatur, & fiat decoctio ad tertiæ partis conſumptionem, vtatur pro potu ordinario.

Vel

Vtatur hydroſaccharo pro potu ordinario.

Componitur ex duodecim aquæ par-

ſum ſeu dilutius, quod à Meſue paratur ex mellis vna parte, & octo aquæ. Hodie verò conſtat ex aquæ decem, aut duodecim partibus, & vna mellis. Aliud vinoſum dicitur, quod meracius eſt, vini ſaporem & colorem redolet, fitque ex quatuor aquæ partibus & vna mellis.

Nos in his regionibus calidis aquoſo tantùm vtimur pro ptiſana in morbis frigidis capitis, neruorum, ſenum tuſſi, aut quando abſceſſus internus ruptus eſt in ventre infimo, aliave parte, cùm detergendi, roborandi, & à putredine præſeruandi adeſt indicatio.

℞. Mellis optim. ℔ ß. aquæ fontis ℔. v. coque & detrahe ſpumam, & cùm non ampliùs ſpumauerit cola, & pone in phiala vitrea, vtatur pro potu ordinario.

C A-

CAPVT VIII.

De Ptiſana.

QVod ab antiquis vocabatur Ptiſana erat cibus ex hordeo perfectè cocto; apud recentiores ptiſana dicitur illud, quo in morbis vtimur pro potu ordinario.

Componitur ex varijs ſecundùm intentionem medici, vulgo non præſcribitur pharmacopęis, ſed ęgro miniſtrantibus

Vſus multiſunt

1. Ad refrigerandum, & humectandum in febrientibus bilioſis, ſanguineis, tuſſiculoſis.

℞. Hordei integri M.ß aquæ fontis ℔.vi aqua ferueſacta abijciatur, noua addatur, & fiat decoctio ad tertiæ partis conſumptionem, vtatur pro potu ordinario.

Vel

Vtatur hydroſaccharo pro potu ordinario.

Componitur ex duodecim aquæ par-

partibus & duabus ſacchari, vt ſi ſit ℔ j aquæ, debent eſſe ſacchari ℥. ij. plus minus pro ægri voluntate, & morbi exigentia, ſæpè à vaſe in vas debet transfundi. Prodeſt in febribus ardentibus, tertianis, ſynochis, choleræ morbo, cæteriſque putredine comitatis, in quibus æſtus admodum vrget, ſi ſuccus limonum recenter expreſſus immiſceatur ad gratam aciditatem, & ſic fiet potus, qui vulgo dicitur limonade; bilis coercet motum, & temperat æſtum.

2 Ad refrigerandum & aperiendum in calidis affectibus; in quibus adſunt obſtructiones.

℞. Hord. integri M. ß parum coque & aquam proijce, deinde adde rad. graminis præparati, & contuſi, ℥. j ß. aquæ fontis ℔ viij fiat decoctio ad tertiæ partis conſumptionem, colatura vtatur pro potu.

Addi poteſt in ſingula doſi, æſtu & ſiti vrgente, ſal prunellæ ad ʒ ß. vel ʒ j. & vbi adeſt putredo aut malignitas, poſſunt etiam cum ſale prunellæ immiſceri iv. aut v. guttæ ſpi-

ſpiritus ſulphuris, & ad maius refrigerium addi ſyrupus aliquis intentioni aptus, vt ſyrupus limon. capill. vener. violatus, maximè ſi adſit æſtus pulmonum, tuſſis, in quo caſu prædicta acida minus competunt, quia noxia ſunt in morbis pulmonum calidis.

In febribus verminoſis puerorum cæteriſque acutis, aut malignis;

♃. Hord integ. p. ij. radic. acetoſæ & gram. ana ℥. i. aquæ fontis, ℔. viij. fiat decoctio, colatura ponatur in phiala vitrea, in qua aliquot fruſta acidi limonum miſceantur.

Æſtiuo tempore, & autumnali conuenienter niue aut glacie ptiſana refrigeratur in omnibus affectibus calidis, etiamſi adſit alui fluxus à bile Caue tamen ne obſtructiones & infarctus inſignes adſint, aut aliqua inflammatio interna hepatis, lienis, meſenterij, pleuræ, pulmonum, vteri; tunc enim potus glacie refrigeratus eſt toxico peior, quia magis impingit materiam, & reſolutioni ineptam reddit, vnde νέκρωσις.

In

In quartana & cæteris morbis melancholicis.

♃ Radic.bruſci ℥. i. foliorum ceterach. M. ß. fiat decoctio cum aquæ ℔. vi. colatura vtatur per ſe, vel cum vino tenui, ſi non repugnet febris.

In affectibus calidis pectoris, paratur ex hordeo integro, liquir. paſſulæ mund iuiubis, & aliquot fruſtis pomi redol.

3 Ad exſiccandum in morbis frigidis, & humidis cerebri, neruorum, & ſimilibus.

♃. Radic. chinæ in taleolas ſectæ, vel ſalſæ parillæ minutim ſectæ ℥. i. aquæ fontis ℔ vi. infunde tepidè per duodecim horas, deinde fiat decoctio ad tertiæ partis conſumptionem, addendo ſub finem cinnamomi vel coriandri præparati, in nodulo incluſi ʒ. ß. colatura vtatur pro potu ordinario.

4 Ad adſtringendum in dyſenteria, vel alui fluxu à cauſa calida.

♃. Raſuræ eboris & cornu cerui ana ʒ ß. aquæ fontis ℔. vi. f. decoct.

Vel

♃. Ro-

℞. Roſar. rubr. ſicc. ℥.j. aquæ tepidæ ℔.iij. ſpiritus vitrioli ʒ.j. infunde tepidè per ſex horas, colatura per ſevtatur, vel addendo ſacchari albi ℥.iv. hoc modo parata ptiſana dicitur tinctura roſ.

Diſſolui poteſt in qualibet doſi exhibenda, aliqua quantitas ſyrupi cydonior. vel granatorum, vel parum conſeruæ roſar. Genuenſium, vel ſequentis julepi Alexandrini.

℞. Aquæ roſar. ℥.x. ſacchari albi ℥.ij. coquantur parum, & vtatur per ſe ex cochleari, vel cum aqua pro potu ordinario.

Vel.

℞. Aquæ roſar. ſucci cydonior. & granat. an. ℥.iv. ſacchari albi ℥.iij. coquantur parum ad eundem vſum.

Quando adeſt febris, putredo, & alvi fluxus, ad leniendam tuſſim, nauſeam, bilis feruorem.

℞ Aquæ roſar. ſucci granat. & lim. recenter expreſſi, an. ℥.iv. ſacchari albi ℥.iij. coque parũ & eodem modo vtere.

Valent prædicta in menſium, & hæmorrhoidum fluxu, hæmoptyſi, &c. ſequens etiam pro ijſdem affectibus decoctum vtile eſt.

℞. Rad. conſolidæ maj. ℥. j. ß aquæ font. ℔. iij. fiat decoctio, colatura vtatur pro potu ordinario.

Vel

℞. Raſuræ eboris ʒ. j. aquæ fontis ℔. iij. coquantur pauco tempore, colatura vtatur per ſe, vel cum ſuccis prædictis, aut cum julepo Alexandrino.

Paretur ptiſana ex ſola infuſione millefolij & pimpin. æſtate frigidè, hyeme tepidè, per 4. horas.

5. Ad refrigerandum, aperiendum, & aliquatenus nutriendum, cùm deliniendа eſt humorum acrimonia, obſtructiones reſerandæ, vlterior macies impedienda, vt in febribus bilioſis, lentiſque, tabe, gracilibus quoque, & abhorrentibus juſcula.

℞. Hordei integ. M. j. rad. gram. ℥. ij. f. decoctio cum pullo gallin. in ℔. vj. aquæ fontis ad medias, decolatur. capiat cyathum bis terque diu noctuque.

SE-

SECTIO II.

De Alterantibus ſpecificis.

IN curatione morborum, non quælibet remedia, ſed parti laboranti propria & ſpecifica, ſunt eligenda; ſic in cerebri morbis vtimur cephalicis, &c.

Specifica igitur ſunt, quæ non tantùm præparant humores, ſed & certa quadam ſubſtantiæ proprietate partes roborant, tonum ipſarum conſeruando, aut reſtituendo, dum earum intemperiem corrigunt.

Nota quod, nuſquam morbi ſunt ſimplices, nec vna ſolùm niſi rariſſimè pars affecta: vnde in omnibus morbis ſociandæ ſunt indicationes, habita ſemper conſideratione majori vrgentioris morbi, aut partis.

CAPVT I.

De Cephalicis.

CErebrum, ob propriam temperiem frigidam & humidam, figu-

ram quoque, & ſitum, ſæpius frigidis & humidis tentatur affectibus; aliquando etiam ob ſanguinis & bilis æſtum calidis ſiccisque morbis detinetur; nonnunquam etiam mixtis ex vtriſque, vt in comate vigili, lethargo, typhomania & ſimilibus.

Propter hoc, remedia cephalica vel ſunt calefacientia & exſiccantia in morbis frigidis & humidis, vel frigefacientia & incraſſantia in calidis & ſiccis; vel mixta ex vtriſque.

In cauſa frigida, apoplexia, epilepſia, paralyſi, tremore, dolore, intemperie.

♃. Radic. enulæ camp. valerianæ, & pæon. maris decreſcente luna collectæ, ana ℥. j. polypodij & viſci quercini, an. ℥. ß. folior. betonicæ, chamæpit. primulæ veris, meliſſæ, cichor. totius, agrim. an. M. j. ſemin. pæoniæ maris, ſeſeleos maſſil. coriandri præpar. an. ℥. ij. flor. anthos, tiliæ, lilij conuallium, an. p. i. f. decoct. ad ℔. i. ß. pro 4. doſ. non claris, ſed ſæpius colatis, adde cuique ſyrupi de ſtœchade, vel oxymelitis ſimplicis ℥. ß. capiat manè 3. horis ante juſculum.

Po-

Poteſt addi in qualibet doſi, vel cum alio remedio propinari.

Spiritus meliſſ. vel angel. zedoariæ ad gutt. x. vel alicuius ex his extractum ad ℈. j.

Sal angelicæ vel meliſſ. ad ℈. j.

Extractum ambræ griſ. ad gr. ij.

Spiritus antapoplecticus Schroderi à gutt. vi. ad x.

Nota quod, in dicto apozemate ſemper miſcenda ſint quædam refrigerantia, eaque quæ hepati & lieni proſpiciunt, ne dum calefacimus cerebrum, ſanguinis & viſcerum calorem intendamus.

In cauſa calida, vt dolore, delirio, mania, intemperie calida & ſicca ſpirituum, &c.

℞. Hordei mund. ℥. ß. rad. acetoſæ, bugl. & cichor. an. ℥. j. folior. vtriuſque bugloſ. lact. cich. portul. an. M. j. ſeminum 4. frigid. maj lact. & papau. albi, ana ʒ. j. florum cordial, nymph. ana p. j. fiat decoct. ad ℔. j. ß. pro 3. doſ. adde cuique, ſyr. viol. vel de nymp. ℥. j. ſalis prunellæ ʒ. ß.

In forma julepi & emulſionis, formulæ traditæ ſunt in proprio capite.

CAPVT II.

De ophthalmicis & collirio.

OPhthalmica dicuntur, quæ deſtinantur ad affectus oculorum ſanandos, viſumque roborandum.

Forma remedij in qua præſcribuntur dicitur collyrium, quod eſt topicum ophthalmicum oculorum affectibus conueniens. Sic dicitur græco vocabulo à ſiſtenda fluxione.

Pluribus modis componi ſolet, nempè vel in forma liquoris, vel pulueris, vel linimenti, vel cataplaſmatis; vnde aliud eſt liquidum, aliud ſiccum, vſus obtinuit, vt liquidum verè & propriè vocetur collyrium.

Vſus eſt.

1. Ad repellendum in principio fluxionis, aut inflammationis à Cauſa calida.

Nota quòd, frigida repellentia non vehementer ſed mediocriter debent eſſe adſtringentia, maximè in principio, & nondum præmiſſis vniuerſalibus, ne humores reprimantur; & prohibeatur eorum effluxus.

℞. Aquar.

♃. Aquar. roſar. plantag. ana ℥. ij. liquoris albumin. oui agitati ſpuma detracta ℥. j. trochiſ. albi Rhaſis ſine opio ℥. ß. miſce fiat collyr. de quò ſæpè aliquot guttæ inſtillentur in oculum, & lintea in eo imbuta ſuperponantur.

Vel

℞. Albumen oui, agita, dilue aqua roſar. & oculum ablue.

℞. Mucilaginis ſeminis pſyllij & cydon. extractæ cum aqua roſar. ℥. ij. aquæ agitationis album. oui & plantag. an. ℥. j. camph. gr. ij. fiat collyr.

Vel

℞. Aluminis fruſtum, agita cùm oui albumine, donec vnguenti conſiſtentiam acquirat, de quo extende ſupra linteum, & oculis tepidè applica, remoue cùm fuerit exſiccatum.

Vel

℞. Salis Saturni ℈. j. ß. aquæ roſar. ℥ ij. miſce, & oculos foue:

2. Ad dolorem leniendum, qui ob exquiſitum oculorum ſenſum ſæpiùs acutiſſimus eſt.

♃. Mucilag. ſemin. cydon. & pſyll. extract. in aquæ roſar. ℥. j ß. lactis mulieb. & aquæ album oui detracta ſpu-

ma, ana ℥. j. trochiſcor. albi Rhaſis cum opio ʒ. ß. f. Collyrium.

Vel

Vtere ſolo lacte muliebri ab vbere ſanæ mulieris infuſo in oculum, vel lamina carnis veruecinæ, hœdinæ, vitulinæ, frequenter admouenda.

Vel in forma cataplaſmatis.

℞. Pulpæ pomi dulcis ſub cineribus cocti ℥. j. mucilag. ſemin. alth. extract. in aqua roſ. ℥. j. ß. liquoris albumiminis oui cum aqua roſar. agitati. ℥ ß. fiat cataplaſma.

Vel

℞. Pulpæ pomi cocti ℥. j. micæ panis albi ℥. ß. cum lacte mulieris fiat cataplaſma.

Nota, quòd in ingenti dolore addi poſſit in dicto cataplaſmate granum vnum opij & croci.

3. Ad repellendum, & dolorem leniendum, quando fluxio ſimul eſt cum dolore.

℞. Aquæ plantag. ʒ. j. ß. mucilag. ſem. pſyllij, alth. extract. cum aqua roſar. ℥. j. trochiſc. albi Rhaſis cum opio ℥. ß. fiat collyrium.

4. Ad repellendum, & aliquatenus reſol

reſoluendum, vt in augmento ophthalmiæ cæteriſque caſibus, in quibus repellenda materia fluens, fluxa digerenda, & dolor leniendus.

℞. Aquæ roſar. euphraſ. an. ℥. j. lactis muliebris recentis ℥. ß. tuth. præp. ℈. j. ß. fiat collyrium.

Vel

℞. Aquæ roſar. & liquoris albuminis oui an ℥. j. ß. tuthiæ præp. & trochiſc. albi Rhaſ. ſine opio an. ʒ. i. f. collyr.

5. Ad reſoluendum in ſtatu ophthalmiæ, & cæteris caſibus in quibus digerenda materia, & parum repellenda.

℞. Sarcocollæ lacte nutritæ ʒ. i. tuthiæ præp. ʒ. ß. mucilag. ſem. cydon. extract. cum aqua roſar. & fœnic. ℥. ij. f. collyr.

Vel

℞. Tuth. præp. ʒ. i. ß. vitrioli albi gr. x. aloes lotæ ℈i. ſacchari candi ℈ij. contere & infunde in aquæ fœniculi & Euphraſiæ, ana ℥. i. ß. colentur & f. collyr.

Vel

℞. Salis Saturni gr. xv. ſalis armoniaci gr. iii. aquæ roſar. ℥. iii. miſce vtere pro collirio.

Vel

℞. Vitrioli albi ℈. i. aquæ plantaginis ℥. iv. infunde, cola, & vtatur pro collyrio.

6. Ad exſiccandum & digerendum.

℞. Tuthiæ lotæ in aqua Euphraſiæ ℥. i.ß. aloes hepaticæ ſimiliter lotæ ʒ. ß. mellis optimi, & pomatæ recentis, ana ℥. ſs. f. collyrium, quo oculor. canthi, & palpebræ illiniantur.

Vel

℞. Aquæ Reginæ Vngariæ ʒ.ii. aquæ roſar. ℥.ii. miſce & vtere pro collyrio.

7. Ad deterſionem, & conſumptionem albuginum, macularum reliquias digerendas, & cicatricem tollendam.

℞. Sacchari candi ʒii. vitrioli albi, gr. viii. oſſis ſepiæ, ſtercoris lacerti, & myrrhæ, an. ʒ. ſs. fiat omnium pulvis tenuiſſimus excipiendus melle maiali & pomata recenti.

8. Ad ſcabiem & pruriginoſam palpebrarum.

℞. Vini albi, aquæ roſar. ag. ℥. i. aloes hepaticæ ſubtiliter pulveriſatæ ʒ. i. miſce, & vtatur pro ablutione palpebrarum tepidè.

In

In vſu prædictorum collyriorum.

Nota 1. non eſſe adhibenda niſi præmiſſa fuerint vniuerſalia, aut ſimul in vſum veniant.

2. Pulueribus ſolis raró eſſe vtendum quia inſufflati fluxionem mouent.

CAPVT III.

De Bechicis.

BEchica remedia dicuntur, quæ ſputum mouent, thoracica etiam vocantur a parte euacuanda.

Sunt enim bechica medicamenta, quæ pulmoni & cæteris thoracis partibus familiaria exiſtunt, & contentos humores in pectore aptos reddunt, vt tuſſi facilè excerni poſſint.

Vt humores in pectore contenti facilè excludantur, non debent eſſe nimis craſſi, quia eludunt vim mouentem; neque nimis tenues, quia impulſi diſſiliunt in partes; ſed mediocris conſiſtentiæ: ob id duo genera remediorum conueniunt.

Primum, eſt eorum, quæ pituitam

calefaciunt, attenuant, detergunt, & incidunt.

Secundum. Eſt eorum, quæ bilem refrigerant, humectant, incraſſant, eiuſque demulcent acrimoniam.

Forma remedij ſub qua vtraque adimpletur intentio, eſt apozema, julep, emulſio, juſculum, looch.

Apozema præparans pituitam in omnibus frigidis pectoris affectibus, aſthmate, pulmonum infarctu, catarrho pituitoſo, & ſimilibus.

℞. Radic. bruſci, apij, enulæ campanæ, ana ℥. j. fol. tuſſilag. hyſſ. ſcab. hed. terreſtris, capill. ven. cichor. totius, an. M. j. liquir. raſæ & contuſæ ℥. ſs. paſſul. purgat. ℥. j. ſemin. alth. melonum, ana ʒ. ij. florum cordial. chamom. an. p. j. f. decoct. ad ℔. j. ß. pro 4. doſib. adde cuique, ſyrupi de tuſſilag. vel oxymel. ſimpl. ʒ. j.

Vel in forma julepi.

℞. Aquar. ſcab. tuſſil. ana ℥. ij. aquæ cinnam. ʒ. ij. oxymelitis ſimpl. vel ſyr. capill. ven. ℥. j. fiat julepus.

Cùm remedij forma erit mutanda, parari poteſt juſculum ex aliquot radicibus, & herbis præcedentis decocti.

In

In qualibet doſi diſſolui poteſt aliquod ex chymicis ſequentibus.

Oleum aniſi arte chymica extractum, ad gutt. iv.

Tinctura ſulphuris, ad gutt. vi.

Hæc aut magiſterium ſulphuris, ad gr. x.

Flores benioini, ad gr. iv.

Tinctura ex vitriolo antimonij, ad gutt. vi.

Poſſunt eadem ſumi cum remedio in *alia* forma præſcripto, nempe cum opiata, tabellis, &c. præmiſſis tamen ſufficienter vniuerſalibus.

℞. Flor. benioin gr. iij. magiſt. ſulph. gr. vi. miſce & ſumat ſingulo manè per 15. dies cum oui vitello, vel cum opiata appropriata.

Nota 1. quòd ſi adſit febris, vel calida viſcerum intemperies, componenda ſint decocta ex bechicis refrigerantibus, quæ ſint tenuium partium.

Nota 2. miſcenda ſẽper eſſe calidioribus ea quæ leniunt, humectant, & modicè refrigerant, ne pituita ab intẽriori parte exſiccata cõtumaciùs adhæreſcat, ad id addenda ſunt cichor. liquiritia, pſſulæ, ſemina melon. alth. & ſimilia.

No-

Nota 3. dum reſpicimus pituitam præparandam in pectore, ſemper habendam eſſa rationem viſcerum, & capitis, & omni judicio aſſequendum eſt num dyſcraſia calida, obſtructione, aut imbecillitate laborent, aut reliquæ abdominis partes infarctu; tunc enim pariter iis proſpiciendum, quia fruſtra ſtudemus pectori ſuccurrere, ſi cauſis antecedentibus, aut complicatis affectibus non opitulamur.

Bechicum bilem & tenues humores incraſſans, leniens, humectans, & refrigerans, ſputum quoque tenue ad mediocrem conſiſtentiam deducens in phthiſicis, peripneumonicis, & ſimilibus.

℞. Fol. cich. totius, capillor. ven. pimpin. pulmon. vtriuſque bugloſſi, an. M. i. ſemin. 4. frig. mai. lact. & papau. albi, an. ʒ. ij. liquir. & paſſul. purgatar. an. ℥. ß. jujub. paria iv. hord. integ. & flor. cord. an. p. i. f. decoct. pro 4. doſ. veſpere & manè ſumendis: adde cuique, ſyrupi jujub. violati, vel capill. ven. ℥. i.

In Empyemate ad coctionem, maturationem materiæ, & expectoratum, ſic preſcribitur.

℞. Ra-

℞. Radic. conſol. maj.& alth.an.℥. i. fol. agrim. cichor. cum toto, capill. ven. ſcab. tuſſilag. an. M. i. 4. ſemin. frig. mai. an. ʒ. ij. liquir. raſæ & contuſ. paſſul. mund. an.℥. i. hord. integ. & flor. cord. an. p. i. f. decoct. pro 4. doſ adde cuique, ſyr. de tuſſil. vel capill. ven. ℥.i.

Contra ſputum ſanguinis, & dyſenteriam ſingulare eſt ſequens decoctum.

℞. Rad. pentaph. tormentil. ſymphyti mai. ana ℥. i. fol. cich. ſylueſtris cum toto, portulac. plantag. tenellæ, ederæ terreſt. equiſeti, millef. an. M. ſemin. lact. portul. papau. albi, an. ʒ. flor. roſar. rubr. papau. rhœad. an. p. f. decoct. colaturæ ad ℔. j. ß. adhuc ruenti iniice conſeru. roſar. rubr. & papau. rhœad. an. ℥. j. ſpiritus vitrioli ß. infundantur vaſe cooperto ſupra lidos cineres per tres horas, deinde t colatura pro 4. doſ. adde cuique, r. de roſ. ſicc. vel de corallis ʒ.vi. caat manè & veſpere.

CA-

CAPVT IV.

De Loocb.

ITA vocantur ab Arabibus, & à Græcis ἔκλειγμα, à Latinis Linctus.

Eſt medicamentum conſiſtentia medium inter ſyrupum & opiatam, vtpote ſyrupo craſſius, opiata dilutius, quod ore ſumptum roris ad modum ſtillat in aſperam arteriam, in affectibus pectoris conueniens.

Aliud officinale, quod non eſt ampliùs in vſu, aliud magiſtrale, quod ex tempore pro morbi exigentia præſcribitur.

Componitur, vel ex pulueribus, bechicis, & ſyrupis; vel ex pulpa fructuum, pulueribuſque & ſyrupis; vel ex decocto pectorali.

Communiter tamen fit ex pulueribus & ſyrupis, aliquando etiam ex conſeruis.

Tempus ſumendi eſt, cù adeſt neceſſitas ſputum educendi, & juuandi.

Vſus plurimi ſunt.

1. Ad ſputum juvandum, quando materia frigida & craſſa eſt, vt in aſthma-

mate., tuſſi à pituita bronchijs impa-
cta, & ſimilibus.

℞. Puluer. diaireos ſimplicis & ſac-
chari candi, ana ʒ. ii. conſeru. tuſſil. &
capill. ven. an. ℥. ß. ozymel. ſcillit. q.
ſ. f. looch. vtatur cum baculo liquir.
ſenſim lambendo.

Vel

℞. Squillæ præpar. ʒ. ii. puluer.
diaireos, hyſſ. an. ʒ. ß. myrrh. ℈. j.
croci gr. ij. mellis maialis q. ſ. f.
looch.

℞. Mellis opt. & butyri recent. an.
ʒ. i. ſacchari candi ʒ. ij. terebinthinæ
venetæ lotæ in aqua ſcab. ʒ. ß. f.
looch.

Vel

℞. Syr. de tuſſil. & capill. ven. ana
ʒ. j. ß. oxymelitis ſimpl. ℥. j. miſce,
vtatur ex cochleari ſenſim lambendo.

2. Ad ſputum juvandum, quando
materia tenuis eſt & calida, pleuriti-
de, peripneumonia, &c.

℞. Penidior. ſacchari candi, an. ʒ.
. puluer. diatragacanthi frig. ʒ. ß. ſy-
rupi. violati & iuiubini, q. ſ. fiat looch.
vtatur cum baculo liquir.

Quando materia eſt mixta ex tenui
& craſ-

& craſſa, miſcenda ſunt quædam attenuantia, vt.

℞. Penidior. & pulueris diaireos ſimplicis, ana ʒ. i. ß. ſacchari roſ. ʒ. j. ſyr. de tuſſil. q. ſ.f. looch.

Looch incraſſans, leuiter detergens in empyemate.

℞. Pulpæ radic. althſ vel paſſul. ℥. i. ß. ſacchari candi ℥. ß. ſucci liquir. ʒ. ß. cum ſyr. de tuſſil. f. looch.

3. Ad ſanguinis ſputum compeſcendum.

℞. Conſeruæ roſar. ℥.i. puluer. diatragacanthi frigidi ʒ. ii. ſyrupi de roſis ſiccis q. ſ.f. looch.

Vel

℞. Succi portul. ℥ iij. gummi arabici ʒ. i. ß. ſacchari roſati, q. ſ. f. looch.

Vel

℞. Albumen oui, agita cum aqua roſacea, ſpumam ſepara, & adde ſemin. papau. albi & plant. an. ʒ ß. amyli ℈. i. ſacch. roſ. q. ſ. f. looch.

Vel

℞. Syr. viol. de roſ. ſic. & de papau. an. ℥. ij. fiat mixtura, de qua ſumat vnum, aut alterum cochlear

ſen-

ſenſim deglutiendo, ter diu noctuque.

Caue: ne nimis adſtringentibus extrauaſatum ſanguinem in pulmonibus detineas.

4. Ad exſiccanda & glutinanda pulmonum vlcera in phthiſi.

℞. Conſeruæ roſar. & conſol. *maj.* an. ℥. j. gummi tragacanthi & arabici leuiter torrefacti ana ʒ. ij. *plantag.* & papau. alb. ana ʒ. ß. cum ſyr. de roſ. ſic. fiat looch.

Vel

Quod prodeſt diuturnæ tuſſi, pulmonis, fauciumque vlceribus glutinandis, aſperitatibus arteriæ leniendis, n tuſſi, ſputo ſanguinis è faucibus rumpentis catarrho, raucedine.

℞. Pulpæ rad. alth. vel liquir. .iij. mucilag. gummi arab. tragagant. xtractæ cum aqua roſar. ℥. i. ß. ſacch. oſ. q. f. f. looch.

5. Ad tenuem fluxionem in pectus uentem in hæmoptoicis cum tuſſi, ocis raucedine, cum vel ſine febre.

℞. Aquæ roſ. ℥. vi. ſemin. cydon. mundat. ℥. i. ß. ſacchari candi vel biſſ. ℥. ij. pone omnia ſimul in phiala itrea per 4. horas, fiat liquor muci-

la-

laginoſus, quo vtere ſæpè diu noctuque ex cochleari.

Poteſt etiam parari ex ęquis partibus aquæ florum. papau. rhœad. & roſar.

CAPVT V.

De Cardiacis.

CArdiaca ſunt, quæ corroborant, ſpiritus reficiunt, & malignam qualitatem expellunt. Debile fit cor ob intemperiem frigidam vel calidam, à cauſa frigida vel calida, cum vel ſine malignitate ob id remedia quæ conueniunt, alia ſunt calida, alia frigida, alia alexipharmaca.

In cauſa frigida, vt in affectibus à veneno frigido ſumpto, vel intus genito, morſu à cane rabido, peſte, & ſimilibus, modò non adſit febris, aut non ſit valde intenſa.

℞. Radic. tormentillæ, zedoar. gentianæ an. ℥. ß. fol. meliſ. ſcab. card. bened. ſcordij ana M.i. corticum citri ſicci ʒ. iij. ſemin. card. bened. citri,

citri,an. ʒ. ij. raſuræ eboris ʒ. i. ß. flor. bugl. vtriuſque, & anthoſ. an. p. j. f. decoctio ad ℔.j.ß.pro 3.doſibus; adde cuique, ſyr. byzant. vel de cortice citri ʒ. vi. capiat veſpere & mane.

Vel in forma julepi.

℞. Aquar. meliſſ. card. bened. an. ℥. ij. ß. naphæ ℥. ß. aquæ cinnam. cochlear. ß. ſyr. de kermes. ℥. ß. fiat julepus.

Poteſt diſſolui in prædicto apozemate, julepo, vel aqua ſcabioſ. aut vino vnum aut alterum ex ſequentibus Galenicis & chymicis.

Confectio alkerm. à ʒ ß. ad ʒ. i.

Theriaca à ʒ. ß. ad ʒ. j.

Aqua theriacalis Bauderoni ad cochlear. i.

Aqua theriacalis camphorata ad ℥. ß.

Sal volatilis viperinus, à gr. x. ad xv.

Elixir proprietatis Paracelſi, à gutt. viii. ad xii.

Extractum bezoardicum Quercetani à ℈. ß. ad ℈. j.

Magiſterium ambræ griſeæ à gr. ij. ad iiij.

Eſſentiæ ambræ griſeæ, à gutt. vi. ad viij.

In

In caſu præcipiti viribus euaneſcentibus, quando tempus non datur parandi aliud remedium.

♃. Confect. alkerm. vel theriacæ vet. ʒ.ß. vel ʒ j. cum aquæ cinnam. vel vini optimi cochlear. miſce & propina.

Sæpè etiam prædictæ eſſentiæ exhibentur ſimpliciter cum aqua appropriata vel vino, vt.

℞. Salis volatilis viperarum gr. x. aquæ ſcorzoneræ, vel cardui benedicti ℥. j. ß. miſce, capiat longè poſt, & ante juſculum.

Vel

℞. Magiſterij ambræ griſ. gr. ij. aquæ theriacalis camphoratæ ℥.ß. miſce & capiat.

Caue, ne ijs vtaris dum calida ſunt viſcera, aut febris eſt intenſa, proinde non debent eſſe in vſu, niſi in cauſa frigida: aut quando tanta eſt malignitas cum virium imbecillitate, vt febris non ſit, vel ſaltem exigua.

In cauſa calida, vt febribus malignis purpuratis, variolis, & cæteris peſtilentibus affectibus cum febre, in quibus æſtus temperandus, obſtructiones reſerandæ, putredo & maligna qualitas

coer-

coercenda, & diaphoreſis promouenda.

℞. Rad. cich. bruſci, torment. an. ℥. i. fol. cich. ſcabioſæ, capill. ven. pimpin. acetoſæ, an. M. i. ſemin. melon. cucurb. citri, raſuræ eboris an. ʒ. i. ſummit. cordei, & florum cordalium, ana p. i. decoct pro 3. doſ. adde cuique, ſal, prunel. ʒ. ß ſpiritus ſulphuris aut vitrioli, gutt. iv. ſyr. limon. ℥. ß. capiat veſpere & manè.

Poteſt addi ex Galenicis & chymicis.

Confectio hyacinthorum à ʒ. ß. ad ʒ i.

In mulieribus obnoxijs ſuffocationi hyſtericæ puluis confectionis hyacinth. ſine moſcho & ambra, ad ℈. i. vel ʒ. ß.

Puluis cordis & hepatis viperini ad ß.

Sal cardui bened. vel ſcab. ad ʒ. ß. vel ℈. i.

Bezoardicum jouiale, vel mineral ℈ ß.

Antimonium diaphoreticum à ℈. ß. ℈. i.

Spiritus nitri ad gutt. x.

Spiritus vel cryſtalli ſalis communis ces, ad ℈. j.

La-

Lapis bezoardicus verus ad gr. iv. vel vi.

Aqua theriacalis refrigerans ad cochlear. j.

Aqua theriacalis camphorata ad cochlear ſemis vel vnum.

Sal volatilis viperarum ad gr. x.

Mixtura ſpiritalis ad ʒ. ß. vel ʒ. j. paratur ex aquæ theriacalis cāphoratæ ℥. i. ſpiritu tartari, & vitrioli, ana ʒ. i.

Poſſunt hæc alexipharmaca, & diaphoretica diſſolui in aqua cordiali refrigerante, vel in julepo, &c.

Nota, quòd ſi adſint vermes, aut materia verminoſa, addi debeat puluis contra vermes ad ℈. j. in qualibet doſi: & ſi motus conuulſiui quoque adſint, puluis contra ſpaſmum pariter ad ℈. j.

Vt in forma julepi.

℞. Aquar. ſcab. portul. ſcorzon. an. q. ſ. ſyr. limon. ℥. j. confect. hyacinth. ℈. j. puluer. viperini, & contra vermes an. ℈. ß. ſalis prunel. ʒ. ß. f. julepus.

Caue à theriacalibus, ſale viperino, cæteriſque exſiccantibus quando adeſt inflammatio interna, aut febris admodum intenſa.

Quandoque etiam exhibentur cardia-

diaca ſub forma pulueris cum aqua cordiali, vel cum iuſculo, vt

℞. Bezoardici animalis, ſalis prunellæ, magiſterij perlarum, ana ʒ. ß. miſce capiat ℈. i. cum alterno iuſculo, vel cum aqua ſcorzoneræ, aut ſcabbis aut ter in die.

Vel

℞. Bezoardici mineralis ʒ. ij. Iouialis ʒ. ß. ſalis prunel. ʒ. i. ß. miſce f. puluis, doſis eſt ad ℈. i.

CAPVT VI.

De Stomachicis.

STomachica ſunt, quæ peculiariter ventriculum, & humores in eo contentos alterant, ſimulque appetentiam, coctionem, retentionem, cæteraſque eius functiones, adiuuant, & confirmant.

Horum alia ſunt calida, alia frigida, prout ventriculus afficitur morbis, & humoribus frigidis, aut calidis.

Nota, quod non debent eſſe nimis aperientia, & diuretica, ſed aliquatenùs adſtringentia, & idioſyncraſiæ ventri-

culi ſimilia, vt ipſius tonum conſeruent.

Vſus 1. in cauſa frigida, vt inappetentia, ſingultu, nauſea, malacia, pica, inflatione, & diſsolutione ſtomachi, lienteria, &c.

℞. Rad. calami aromatici, & galangæ ana ℥. ß. cortic. citri ſicci ʒ. iij. Folior. menthæ, betonicæ, & abſynthij an. M. j. ſemin. fenic. citri, coriand. præpar. an. ʒ. j. flor. ſaluiæ p. ij. f. decoct. pro 3. doſ. adde cuique, ſyr. cydon. ℥ ß. capiat veſpere, & manè.

Ex chymicis laudantur.

Oleum aniſi arte chymica extractum à gutt. vj. ad xij.

Confectio alkerm. ad ʒ. ß.

Opiata ſalomonis ad ʒ. ß.

Aqua theriacalis ad gutt. x.

Trochiſci de rhabarbaro ad ℈. j.

Eſſentia ambrę griſeæ à gutt. iij. ad v.

Magiſterium ambræ griſeæ ad gr. iv.

Elixir ambræ griſ. ad ℈. ß.

Elixir ſtomachicum ad gr. x.

Elixir Quercetani ad cochlear. ß.

Elixir proprietatis è gutt. viiij. ad x.

Electuarium aromaticum roſatum vel diambræ ad ℈. ß.

Vſus eorum eſt, vt per ſe ſumantur manè

manè ieiuno ventriculo, vel in apozemate prædicto, vel vini cochleari, aut liquore alio idoneo diſſoluantur, aut in pauca copia conſeruæ roſarum miſceantur, vt in forma boli.

℞. Conſeruæ roſar. ℥. j. magiſterij ambræ griſeæ gr. iij. miſce, capiat, manè ieiuno ventriculo, per vnum aut alterum diem, ſuperbibendo parum vini.

In forma opiatę ad eundem ſcopum.

℞. Conſeruæ roſar. ℥. ß. conſeruę florum anth. ʒ. ij. confect. alkerm. & opiatę ſalomonis, an. ℈. j. elixir. ambræ griſ. vel pulueris diambræ ʒ. ß. ſyrupi de abſynth. q. ſ. f opiata, de qua capiat manè ieiunus ʒ. i. ſuperbibendo parum vini aqua modicè diluti.

In forma pulueris.

℞. Specierum aromatici roſati ʒ. ij. ambræ griſeæ gr. vi. ſacchari ʒ. iij. fiat puluis. doſis eſt ℈. i. aut ʒ ß.

In forma tabellarum.

℞. Confect. alkerm. ℥. j. magiſt. vel pulueris diambræ ʒ. ß. cum ſacchero, fiant tabellæ, vſus eſt per ſe, vel diſſoluendo in iuſculo.

Nota 1. in ſtomacho frigido roborando, melius eſſe ijs vti, quæ ſolida

& craſſiori forma parantur, quia faciliùs, & diutiùs in ventriculo conſiſtunt.

Nota 2. cauendum eſſe, ne dum intendimus calefacere ventriculum, viſcerum calorem augeamus, ſæpiùs enim ventriculi debilitatis cauſa ſunt viſcera impensè calida. Tunc autem debilitas ventriculi frigiditatem mentitur; ideòque dum intendimus roborare ventriculum frigidum ſupra dictis calidis medicamentis, oportet vt ſit frigidus per ſe, non verò ob gracilitatem, & diſſolutionem calidi ab intemperie calida hepatis, vt ſæpè accidit in his qui diuturnas patiuntur obſtructiones cum intemperie calida, & in affectionibus hypochondriacis, in quibus ructus aut vomitus acidus non ventriculum frigidum denotat, ſed inſignem viſcerum calorem, & humorem melancholicum fermentatum.

2. In cauſa calida dum vis ventriculi videtur diſſoluta.

℞. Rad. cich. acetoſæ ana ℥.i. fol. acetoſæ, plantag. cich. an. M.i. ſemin. plantag cydon. an. ʒ.ii. roſarum rubrarum, & ſummitatum abſynth. pont. an.

an.p.i. fiat decoct.ad ℔. i.ß.pro 3. doſ. veſpere, & manè ſumendis: adde cuique, ſyrupi granatorum, vel corall. vel cydon.℥ vi. cap. veſpere & manè.

Vel

In vomitione bilioſa, cholera, lienteria à cauſa calida, cæteriſque caſibus, in quibus ventriculus reſoluitur, & calet, ſequens decoctum ſtomachum, & iecur roborat.

℞. Radic. cichor. tormentillæ ana ℥. ß. ſantali citrini; & rubri an. ℥. i. ß: tamarind.℥.i. ſemin. cydon. & plantag. ana ℥.i. roſar. rubr. balauſt. an. p.i. fiat decoctio. Colaturæ ad ℔. i. ß. diſſolue conſer. roſar. Genuens ℥. i. ß. ſpiritus vitrioli gutt.xv. f. apozema pro 3. doſ. ſæpiùs iterandis.

In forma iulepi, dum æſtuat ventriculus, & debilis eſt.

℞. Aquar. lact. roſar. an.q.ſ. ſyrupi de ſucco oxyacanth. vel de agreſta, vel cydon. ℥. vi. ſalis prunel. ℥. ß. fiat iulepus.

Ex Galenicis & chymicis laudantur.

Confect. hyacinth. ad ℥.ß. vel ℥.i.

Magiſter. corall. à gr. vi. ad x.

Sal corall. ad ℈.ß.

Sal abſynth. vel cichor. ad ℈. 1.

Viribus ventriculi admodum fractis addi poteſt aliquod ex prædictis calefacientibus, & roborantibus in pauca copia, vt magiſterium amb. griſ. elixir. ſtomachicum, &c.

Sequens opiata roborat, & refrigerat ventriculum, & hepar in cauſa calida.

℞. Conſer. roſar. Genuens. & cynorrhod. an. ℥. vi. confect. hyacint. ℥. i. ß. magiſterij tartari, & corallorum, an. ℥. i. ſalis abſynth. cichor. an. ℥. ß. ſalis prunellæ ℥. i. ambræ griſeæ, vel magiſterij ipſius ℈. ß. cum ſyropo de corallis, vel granatorum fiat opiata, de qua ſumendum eſt ad magnitudinem paruæ nucis, bis in die, manè, & dum it cubitum.

CAPVT VII.

De Hepaticis.

HEpatica ſunt medicamenta, quæ hepatis intemperiem corrigunt, obſtructiones expediunt, ſimulque ſubſtantiã leuiter adſtringendo, tonũ ipſius

robur-

roburque conſeruant, aut reſtituunt.

Quia verò hepar afficitur, modò intemperie frigidi, vt in cachexia, hydrope, cæteriſque chronicis affectibus, ſæpe etiam calida, vt in febribus continuis & intermittentibus tertianis, in æſtu & feruore ſanguinis: ideo remedia ipſi competunt, modò calefacientia, modò refrigerantia.

In caſu frigido v. g. in obſtructionibus à craſſis & viſcidis humoribus, cachexia, chloroſi & ſimilibus.

℞. Radic. apij, petroſelini, eryng. an. ℥. j. fol. capillarium omnium, agrim. an. m. j. chamæpit. m. ß. ſummit. lupul. & aſparag. ana m ß. ſemin. apij, petroſel. an. ʒ. ij. ſummit. abſynth. & flor. calend. an. p. i. f. decoct. ad ℔. i. ß. pro 3. doſ. adde cuique, ſyr. byzant. vel de 5. radic. ℥. j.

Ex ijſdē parari poſſunt iuſcula alterātia, quibus addi poteſt in qualibet vice.

Tartarum chalybeat. ad ℥. ß. vel

Aliquod ex cæteris, quæ recenſita ſunt ex aperientibus chymicis, cap. 3. de iuſcul. ſect. 1.

Quando roborare intendimus, ſimul & aperire, addi poteſt.

laginoſus, quo vtere ſæpè diu noctuque ex cochleari.

Poteſt etiam parari ex ęquis partibus aquæ florum. papau. rhœad. & roſar.

CAPVT V.

De Cardiacis.

CArdiaca ſunt, quæ corroborant, ſpiritus reficiunt, & malignam qualitatem expellunt. Debile fit cor ob intemperiem frigidam vel calidam, à cauſa frigida vel calida, cum vel ſine malignitate ob id remedia quæ conueniunt, alia ſunt calida, alia frigida, alia alexipharmaca.

In cauſa frigida, vt in affectibus à veneno frigido ſumpto, vel intus genito, morſu à cane rabido, peſte, & ſimilibus, modò non adſit febris, aut non ſit valde intenſa.

℞. Radic. tormentillæ, zedoar. gentianæ an. ℥. ß. fol. meliſ. ſcab. card. bened. ſcordij ana M.i. corticum citri ſicci ʒ. iij. ſemin. card. bened. citri,

citri,an. ʒ. ij. raſuræ eboris ʒ. i. ß. flor. bugl. vtriuſque, & anthoſ. an. p. j. f. decoctio ad ℔.j.ß.pro 3.doſibus; adde cuique, ſyr. byzant. vel de cortice citri ʒ. vi. capiat veſpere & mane.

Vel in forma julepi.

℞. Aquar. meliſſ. card. bened. an. ℥. ij. ß. naphæ ℥. ß. aquæ cinnam. cochlear. ß. ſyr. de kermes. ℥. ß. fiat julepus.

Poteſt diſſolui in prædicto apozemate, julepo, vel aqua ſcabioſ. aut vino vnum aut alterum ex ſequentibus Galenicis & chymicis.

Confectio alkerm. à ʒ ß. ad ʒ. i.

Theriaca à ʒ. ß. ad ʒ. j.

Aqua theriacalis Bauderoni ad cochlear. i.

Aqua theriacalis camphorata ad ℥. ß.

Sal volatilis viperinus, à gr. x. ad xv.

Elixir proprietatis Paracelſi, à gutt. viii. ad xii.

Extractum bezoardicum Quercetani à ℈. ß. ad ℈. j.

Magiſterium ambræ griſeæ à gr. ij. ad iiij.

Eſſentiæ ambræ griſeæ, à gutt. vi. ad viij.

In

In caſu præcipiti viribus euaneſcentibus, quando tempus non datur parandi aliud remedium.

♃. Confect. alkerm. vel theriacæ vet. ʒ.ß. vel ʒ j. cum aquæ cinnam. vel vini optimi cochlear. miſce & propina.

Sæpè etiam prædictæ eſſentiæ exhibentur ſimpliciter cum aqua appropriata vel vino, vt.

℞. Salis volatilis viperarum gr. x. aquæ ſcorzoneræ, vel cardui benedicti ℥. j. ß. miſce, capiat longè poſt, & ante juſculum.

Vel

℞. Magiſterij ambræ griſ. gr. ij. aquæ theriacalis camphoratæ ℥.ß. miſce & capiat.

Caue, ne ijs vtaris dum calida ſunt viſcera, aut febris eſt intenſa, proinde non debent eſſe in vſu, niſi in cauſa frigida: aut quando tanta eſt malignitas cum virium imbecillitate, vt febris non ſit, vel ſaltem exigua.

In cauſa calida, vt febribus malignis purpuratis, variolis, & cæteris peſtilentibus affectibus cum febre, in quibus æſtus temperandus, obſtructiones reſerandæ, putredo & maligna qualitas

coer-

coercenda, & diaphoreſis promouenda.

℞. Rad. cich. bruſci, torment. an. ℥. i. fol. cich. ſcabioſæ, capill. ven. pimpin. acetoſæ, an. M. i. ſemin. melon. cucurb. citri, raſuræ eboris an. ʒ. i. ſummit. ſcordei, & florum cordalium, ana p. i. f. decoct pro 3. doſ. adde cuique, ſal, prunel. ʒ. ß ſpiritus ſulphuris aut vitrioli, gutt. iv. ſyr. limon. ℥. ß. capiat veſpere & manè.

Poteſt addi ex Galenicis & chymicis.

Confectio hyacinthorum à ʒ. ß. ad ʒi.

In mulieribus obnoxijs ſuffocationi hyſtericæ puluis confectionis hyacinth. ſine moſcho & ambra, ad ℈. i. vel ʒ. ß.

Puluis cordis & hepatis viperini ad ℈. ß.

Sal cardui bened. vel ſcab. ad ʒ. ß. vel ad ℈. i.

Bezoardicum jouiale, vel mineral ad ℈ ß.

Antimonium diaphoreticum à ℈. ß. ad ℈. i.

Spiritus nitri ad gutt. x.

Spiritus vel cryſtalli ſalis communis dulces, ad ℈. j.

La-

Lapis bezoardicus verus ad gr. iv. vel vi.

Aqua theriacalis refrigerans ad cochlear. j.

Aqua theriacalis camphorata ad cochlear ſemis vel vnum.

Sal volatilis viperarum ad gr. x.

Mixtura ſpiritalis ad ʒ. ß. vel ʒ. j. paratur ex aquæ theriacalis cãphoratæ ℥. i. ſpiritu tartari, & vitrioli, ana ʒ. i.

Poſſunt hæc alexipharmaca, & diaphoretica diſſolui in aqua cordiali refrigerante, vel in julepo, &c.

Nota, quòd ſi adſint vermes, aut materia verminoſa, addi debeat puluis contra vermes ad ℈. j. in qualibet doſi: & ſi motus conuulſiui quoque adſint, puluis contra ſpaſmum pariter ad ℈. j.

Vt in forma julepi.

℞. Aquar. ſcab. portul. ſcorzon. an. q. ſ. ſyr. limon. ℥. j. confect. hyacinth. ℈. j. puluer. viperini, & contra vermes an. ℈. ß. ſalis prunel. ʒ. ß. f. julepus.

Caue à theriacalibus, ſale viperino, cæteriſque exſiccantibus quando adeſt inflammatio interna, aut febris admodum intenſa.

Quandoque etiam exhibentur cardia-

diaca ſub forma pulueris cum aqua cordiali, vel cum iuſculo, vt

℞. Bezoardici animalis, ſalis prunellæ, magiſterij perlarum, ana ℥. ß. miſce capiat ℈. i. cum alterno iuſculo, vel cum aqua ſcorzoneræ, aut ſcabbis aut ter in die.

Vel

℞. Bezoardici mineralis ℥. ij. Iouialis ℥. ß. ſalis prunel. ℥. i. ß. miſce f. puluis, doſis eſt ad ℈. i.

CAPVT VI.

De Stomachicis.

STomachica ſunt, quæ peculiariter ventriculum, & humores in eo contentos alterant, ſimulque appetentiam, coctionem, retentionem, cæteraſque eius functiones, adiuuant, & confirmant.

Horum alia ſunt calida, alia frigida, prout ventriculus afficitur morbis, & humoribus frigidis, aut calidis.

Nota, quod non debent eſſe nimis aperientia, & diuretica, ſed aliquatenus adſtringentia, & idioſyncraſiæ ventri-

culi ſimilia,vt ipſius tonum conſeruent.

Vſus 1. in cauſa frigida, vt inappetentia, ſingultu, nauſea, malacia, pica, inflatione, & diſsolutione ſtomachi; lienteria, &c.

℞. Rad. calami aromatici, & galangæ ana ℥. ß. cortic. citri ſicci ʒ. iij. Folior. menthæ, betonicæ, & abſynthij an. M. j. ſemin. fœnic. citri, coriand. præpar. an. ʒ. j. flor. ſaluiæ p. ij. f. decoct. pro 3. doſ. adde cuique, ſyr. cydon. ℥ ß. capiat veſpere, & manè.

Ex chymicis laudantur.

Oleum aniſi arte chymica extractum à gutt. vj. ad xij.

Confectio alkerm. ad ʒ. ß.

Opiata ſalomonis ad ʒ. ß.

Aqua theriacalis ad gutt. x.

Trochiſci de rhabarbaro ad ℈. j.

Eſſentia ambrę griſeæ à gutt. iij. ad v.

Magiſterium ambræ griſeæ ad gr. iv.

Elixir ambræ griſ. ad ℈. ß.

Elixir ſtomachicum ad gr. x.

Elixir Quercetani ad cochlear. ß.

Elixir proprietatis è gutt. viiij. ad x.

Electuarium aromaticum roſatum vel diambræ ad ℈. ß.

Vſus eorum eſt, vt per ſe ſumantur manè

manè ieiuno ventriculo, vel in apozemate prædicto, vel vini cochleari, aut liquore alio idoneo diſſoluantur, aut in pauca copia conſeruæ roſarum miſceantur, vt in forma boli.

℞. Conſeruæ roſar. ℥. j. magiſterij ambræ griſeæ gr. iij. miſce, capiat, manè ieiuno ventriculo, per vnum aut alterum diem, ſuperbibendo parum vini.

In forma opiatę ad eundem ſcopum.

℞. Conſeruæ roſar. ℥. ß. conſeruę florum anth. ʒ. ij. confect. alkerm. & opiate ſalomonis, an. ℈. j. elixir. ambræ griſ. vel pulueris diambræ ʒ. ß. ſyrupi de abſynth. q. ſ. f. opiata, de qua capiat manè ieiunus ʒ. i. ſuperbibendo parum vini aqua modicè diluti.

In forma pulueris.

℞. Specierum aromatici roſati ʒ. iij. ambræ griſeæ gr. vi. ſacchari ʒ. iij. fiat puluis. doſis eſt ℈. i. aut ʒ ß.

In forma tabellarum.

℞. Confect. alkerm. ℥. j. magiſt. vel pulueris diambræ ʒ. ß. cum ſaccharo, fiant tabellæ, vſus eſt per ſe, vel diſſoluendo in iuſculo.

Nota 1. in ſtomacho frigido roborando, melius eſſe ijs vti, quæ ſolida

& craſſiori forma parantur, quia faciliùs, & diutiùs in ventriculo conſiſtunt.

Nota 2. cauendum eſſe, ne dum intendimus calefacere ventriculum, viſcerum calorem augeamus, ſæpiùs enim ventriculi debilitatis cauſa ſunt viſcera impensè calida. Tunc autem debilitas ventriculi frigiditatem mentitur; ideòque dum intendimus roborare ventriculum frigidum ſupra dictis calidis medicamentis, oportet vt ſit frigidus per ſe, non verò ob gracilitatem, & diſſolutionem calidi ab intemperie calida hepatis, vt ſæpè accidit in his qui diuturnas patiuntur obſtructiones cum intemperie calida, & in affectionibus hypochondriacis, in quibus ructus aut vomitus acidus non ventriculum frigidum denotat, ſed inſignem viſcerum calorem, & humorem melancholicum fermentatum.

2. In cauſa calida dum vis ventriculi videtur diſſoluta.

℞. Rad. cich. acetoſæ ana ℥.i. fol. acetoſæ, plantag. cich. an. M.i. ſemin. plantag cydon. an. ʒ.ii. roſarum rubrarum, & ſummitatum abſynth. pont. an.

an.p.i. fiat decoct.ad ℔. i.ß.pro 3. doſ. veſpere, & manè ſumendis: adde cuique, ſyrupi granatorum, vel corall. vel cydon.ʒ vi. cap. veſpere & manè.

Vel

In vomitione biliosa, cholera, lienteria à cauſa calida, cæteriſque caſibus, in quibus ventriculus reſoluitur, & calet, ſequens decoctum ſtomachum, & iecur roborat.

℞. Radic. cichor. tormentillæ ana ℥. ß. ſantali citrini, & rubri an. ʒ. i. ß. tamarind.℥.i. ſemin.cydon.& plantag. ana ʒ.i. roſar. rubr. balauſt.an. p.i. fiat decoctio. Colaturæ ad ℔. i.ß. diſſolue conſer. roſar. Genuens ℥. ii ß. ſpiritus vitrioli gutt.xv. f. apozema pro 3. doſ. ſæpiùs iterandis.

In forma iulepi, dum æſtuat ventriculus, & debilis eſt.

℞. Aquar. lact. roſar. an.q.ſ. ſyrupi de ſucco oxyacanth. vel de agreſta, vel cydon. ʒ. vi. ſalis prunel. ʒ. ß. fiat iulepus.

Ex Galenicis & chymicis laudantur.

Confect. hyacinth. ad ʒ.ß.vel ʒ.i.

Magiſter. corall.à gr.vi.ad x.

Sal corall. ad ℈.ß.

Sal abſynth. vel cichor. ad ℈. 1.

Viribus ventriculi admodum fractis addi poteſt aliquod ex prędictis calefacientibus, & roborantibus in pauca copia, vt magiſterium amb. griſ. elixir. ſtomachicum, &c.

Sequens opiata roborat, & refrigerat ventriculum, & hepar in cauſa calida.

℞. Conſer. roſar. Genuens. & cynorrhod. an. ℥. vi. confect. hyacint. ℥. i. ß. magiſterij tartari, & corallorum, an. ℥. i. ſalis abſynth. cichor. an. ℥. ß. ſalis prunellæ ℥. i. ambræ griſeæ, vel magiſterij ipſius ℈. ß. cum ſyropo de corallis, vel granatorum fiat opiata, de qua ſumendum eſt ad magnitudinem paruæ nucis, bis in die, manè, & dum it cubitum.

CAPVT VII.

De Hepaticis.

Hepatica ſunt medicamenta, quæ hepatis intemperiem corrigunt, obſtructiones expediunt, ſimulque ſubſtantiā leuiter adſtringendo, tonū ipſius

robur-

roburque conſeruant, aut reſtituunt.

Quia verò hepar afficitur, modò intemperie frigidi, vt in cachexia, hydrope, cæteriſque chronicis affectibus, ſæpe etiam calida, vt in febribus continuis & intermittentibus tertianis, in æſtu & feruore ſanguinis: ideo remedia ipſi competunt, modò calefacientia, modò refrigerantia.

In caſu frigido v. g. in obſtructionibus à craſſis & viſcidis humoribus, cachexia, chloroſi & ſimilibus.

℞. Radic. apij, petroſelini, eryng. an. ℥. j. fol. capillarium omnium, agrim. an. m. j. chamæpit. m. ß. ſummit. lupul. & aſparag. ana m ß. ſemin. apij, petroſel. an. ʒ. ij. ſummit. abſynth. & flor. calend. an. p. i. f. decoct. ad ℔. i. ß. pro 3. doſ. adde cuique, ſyr. byzant. vel de 5. radic. ℥. j.

Ex ijſdē parari poſſunt iuſcula alterātia, quibus addi poteſt in qualibet vice.

Tartarum chalybeat. ad ℥. ß. vel

Aliquod ex cæteris, quæ recenſita ſunt ex aperientibus chymicis, cap. 3. de iuſcul. ſect. 1.

Quando roborare intendimus, ſimul & aperire, addi poteſt.

Puluis diambræ, vel diarrhod. abbatis à ℈. ß. ad ℈. i.

Trochiſc. de Rhabarb. ℈. i.

Trochiſc. de abſynth. ℈. i.

Extractum abſynth. ad ℈. i.

Elixir proprietatis, à gutt. vi. ad xij.

Elixir ambræ griſ. ad ℈. ß.

Nota, quòd in caſu frigidi hepatis non eſt vtendum ijs quæ prædita ſunt vehementi calore, quia robur ipſius magis infringerent, diſſoluendo; ſed quæ incidunt, attenuant, abſtergunt, & aliquatenùs adſtringunt.

In cauſa calida, vt in prædictis affectibus productis à bile, pituita aſſata, melancholia aduſta.

℞. Rad. gram. bruſc. aſpar. an. ℥. i. fol. cich. cum toto, agrimon. capillor. ven. fumar. ceterach, an. m. i. ſemin. melon. cucurb. citri. an. ʒ. ij. paſſul. purgat. ℥. i. flor. cordial. cichor. an. p. i. fiat decoct. pro 3. doſ. adde cuique, ſyr. capil. ven. vel de cich. ſimpl. ℥. i.

Ex ijſdem parantur iuſcula, & in vnoquoque diſſolui poteſt aliquod ex prædictis aperientibus, ſed potiſſimùm tartarum vitriolatum, aut chalybeatum, ſal abſynth. &c.

CA-

CAPVT VIII.

De Splenicis.

SPlenica ſunt lieni propria medicamenta, quæ terrenum illius humorem attenuant, & detergunt. Ex Gal. ſimilia ſunt hepaticis, ſed paulò valentiora, quæ minùs adſtringunt, ob craſſiora illius extrementa.

Quædam calida ſunt, melancholiæ naturali dicata, moderatè quidem, & tenuium partium: quædam verò mediocriter refrigerantia atræ bili collectæ idonea.

Eadem conueniunt decocta quæ ſuprà cap. de apozemate preparante melancholiam, & atram bilem, tradita ſunt; quibus adde paſſim tradita, & tradenda remedia aperentia ſuo loco, ſub forma opiatæ, pilularum, pulueris, tabellæ, &c.

Sequens decoctum prodeſt in ſcorbuticis, vertiginoſis, melancholicis, hypochondriacis, cæteriſque ſimilibus affectibus, in quibus hepar, lien obſtruuntur, & intemperie cum debilitate aſſiciuntur.

℞. Rac. cich. bruſci an. ℥. j. fol. agrim. cich. pimpin. cochlear. cærefolii, naſturt. aquatici, fumar. an. m. j. tartari chalybeati, & ſemin. melon. cucurb. apii, an. ʒ. ij. pomi redol. fruſta aliquot, flor. cordial. geniſtæ, an. p. j. f. decoct. in q. ſ. aquæ, vel ſeri lactis caprilli pro 4. doſ. veſpere & manè ſumendis, adde cuique, ſyrupi de cichor. ſimpl. vel byzant. ℥. ß.

Poteſt diſſolui in qualibet doſi.

Tintura martis ad ʒ. ß.

Sal cancrorum fluuiatilium ad ℈ ß.

Sal abſynth. à gran. xv. ad ℈. j

Sal cochlear. vel chamæd. à ℈. ß. ad ℈. j

Spiritus ſalis armoniac. ad gutt. vj. vel viij.

Et ſimilia quæ tradita ſunt, cap. de juſculo, & decocto hepatico.

CAPVT IX.

De Inteſtinis Appropriatis.

INteſtina præter varios affectus, qui illis cum aliis partibus ſunt com-

communes hoc habent ratione conformationis, officii, & temperiei, vt præ cæteris partibus ipſis competat, vermes & flatus continere, quibus, hoc loco ſpecifica remedia, in forma qua conueniunt traduntur.

De enecantibus Vermes.

Vermes necantia ſunt medicamenta, quæ qualitate manifeſta, amara, acida, acri, oleoſa vel adſtringenti, aut occulta ſeu ſpecifica, lumbricos enecare poſſunt.

Amara, acria, acida, tenuitate ſua penetrando vermium ſubſtantiam diſſoluunt: adſtringentia poros conſtipando, oleoſa obturando tranſpirationem, qua ſola viuunt, impediunt; ſicque eos ſuffocant.

Iulepus vermes enecans in febre verminoſa.

♃. Aq. portul. cich. ana ℥. ij. confect. hyacinth. & pul. contra vermes, an. ℈. j. corallin, præparatæ ℈. ß. ſyr. limon. ℥. ß. fiat. julep.

In forma decocti.

♃. Rad. gram. cich. acetoſ. an. ℥. j. fol. cich. portul. oxalidis, agrim. an. M. j. ſcordii M. ß. hord. integ. p. j. ra-

ſur. eboris ʒ j. flor. cordial. cich. ana p. j. fiat. decot. pro 4. doſ. veſpere & manè ſumendis, adde cuique, ſyr. limon. ℥. ß. ſpirit. vitrioli ad leuem aciditatem addi poſſunt.

Confect. hyacinth & puluis contra vermes ad ℈. j.

Spiritus nitri, aut ſulphuris aut ſalis, ad gutt. iv.

Trochiſci de corallis, vel de cornu cerui ad ℈. j.

Lapis bezoardicus verus ad gr. iv.

Puluis lumbric. terreſtrium in furno exſiccat. ad ʒ. ß.

In pueris, quando vermes vomitum, vel inappetentiam, vel ſoporem excitant, cum vel ſine febre.

℞. Aquar. portul. ℥. iij. confect. hyacinth. ʒ. ß. Pulueris contra vermes, & corallinæ præparat. ana ℈. i. ſyrupi limon. ℥. ß. fiat potus.

Ex chymicis & Galenicis proſunt Ad prædictos vſus.

Puluis hieræ picræ ad ℈. ß.

Theriaca vetus ad ℥. ß.

Puluis viperin. ad ℈. ß.

Mercurius præcipitatus ad gr. vi. vel x.

Pro-

Prodeſt & hic puluis.

℞. Corallinæ, & cornu cerui præparati, ana ʒ. ß. ſemin. contra, pul. hiæræ picræ an. ℈. j. fiat puluis, de quo detur ʒ. ß. ſingula ſeptimana, manè jeiuno ventriculo, cum cochleari panatellæ.

Vel

℞. Rhab. electi ʒ. j. ſemin. contra, corallin. an. ʒ. j. mercur. dulcis ʒ. ß. fiat puluis, doſis eſt ad ʒ. ß. purgat clementer pueros & vermes necat, aut præcauet.

In febre maligna, quando vermes junguntur, ſic parantur julepi.

℞. Aq. ſcorzon. ſcab. portul. an. q. ſ. ſyr. limon ʒ. vi. puluer. viper. ſemin. contra, an. ℈. ß. ſalis prunel. ʒ. ß. confect. hyacinth. ℈. j, f. julep.

Aliquando cùm fit commotio ob putridos malignoſque vapores; febris, vomitus, motus conuulſiui excitantur, in quo caſu.

℞. Aquæ portul. ℥. iv. aquæ theriacal. ʒ. iij. confect. hyacinth. & pulueris contra, an. ℈. j miſce, fiat potus, capiat vno hauſtu, vel in duas vices, ſi paruulus ſit ægrotans.

De-

Defectu aquæ theriacalis, ſubſtitui poteſt theriaca à ℈.j. ad ℥.ß.

De flatus diſcutientibus.

Vocantur carminantia, ea quæ ſunt ſimilia diaphoreticis; calefaciunt & attenuant, vaporeſque, & flatus a materia frigida productos, per diaphoreſim reſoluunt.

Vſus eſt in colicis, & hyſtericis doloribus à flatu, & materia frigida;

℞. Aquæ card. bened. ℥.vi. aquæ reginæ Hungar. ʒ. i. ß. ſpirit. nitri gutt. x. miſce, fiat hauſtus; detur tepidè.

Vel

℞. Decoct. abſynth. ℥.vi. ſpirit. tartari ℈.i. vel ℈.ii. miſce, capiat tepidè.

Vtilia quoque ſunt ea omnia, quæ ſuprà diximus pituitam digerere, necnon ſequentia.

℞ Aquæ namphæ ℥. iij. theriacæ veter. ℈. i. aquæ cinnamomi cochlear i. vel olei aniſi arte chym. extracti gutt. vi. fiat iulep.

Vel

℞. Olei aniſi ℈. ß. ſacchari aqua cinnamomi ſoluti ℥. i. ß. fiant tabellæ.

Caue, ne in eorum vſu error ſit, ſit

po-

potiſſimùm cum in affectibus hypochondriacis, colica bilioſa, viſceribus calidis, & humorum maxima fermentatione, à calore acri flatus erumpunt; tunc enim, non calidis quæ dicta ſunt, ſed temperatè refrigerantibus & humectantibus, iis admixtis, quæ leuiter diſcutiunt, agendum eſt.

CAPVT X.

De Nephriticis.

NEphritica medicamenta dicuntur, quæ renum affectibus curandis ſunt appropriata.

Præter multos affectus, quos renes habent communes cum cæteris partibus, peculiariter patiuntur ardorem, calculos, arenulas, viſcidoſque humores, & retentionem ſeri vrinoſi: propter quos diuerſos ſcopos, diuerſa quoque competunt remedia.

Quorum vſus eſt.

1. Ad renum, & vrinæ ardorem leniendum, in affectibus renum & veſicæ, dyſuria, &c.

In forma julepi.

℞. Aquar.

℞. Aquar. lactuc. portul. nimph. an. q. ſ. ſyr. viol. vel de nymp. ℥. ſalis prunel. ʒ.j. f. julepus.

In forma apozematis.

℞. Rad. cich.℥.j.ß. rad. alth. liquir. an. ℥.ß. fol. acetoſæ, lactucæ, portul. fragar. an. M. j. ſummit. altheæ, m. ß. ſemin. 4. frig. maj. papau. alb. an. ʒ. j. ß. paſſul. purgat. ℥. j. flor. violar. maluar. nymph. an. p. j. fiat decoct. ad ℔. j. ß. pro 3. doſ. adde cuique, ſyr. viol. vel limon. vel de alth. Fernel. ℥. j. ſalis prunel. ʒ. j. capiat veſpere & manè.

In forma emulſionis, vide c. 4. ſect. 1.

Nota quòd non ſit vtendum diureticis & detergentibus, quando adeſt vrinæ profluuium cum acrimonia & renum ardore; quin potiùs tunc refrigerantibus & lenientibus immiſcenda ſunt, quæ incraſſant & leuiter adſtringunt, qualia ſunt lactuca, portulaca, fragaria, plantago, ſemen cydon. pſyllij, &c.

2. Ad calculos renum, & veſicæ comminuendos, frangendoſque; quod preſtant, 1. proprietate occulta; 2. qualitate manifeſta, vi nempe deter-

gente

gente & incidente, cum partium tenuitate, ſine inſigni calore, ex Gal. ne calculum magis excoquant & obdurent. 3. partium, qua pollent, aſperitate; hæc enim ſummam calculi ſuperficiem abſtergunt, & abradendo comminuere creduntur.

Si chymicè loquimur, aliter ſentiendum de lithontripticis. *a* Vult Tachenius calculum componi ex ſimul coeuntibus acido & alKali cum terrena fæce concreſcentibus, probat ſic; lapidem, ſeu ſit renum, ſeu veſicæ partus, pone in retorta, vi ignis mediocri extillat alKali, fruſtulis in fundo ſuperſtitibus ad digiti tactum friabilibus, quibus ſi affundas extractum alKali, rurſus indurantur in lapidem: non poſſe diſſolui calculum putat niſi à ſimili, nempe ſapore quodam medio inter acidum & alKali, ſubtili quidem vt liberè peruadat.

Inuentum quidem laudabile, ſi quod vir clariſſimus ratione aſſequitur, idem in viuentis corpore probet experimento. Similia ſimilibus ſol-

a 4. 14. *Hip. chy.*

ſolui, axioma chymicum eſt; non quòd ſoluens & ſolubile ſimilia ſint in ſubſtantia, quaſi per id (vt ait) res ſoluatur à quo componitur; ſed in amica quadam proportione, quæ in vtriuſque textura interuenit ratione figuræ, meatuum & pororum, vnde fit quod facilè coeant & implicentur; ſic aceto ſoluitur plumbum, ſtannum, ferrum: oleoſa ſalinis, ſalina ſulphureis ſunt peruia, licet ſubſtantiâ diſſimili, benignius menſtruum ſoluit corpus compactioris molis, quod fortiori reſiſtit: hinc ſpiritus volatilis ſalis marini ritè paratus, ſapore acidulus, nullatenùs acris diſſoluit aurum, quod non poteſt aqua fortis: ille placidè & pacatè & poros ſubintrat, integris viribus per minima ſubit, abſorbet vincula atque disjungit, hæc ad primos feruoris impetus in congreſſu frangitur, fitque cæteris partibus adeundis & diſſoluendis, viribus impar. Eadem aqua ſoluit metalla & lapides duriſſimos, non ceram, ſulphur, & pinguia, adeò quædam particulæ inſunt mineralibus, metallis, aliiſque concretis, quæ ita peculiaribus menſtruis

pra-

prædicto modo conueniunt, vt ad eorum occurſum, quaſi currant è centro mixtionis ad amplexum, reliquis, quas ligabant, particulis, in partes ſecedentibus.

Verùm licet id euincat chymia ſuis experimentis, nondum tamen, de diſſoluente calculum in veſica & renibus reperto, gloriatur. Quod licet Tachenius ſibi vindicet, id tamen theoricè potius dictum putem, quamdiu multiplici non conſtabit exemplo. Soluunt quędam extra corpus lapides, quos intra non comminuunt ſine maximo nocumento, exemplo ſit, aqua fortis: ſi quod acidum innocentiùs ingeri poſſit, reperit priuſquam perueniat ad renes, aut cùm in veſicam infuſum eſt, alkalia quibus conjungitur; aut heterogenea, cum quibus feruendo colliditur, ſuiſque poſtmodum vel hebeſcit, vel exuitur aculeis.

Quęcunque igitur hactenùs lapidem atterere credita ſunt, non alià ratione id præſtant, quàm auferendo antecedentes cauſas per corpus diſperſas, vel abſumendo in renibus & ve-

veſica vrinæ alkali, aut abſorbendo acidum, vel diſſolutione extrahendo è lapide compacto vinculum, quo tanquam ferrumine partes ipſius ſtrictè cohærent. Quod vltimum, licet difficile, non ſuperat tamen vim artis, aut naturæ. Id verò maximè, cùm menſtrua quædam mitiora ferè inſipida nec acria inuenta ſint, quæ mineralia, & metalla intimiùs penetrant, & promptiùs vires exerunt, quàm fortiora, quæ corrodendi vi pollent: ſintque acidulæ minerales, quæ nondum firmiter compactos lapides in fruſta diuidant, & educant; ſic & lapis nouiter apud Hiſpanos notus, cæteraque dudum cognita lithontriptica, inter quæ ſequentia ſunt.

In forma decocti.

♃. Rad. petroſel. apii, ononid. an. ℥. j. ligni nephrit. ℥. ß. fol. ſaxifrag. parietar. agrim. calcitrap. fœnicul. marin. an. m. j. ſem. millii ſolis, petroſ. paliur. naſturt. aquat. an. ʒ. ij. paſſul. purgat. ℥. j. granor. alkekengi ʒ. ij. florum tanaceti, virgæ aureæ, an. p. j. fiat decoct. pro 3. doſ. adde cuique, oxymel. ſimpl. vel ſcillit. vel

de

de raphano. Fernelii, ℥. j.

Ex iiſdem poteſt parari iuſculum, & addi in qualibet doſi apozematis, vel juſculi, aut in alio liquore appropriato ex Galenicis & chymicis.

Succus limonum recenter expreſ. ad ℥. ß. vel j.

Spiritus terebinth. à gutt. vi. ad x.

Spiritus nephriticus Schroderi, ad gutt. vj. vel viij.

Spiritus tartari, ad ʒ. ß. vel ʒ. j.

Sal vitrioli nitrati Schroderi, ad ℈. j.

Sal tartari volatiliſati, ad gr. vj.

Lapis nephriticus ad ℈. j.

Sal fabar. ad. ℈. j. vel ʒ. ß.

Sal tartari, juniperi, ononidis, ad ℈. ß.

Elixir nephriticum Schroderi, ad cochlear ß. vel j.

Aqua nephritica Schroderi, ad cochlear. j.

Puluis millepedum ad ℈. j.

Spiritus ſalis, ad gutt. vi.

Cineres ſcorpionum, ad ℈. j. vel. ʒ. ß.

Sequens decoctum laudatur ad expellendum calculum, & ſabuloſam materiam, in renibus & veſicâ contentam.

℞. Li-

veſica vrinæ alkali, aut abſorbendo acidum, vel diſſolutione extrahendo è lapide compacto vinculum: quo tanquam ferrumine partes ipſius ſtrictè cohærent. Quod vltimum, licet difficile, non ſuperat tamen vim artis, aut naturæ. Id verò maximè, cùm menſtrua quædam mitiora ferè inſipida nec acria inuenta ſint, quæ mineralia, & metalla intimiùs penetrant, & promptiùs vires exerunt, quàm fortiora, quæ corrodendi vi pollent: ſintque acidulæ minerales, quæ nondum firmiter compactos lapides in fruſta diuidant, & educant; ſic & lapis nouiter apud Hiſpanos notus, cæteraque dudum cognita lithontriptica, inter quæ ſequentia ſunt.

In forma decocti.

℞. Rad. petroſel. apii, ononid. an. ℥. j. ligni nephrit. ℥. ß. fol. ſaxifrag. parietar. agrim. calcitrap. fœnicul. marin. an. m. j. ſem. milliiſolis, petroſ. paliur. naſturt. aquat. an. ʒ. ij. paſſul. purgat. ℥. j. granor. alkekengi ʒ. ij. florum tanaceti, virgæ aureæ, an. p. j. fiat decoct. pro 3. doſ. adde cuique, oxymel. ſimpl. vel ſcillit. vel

de

de raphano. Fernelii, ℥. j.

Ex iiſdem poteſt parari iuſculum, & addi in qualibet doſi apozematis, vel juſculi, aut in alio liquore appropriato ex Galenicis & chymicis.

Succus limonum recenter expreſ. ad ℥. ß. vel j.

Spiritus terebinth. à gutt. vi. ad x.

Spiritus nephriticus Schroderi, ad gutt. vj. vel viij.

Spiritus tartari, ad ʒ. ß. vel ʒ. j.

Sal vitrioli nitrati Schroderi, ad ℈. j.

Sal tartari volatiliſati, ad gr. vj.

Lapis nephriticus ad ℈. j.

Sal fabar. ad. ℈. j. vel ʒ. ß.

Sal tartari, juniperi, ononidis, ad ℈. ß.

Elixir nephriticum Schroderi, ad cochlear ß. vel j.

Aqua nephritica Schroderi, ad cochlear. j.

Puluis millepedum ad ℈. j.

Spiritus ſalis, ad gutt. vi.

Cineres ſcorpionum, ad ℈. j. vel. ʒ. ß.

Sequens decoctum laudatur ad expellendum calculum, & ſabuloſam materiam, in renibus & veſicâ contentam.

℞. Li-

℞. Ligni nephritici ℥. ß radic. petroſel. cum toto ℥. iij. cicerum rubror. parum confract. granor. alkekengi, & cremoris tartari, ana ℥ ß. coque in vaſe terreo cum aquæ ℔. iv. donec fiat conſumptio ad ℔. iij. adde ſub finem cinnamomi ʒ. i. ß. ſacchari candi ℥. iii. ſuccum trium limon. recenter expreſſ. protinùs remoue ab igne, & cùm refrixerit coletur ſæpius, capiat ℥. vi. veſpere & manè.

Vel

℞. Olei amygdal. dulc. ſine igne extracti ℥. ij. ſucci limon. recenter extracti, & ſyrupi de alth. Fernel. an. ℥. i. fiat julep. Prodeſt in nephritide, juuat deſcenſum calculi à renibus. Loco ſyrupi poteſt poni ſaccharum candum ad ℥ i. & in inſigni dolore, loco ſacchari vel ſyrupi, ſubſtitui poteſt ſyrupus de papau. ad ℥. ß.

Prodeſt & ſequens julepus quando ſupprimitur vrina, & in dolore nephritico.

℞. Succor. pariet. & fœnic. mar. an. ℥. i ß. ſucci limon & olei amygdal. dulc. recent. extract. an. ℥. i. miſce, f julep.

In promptu ſic paratur.

℞. Aquar.

℞. Aquar. pariet. alth. vel cortic. fabar. ℥. vi. ſyr. viol. vel de alth. Fernel. ℥. i. ſpirit. tartari, vel terebinth. ℈. ß. vel in defectu ipſorum, ſucci lim. recent. expreſſi ℥. j. fiat julep.

3. Ad arenulas, & viſcidos humores detergendos: cui ſcopo non alia conueniunt, quàm quæ pro calculo frangendo adducta ſunt.

4. Ad vrinas mouendas, cui ſcopo quæ ſatisfaciunt, dicuntur diuretica: ea nempe quæ ſubſtantiæ tenuitate vrinas mouent, de quibus dicetur in capite de diureticis.

5. Ad ſanguinem ſiſtendum in mictione cruenta.

℞. Rad. acetoſæ, conſol. maj. ana ℥. i. fol. plantag. lact. portul. millef. an. M. i. ſeminis papau. albi, portul. an. ʒ. ij. jujubar. liquir. an. ℥. ß. flor. nymph. roſar. rubr. an. p. j. fiat decoct. pro 4. doſibus ſerò & manè ſumend. adde cuique ſyr. de corallis, vel de roſ. ſicc. vel de portul. j. ℥. ſalis prunellæ ʒ. j.

In dolore ab vrinæ acrimonia, cum cruore ſæpe addi ſolet ſyrupus de papauere ad ʒ. iij.

Poſ-

℞. Aquar. lactuc. portul. nimph. an. q. ſ. ſyr. viol. vel de nymp. ℥. ſalis prunel. ʒ.j. f. julepus.

In forma apozematis.

℞. Rad. cich.℥.j.ß. rad. alth. liquir. an.℥.ß. fol. acetoſæ, lactucæ, portul. fragar. an. M. j. ſummit. altheæ, m. ß. ſemin. 4. frig. maj. papau. alb. an. ʒ. j. ß. paſſul. purgat. ℥. j. flor. violar. maluar. nymph. an. p. j. fiat decoct. ad ℔. j. ß. pro 3. doſ. adde cuique, ſyr. viol. vel limon. vel de alth. Fernel. ℥. j. ſalis prunel. ʒ. j. capiat veſpere & manè.

In forma emulſionis, vide c. 4. ſect. 1.

Nota quòd non ſit vtendum diureticis & detergentibus, quando adeſt vrinæ profluuium cum acrimonia & renum ardore; quin potiùs tunc refrigerantibus & lenientibus immiſcenda ſunt, quæ incraſſant & leuiter adſtringunt, qualia ſunt lactuca, portulaca, fragaria, plantago, ſemen cydon. pſyllij, &c.

2. Ad calculos renum, & veſicæ comminuendos, frangendoſque; quod preſtant, 1. proprietate occulta; 2. qualitate manifeſta, vi nempe deter-

gente

gente & incidente, cum partium tenuitate, ſine inſigni calore, ex Gal. ne calculum magis excoquant & obdurent. 3. partium, qua pollent, aſperitate; hac enim ſummam calculi ſuperficiem abſtergunt, & abradendo comminuere creduntur.

Si chymicè loquimur, aliter ſentiendum de lithontripticis. a Vult Tachenius calculum componi ex ſimul coeuntibus acido & alKali cum terrena fæce concreſcentibus, probat ſic; lapidem, ſeu ſit renum, ſeu veſicæ partus, pone in retorta, vi ignis mediocri extillat alKali, fruſtulis in fundo ſuperſtitibus ad digiti tactum friabilibus, quibus ſi affundas extractum alKali, rurſus indurantur in lapidem: non poſſe diſſolui calculum putat niſi à ſimili, nempe ſapore quodam medio inter acidum & alKali, ſubtili quidem vt liberè peruadat.

Inuentum quidem laudabile, ſi quod vir clariſſimus ratione aſſequitur, idem in viuentis corpore probet experimento. Similia ſimilibus ſol-

a 4. 14. *Hip. chy.*

ſolui, axioma chymicum eſt; non quòd ſoluens & ſolubile ſimilia ſint in ſubſtantia, quaſi per id (vt ait) res ſoluatur à quo componitur; ſed in amica quadam proportione, quæ in vtriuſque textura interuenit ratione figuræ, meatuum & pororum, vnde fit quod facilè coeant & implicentur; ſic aceto ſoluitur plumbum, ſtannum, ferrum: oleoſa ſalinis, ſalina ſulphureis ſunt peruia, licet ſubſtantiâ diſſimili, benignius menſtruum ſoluit corpus compactioris molis, quod fortiori reſiſtit: hinc ſpiritus volatilis ſalis marini ritè paratus, ſapore acidulus, nullatenùs acris diſſoluit aurum, quod non poteſt aqua fortis: ille placidè & pacatè & poros ſubintrat, integris viribus per minima ſubit, abſorbet vincula atque disjungit, hæc ad primos feruoris impetus in congreſſu frangitur, fitque cæteris partibus adeundis & diſſoluendis, viribus impar. Eadem aqua ſoluit metalla & lapides duriſſimos, non ceram, ſulphur, & pinguia, adeò quædam particulæ inſunt mineralibus, metallis, aliiſque concretis, quæ ita peculiaribus menſtruis

præ-

prædicto modo conueniunt, vt ad eorum occurſum, quaſi currant è centro mixtionis ad amplexum, reliquis, quas ligabant, particulis, in partes ſecedentibus.

Verùm licet id euincat chymia ſuis experimentis, nondum tamen, de diſſoluente calculum in veſica & renibus reperto, gloriatur. Quod licet Tachenius ſibi vindicet, id tamen theoricè potius dictum putem, quamdiu multiplici non conſtabit exemplo. Soluunt quędam extra corpus lapides, quos intra non comminuunt ſine maximo nocumento, exemplo ſit, aqua fortis: ſi quod acidum innocentiùs ingeri poſſit, reperit priuſquam perueniat ad renes, aut cùm in veſicam infuſum eſt, alkalia quibus conjungitur; aut heterogenea, cum quibus feruendo colliditur, ſuiſque poſtmodum vel hebeſcit, vel exuitur aculeis.

Quęcunque igitur hactenùs lapidem atterere credita ſunt, non aliâ ratione id præſtant, quàm auferendo antecedentes cauſas per corpus diſperſas, vel abſumendo in renibus &

ve-

veſica vrinæ alkali, aut abſorbendo acidum, vel diſſolutione extrahendo è lapide compacto vinculum: quo tanquam ferrumine partes ipſius ſtrictè cohærent. Quod vltimum, licet difficile, non ſuperat tamen vim artis, aut naturæ. Id verò maximè, cùm menſtrua quædam mitiora ferè inſipida nec acria inuenta ſint, quæ mineralia, & metalla intimiùs penetrant, & promptiùs vires exerunt; quàm fortiora, quæ corrodendi vi pollent: ſintque acidulæ minerales, quæ nondum firmiter compactos lapides in fruſta diuidant, & educant; ſic & lapis nouiter apud Hiſpanos notus, cæteraque dudum cognita lithontriptica, inter quæ ſequentia ſunt.

In forma decocti.

℞. Rad. petroſel. apii, ononid. an. ℥. j. ligni nephrit. ℥. ß. fol. ſaxifrag. parietar. agrim. calcitrap. fœnicul. marin. an. m. j. ſem. millii ſolis, petroſ. paliur. naſturt. aquat. an. ʒ. ij. paſſul. purgat. ℥. j. granor. alkekengi ʒ. ij. florum tanaceti, virgæ aureæ, an. p. j. fiat decoct. pro 3. doſ. adde cuique, oxymel. ſimpl. vel ſcillit. vel

de

de raphano. Fernelii, ℥. j.

Ex ijſdem poteſt parari iuſculum, & addi in qualibet doſi apozematis, vel juſculi, aut in alio liquore appropriato ex Galenicis & chymicis.

Succus limonum recenter expreſ. ad ℥. ß. vel j.

Spiritus terebinth. à gutt. vi. ad x.

Spiritus nephriticus Schroderi, ad gutt. vj. vel viij.

Spiritus tartari, ad ʒ. ß. vel ʒ. j.

Sal vitrioli nitrati Schroderi, ad ℈. j.

Sal tartari volatiliſati, ad gr. vj.

Lapis nephriticus ad ℈. j.

Sal fabar. ad. ℈. j. vel ʒ. ß.

Sal tartari, juniperi, ononidis, ad ℈. ß.

Elixir nephriticum Schroderi, ad cochlear ß. vel j.

Aqua nephritica Schroderi, ad cochlear. j.

Puluis millepedum ad ℈. j.

Spiritus ſalis, ad gutt. vi.

Cineres ſcorpionum, ad ℈. j. vel. ʒ. ß.

Sequens decoctum laudatur ad expellendum calculum, & ſabuloſam materiam, in renibus & veſicà contentam.

℞. Li-

℞. Ligni nephritici ℥. ß radic. petroſel. cum toto ℥. iij. cicerum rubror. parum confract. granor. alkekengi, & cremoris tartari, ana ℥ ß. coque in vaſe terreo cum aquæ ℔. iv. donec fiat conſumptio ad ℔. iij. adde ſub finem cinnamomi ʒ.i. ß. ſacchari candi ℥. iii. ſuccum trium limon. recenter expreſſ. protinùs remoue ab igne, & cùm refrixerit coletur ſæpius, capiat ℥. vi. veſperè & manè.

Vel

℞. Olei amygdal. dulc. ſine igne extracti ℥. ij. ſucci limon. recenter extracti, & ſyrupi de alth. Fernel. an. ℥. i. fiat julep. Prodeſt in nephritide, juuat deſcenſum calculi à renibus. Loco ſyrupi poteſt poni ſaccharum candum ad ℥ i. & in inſigni dolore, loco ſacchari vel ſyrupi, ſubſtitui poteſt ſyrupus de papau. ad ℥. ß.

Prodeſt & ſequens julepus quando ſupprimitur vrina,& in dolore nephritico.

℞. Succor. pariet. & fœnic.mar.an. ℥.i ß.ſucci limon & olei amygdal.dulc. recent.extract.an.℥.i. miſce,f julep.

In promptu ſic paratur.

℞. Aquar.

℞. Aquar. pariet. alth. vel cortic. fabar. ℥. vi. ſyr. viol. vel de alth. Fernel. ℥. i. ſpirit. tartari, vel terebinth. ℈. ß. vel in defectu ipſorum, ſucci lim. recent. expreſſi ℥. j. fiat julep.

3. Ad arenulas, & viſcidos humores detergendos: cui ſcopo non alia conueniunt, quàm quæ pro calculo frangendo adducta ſunt.

4. Ad vrinas mouendas, cui ſcopo quæ ſatisfaciunt, dicuntur diuretica: ea nempe quæ ſubſtantiæ tenuitate vrinas mouent, de quibus dicetur in capite de diureticis.

5. Ad ſanguinem ſiſtendum in mictione cruenta.

℞. Rad. acetoſæ, conſol. maj. ana ℥. i. fol. plantag. lact. portul. milleſ. an. M. i. ſemin. papau. albi, portul. an. ʒ. ij. jujubar. liquir. an. ℥. ß. flor. nymph. roſar. rubr. an. p. j. fiat decoct. pro 4. doſibus ſerò & manè ſumend. adde cuique ſyr. de corallis, vel de roſ. ſicc. vel de portul. j. ℥. ſalis prunellæ ʒ. j.

In dolore ab vrinæ acrimonia, cum cruore ſæpe addi ſolet ſyrupus de papauere ad ʒ. iij.

Poſſunt addi ex Galenicis & chymicis.

Trochiſci Gordoniij ad ʒ. ß.

Trochiſci alKeKengi ſine opio, ad ℈. j. aut ʒ. ß.

Trochiſci de corallis, vel de terra ſigill. ad ʒ. ß.

Et quæ ſuprà, in juſculo de ſputo ſanguinis deſcripta ſunt.

6. In diabete, & vrinæ profluuio.

℞. Ligni lentiſcini ℥. iij. ligni nephritici ℥. i. ß. ſalis prunellæ ℥. ß. infunde in ℔. viij. aquæ fontis tepidè per 24. horas, & leui factà decoctione, colatura vtatur pro potu ordinario, & ſæpe diu, noctuque ad cyathum vnum.

In forma opiatæ.

℞. Conſer. cynorr. ℥. i. ß. conſer. flor. cichor. nymph. an. ℥. i. ſalis prunel ʒ. ij. magiſterii corallor. ʒ. i. ß. laudani opiati gr. xv. cum ſyr. capill. ven. fiat opiata, de qua capiat ʒ. iij. vel ℥. ß. ſingulo veſpere, cùm it cubitum.

In forma linimenti.

℞. Vnguenti roſ. meſues ℥. iv. laua cum oxycrato, & adde ſalis prunellæ ʒ. iii. ſacchari ſaturni ʒ. i. ß. cum ſuc-

ſucco cichorij fiat linim. quo renum regio illiniatur ter in die.

CAPVT XI.

De Hyſtericis.

HYſterica medicamenta dicuntur quę peculiariter vtero pro diuerſis ipſius affectibus, deſtinantur.

Vſus ipſorum à vario fine deſumitur.

1. Ad vteri commotionem ſedandam in hyſterica paſſione.

℞. Aquar. artem. naphæ, ana ℥.i.ß. aquæ cinnam. gutt. x. caſtorei gr. ij. fiat hauſtus.

Quando ſymptomata maligna apparent, vt motus conuulſiui, epileptici, modò febris abſit, aut non ſit valde intenſa.

℞. Aquar. meliſſę, artem. an. ℥.i.ß. theriacę vet. ʒ. ß. caſtorei gr. ii. miſce, capiat.

Proſunt in huiuſmodi hauſtibus vel in aqua appropriata, vt artem. flor. arant. meliſſæ, &c.

Ex chymicis.

Aqua reginæ Hungariæ, ad gutt. x: vel xv.

Oleum ſuccini ad gutt. vi.

Aqua theriacalis ad ℥.ß.

Pilulæ hyſtericæ Horſtij ad ʒ.ß.

Extractum hyſtericum Schroderi à ℈.i. ad ʒ.ß.

Antimonium diaphoreticum ad gr. x. vel xv.

Sal Iouis ad gr. iv.

Sal antimonial. ad gr. iii. vel iv.

Spiritus ſalis armoniaci, ad gutt. x. vel xii.

In torminibus violentis, & à cauſa calida, laudanum opiaticum ad gr. ii. vel iii.

℞. Aquæ fumar. ℥. iv. ſpiritus ſalis armoniaci gutt. xii. antimonij diaph. ℈.ß. aquæ reginæ Hungar. gutt. x. miſce capiat vno hauſtu, aut in duas vices.

Vel

℞. Aquar. meliſs. naphæ, an ʒ. i. ß. aquæ theriacalis ℥. ß. laudani opiati gr. ii. olei garyophill. gutt. iii. miſce, fiat hauſtus, capiat vna vice in vehementi paroxyſmo à cauſa calida, vel mixta.

In violenta omni cauſa, & calida, vtiliſſime exhibetur laudanum, modo inſi-

inſignis virium iactura non adſit, aut ſoporoſa affectio, imitando Hipp. qui in huiuſmodi caſibus, remedia cum ſucco papaueris concinnabat.

Nos ſæpè motus hyſtericos grauiſſimos, & maximè periculoſos compeſcuimus, ſimili modo. Referam duos caſus. *Primus* in gracili, & melancholica virgine aduſta ſatis prouectæ ætatis, quæ tertiana duplici laborabat, cum motibus conuulſiuis, & contractione membrorum atrociſſimos dolores inferente. Poſt premiſſam ſufficienter venæ ſectionem in brachijs, & pede, cæteraque remedia euacuantia, & alterantia, præſcripſimus vt duabus horis ante paroxyſmum, ſumeret ℥.ii. ſequentis opiatæ; ter ſumpſit, & ſedata eſt ſymptomatum immanitas. *Secundus*. Caſus in virgine ſanguinea, & melancholica, quæ per ſingulas noctes ab vtero deliramenta cum riſu, & cantu agebat, quæ pacata ſunt, poſt vniuerſalia premiſſa euacuantia, & alterantia, vſu eiuſdem opiatæ.

℞. Conſeruæ flor. cichor. ℥. i ß. confect. hyacinthor. ſine odoratis ʒ i. magiſterii perlar. & ſalis prunellæ ana

ʒ. ß. laud. opiat. ℈. i caſtor. gr. x. cùm ſucco meliſſę vel cich. fiat opiata de qua ſumantur ʒ. ii. cùm ibit cubitum, ſuperbibendo aquę cich. ℥. iii.

Secundus. Vſus eſt in menſibus mouendis, pro quo.

Nota, menſes mouentia non ſolùm ſanguinem attenuare, ſed etiam vaſorum vteri obſtructiones, & oſcula aperire; ſunt enim calida, & tenuium partium, nec tamen vehementer exſiccant, ne ſanguinem validiùs exſiccando materiam menſtruis auferant, & in hoc menſes mouentia diſtinguuntur à diureticis, quia hæc validiùs abſumendo aut coagulando, ſanguinem cogunt, & ſic fit ſeroſę ſubſtantiæ ſecretio, quę vrinæ materiam facit.

Exhibentur in forma apozematis, iuſculi, opiatæ, pulueris, tabellæ, de quibus in proprio cuiuſque capite exiſtant formulæ.

Tertius. Vſus eſt ad menſes ſiſtendos, vt in menſium profluuio.

℞. Rad. ſymph. torment. ana ℥. i. folior. portul. plantag. equiſ. conſol. mai. & milleſ. an. M. i. ſemin. acetoſæ plantagin. ana ʒ. ii. flor. roſ. rubr. ba-

balauſt. an. p.i.fiat decoctio ad ℔. i. ß. pro 3. doſib. adde cuique, ſyr. cydon. vel de roſis ſiccis ℥.i. capiat veſpere, & manè.

In forma iuſculi, opiatæ, tabellæ, pulueris, vide in proprio cuiuſq; capite.

Nota, ſæpè in menſium profluuio complicari tumores, abſceſſus, infarctus meſenterij, & obſtructiones viſcerum, quibus omnibus demendis incumbendum, antequam ſimpliciter adſtringentibus, & incraſſantibus vtamur: tunc autem vtendum leuiter aperientibus & detergentibus, immixtis paucis incraſſantibus, & adſtringentibus, & per vices adhibitis clementer purgantibus.

Quartus. Vſus eſt ad expurgandum vterum à praua colluuie, qua ſcatet, vt in fluore albo, omnique alio impuro.

℞. Radic. aſpar. apij, bruſci, an. ℥. i. radic. ariſtol. rotund. gentian. an. ℥. ß. folior. cich. cum toto, capillar. omnium, agrim. meliſſæ, ana M. i. ſummit. artem. m. ß. ſemin. melon. cucurb. apij, an. ʒ.ij. flor. calend. p.i. f.decoct.ad ℔.i.ß. pro 3.doſ. adde cuique, ſyrupi de duabus radic. ℥.i.

Continuari debent per aliquot dies

intermixtis purgantibus. Eſt quoque obſeruandum, ſæpiùs affectiones viſcerum, & infarctus coniungi, quibus omnibus propria debentur remedia.

Quintus. Ad iuuandū conceptū, quòd præſtant ea medicamenta, quę roborāt vterum moderato calore, aromatica vi recreant, & adſtrictione firmant.

Nota, quòd remedia ab omnibus ferè authoribus poſita contra ſterilitatem ſint admodum calefacientia; cùm tamen ſępiùs ipſius cauſa ſit iuncta cum intemperie viſcerum calida, ideòque ſtudendum eſt cauſis ſterilitatis antecedentibus, dyſcraſijs, obſtructionibus viſcerum, & infarctibus circa vterum latentibus; auferendis. Ad quem ſcopum alterantia, purgantia contraria, quæ minerales, thermales, vitriolatæ adhibentur; expurgato verò corpore, & omni dempto infarctu, partibuſque officialibus reſeratis, & temperatis, tum ad roborandum vterum deueniendum eſt reſtituendo tonum ipſius conſtitutum in ſubſtantiæ modo, & debita temperie, quod fit opiata, tabellis, ſuffitu, &c.

In caſu frigido.

℞. Ra-

℞. Radic. eryngij, ſatyrionis ſaccharo conditar. an. ʒ. vi. confect. alKerm. ʒ.i.ß. puluer. elect. diamoſchi, & de gemmis, an. ℈. ii. ambræ griſeæ ℈. ß. cum ſyrupo conditurę corticum citri, fiat opiata, de qua capiat ʒ.i. vel ii. manè, & veſperè; & ſuperbibendo parum vini.

In caſu calido.

℞. Conſer. roſ. & cynorrh. an. ℥. i. confect. hyacinth. ʒ ii. magiſterij corall. raſur. eboris, an. ʒ. i. perlarum pręparat. granor. Kerm. puluer. maſtich. an. ʒ. ß. cum ſyrupo granator. f. opiata, de qua capiat magnitudinem nucis iuglandis, manè, & veſpere, dum ibit cubitum, ſuperbibendo parùm aquæ plantag.

Nota 1. benè olentia nocere his, quę hyſtericæ paſſioni ſunt obnoxiæ, aut quæ naturaliter hæc auerſantur; ideòque tollenda ſunt, quæ moſchum, & ambaram recipiunt.

Notandum 2. accedente menſtruorum tempore, non eſſe vtendum adſtringentibus, ſed potiſſimùm poſt triduum ab eorum fluxu.

Cæteræ formulæ tradentur in capite cuiuſque.

Sextus. Vſus eſt ad parum iuuandum, ſecundinas, aut fętum mortuum educendum.

In partu difficili.

℞. Aq. naphæ. & artem. an. ℥. i.ß. aq. cinnamomi ʒ.ii. confect. alKerm. & trochiſ. de myrrha, ana ʒ.ß. croc. gr. vi. fiat iulep. capiat vno hauſtu, vel in duas vices.

Sequens potio id potentiùs præſtat, ſed magis calefacit, ideoque frigidis, & craſſis parturientibus magis conuenit.

℞. Dictamni Cretici, ariſtol. vtriuſque, & trochiſ. de myrrha, an. ℈. ß. croci, & cinnam. an. gr. x. confect. alKerm. ʒ. ß. aquæ naphæ, & artemiſ. an. ℥. i.ß. miſce, fiat potio: capiat vno hauſtu.

Ex chymicis exhiberi poſſunt cum prædictis, vel cum iuſculo, aut vino, vel alio quodam liquore idoneo, vt aqua naph. arthemiſ. &c.

Aqua imperialis ad ʒ.iii.

Aqua capitis cerui ad cochlear. i.

Oleum aniſi arte chymica extractum ad gutt. vi. vel x.

Oleum

Oleum cinnam. ad gutt. v.

Oleum ſuccini ad gutt. xij.

Prædicta valent etiam ad fœtum mortuum, & ſecundinas expellendas.

Caue, ne nimis calefacientibus agas, ſi viſcera ſint calidiora, potiſſimùm quando fœtus moritur, & partus difficultas prouenit à febris vehementia; tunc enim hæc & ſimilia calidiora remedia inflammationem, & necroſim inuehunt.

CAPVT XII.

De Arthriticis.

ARthritica medicamenta ſunt; quæ neruoſis partibus & membranoſis, ex quibus articuli conſtant, roborandis, & affectibus ipſis contingentibus, præcipuè dicantur.

Eorum quædam interius ſumuntur, quædam exteriùs adhibentur. De internis nulla fiet mentio, quia ſecundùm varias viſcerum affectiones, & humorum naturam, varia ſunt, ipſiſque ea debentur remedia, quæ ſupra

pro ipſorum alteratione, & præparatione adduximus.

Externa ſeu topica diuerſa ſunt, prout eſt diuerſus humor in articulos influens, aut iiſdem impactus, & varia ſymptomata. Vnde vſus topicorum varius eſt.

Primus. In principio fluxionis; tunc enim ſi cauſa calida ſit, ardor temperandus, & fluxio arcenda; iis tamen, quæ non altiùs impingant materiam articulos afficientem.

Communiter præſcribitur oxycratum tepidè, quod temperat & repellit. Vel

℞. Fol. hyoſcyami, ſolani, plantag. lect. an. M.i. fiat decoctio in oxycrato. Colatura foueatur pars affecta bis aut ter in die.

Vel

℞. Aquar. plantag. roſ. ſolani, ana ℥. iii. ſalis Saturni ℥. ß. miſce pro fotu partis affectæ.

In cauſa minùs calida.

℞. Spiritus vini rectificati ℔. ß. ſalis Saturni ℥. ß. f. fotus.

Nota, huiuſmodi topica non eſſe vſurpanda, niſi eodem tempore præmit-

mittantur vniuerſalia ; ne materia altiùs impellatur , & dolor exaſperetur.

Secundus. Ad dolorem ſedandum.

℞. Lactis recenter emulcti ℔. ß. vtere tepidè pro partis fomento.

Vel

℞. Fol. verbaſci m. i. florum camomil. roſar. rubr. ana p. i. fiat decoct. in lacte , & vtere pro fomento.

In forma cataplaſmatis.

℞. Micæ panis albi ℔. ß. infund. & coque cum lacte : adde vitell. ouor. n. ii. croci ℈. i. fiat cataplaſma.

Vel

℞. Stercoris vaccini ℔. ß. fol. hyoſcyami , violar. an. ℔. i. miſce cum lacte in formam cataplaſmatis.

Vel

℞. Medullæ caſſiæ ℥. iii. micæ panis albi in lacte decocti ℔. ß. vitrioli vſti ℥. ß. fiat cataplaſma.

Tertius. Ad humorem impactum digerendum , dolore ſedato.

℞. Aquæ calcis ℔. i. vrinæ pueri ℔. ß. ſpiritus vini rectificati ℥. iii. miſce , & foue partem affectam. Singulare eſt remedium in roborandis articulis, & humoribus reſoluendis.

℞. Aquæ vitæ & vini albi, an. ℔. ß. vitrioli & viridis, ana ʒ. ii. miſce & cum pannis tepidè applica addendo camphoræ ℈. ß.

Vel

℞. Aquæ vitæ & vrinæ, an. ℔. ß. ſpiritus tartari, vel terebinth. ℥. ß. fiat fotus.

Vel

℞. Fol. artemiſiæ, calament. ſaluiæ, an. m. i. flor. chamomil. hyperici, roſ. rubr. an. p. i. f. decoct. in aqua & vino rubro. colaturæ ad ℔. i. ß. adde ſalis communis, vel nitri ℥. ii. vtere pro fomento.

Thermæ ſulphureæ nitroſæ, bituminoſæ, aluminoſæ, harum omnium ſtillicidium, limuſque ex his extractus pro linimēto. Item ad preſeruationem, aquæ marinæ balneum plurimùm valet ad reſolvendum, & roborandum.

CAPVT XIII.

De Hydroticis.

PLuribus diuerſarum partium morbis conuenit hydroticum, quod eſt me-

medicamentum ad exſiccandum, poros aperiendum, & mouendos ſudores idoneum. Quia verò in ipſius vſu exacta diætæ ratio obſeruanda, ideò diæta vocatur, decoctum nempe ex vno, aut pluribus ſudorificis ad alterandum ſimpliciter, vel per inſenſilem tranſpirationem, aut ſudorem vacuandum.

Componitur ex vna aut pluribus radicibus, chinæ, ſalſæ paril. ligni, & corticis guaiaci ſaſſaphras, buxi, lentiſcini, & ſimilibus. Guaiacum frigidis morbis & naturis conuenit: china, ſalſa parilla calidis; china & ſalſa naturis gracilibus, & calidioribus, innoxiæ ſunt.

Pro ſingulis vnciis ſudorifici debent eſſe totidem libræ aquæ, priuſquam fiat decoctio, debet fieri infuſio per 24. horas, minùs, quando minus exſiccare animus eſt. Vas ſit coopertum exactè: decoctum fieri debet lento igne ad mediæ partis conſumptionem. Doſis ad ℥. vi. vel viiij. pro ratione ætatis, exhibenda manè jejuno ventriculo, aliquandò veſpere circa 4. horam. Si ſudores exigat medicus, corpus ſtragulis tegendum, vel ponendum

dum eſt in inſtrumento ligneo, aut ſudario.

Continuari debet vſus per 15. 20. vel 30. dies, pro exigentia affectus, ætate, & temperamento. Victus ſit attenuans & exſiccans; minùs tamen in calidis, in quorum decoctis miſcentur aliquando, quæ temperant calorem & ſiccitatem ſudorifici.

Ante diætæ vſum, corpus ritè præparandum alterantibus & purgantibus, ne ſudorifici vi fuſi humores in corporis habitum rapiantur. Et quia per illius vſum tenuior ſuccorum portio exhalat, craſſior permanet: ideò ſexto vel octauo quoque die purgatio inſtituenda eſt, reliquis diebus, prout opus videbitur, clyſter injiciendus.

Triplex eſt hydroticum ſeu diæta, alterans, ſudorifica, & purgans.

Vſus 1. in lue venerea, arthritide, fluxionibus capitis inueteratis, morbiſque frigidis, chronicis præcipuè; in corporibus frigidis & obeſis.

℞. Raſuræ ligni ſancti ℥. iv. corticis ejuſdem ℥. ii. aquæ fontis ℔. vi. infunde per 24. horas tepidè, deinde fiat decoct. lento igne, ad mediæ partis

con-

conſumptionem, de colatura capiat manè ℥. vi. vel viii. corpus ſtragulis tegendo, ſi ſudor ſit eliciendus, vel laconicum ingrediendo.

℞. Radic. chinæ vel ſalſæ parillæ minutiùs ſectę ℥. iij. aquæ fontis ℔. iii. infunde tepidè per 24. horas: deinde f. decoct. ad medias &c.

Quibus timemus nimiam exſiccationem, decoctio non debet fieri pluſquam ad tertiæ partis conſumptionem.

In calidis viſceribus, humoribus ſalſis & aduſtis, tuſſi, aliiſque affectionibus calidis, addi poſſunt in fine decocti radix liquiritiæ ad ℥. ß. paſſulæ ad ℥. ii. cichor. cum toto, agrimon. pimpin. an. ad m. j.

Quercetanus pro calida renum intemperie & vlcere, in ſtranguria à ſalſis & mucilaginoſis ſuccis, ſic præſcribit.

℞. Radic. chinæ in talleolas ſectæ ℥. i. aquæ fontis ℔. vi. ſucci limon. ℥. iii. infunde per x. horas, deinde coque ad tertiæ partis conſumptionem. Colatura vtatur pro potu ordinario, & de ea capiat bis aut ter in die ℥. vi. vel viii.

Ali-

Aliquando decoctio diætæ componitur ex pluribus dictis radicibus, vt

℞. Radic. guai. ℥. iii. rad. ſalſæ parillæ ℥. i. infunde in ℔. viij. aquæ fontis, &c. Vel ex guaiaco, ſalſa & china, vel ex ſalſa & china; vel ex ſalſa & ſaſſaphras: vel ex china & ligno lentiſcino: eligendo quæ magis conueniunt humori peccanti, & ægrotantis naturæ.

Nota, quòd in lue venerea vſus ſudorificorum nocet calidis & ſiccis; confidimus ſolùm bocheto ex china vel ſalſa, balneis, & inunctioni mercuriali.

Per vſum ſudorifici tenues humorum partes reſoluuntur, craſſioribus remanentibus, caleſit & exſiccatur corpus, fluidos autem ſuccos & corpora humectata exigit hydrargyroſis, ideoque nocent ſudorifica inungendis.

Sequens decoctio prodeſt frigidis & humidis capitis affectibus, tum & lui venereæ, ſeu ad præſeruationem, ſeu ad palliationem; tum & in gonorrhœa inueterata, in conſtitutione corporis humida.

℞. Antimonii crudi craſſiuſculè triti no-

nodo incluſi ℥.iv. ſalſę parillę minutim ſectę, & putaminis nucum puluerata-rum, ana ℥. iij. infunde per 24. horas in ℔. viii. aquæ fontis, ſupra calidos cineres, coque igne lento ad medias, colatura ſeruetur in vaſe vitreo, de qua ter in die, manè hora 6. veſpere hora 4. & cùm it cubitum, hauriat ℥. vi. vel viii. per quindecim, vel viginti dies.

Caue, ne acida in decoctione immiſceas, vt ſpiritum vitrioli, ſulphuris, ſalem tartari & ſimilia; nam antimonium aperiunt, parteſque ſulphureas exaltant, redduntque vt ſic decoctum plurimùm conturbans, emeticum & purgans; cùm aliter ſit ſolùm diaphoreticum & exſiccans.

CAPVT XIV.

De Bocheto.

QVamdiu perſeueret diæta, præſcribitur bochetum pro potu ordinario ex reſidentia præſcripti decocti ſudorifici.

℞. Reſidentiam præſcripti decocti, aquæ fontis ℔. viij. tepidè infun-

de

de per 12. horas deinde coque ad tertiæ partis conſumptionem, colatura vtatur pro potu ordinario. Si fortius bochetum deſideretur adde ſalſæ ℥. i.

Præſcribitur aliquando bochetum ſine diæta in morbis frigidis & humidis cerebri, neruorum, pectoris gonorrhœa, &c.

℞. Rad. chin. in taleolas ſectæ, vel ſalſæ parillæ minutim ſectæ ℥. j.ß. Infunde per 12. horas in ℔. x. aquæ fontis, coque ad tertiæ partis conſumptionem, colatura vtatur pro potu ordinario.

SECTIO III.

De Alterantibus & purgantibus.

SÆpè ob copiam, & prauam qualitatem humorum, cogimur ad vſum alterantium immixtis purgantibus. Sic ſub vna forma remedii humores & partes temperamus, & ſimul euacuationem promouemus, quod fit ſequentibus modis.

CA-

CAPVT I.

De Apozemate purgante.

APozema purgans eſt, quod humores non ſolùm præparat, ſed & euacuat, mixtis purgantibus remediis cum alterantibns.

Pro quadruplicis humoris purgandi differentia, quadruplex eſſe dicitur, cholagogum quod bilem, phlegmagogum quod pituitam, melanagogum quod melancholiam, hydragogum quod ſeroſos humores expurgat, additur mixtum quod omnes ſimul, vel plures humores educit.

Componitur ex iiſdem, quibus conſtat apozema alterans, adduntur purgantia ſimplicia cum correctiuis, vt polypodium, ſenna, agaricus, turbith. radio mechoacan, Hellebori, & alia hujuſmodi.

Rhabarbarum non ponitur in decocto, ſed infunditur, quia dum coquitur, vis purgans cum parte volatili diſſipatur, craſſior & terreſtrior adſtringens exprimitur in decocto. Non debet præſcribi radix, jalap; quippe oleo-

oleoſa, & reſinoſa non ſoluuntur ab aqueis, niſi debiliter.

Ea debet eſſe proportio purgantium, vt ſi vehementia ſint, in duplo maiori copia ponantur in decocto, quam in infuſo; ſi mediocria in triplo; ſi leuiora in quadruplo. Sic ſi ſit ℥.i. ß. polypodij, & ſennæ, erit turbith. hermodactylorum, agarici ℥.ß. Rhei infuſi ʒ. iij. vel ℥. ß. additur ſyrupus aliquis purgans in diſſolutione, & quandoque in alternis doſibus puluis, aut reſina ialap, vel aliud extractum purgans intentioni idoneum. Preſcribitur vulgo pro tribus aut quatuor doſibus.

Nota, quòd doſis purgantium debeat eſſe maior in decocto, quàm in infuſo, 1. quia vis ignis maior vim purgantium in ſpiritu volatili ſitam diſſipat. 2. Quia liquor alterantium per coctionem partibus expreſſis imprægnatus, minùs aptus eſt ad purgantium vim ſuſcipiendam ob craſſitiem, & viſciditatem, ideòque ex arte eſt, ne dum bulliunt purgantia, ignis ſit violentus.

Antequam exhibeatur apozema purgans,

gans, oportet vt præcedat venæ ſectio, quibus, & quoties competit; tum & purgatio minorans: quandoque etiam alterantia per decocta, juſcula, fomenta, quando feruor humorum purgationi repugnat, exhibenda ſunt.

De Apozemate cholagogo.

Vtile eſt in affectibus ab infarctu bilis cum obſtructionibus, in febribus tertianis nothis, & reliquiis auferendis, poſt intermittentem, aut continuam, &c.

℞. Rad. bruſci, aſparag. ana ℥. j. fol. cichor. cum toto, agrimon. pimpin. capilla. ven. an. M. j. polypodii querc. contus. & ſennæ mund. an ℥. j. ß. tamarind. ℥. i. cryſtall. tartari ℥. ß. ſemin. coriand. & fœnic. an. ʒ. ß. florum cordial. an. p. j. fiat decoct. ad ℔. j. ß. pro 3. doſibus, diſſolue in qualibet ſyr. roſ. ſolut. compoſ. ℥. j. capiat ſingulo manè, tribus horis ante juſculum.

Loco prædicti ſyr. diſſolui poteſt.

- Aqua 9.infuſion.roſar.pallid.ad ℥. j.
- Syrupus de cichor. cum rhabarbaro ad ℥. j.

Si

Si primæ doſes non ſufficienter purgent, diſſolui etiam poteſt, in vltima cum ſyrupo prædicto, mannæ ad ℥. j.

Si feruor humoris & tempeſtatis non repugnet, poteſt diſſolui diaprunum ſolutiuum, vel electuarium de citro ad ʒ. iij. vel ℥. ß.

De Apozemate phlegmagogo.

Prodeſt in affectibus frigidis & humidis cerebri, neruorum, apoplexia, paralyſi, tremore, febribus pituitoſis, infarctu à pituita, in quolibet morbo.

℞. 5. Radic. aperient. an. ʒ. vi. radic. enulæ camp. & valerianæ, an. ℥. ß. folior. cich. agrim. chamæd. & beton. an. M. j. polypodii quercin. contuſi & fol. ſennæ, an. ℥. j. ß. agarici recenter trochiſcati & hermodactylor. an ℥. ß. turbith gummoſi & radicum mechoac. an. ʒ. iii. ſemin. fœnic. & coriand. præpar. an. ʒ. i. flor. geniſtæ p. i. f. decoct. pro ℥. doſ. non claris, ſed ſæpiùs colatis, adde cuique, ſyrupi roſat. ſolutiui compoſiti ℥. i.

In vltima doſi ſuperadde, ſi non ſatis purgauerint præcedentes, elect. diacarth. vel diaphœn. ʒ. iij vel ℥. ß.

De Apozemate melanagogo.

Vſurpari poteſt in omnibus morbis à melancholia productis, modò feruor humorum, aut empyreuma coloris non lateat, in quo caſu priùs agendum alterantibus internis & externis, & leuibus purgantibus per ptiſanas, infuſum caſſiæ, &c.

℞. Radic. apii, fœniculi, petroſel. an. ℥. i. radic. enulæ camp. mediani fraxini an. ℥. ß. folior. cich. fumar. ceter. meliſſę, agrim. an. M j. ſummit. aſparagi, lupul. an. m. ß. polypod. quercini contuſi, & ſennę mundat. ana ℥. j. ß. radic. helleb. nigri prę-parati ℥ ß. agarici recenter trochiſcati & radicis mechoac. an. ʒ. iij. tartari chalibeati ʒ. ij. ſemin fœniculi, petroſel. an. ʒ. j. epithymi, flor. calendul. & violar. an. p. i. fiat decoct. pro 3. doſibus. Adde cuique, ſyr. de pomis ſabor. ℥. j. in vltima doſi, ſi caſus exigat, ſupperadde confect. hamech ʒ. iij. vel ℥. ß.

De Apozemate hydragogo.

Conuenit in omni ſeroſa colluuie, in

in imo ventre & venis contenta, in hydrope, cachexia, &c.

℞. Radic. apii, bruſci, fœnic. an. ℥. j. radic. eryngii & ireos noſtratis, an. ʒ. vi. fol. agrim. politrici, braſſicę marinę, an. M. j. polipod. quercini, & ſennę mund. an. ℥. j. ß. turbith. & rad. mechoac. an. ʒ. iij. ſemin. fœnic. & ebulli, an. ʒ. i. ß. florum tamariſci, geniſtę, an. p. j. fiat decoctio pro 3. doſibus, adde cuique, aquę 9. infuſion. roſar. pallid. ℥. j. Vel

℞. Succi ireos noſtratis depurati & ſaccharo leuiter cocti ℥. j. vel

Syrupi roſati ſolutiui, aut florum perſicorum ℥. j.

In prima & vltima doſi addi poteſt.
Reſina jalapa, ad gr. vi. vel viij.
Puluis rad. jalap, ad gr. x. vel xij.
Puluis diacarth. ad ʒ. ß. vel ʒ j.

De Apozemate mixto.

Competit in chronicis viſcerum obſtructionibus cum infarctu, ab omnibus humoribus ſimul confuſis: tum & in pręparatione ad curandam luem veneream, quando imus venter ſcatet copioſis humoribus excrementitiis.

℞. Ra-

℞. Radic. bruſci, apij, an. ℥. i. cortic. radic. capparis, medij fraxini, & tamariſci, an. ℥. ß. fol. cichor. cum toto, omnium capillarium, an. M. i. hellebori nigri ex aceto præparati ʒ. iii. polypod. querc. contuſi, & ſennæ mund. ana ℥. i. ß. agarici recenter trochiſc. & hermodact. an. ℥. ß. turb. electi, & rad. mechoac. an. ʒ. iii. ſemin. fœnic. apij, petroſel. an. ʒ. i. ß. epith. & flor. cordial. an. p. i. fiat decoctio. Adde rhabarb. cum ſantalo in acqua cich. infuſi, & expreſſi ʒ. iii. fiat apozema pro 3. doſib. non claris, ſed ſæpè colatis: adde cuique, ſyr. roſar. ſolut. vel aquæ ℈. infuſæ. roſar. pallidar. ℥. i. capiat ſingulo manè tribus horis ante iuſculum.

CAPVT II.

De Iuſculo alterante, & purgante.

IVſculum purgans fit, quando iuſculis ſuprà præſcriptis infunditur, & leuiter incoquitur ſenna: aliquando diſſoluitur, & manna, aut aliud electuarium, ad hanc formulam.

 ℞. Sen-

in imo ventre & venis contenta, in hydrope, cachexia, &c.

℞. Radic.apii, bruſci, fœnic. an.℥.j. radic. eryngii & ireos noſtratis, an. ʒ. vi.fol.agrim.politrici, braſſicę marinę, an. M. j. polipod. quercini, & ſennę mund. an.℥. j. ß. turbith. & rad. mechoac.an.ʒ.iij.ſemin. fœnic. & ebulli, an.ʒ.i.ß. florum tamariſci, geniſtę, an. p. j. fiat decoctio pro 3. doſibus, adde cuique,aquę 9.infuſion.roſar.pallid.℥.j.

Vel

℞. Succi ireos noſtratis depurati & ſaccharo leuiter cocti ℥.j.vel

Syrupi roſati ſolutiui, aut florum perſicorum ℥. j.

In prima & vltima doſi addi poteſt.

Reſina jalapa, ad gr. vi.vel viij.

Puluis rad.jalap, ad gr. x. vel xij.

Puluis diacarth.ad ʒ.ß. vel ʒ j.

De Apozemate mixto.

Competit in chronicis viſcerum obſtructionibus cum infarctu, ab omnibus humoribus ſimul confuſis: tum & in pręparatione ad curandam luem veneream, quando imus venter ſcatet copioſis humoribus excrementitiis.

℞. Ra-

℞. Radic. bruſci, apij, an. ℥. i. cortic. radic. capparis, medij fraxini, & tamariſci, an. ℥. ß. fol. cichor. cum toto, omnium capillarium, an. M. i. hellebori nigri ex aceto præparati ʒ. iii. polypod. querc. contuſi, & ſennæ mund. ana ℥. i. ß. agarici recenter trochiſc. & hermodact. an. ℥. ß. turb. electi, & rad. mechoac. an. ʒ. iii. ſemin. fœnic. apij, petroſel. an. ʒ. i. ß. epith. & flor. cordial. an. p. i. fiat decoctio. Adde rhabarb. cum ſantalo in acqua cich. infuſi, & expreſſi ʒ. iii. fiat apozema pro 3. doſib. non claris, ſed ſæpè colatis: adde cuique, ſyr. roſar. ſolut. vel aquæ 9. infuſæ. roſar. pallidar. ℥. i. capiat ſingulo manè tribus horis ante iuſculum.

CAPVT II.

De Iuſculo alterante, & purgante.

IVſculum purgans fit, quando iuſculis ſuprà præſcriptis infunditur, & leuiter incoquitur ſenna: aliquando diſſoluitur, & manna, aut aliud electuarium, ad hanc formulam.

 ℞. Sen-

℞. Sennæ mund. ʒ. iii. aniſi & cremor. tartari an. ʒ. ß. ſucci limon. recenter expreſſi ℥. i. infunde manè per ſemihoram, & leuiter incoque decocto iuſculi refrig. expreſſ. capiat hora ſexta, vel ſeptima matutina.

Nota quod in affectibus pectoris, tuſſi, ſanguinis ſputo, & ſimilibus acida non ſunt miſcenda.

Præſcribi etiam debet iuſculum purgans, in quarta quaque doſi iuſculi alterantis, iuxta hanc formulam.

℞. Sennæ mund. ʒ. iii. aniſi & cremoris tartari an. ʒ. ß. infunde, & leuiter coque in quarta quaq; doſi iuſculi alterantis, in octaua autem diſolue mannæ ℥. i. vel ℥. i ß. aut ſi humor exigat, & febris non repugnet, præſertim quando humores craſſiores, pituitoſi, me lancholici ſunt purgandi, diſſol. electuarij de citro vel diacarth. ʒ. iii. vel ℥. ß.

Formula iuſculi purgantis ad curationem, vel præcautionem in debilibus, gracilibus, morbis calidis pectoris, tuſſi, ſputo ſanguinis, aſthmate, phthiſica diſpoſitione.

℞. Rad. cich. bugl. an. ʒ. i. fol. cich. pimpin. capill. ven. agrim. an. M. i. fiat decoct.

decoct. cum fruſtulo colli carnis veruecinæ, vel vitul. colatur. leuiter incoq. ſennæ mund. ʒ. iii. aniſi, & cremor. tart. an. ʒ ß. expreſs. diſſol. mannæ ℥. i. vel ℥. i. ß. colaturam capiat manè, &c.

CAPVT III.

De Syrupo magiſtrali.

SYrupus magiſtralis componitur vel ex decoctis alterantibus, & purgantibus, vel ex ſuccis herbarum, & ſaccharo, coquendo vſque ad conſiſtentiam ſyrupi.

Decoctis alterantium vtimur in chronicis affectibus hepatis, lienis, meſenterij, quando, non ſolùm purgare intendimus, ſed & aperire.

Succi ex vſu ſunt in hypochondriacis morbis, cæteriſq, melancholicis affectibus ab atrabile, cancro, phlogoſi hypochondriorum, ſcorbuto, quando humectandi, & refrigerandi neceſſitas eſt maior: & quidem vtiliores ſunt ſucci, quia plantarum ſalibus magis turgent, quàm decocta, in quibus ob diſſipationem ab igne, paucus eſt ſal volatilis.

Doſis purgantium debet eſſe triplo, aut quadruplo maior, quàm in apozemate.

Saccharum additur, vel aliqua mellis portio cum ſaccharo in affectibus frigidis pulmonum, tum vt diu ſeruetur liquor incorruptus, tum vt saporem gratiorem concilient.

Proportio liquoris ad ſaccharum, aut mel, eſt dupla, aut tripla, vt ſi ſint liquoris ℔.iij. ſit ſacchari ℔.i.ß. vel ſecundùm aliquos ℔.i. prout craſſior, vel dilutior ſyrupus experitur, vel durationi longiori, aut breuiori deſtinatur, vel etiam prout remiſſiùs vel fortiùs purgans exigitur, à ſacchari magna copia ſyrupus debilitatur, & calidior fit.

Doſis eſt ad ℥.i.ß. vel ℥.ii. pro maiori vel minori ſyrupi efficacia humoribus purgandis, & ætate.

Sumitur, vel cum iuſculo alterante, vel cum ſero lactis, vel in aquis bugloſſi, borrag. &c.

Vſus eſt.

2. In morbis chronicis hepatis, lienis, affectibus hypochondriacis, melancholicis, vterinis, cancroſis, ſcorbuticis, pulmonicis, in quibus

poſt

poſt vniuerſalia remedia alterantia, & purgantia, iuſculis, ſero lactis, lacte aſinino in menſem, & vltrà vtimur, & clementer ſexto vel octauo die eſt purgandum; vel etiam quia huiuſcemodi affectus vltra perdurant, aut curati redeunt, ſemel aut bis in menſe huiuſcemodi ſyrupo humores expurgamus.

Formula ſyrupi magiſtralis ex decocto, quoslibet humores præparans, & purgans.

℞. Rad. aſparag. bruſci, apij, an. ℥. i. ß. cort. rad. capparis, & medij fraxini, an. ℥. i. fol. capillar. omnium, agrim. cichor. cum toto, an. M. i. ſummit. aſpar. & lupuli, an. M. ß. ſem. apij, petroſ. an. ℥. ß. florum cordial. an. p. ii. fiat decoct. colatur. ad ℔. ii. ß. infunde, & vt artis eſt, decoque polypod. quercini contuſ. & ſennæ mund. an. ℥. iii. agarici recenter trochiſci hermodact. turb. gummoſi., an. ℥. i. radic. mechoac. ℥. ß. epithymi ℥. i. ſemin. fœnic. cinnamomi, an. ℥. i. ß. expreſſ. ad ℔. i. ß. diſſol. rhab. in aqua cichor. cum ſantalo infuſi, & expreſſi ℥. i. ſacchari albi ℔. i. ß. fiat ſyrupus perfectè coctus.

In cauſa calida præualente, ſequens magis conuenit.

℞. Radic. aſparag. bruſci, buglоſſ. an. ℥. ii. fol. cich. & capillomnium, ana M. i. liquirit. & paſſul. purgat. cremor. tartari ana ℥. i. flor. cordial. cichor. an. p. ii. fiat decoctio: colaturæ ad ℔. ii. infunde, & leuiter coque polypod. & ſennæ mundat. an. ℥. iii. agarici recenter trochiſcati, & hermodact. an. ℥. i. tartari vitriol. ʒ. i. expreſſ. ad ℔ i. ß. diſſolue rhab. electi cum ſantalo in aqua cichor. infuſi, & expreſſi ℥. i. aquæ nouem infuſ. roſar. pallid. ℥. vi. ſacchari albi ℔. i. ß. coque in ſyrupum.

Exemplum ſyrupi magiſtralis ex ſuccis.

℞. Succor. recenter expreſſor. & depurat. cichor. vtrinſque bugloſſi, lupulor. fumar. ℔. ii. ſucci pomor. redol. & nouem infuſ. roſar. pallidar. ana ℔. i. ſennæ mund. ℥. iv. polypod. querc. contuſi, ſemin. carth. epith. an. ℥. ii. radic. hellebori nigri ex aceto præparat. ℥. i. ß. agarici recent. trochiſcati, turbit, & radic. mechoac. an. ℥. ii. tartari vitriol. ℥. i. caryophyl. zinzib. an. ʒ. i. infundantur, & coquantur:

tur : colatur.ad ℔.ii. diſſolue rhab. electi in ℔.i. ſuccor. infuſi cum ſantalo, & expreſſi ℥. i.ß. ſacchari albi ℥. xx. fiat ſyrup.perfectè coctus.

Sequens ſyrupus confert in affectibus hypochondriacis, in infarctu ab humoribus bilioſis aduſtis, phthiſi, hęmoptyſi, cæteriſque alijs caſibus, quibus per interualla purgandum, & humorum commotio timenda eſt, præſertim in conſtitutione debili, corpore gracili, & viſceribus calidis.

℞. Sennæ mund. ℥ i. coriand. prępar. ʒ. i. rhabarb. ℥. ß. ſantali citrini ʒ. i. aquæ cichor. ℥. xx. infunde calidè ſupra cineres per ſex horas. Colaturæ expreſſæ diſſolue pulpæ caſſiæ recenter extractæ ℥. iv. infunde per quatuor horas calidè, per vices agitando cum cochleari, cola, & exprime; colaturæ expreſſæ diſſolue mannæ ℥. iii. ſacchari albi ℥. iv. liquentur ſimul lento igne ſine ebullitione ſæpè cum cochleari mouendo, fiat ſyrupus idonea conſiſtentia.

Doſis eſt ad ℥.ii.vel ℥.iii.

Modus vtendi prædictis ſyrupis hic eſt.

℞. Syrupi magiſtralis præſcripti ℥. ii. plus minùs pro ætate, morbo, & probata operatione, diſsolue in iuſculo refrigerante, vel ſeri lactis ſuff. quantitate, capiat manè. Si non purgetur ſufficienter, incoqui debent iuſculo, vel ſero lactis, ſennæ ʒ.ii. vel ʒ. iii. & deinde expreſſione facta diſſoluetur ſyrupus.

CAPVT IV.

De Diæta alterante, & purgante.

Diæta vel eſt alterans, & ſudorifica; de qua ſuprà cap. 12. ſect. 2. vel ſimul, & cathartica, de qua hìc.

Eſtque decoctum exſiccans, ſudores mouens, & per aluum euacuans.

Paratur ex ſudorificis vt ſuprà eadem doſi, purgantia in pauca copia, & doſi præſcribenda, ex quarta parte minori, quàm in apozemate, quia vires ferre non poſſent euacuationem inſignem per habitum & ſeceſſum eodem tempore.

Tempus ſumendi eſt manè hora ſexta per 10. aut 15. dies, ſi vires

ferant

ferant & morbus exigat. Alioquin per 5. vel 8. dies primos hæc diæta purgans, poſtea verò detractis purgantibus ſudorifica continuatur.

Vſus eſt in corporibus cacochymis, & robuſtis, in morbis frigidis & humidis cerebri, neruorum, ad apoplexiæ reliquias auferendas, ad arthritidem, aſthma à cauſa frigida, luem veneream, &c.

℞. Rad. chinæ & ſalſæ parill. an. ℥. i. ß. aquæ fontis ℔. iij. infunde per 24. horas, deinde fiat decoct. ad mediæ partis conſumptionem, addendo ſub finem Polipodii quercini & fol. ſennæ, ana ℥. i turb. hermod. & agar. recent. trochiſ. an. ʒ. ij. fœnic. ʒ. j. cinnam. ʒ. ß. de colatur. capiat ℔. i. ß. ſingulo manè, &c.

Nota, non eſſe ſudores vi excitandos, ſed corpus reliquendum ſolitis ſtragulis coopertum, vt pro libito transſudet aut expiret.

Per totum diætæ tempus vtendum ſequenti bocheto.

℞. Salſæ parill. ℥. ii. aquæ fontis ℥. viii. infunde & decoque vt artis eſt, colatura vtatur pro bocheto.

Ante vſum cujuslibet diætæ præmittenda ſunt alterantia & euacuantia, ne materia fuſa efferueſcat, aut in partes debiliores feratur.

Ad reliquias apoplexiæ auferendas, aut paralyſim ipſi ſuccedentem, vtimur prædicta diæta purgante. Cui etiam incoqui debet folior. betonicæ, meliſſe, arthriticæ, & primulæ veris, an. M. i. vide tamen, ne calor viſcerum repugnet, & potiùs attemperantia miſcenda inſinuet.

CAPVT V.

De Opiata.

PRædictis formulis alterantium, roborantium, & purgantium accedit opiata, quæ eſt medicamentum conſiſtentia molle, non tamen fluidum, compoſitum ex variis, vt conſerua, electuariis, puluer. ſyrup. & ſimilibus.

Vſus eſt.

1. Ad alterandum & aperiendum, in intemperie & obſtructione viſcerum, ſuppreſſis menſtruis, pallidis virginum co-

coloribus, morbis melancholicis, & ſimilibus, præmiſſis ſufficienter vniuerſalibus.

In cauſa calida.

℞. Conſer. flor. cichor. ℥. i. croci martis aperient. ʒ. vi. confect. hyacinth. & magiſterii tartari an. ʒ. i. pulner. diarrhod abbat. ℈. ii. cum ſyrupo capill. ven. fiat opiata, de qua capiat manè ʒ. ii. ſuperbibendo parum aquæ cichor. poſtea leuiter ambulet per vnam aut alteram horam, & poſt tres horas capiat juſculum alteratum herbis refrigerantibus, per 10. aut 12. dies.

Nota, non eſſe præſcribendos ſales lixiuiales, vt abſinthii, tamariſci, cichor. & ſimiles, quando chalybe aut chalybeatis opus eſt in opiata. Quandoquidem huiuſmodi ſales ita chalybem præcipitant, vt ſola ferè pars adſtringens remaneat.

In cauſa mixta ex calida & frigida.

℞. Conſer. flor. borrag. & capill. ven. an. ʒ. vi. chalyb. præpar. ℥. i. confect. hyacinth. & diarrhod. abb. an. ʒ. i. ſpir. tartari ℥. iii. ſyrup. capill. ven. q. ſ. fiat opiata de qua cap. ʒ. ii. manè &c.

Opiata aperiens ſine chalybe, quan-

do leues ſunt obſtructiones cum lenta febre, præmiſſis vniuerſalibus.

℞. Conſer. flor. cich. ℥.i. cynorrh. ℥. ß. confect. hyacinth. & tartari vitriol. an. ℈. iv. ſalis fraxini & abſynth. an. ʒ. ß. pul. triaſanth. ℈. ij. cum ſyrup. de cichor. ſimpl. fiat opiata: de qua capiat ʒ. ij. manè.

In contumacibus obſtructionibus addi poſſunt.

Spiritus gummi ammoniaci ad ʒ. i. ß.

Spiritus volatilis ſalis ammoniaci ad ʒ. iij. &c. quæ cap. 3. ſect. 1. de juſculo aper. deſcripta ſunt.

Nota, quòd poſt quintam, & decimam doſim, ſit præſcribendum medicamentum purgans, dum aliqua ex prædictis opiatis vtitur ægrotans, ad præparatæ materiæ euacuationem.

Vel

℞. Pul. diacarth. ʒ. j. pul. hieræ picræ ℈. i. diagridii gr. iv. miſce cum ʒ. ij. opiatæ, in quinta & decima doſi.

2. Ad aperiendum & purgandum quādo materia eſt craſſa, & corpus validum, in morbis viſcerum, vteri, meſenterii, cum obſtructionibus inueteratis.

In cauſa calida.

℞. Con-

℞. Conſer. flor. cich. ℥. j. ſalis martis ℨ. ij. ſennæ mund. rhab. electi, agar. recent. trochiſc. an. ℨ. i ß. radic. mechoac. ℨ. i. magiſterii tartari ℈. ij. pulueris triaſantali ℨ. ß. cum ſyrupo roſ. ſol. fiat opiata, de qua capiat ℨ. ij. aut ℨ. iij. per decem dies.

In cauſa mixta, craſſa, contumaci.

℞. conſer. capill. veneris, & chalyb. præpar. cum ſulphure, an. ℨ. vi. gummi ammoniaci in aceto ſoluti & per ſetaceum traiecti ℨ. iij. ſennæ mund. agar. recent. trochiſc. rhab. electi, an. ℨ. ij. radic. mechoac. & jalap. an. ℨ. ß. pulner. diarrhod. & fæculæ bryoniæ, an. ℨ. ß. cum ſyrupo de pomis regis Sabor, fiat opiata, de qua capiat ℨ. ij. vel ſi non ſatis purgetur ℨ. iij. manè per 10. aut 12. dies, &c.

℞. Sennæ mundat. rhab. elect. agar. recent. trochiſc. ana. ℨ. iij. radic. jalap. & hermodact. an. ℨ. j. ß. ſemin. fœnic. & coriand. an. ℨ. i. ſalis martis ℨ. iij. mellis q. ſ. fiat opiata, de qua capiat manè ℨ. iij. per &c.

Nota 1. augendam eſſe doſim eorum ex quibus opiata componitur, vel eandem

dem minuendam eſſe, prout in plures vel pauciores dies deſtinatur.

Nota 2. in vſu chalybis; leui poſt quamlibet doſim corpus motu eſſe exercendum, vt faciliùs ad intima penetrent aperientia, & humores moti promptè obediant, robuſtis per loca difficilia eundum, debilioribus & minùs robuſtis per plana & procliuia, idque per duas horas, per interualla quieſcendo metu laſſitudinis. Poſt tres horas à ſumpta opiata, ſumendum eſt juſculum alteratum herbis aperientibus & refrigerantibus.

Nota 3. ante vſum opiatæ chalybeatæ præmittenda eſſe ſufficienter vniuerſalia ad præparationem, & maiori ex parte materiæ euacuationem; tum vt calor, ſi quis adſit, temperetur; tum ne chalybis vi humores fuſi & attenuati, penitiùs in obſtructas partes deducantur; cum è contra vniuerſalibus ſufficienter præmiſſis ſuperſtites in penitioribus partibus & venulis humores chalybis pondere, & vi ſalis ipſius volatilis attenuentur, abſtergantur, acida imbibantur, ſimulque à purgantibus foras educantur.

3. Ad

3. Ad refrigerandum & incraſſandum in tuſſi violenta & contumaci, ſputo ſanguineo, menſium profluuio, ad curationem, vel præcautionem poſt vniuerſalia.

℞. Conſer. roſar. & conſol. maj. an. ℥. j. confect. hyacinth. ʒ. i perlar. præpar. corall. rubr. & ſemin. plantag. an. ʒ. ß. laud. opiati ℈. j. cum ſyrupo de roſis ſiccis fiat opiata: de qua capiat ʒ. i aut ʒ. ij ſingulo veſpere dum ibit cubitum, ſuberbibendo cyathum aquæ papaueris rhœad. & portul.

Vel

℞. Conſer. roſar. Genu. cynorr. & ſymph. maior. an. ʒ vi. pulu. flor. papauer. rhœad. & ſem papau. alb. an. ʒ. j. pul. boli armeni tenuis ʒ. ß. gumm. tragac. & ſem. alth. an. ℈. iv. cum ſyrup. de roſis ſiccis f. opiat. de qua capiat ʒ. ij. ter in die, manè, veſpere hora 4. & in lecti ingreſſu.

4. Ad roborandum, de quo vide partem vltimam de roborantibus.

CA-

CAPVT VI.

De Bolo.

BOlus eſt medicamentum ſolidum quidem, ſed molle, dictus à ſumendo βῶλος, quod per morſellos deglutiatur.

Fit ex electuariis, pulpis, conſernis, pulueribus in conſiſtentiam minùs fluidam, deglutibilemque, redactis.

Vſus.

1. Ad alterandum.

Bolus aperiens in obſtructionibus viſcerum, cachexia, ſuppreſſis menſtruis, morbis melancholicis.

℞. Salis martis gr. vi. vel viij. vel x. conſer. flor. cich. ℥. ii. fiat bolus, vtatur per xv. dies, intermixtis purgantibus per ptiſanas, quinto quoque die, & adhibito corporis motu, vt in opiata chalybeata.

Bolus refrigerans & roborans in febribus, tum & poſt purgationem.

℞. Conſeruæ roſar. ℨ. ij. confect. hyacinth. ℨ.ß. ſalis prunellæ & triaſantal. an. ℈. i. fiat bolus.

Bolus adſtringens in alui fluxu.

℞. Con-

℞. Conſer. roſar. rubr. ℥ i. ß. trochiſ. de corallis, & de terra ſigillata, an. ℈ i. ſyrupi granator. q. ſ. fiat bolus.

In dyſenteria, & omni immodico fluxu ſanguinis dolore ſedando, & ſomno conciliando in cholera morbo, & omni profluuio alui à bile.

℞. Conſer. roſar. rubr. ℥. ß. laudani opiati gr. ij. vel iij. fiat bolus, detur hora conuenienti manè aut veſpere.

Præſcribi poteſt idem bolus in phrenitide, paraphrenitide, mania, omnibuſque morbis, in quibus adſunt ſymptomata paraphorica.

Caue in pueris, ſenibus, & valdè debilibus à laudano; ſi abſolutè neceſſarium videatur, ne his præſcribatur vltra vnum aut alterum granum.

Ad alios vſus concinnatur bolus, vt ad ſudorem ex ſudorificis, ad vrinas mouendas ex appropriatis, &c.

2. Ad purgandum. De quo vide caput de bolo cathartico.

3. Ad roborandum. conſule caput de bolo roborante.

CA-

CAPVT VII.

De Pilulis.

PIllulæ ſunt medicamenta forma ſolida & rotunda, ad alterandum, purgandum, roborandum, comparata.

Vocantur catapotia, quòd deglutiendo integræ ſumantur. Quod fit vel ad inſuauitatem ingredientium fallendam, vel vt longiùs in ventriculo morentur cùm roborare, vel à longinquis partibus purgare intendimus; vel cum aqua & pituita fluctuant in imo ventre.

Componuntur ex ſpeciebus aperientibus, diureticis, purgantibus, & roborantibus, prout varia eſt intentio, quæ excipiuntur liquore aliquo glutinoſo, vt ſyrupo, melle, ſapa, macilagine, vt in maſſam aptiùs cohæreant.

Ad multos vſus deſtinantur.

1. Ad aperiendum in obſtructionibus viſcerum, pallidis coloribus, morbis melancholicis, &c.

℞. Chalybis præpar. cum ſulph. ℥.i. puluer. diarrhod. abbat. ʒ.i. cum ſyrupo capil. ven. fiant pilulæ: doſis eſt ʒ. i. ſin-

ſingulo manè, ſuperbibendo parum aquæ bugloſ. vel cichor. per 9. dies, præmiſſis vniuerſalibus, interiecta & ſubſequente purgatione.

℞. Clalyb. præpar. ℥. ß. vel ſalis martis ʒ ij. gummi ammoniac. in aceto ſoluti ʒ. iij. aloes lotæ in aqua cichor. ʒ. ij. tartari vitriol. ℈. iv. cum ſyrupo capill. ven. fiant pilulæ: doſis eſt ad ℈. ij.

Pro Hyſtericis ad præcautionem.

℞. Gummi ammoniaci cum aceto præpar. ʒ. i. chalybis præpar. cum ſulph. ʒ. ij. myrrhæ rubr. caſtor. optimi, an. gr. vi. croci ℈. ß. ſpiritus volatilis ſalis armoniaci gutt. xv. ſyrupi capill. ven. q. ſ. fiant pilulæ 40. capiat iv. dum it cubitum, per duos aut tres dies, in ſingula ſeptimana.

Ad vrinas mouendas, ſabuloſam materiam deuehendam, detergenda vlcera in gonorrhæa.

℞. Terebinth. venet. vitrioli albi, an. ℥. i. ß. miſce in mortario marmoreo, diu terendo, dum ſimul incorporentur. Fiant pilulæ ad piſi molem. Doſis eſt ʒ. i. aut ʒ. ij. per. 6. aut. 8. dies, manè tribus horis ante juſculum.

2. Ad

2. Ad aperiendum, & purgandum, in diuturnis obſtructionibus viſcerum, febribus quartanis, cachexia, retentione menſtruorum, &c. quando materia ſimul præparanda & euacuanda.

℞. Chalyb. præpar. cum ſulph. ℥. i. aloes optim. ſennæ mund. rhab. electi, & agar. recent. trochiſc. an. ʒ. ij. gummi ammoniaci in aceto ſoluti & trajecti ʒ. iij. fœnic. bryon. & puluer. diarrhod. abbatis, an. ʒ. ß. croci ℈. ß. cum oxymelite fiat maſſa pilularum: de qua capiat ʒ. i. ſingulo die, tribus horis ante juſculum, per viii. vel ix. dies, deambulando per vnam aut alteram horam.

Vel.

℞. Aloes optim. gummi ammoniaci ſoluti & traiecti, ana ʒ. iij. ſennæ mund. rhab. myrrhæ electæ an. ʒ. i. ß. croci ℈. ß. cum oxymelite ſcillitico fiat maſſa pilular. de qua capiat ℈. ij. alternis diebus duabus horis ante prandium.

In hyſterica paſſione.

℞. Aſſæ fœtidæ, caſtor. & laudani opiat. an. gr. ij. fiant pilulæ iij. capiat ſtatim.

Ad tuſſim ſedandam, dum materia ſalſa, & ſubtilis eſt, & tuſſis valdè moleſta.

℞. Succi liquirit. ℥. i. myrrhæ ℥. ß. laudani opiat. gr. xv. cum ſyrupo de papauere fiant pilulæ. Doſis eſt ad gr. x. ſingulo veſpere, hora ſomni.

Ad adſtringendum in quolibet ſanguinis fluxu, & in fine gonorrȩæ.

℞. Pilul. de bdellio ℥. ß. trochiſc. de Karabe, de corallis, an. ℈. i. maſtich. ℥. ß. cum ſyrupo de roſis ſiccis fiant pilulæ, doſis eſt ad ℥ ß.

3. Ad purgandum ſimpliciter. De quibus vide in parte ſecunda cap. 6. de purgantibus pilulis.

CAPVT VIII.

De Pulueribus.

PVlueres facilè parantur, dum ſicca medicamenta, ſeu ex mixtis ſimplicibus, ſeu ex vegetantibus, aut animalibus, redigi in puluerem iubentur.

Alius officinalis, qui ſeruatur paratus in officinis.

Alius Magiſtralis, qui à medicis præ-

præſcribitur ſecundùm variam intentionem; & vel eſt externus, vel internus.

Vſus interni 1. ad alterandum in diuturnis viſcerum obſtructionibus, cachexia, pallidis coloribus, ad quæ pathemata ſequens puluis vtiliſſimus eſt. Dicitur Quercetani cachecticus.

℞. Limatur. chalyb. cum ſulph. calcin. ℥.i. fœcul. rad. aronis ʒ.i.ß. ambræ griſ. gr. xii. eſſent. corallor. magiſter. perlar. an. ℈.iv. ſacchari q.ſ. fiat puluis. Doſis eſt ad ʒ.ß. manè per aliquot dies.

Vel

℞. Chalyb. præpar. cum ſulph. ſacchari ana ℥.i. fiat puluis: de quo capiat manè ʒ.i.ß. per x. dies, tribus horis ante iuſculum.

Contra febres intermittentes.

℞. Dictamni, fol. ſcordij ſicc. an. ʒ.ii. ſemin. card. bened. cornu cerui præparat. an. ʒ. i. antimonij diaphoretici ʒ. ß. fiat puluis tenuiſſimus, doſis eſt ʒ.i. hora vna ante paroxyſmum, ſuperbibendo aquæ card bened. vel ſcab. ℥. iii. continuando per ſex dies, præmiſſis ſufficienter vniuerſalibus, in cor-

corpore obeſo humido, non gracili ſicco.

Hactenus inutili conatu, omni artis ingenio, quæſitum eſt febrifugum intermittentibus febribus ſiſtendis, aut extirpandis idoneum: Felici huius ſeculi experimento inuentum præbuit natura, ex vegetantium familia; idque ſimplex, innocens, innoxium omni conſtitutioni, & ætati, quod rationali methodo adhibitum huc vſque mira præſtitit, febriles paroxyſmos quaſi faſcino ligat per ſpatium viginti dierum, aliquando ad menſem integrum, ſæpe etiam pænitùs extinguit. Cortex eſt cuiuſdam arboris cortici, iunioris quercus non abſimilis, ſapore amarus, & ſubadſtringens, dicitur china chinæ: ſic præſcribitur.

♃. Chinæ chinæ in puluerem redactæ ʒ.ii.aq.fontis ℥.iii. infunde tepidè: aquam bibat, & puluerem longè ante paroxyſmi initium, nihil ſumendo ante, & poſt per tres horas.

Infuſio fit tepidulè per tres horas, plus minus nihil refert, aliàs in vino albo, à quo tamen abſtinendum, dum viſcera, & humores nimiùm incaleſcunt; neque

do leues ſunt obſtructiones cum lenta febre, præmiſſis vniuerſalibus.

℞. Conſer. flor. cich. ℥.i. cynorrh. ℥. ß. confect. hyacinth. & tartari vitriol. an. ℈. iv. ſalis fraxini & abſynth. an. ʒ. ß. pul. triaſanth. ℈. ij. cum ſyrup. de cichor. ſimpl. fiat opiata: de qua capiat ʒ. ij. manè.

In contumacibus obſtructionibus addi poſſunt.

Spiritus gummi ammoniaci ad ʒ. i. ß.
Spiritus volatilis ſalis ammoniaci ad ʒ. iij. &c. quæ cap. 3 ſect. 1. de juſculo aper. deſcripta ſunt.

Nota, quòd poſt quintam, & decimam doſim, ſit præſcribendum medicamentum purgans, dum aliqua ex prædictis opiatis vtitur ægrotans, ad præparatæ materiæ euacuationem.

Vel

℞. Pul. diacarth. ʒ. j. pul. hieræ picræ ℈. i. diagridii gr. iv. miſce cum ʒ. ij. opiatæ, in quinta & decima doſi.

2. Ad aperiendum & purgandum quādo materia eſt craſſa, & corpus validum, in morbis viſcerum, vteri, meſenterii, cum obſtructionibus inueteratis.

In cauſa calida.

℞. Con-

℞. Conſer. flor. cich. ℥. j. ſalis martis ʒ. ij. ſennæ mund. rhab. electi, agar. recent. trochiſc. an. ʒ. i ß. radic. mechoac. ʒ. i. magiſterii tartari ℈. ij. pulueris triaſantali ʒ. ß. cum ſyrupo roſ. ſol. fiat opiata, de qua capiat ʒ. ij. aut ʒ. iij. per decem dies.

In cauſa mixta, craſſa, contumaci.

℞. conſer. capill. veneris, & chalyb. præpar. cum ſulphure, an. ʒ. vi. gummi ammoniaci in aceto ſoluti & per ſetaceum traiecti ʒ. iij. ſennæ mund. agar. recent. trochiſc. rhab. electi, an. ʒ. ij. radic. mechoac. & jalap. an. ʒ. ß. pulner. diarrhod. & fæculæ bryoniæ, an. ʒ. ß. cum ſyrupo de pomis regis Sabor, fiat opiata, de qua capiat ʒ. ij. vel ſi non fatis purgetur ʒ. iij. manè per 10. aut 12. dies, &c.

℞. Sennæ mundat. rhab. elect. agar. recent. trochiſc. ana. ʒ. iij. radic. jalap. & hermodact. an. ʒ. j. ß. ſemin. fœnic. & coriand. an. ʒ. i. ſalis martis ʒ. iij. mellis q. ſ. fiat opiata, de qua capiat manè ʒ. iij. per &c.

Nota 1. augendam eſſe doſim eorum ex quibus opiata componitur, vel eandem

dem minuendam eſſe, prout in plures vel pauciores dies deſtinatur.

Nota 2. in vſu chalybis; leui poſt quamlibet doſim corpus motu eſſe exercendum, vt facilius ad intima penetrent aperientia, & humores moti promptè obediant, robuſtis per loca difficilia eundum, debilioribus & minùs robuſtis per plana & procliuia; idque per duas horas, per interualla quieſcendo metu laſſitudinis. Poſt tres horas à ſumpta opiata, ſumendum eſt juſculum alteratum herbis aperientibus & refrigerantibus.

Nota 3. ante vſum opiatæ chalybeatæ præmittenda eſſe ſufficienter vniuerſalia ad præparationem, & maiori ex parte materiæ euacuationem; tum vt calor, ſi quis adſit, temperetur; tum ne chalybis vi humores fuſi & attenuati, penitiùs in obſtructas partes deducantur; cum è contra vniuerſalibus ſufficienter præmiſſis ſuperſtites in penitioribus partibus & venulis humores chalybis pondere, & vi ſalis ipſius volatilis attenuentur, abſtergantur, acida imbibantur, ſimulque à purgantibus foras educantur.

3. Ad

3. Ad refrigerandum & incraſſandum in tuſſi violenta & contumaci, ſputo ſanguineo, menſium profluuio, ad curationem, vel præcautionem poſt vniuerſalia.

℞. Conſer. roſar. & conſol. maj. an. ℥. j. confect. hyacinth. ʒ. i perlar. præpar. corall. rubr. & ſemin. plantag. an. ʒ. ß. laud. opiati ℈. j. cum ſyrupo de roſis ſiccis fiat opiata: de qua capiat ʒ. i aut ʒ. ij ſingulo veſpere dum ibit cubitum, ſuberbibendo cyathum aquæ papaueris rhœad. & portul.

Vel

℞. Conſer. roſar. Genu. cynorr. & ſymph. maior. an. ʒ vi. pulu. flor. papauer. rhœad. & ſem papau. alb. an. ʒ. j. pul. boli armeni tenuis ʒ. ß. gumm. tragac. & ſem alth. an. ℈. iv. cum ſyrup. de roſis ſiccis f. opiat. de qua capiat ʒ. ij. ter in die, manè, veſpere hora 4. & in lecti ingreſſu.

4. Ad roborandum, de quo vide partem vltimam de roborantibus.

CA-

CAPVT VI.

De Bolo.

BOlus eſt medicamentum ſolidum quidem, ſed molle, dictus a ſumendo βῶλος, quod per morſellos deglutiatur.

Fit ex electuariis, pulpis, conſeruis, pulueribus in conſiſtentiam minùs fluidam, deglutibilemque, redactis.

Vſus.

1.. Ad alterandum.

Bolus aperiens in obſtructionibus viſcerum, cachexia, ſuppreſſis menſtruis, morbis melancholicis.

℞. Salis martis gr. vi. vel viij. vel x. conſer. flor. cich. ℥. ii. fiat bolus, vtatur per xx. dies, intermixtis purgantibus per ptiſanas, quinto quoque die, & adhibito corporis motu, vt in opiata chalybeata.

Bolus refrigerans & roborans in febribus, tum & poſt purgationem.

℞. Conſeruæ roſar. ℥. ij. confect. hyacinth. ʒ.ß. ſalis prunellæ & tria ſantal. an. ℈.i. fiat bolus.

Bolus adſtringens in alui fluxu.

℞. Con-

℞. Conſer. roſar. rubr. ℥ i. ß. trochiſ. de corallis, & de terra ſigillata, an. ℈ i. ſyrupi granator. q. ſ. fiat bolus.

In dyſenteria, & omni immodico fluxu ſanguinis dolore ſedando, & ſomno conciliando in cholera morbo, & omni profluuio alui à bile.

℞. Conſer. roſar. rubr. ℥. ß. laudani opiati gr. ij. vel iij. fiat bolus, detur hora conuenienti manè aut veſpere.

Præſcribi poteſt idem bolus in phrenitide, paraphrenitide, mania, omnibuſque morbis, in quibus adſunt ſymptomata paraphorica.

Caue in pueris, ſenibus, & valdè debilibus à laudano; ſi abſolutè neceſſarium videatur, ne his præſcribatur vltra vnum aut alterum granum.

Ad alios vſus concinnatur bolus, vt ad ſudorem ex ſudorificis, ad vrinas mouendas ex appropriatis, &c.

2. Ad purgandum. De quo vide caput de bolo cathartico.

3. Ad roborandum. conſule caput de bolo roborante.

CA-

CAPVT VII.

De Pilulis.

Pillulæ ſunt medicamenta forma ſolida & rotunda, ad alterandum, purgandum, roborandum, comparata.

Vocantur catapotia, quòd degluttiendo integræ ſumantur. Quod fit vel ad inſuauitatem ingredientium fallendam, vel vt longiùs in ventriculo morentur cùm roborare, vel à longinquis partibus purgare intendimus; vel cum aqua & pituita fluctuant in imo ventre.

Componuntur ex ſpeciebus aperientibus, diureticis, purgantibus, & roborantibus, prout varia eſt intentio, quæ excipiuntur liquore aliquo glutinoſo, vt ſyrupo, melle, ſapa, mucilagine, vt in maſſam aptiùs cohæreant.

Ad multos vſus deſtinantur.

1. Ad aperiendum in obſtructionibus viſcerum, pallidis coloribus, morbis melancholicis, &c.

℞. Chalybis præpar. cum ſulph. ℥.i. puluer. diarrhod. abbat. ʒ.i. cum ſyrupo capil. ven. fiant pilulæ: doſis eſt ʒ. i.

ſin-

ſingulo manè, ſuperbibendo parum aquæ bugloſ. vel cichor. per 9. dies, præmiſſis vniuerſalibus, interiecta & ſubſequente purgatione.

℞. Calyb. præpar. ℥. ß. vel ſalis martis ʒ ij. gummi ammoniac. in aceto ſoluti ʒ. iij. aloes lotæ in aqua cichor. ʒ. ij. tartari vitriol. ℈. iv. cum ſyrupo capill. ven. fiant pilulæ: doſis eſt ad ℈. ij.

Pro Hyſtericis ad præcautionem.

℞. Gummi ammoniaci cum aceto præpar. ʒ. i. chalybis præpar. cum ſulph. ʒ. ij. myrrhæ rubr. caſtor. optimi, an. gr. vi. croci ℈. ß. ſpiritus volatilis ſalis armoniaci gutt. xv. ſyrupi capill. ven. q. ſ. fiant pilulæ 40. capiat iv. dum it cubitum, per duos aut tres dies, in ſingula ſeptimana.

Ad vrinas mouendas, ſabuloſam materiam deuehendam, detergenda vlcera in gonorrhæa.

℞. Terebinth. venet. vitrioli albi, an. ℥. i. ß. miſce in mortario marmoreo, diu terendo, dum ſimul incorporentur. Fiant pilulæ ad piſi molem. Doſis eſt ʒ. i. aut ʒ. ij. per. 6. aut. 8. dies, manè tribus horis ante juſculum.

2. Ad

2. Ad aperiendum, & purgandum, in diuturnis obſtructionibus viſcerum, febribus quartanis, cachexia, retentione menſtruorum, &c. quando materia ſimul præparanda & euacuanda.

℞. Chalyb. præpar. cum ſulph. ℥. i. aloes optim. ſennæ mund. rhab. electi, & agar. recent. trochiſc. an. ʒ. ij. gummi ammoniaci in aceto ſoluti & trajecti ʒ. iij. fœnic. bryon. & puluer. diarrhod. abbatis, an. ʒ. ß. croci ℈. ß. cum oxymelite fiat maſſa pilularum: de qua capiat ʒ. i. ſingulo die, tribus horis ante juſculum, per viii. vel ix. dies, deambulando per vnam aut alteram horam.

Vel.

℞. Aloes optim. gummi ammoniaci ſoluti & traiecti, ana ʒ. iij. ſennæ mund. rhab. myrrhæ electæ an. ʒ. i. ß. croci ℈. ß. cum oxymelite ſcillitico fiat maſſa pilular. de qua capiat ℈. ij. alternis diebus duabus horis ante prandium.

In hyſterica paſſione.

℞. Aſlæ fœtidæ, caſtor. & laudani opiat. an. gr. ij. fiant pilulæ iij. capiat ſtatim.

Ad

Ad tuſſim ſedandam, dum materia ſalſa, & ſubtilis eſt, & tuſſis valdè moleſta.

℞. Succi liquirit. ℥. i. myrrhæ ℥. ß. laudani opiat. gr. xv. cum ſyrupo de papauere fiant pilulæ. Doſis eſt ad gr. x. ſingulo veſpere, hora ſomni.

Ad adſtringendum in quolibet ſanguinis fluxu, & in fine gonorrẹæ.

℞. Pilul. de bdellio ℥. ß. trochiſc. de Karabe, de corallis, an. ℈. i. maſtich. ℥. ß. cum ſyrupo de roſis ſiccis fiant pilulæ, doſis eſt ad ℥ ß.

3. Ad purgandum ſimpliciter. De quibus vide in parte ſecunda cap. 6. de purgantibus pilulis.

CAPVT VIII.

De Pulueribus.

PVlueres facilè parantur, dum ſicca medicamenta, ſeu ex mixtis ſimplicibus, ſeu ex vegetantibus, aut animalibus, redigi in puluerem iubentur.

Alius officinalis, qui ſeruatur paratus in officinis.

Alius Magiſtralis, qui à medicis præ-

corpore obeſo humido, non gracili ſicco.

Hactenus inutili conatu, omni artis ingenio, quæſitum eſt febrifugum intermittentibus febribus ſiſtendis, aut extirpandis idoneum: Felici huius ſeculi experimento inuentum præbuit natura, ex vegetantium familia; idque ſimplex, innocens, innoxium omni conſtitutioni, & ætati, quod rationali methodo adhibitum huc vſque mira præſtitit, febriles paroxyſmos quaſi faſcino ligat per ſpatium viginti dierum, aliquando ad menſem integrum, ſæpe etiam pænitùs extinguit. Cortex eſt cuiuſdam arboris cortici, iunioris quercus non abſimilis, ſapore amarus, & ſubadſtringens, dicitur china chinæ: ſic præſcribitur.

℞. Chinæ chinæ in puluerem redactæ ʒ.ii.aq.fontis ℥.iii. infunde tepidè: aquam bibat, & puluerem longè ante paroxyſmi initium, nhil ſumendo ante, & poſt per tres horas.

Infuſio fit tepidulè per tres horas, plus minus nihil refert, aliàs in vino albo, à quo tamen abſtinendum, dum viſcera, & humores nimiùm incaleſcunt;

neque

neque minùs febrem ſiſtere, vſus oſtendit, cùm in aqua ſimplici infunditur, quàm cùm in aqua cichor. fumar. bugloſſ. roſar. aut cum conſerua cichor. cynorrhod. vel pulpa pomi cocti permixtus exhibetur.

Tempus præſcribendi, tum, & ſumendi vel eſt liberum, vel coactum. In curatione regulari quando non vrget graue aliquod ſymptoma, ante vſum ipſius, corpus ſedulò præparandum eſt, alterantibus, tum euacuantibus. Sed cùm timor eſt, ne acceſſionis violentia, & maligna humorum indole, tum, & ſymptomatis cuiuſpiam vi corruant vires, non eſt exacta illa præparatio expectanda, priùs enim æger deficeret. Sic vidimus in quibuſdam, quibus febris vehementia, humorum copia, & malignitas, cordis, & cerebri viribus in paroxyſmos deficientibus, mortem citò, & certis indicijs intendebant, ſumptó puluere ſemel, bis terque, febriles paroxyſmos, & omnem deleteriam indolem deſæuijſſe, & his quidem vel leuiter, vel nullatenùs per aluum, ob temporis defectum expurgatis; ſed hoc irregulari modo, & viribus præ

ſympto-

ſymptomatum vehementia peſſundatis, vel proximè perituris.

Pariter dicendum de tempore, quô ſumi debet, ſæpiùs enim paroxyſmum ſiſtit, ſi exhibeatur octodecim, vel viginti horis ante paroxyſmi initiũ, maximè ſi non vna vice, ſed ter, quaterq; conſequenter, ſemel in die, longè ante acceſſionis, vel exacerbationis principium. Sic enim ictu quaſi repetito certiùs febrem iugulat, & ſæpe recidiuam tollit;ad quam præcauẽdam,non inutiliter paratur opiata ex eodem puluere, & conſerua flor.cichorei, vel fructuum cynorr. de qua æger ter aut etiam pluries in ſeptimana, per menſem, capiat fruſtulum manè, ieiuno ventriculo,quo tempore aluus die alterno clyſtere laxanda. At ſi deſit ſufficiens interualli tempus, quod in ſubintrantibus, & duplici tertiana continua ſæpe contingit, tempore remiſſionis; & hoc ſi deſit, omnibus in peius ruentibus, quolibet etiã paroxyſmi tẽpore propinandũ eſt.

Doſis pulueris eſt ad ʒ. ii. pueris pro modulo ætatis ad ʒ. i. aut ʒ. ß. cùm verò ſubinde repetita ſit exhibitio, ſufficit doſis media.

Prodeſt omnibus febribus intermittentibus, quotidianis, tertianis, quartanis; omnibus pariter morbis, in quibus inſignis eſt humorum tenuium fermentatio, maximè ſi periodicè recurrat, vt in cholera morbo, alui fluxu bilioſo ſymptomatico, & ſimilibus, tunc verò datur puluis in aqua roſar, portul. aut ſi vomitus inſtet, cum conſerua roſarum permiſcetur.

Qualitates huius pulu. & modum operandi detergit, 1. ſapor, qua enim amarus, calidus ſiccus eſt & tenuium partium, quibus aperit, attenuat, reſoluit, & motu idoneo exagitando, putredinis fermentum præcipitat: quà verò ſtypticus eſt, ſubadſtringit, ſicque motum humorum frænat, & partes roborat, illam præcipuè in qua focus eſt, & hac partium heterogenearum energià, febriles excandeſcentias mirabiliter coercet, quod forſan non præſtaret, ſi ſpiritus, extractum, vel oleum ipſius exhiberetur. 2. patet hunc eſſe ipſius agendi modum ab effectu: ſi enim ſumpto puluere ceſſet febris, adhibito deinde, ſeu poſt paucos, ſeu poſt plures

dies,

dies, medicamento purgante, incandeſcit fomes, & febrilis motus renouatur, ſcilicet ſopito empyreumate, & quaſi faſcino pulueris irretito, rurſus exagitato. Ideòque abſtinendum eſt ad menſem pharmaco purgante, ſolis clyſteribus aluus laxanda, & exquiſita victus ratio adhibenda.

Antiquus eſt apud Arabes & Turcas, iam verò Europæis valde familiaris potus coffee, fabæ nempe cuiuſdam Arabicæ Bon dictæ. Eſt hic fructus tenuium partium, calidus in primo gradu, ſiccus in ſecundo, qui vt par eſt aſſatus, & in puluerem redactus, in aqua feruenti ad tincturam coctus, & ſorbillando hauſtus mira (vt inquiunt) præſtat: ſpiritus narcoſi irretitos expedit, purgat, illuſtrat, & diu vigiles innoxiè conſeruat, vapores, & flatus diſcutit, humidum cerebrum venoſumq; genus exſiccat, roborat: ac proinde eum dolori capitis, vertigini, ſtupori, catarrho, cordis palpitationi, ventriculi debilitati, imò & obſtructionibus hepatis, lienis, vteri conferre, non vulgaris notæ authorum experientia teſtis eſt. Sed quo marte id præſtat? An non ſale volatili,

quo multum abundat? conſtat ex odore, quem plurimum exhalat, etſi diu ſeruatus, ex oleoſo ſucco quaſi balſamico, quem exprimit, quo ſtomachū, cerebrumque roborat. Sed crediderim temperamento frigidis, & humidis, aut minùs calidis, non autem macilentis, aduſtis, & ſoluto in ſerum ſanguini conuenire. Sic paratur.

℞. Pul. coffee ritè toſti cochlear i. proijce in ℥.x.aquę feruentis,lentè bulliat, ſæpè mouendo cum cochleari, donec liquor ſit tinctus, qui deinde calidè ieiuno ventriculo cum pauco ſaccharo ſorbillandus, ter in ſeptimana. Liquorem cum puluere alij abſorbent, & tunc minùs incoqui debet.

Sed quid de herba Iaponenſi, & Chinenſi Thee dicta? de cuius vſu hæc euentilant. Caput leuat, & ſeruat à ſomno immune,vapores reprimit,ventriculum roborat, renes calculo,& arenis expurgat, tollit capitis dolorem, laſſitudinem, grauedinem, apnœam, inteſtinorum tormina, calefacit modicè, & adſtringendo oſculum ventriculi, vaporum ſuprà ad ſomnum repentium coercet aſcenſum.

Modus

Modus vtendi eſt 1. In ſubſtantia, dum eiuſdem in puluerem redactę cum aquę calidæ cyatho ſumitur ad ʒ.ß. vel ʒ.i.2. In decocto in aqua ad ʒ.i.ß. addendo ſaccharum ad gratum ſaporem, & ſumitur calidè. 3. Diſtillatione cum aquis appropriatis in B.M. 4. Infunditur ad ℥.i.ß. in aquis cordialibus vel vino generoſo tenui, de quo ſumitur ad cochlear. iii. aut iv. addito pauco ſaccharo. 5. In extracto, redigendo in pilulas, quarum doſis eſt ad gran. x. *6*. Suffumigio ad eundem modum, quo in tubulo vtimur nicotiana, & in morbis frigidis capitis, pectoris, & grauedine.

Puluis contra vermes pro infantibus.

℞. Sem. contra ℥.ß. ſenn. mund. ʒ.i.ß. coriand. præp. & cornu cerui vſti an. ℈.i.ß. f. puluis, doſis eſt ad ℈.ii. vel ʒ.i. manè per tres dies.

Contra aborſum.

℞. Gran. Kerm ʒ.i. ſantal. rubr. rad. torment. an. ʒ.ß. perlar. & corallor. præpar. an. ℈.i. manus Chriſti perlar. ℥.ii. f. omnium puluis, doſis eſt ad ʒ ß. cum ouo ſorbili manè.

Contra calculum.

℞. Calculi renum, aut veſicæ q. v. contere in tenuiſſimum puluerem, & propina, præmiſſis vniuerſalibus: abſtergit mucoſam è renibus, & veſica, pituitam, ſabuloſam abducit colluuiem, & lapidem comminuit.

Vel

℞. Salis fabar. prunell. & cremor. tartar. an. ℥. i. miſce, fiat puluis: doſis eſt ab ℥. ß. vel ℥. i. ter in ſeptimana, manè ieiuno ventriculo cum pauca conſerua roſarum vel cum ouo.

Vel

℞. Oculor. cancr. præpar. ſuccini albi, cremor. tartari, ana ℥. ii. lapidis nephritici præpar. ℥. i. ß. milleped. præparat. ℈. ii. nucis moſch. ℥. ß. fiat omnium puluis: doſis eſt ad ℥. ß.

2. Ad purgandum, de quo in parte 2. de purgantibus.

3. Ad roborandum, de quo ſuprà capit. de cardiac. & infrà dum de roborantibus.

Vſus externi.

Ad oſſa exfolianda.

℞. Rad. ariſtol. rotundæ, ireos

Flo-

Florent. an. ℈. i. ß myrrh. & aloes an. ℥. i. euphorbij ℈. i. fiat omnium puluis, oſſi corrupto, vel alterato inſpergendus.

Vel

℞. Ariſtol. rotund. euphorb. ireos Florent. an. ℥. i. ſabinæ ſiccæ, aluminis vſti, mercurij præcipitati ana ℈. i. aloes, myrrhæ, an. ℥. ß. olei garyop. gutt. x. fiat puluis inſpergendus oſſi carioſo, quod priùs ablue aqua aluminoſa.

Ad putriadas carnes conſumendas, & detergendum in vlcere maligno.

℞. Mercurij præcipitati rubr. ℥. ß. redigatur in puluerem inſpergendum vlceri bis in die.

Vel

℞. Oſſis ſepiæ, ſacchari candi tuthiæ præpar. an. ℈. i. vitrioli ℈. ß. fiat puluis.

Vel

℞. Radic. ariſtol. rotund. gentian. an. ℥. ii. myrrhæ aloes, plumbi vſti, tuthiæ præpar. an. ℥. i. fiat omnium puluis vlcori inſpergendus.

Ad fęda faucium vlcera in lue venerea, aut alijs affectibus, in quibus adeſt maligna qualitas.

℞. Sulphuris vini ℥. ß. myrrhæ rubræ, aluminis ſaccharini an. ʒ. ii. maſtiches, thuris ana ʒ. i. ℈. ii. fiat omnium puluis, de quo miſce ℥. i. cum ℔. i. vini albi ſublimati, aut camphorati, & vtere pro aluendo vlcere.

Alumen ſaccharinum fit ex alumine rupeo, oui albumine, & ſaccharo ſimul mixtis, & exſiccatis.

Vinum ſublimatum fit ex ſublimati optimi gr. x. infuſis in ℔. i. vini ſub calidis cineribus ad tertiæ partis conſumptionem decoctis, ſic de camphora.

Non eſt hoc remedio vtendum quando vlcus ſiccum eſt, vel humor tenuis acris, & corpus calidum ſiccum gracile, ſed quando vlcus ſcatet pituitoſis glutinoſis, craſſiſque ſordibus; in primo enim caſu plus valent aquæ leuiter aluminoſæ, vitriolatæ, ferrugineæ, maximè ſi minerales ſint.

Ad ſanguinem ſiſtendum.

℞. Aloes, myrrhæ & vitrioli an. ʒ. i. ß. boli armen. terræ ſigill. & ſang. drac. an. ʒ. i. fiat omnium puluis admouendus parti, vnde fluit ſanguis.

Vel

℞. Thuris, aloes, boli armen. & pilor-

pilor. lepor. an. partes æquales, excipe oui albumine, & admoue parti vulneratæ, ex Gal.

Puluis ſympathiæ.

℞. Vitrioli Veneris q. ſ. calcina vſque ad albedinem, dum ſol percurrit ſignum leonis, deinde redige in puluerem tenuiſſimum.

CAPVT IX.

De Tabellis.

Tabella eſt medicamentum ſolidum ex puluere & ſaccharo, in conuenienti liquore ſoluto, & iterum ad duritiem coctο, atque tabulato: dicitur tabella à plana forma.

Ea debet eſſe proportio pulueris ad ſaccharum, vt pro ℥.j. ſacchari, ſit ʒ.j. pulueris.

Nota, non eſſe diſſoluendum ſaccharum in liquore acido, vt ſucco limonum, &c. nam iterum non concreſceret; multò minus ſi ſpiritus acidi vitrioli, ſulphuris & ſimiles admiſceantur, aut etiam oleum.

Vſus 1. ad alterandum in obſtructio-

nibus chronicis, febribus intermittentibus, melancholiæ, &c.

℞. Chalyb prepar. cum ſulph. ℥. ß. confect. hyacinth. ʒ. j. ambræ griſeæ ℈ ß. ſacchari in aqua cichor. ſolut. ℥. iv. fiant tabellæ, de quibus capiat ʒ. ii. ſingulo manè ſuperbibendo aquam cichor. per x. aut xv. dies.

Vel

℞. Salis Martis ʒ. iij. cinnam. ʒ. ß. ſacchari in aqua cichor. ſoluti & cocti ℥. iij. fiant tabellæ, doſis eſt ad ʒ. ij. &c.

Vel

℞. Magiſter. tartari ʒ. iij. ſpiritus gummi ammoniaci ℈ ß. ſacchari ℥. iv. fiant tabellæ, doſis eſt ad ʒ. i. ß ſingulo manè.

Ad tenuem fluxionem in cerebro incraſſandam.

℞. Sacchari tabulati roſati ℥. iv. teneat ſæpè in ore.

Vel

℞. Pulpæ rad. liquirit. vel alth. ℥. ß. pul. elect. diamarg. frig. & amyli ſine calce parati, an. ʒ. i. ſacchari in aqua roſar. ſolut. & cocti ℥. iij. fiant tabellæ.

Ad Aſthma.

℞. Pulpæ radic. alth. & ſymph. maj. ℥. ij.

℥.ij florum ſulph.ʒ. i. florum benjoin. ℈.j.ſacch. in aqua tuſſilaginis ſoluti, & cocti ℥.iv. fiant tabellæ.

Vel

℞. Lactis vel florum benioin. ℈.j. ſacchari in aqua roſar. vel lilior. diſſoluti ℥ iv. fiant tabellæ.

2 Ad purgandum: de quo vide caput de tabellis purgantibus.

3. Ad roborandum: de quo ſectione de roborantibus.

SECTIO IV.

De Alterantibus & roborantibus externis.

CAPVT I.

De Epithemate.

Epithema ſignificat vi nominis omne medicamentum, quod foris adhibetur, propriè tamen ſumitur pro medicamento admouendo partibus nobilibus, ad ipſas alterandas & roborandas.

Duplex, eſt, liquidum, & ſolidum.

Liquidum componitur ex aquis, vel decoctis conuenientibus, ſiue ſolis, ſiue cum confectionibus, pulueribus, electuariis. Penetrationis cauſa additur ſuccus limonum, vel acetum, vinum, aquæ ſpirituoſæ roſ. naphæ, in hac proportione, vt ad ℔. i. liquoris, ſint confectionis ʒ.ij. puluer ʒ.i. liquoris ad penetrandum ℥. i.ß. additur camphora in calidis, crocus in frigidis affectibus ad gr. iv. Admouetur tepidè partibus principibus, aliquando etiam frigidè capiti, vt in mania.

Tempus adhibendi eſt hora quælibet, quando vrget virium imbecillitas, aut aliqua cauſa prompte vires exhauriens. Tempus electionis eſt manè & veſpere, medio tempore inter vnum & alterum juſculum.

Modus vtendi eſt hic, pannus ſcarlatinus, vel craſſum linteum imbutum liquore epithematis, & leuiter expreſſum, tepens adhuc parti admouetur: aufertur vbi exſiccatur, vel nimis refrigeratur, & aliud ſuper apponitur; idque continuatur per horam, bis in die.

Vſus eſt.

1. Ad alterandum & roborandum

cor,

cor, in febribus, in quibus adſunt æſtus, imbecillitas virium.

℞. Aquar. bugloſſ. borrag. roſ. an. ℥.iii. ſucci limon. & aquæ naphæ an. ℥.i. camphoræ gr. iii. fiat epith. cordi admouend. tepidulè bis in die.

In febre ardente & maligna.

℞. Aquæ ſcab. bugl. borrag. roſ. an. ℥. iii. aquæ flor. arant. ℥. i. ß. confect. alkerm. & hyacinth. an. ʒ. i. puluer. diamarg. frig. ℈. ii. camph. & croci an. gr. iii. fiat epithema.

Poſt epithema, cordis regio inungitur linimento cordiali, quod ſequenti modo paratur.

℞. Confect. alkerm. & hyacinth. an. ʒ. i. ß. ſucci limon. vel pomor. q. ſ. fiat liniment. quo poſt epithema illiniatur regio cordis.

In febre maligna.

℞. Confect. alkermes ʒ. i. ß. olei ſcorpion. Mathioli q. ſ. fiat linimentum, vel:

Solo oleo ſcorpionum Math. aut balſamo Peruuiano fit inunctio, vel ex mixtura vtriuſque; vel ſine linimento admouetur epithema ſolidum infrà deſcribendum.

Ali-

Aliquando poſt epithema admouetur pullus columbinus per medium ſectus ſolus, vel ſinapiſatus ʒ. i. pulueris diamarg. frigidi.

2. Ad ſpiritus inſtaurandos, & reficiendos in ſyncope.

In caſu calido vel frigido, in promptu eſt epithema ex ſolo vino, vel ex eodem cum theriaca, aut confect. alcherm. calidiuſculè cordi admoto, vel ſi adſit tempus parandi aliud.

℞. Aquar. ſcabioſæ, meliſſ. roſ. an. ℥. iij. aquæ reginæ Hungariæ ℥. ß. confect. alcherm. & hyacinth. an. ʒ. i. puluer. diamb. ℈. ij. croci gr. v. fiat epithema.

Caue in hyſtericis à moſcho & ambara.

3. Ad pectoris ardorem & ſiccitatem temperandum, in febribus ſynochis, ardentibus, præmiſſa venæſectione ſufficienter, tum & in febre hectica.

℞. Hordei mundati p. i. 4. ſemin. frig. maj. an. ʒ. ij. flor. viol. nenuph. an. p. i. fiat decoct. colat. ad ℔. i. miſce olei amygd. dulc. ℥. ij. fiat epithema pectori admouendum tepidiuſculè bis in die,

illi-

illiniendo poſtea pectus oleo amygdal. dulc.

4. Ad hepar calidum refrigerandum & roborandum in febre, aut extra febrem.

♃. Aquar. cich. plantag. portulacæ, an. ℥. iij. aceti roſ ℥ i ß. puluer. triaſantali & diatrhod. abbatis, an. ʒ. i. camph. gr. iv. fiat epithema admouendum bis in die ſuper hepar.

♃. Fol. cich. portul. viol. agrim. plantag. an. M. i. 4. ſemin. frig. maj. an. ʒ. ij. ſantali citrini & rubri, an. ʒ. i. ß. roſar. rubr. p. i. fiat decoct. colat. ad ℔. ij adde aceti roſati ℥. ii. ſalis prunellæ ʒ. i. ß. f. epithema pro hepatis regione.

In fluxu hæmorrhoidum, cachexia à cauſa calida, hepate exiſtente debili, præmiſſis vniuerſalibus.

♃. Aquar. cichor. agrim. roſar. ana ℥. viij. incoque ſantali rubri & citrini minutim ſecti ana. ℥. j. colaturæ adde aceti roſ. ℥. iij. camphoræ gr. iiij. fiat epithema admouendum jecoris regioni.

Poſt epithema, in prædictis caſibus admoue ſequens linimentum.

♃. Vnguenti roſ. Meſues in oxycrat. loti

loti ℥.iij. ſacchari Saturni ʒ.i. cum ſucco cichor. vel plantaginis, fiat linimentum, quo hepatis, & lumborum regio illiniatur poſt epithema.

Nota, non eſſe præſcribenda epithemata niſi præceſſerint vniuerſalia, ne, corpore exiſtente pleno, humores magis impingantur, aut repellantur in partes principes.

Pro teſtibus ad partes nobiles alterandas.

In cauſa calida, delitio, phrenitide, mania, febre ardente, profluuio ſanguinis è naribus.

℞. Oxycrati ℔. ij. vtere pro epithemate teſtibus admouendo, cum linteis frigidè.

Vel

℞. Aquar. ſolani, plantag. roſ. ana ℥. iij. camphor. gr. v. miſce pro epithemate.

In cauſa frigida, ſyncope, febre maligna pereuntibus viribus, cæteriſque caſibus, in quibus vires cordis extinguuntur à frigida cauſa, ſeu externa ſeu interna, vel à calida admodum diſſipatæ ſunt.

℞. Vini optimi ℔. ß. confect. alcherm.

cherm. ʒ. iii. miſce, fiat epithema: admoue calidè teſtibus.

De Epithemate ſolido.

Epithema ſolidum componitur ex conſeruis cardiacis, confectionibus, pulueribus, ſuccis: cum hac proportione vt ad ℥. iij. conſeruæ, ſint confect. ʒ. ij. pulu. ʒ. i. ſucci, aquæ, vel ſyrupi q. ſ.

Præſcribitur poſt epithema liquidum, quo finito, ſuperapponitur ſolidum.

Aliquando ſolo vtimur ſolido, vt quando minor alterandi quam roborandi neceſſitas eſt.

Vſus ad vires inſtaurandas, aut conſeruandas.

℞. Confer. roſ. & bugl. an. ℥. i. ß. confect. alcherm. & hyacinth. ana ʒ. i. puluer. diamarg. frig. & diarrhod. abb. an. ʒ. ß. cum ſyrupo de pomis fiat epithema ſolidum admouẽdũ cordis regioni.

In lipothymia, ſyncope, &c.

℞. Conſer. flor. anthos, & viol. an. ℥. i. ß. confect. alcherm. & theriacæ veteris an. ʒ. i. pulueris diamb. ʒ. ß. cum vino opt. vel aqua theriacali fiat epithe-

epithema ſolidum cordi admouendum.

In pleuritide, febribus malignis, peſtilentibus.

℞. Conſer. roſar. & flor. borrag. an. ℥. i. ß. confect. alcherm. ʒ ß. puluer. diamarg. frig. ʒ. i. cum oleo ſcorpion. Math. fiat epithema ſolidum pro cordis regione.

Contra vermes cum vomitu in pueris.

℞. Theriacæ diateſſaron ℥. iij. puluer. maſtiches, menthæ ſiccæ an. ʒ ß. cum ſyrupo de abſynthio fiat epithema ſolidum applicandum vmbilico.

CAPVT II.

De Fomento.

Fotus remedium liquidum variis partibus admouendum pro varia intentione.

Fit ex decocto radic. herbar. partibus affectis conuenientium; aliquando etiam ex oxycrato, lacte, hydreleo, &c.

Liquor in quo fit decoctio, vel eſt aqua ſimplex, vel aqua & vinum cùm ſimul

ſimul roborandum eſt, vel lac quando dolor demulcendus, vel aqua fabrorum & chalybeata, quando eſt adſtringendum. Additur ad penetrationem acetum, in morbis calidis vinum album in frigidis.

Admouetur æſtate cum linteis craſſioribus, vel duplicatis: cæteris temporibus cum pannis laneis albis, aliquando cum ſpongiis, aut veſicis bubulis.

Semel aut bis in die fit fomentatio, prout vrget affectus, & æger obtemperat, manè duabus horis poſt juſculum, vel ſtatim à ſumpto julepo, aut doſi apozematis; veſpere ante juſculum, aut cœnam.

Vſus eſt.

1. Ad æſtus viſcerum, & humorum in imo ventre ebullientium temperandum, cum vel ſine febre.

℞. Rad. olylap. ℥. ii. vtriuſque maluæ, cichor. lact. violar. agrim. an. M. i. ſemin. 4. frig. maj. an. ℨ. ij. ſantali citrini minutim ſecti. ℥. ß. roſar. rubr. & nymph. an. p. i. fiat decoct. colat. ℔. iij. adde aceti roſ. ℥. iv. fiat fotus, admouendus toti ventri infimo, cum

pan-

pannis lineis craſſioribus, bis in die tepidulè, per horam.

2. Ad emolliendum, refrigerandum, aperiendum, & roborandum, quando adeſt durities, tenſio in hypochondriis cum obſtructionibus, quod in febribus continuis, & intermittentibus ferè ſemper accidit, & in aliis affectibus ſine febre.

℞. Rad. alth. lapati acuti, an. ℥. i. ß. vtriuſque maluæ, violar. cichor. totius, capill. ven. agrim. an. M. i. ſemin. althææ & linin. an. ℥. i. ſantali citrini craſſo modo triti ℥. ß. roſar. rubr. p. i. fiat decoct. colat. ℔. iij. adde aceti roſ. ℥. iv. fiat fotus admouendus toti ventri infimo &c.

Nota 1. quòd in iis, & ſimilibus decoctis, ſemper addenda ſunt ſpecifica roborãtia, quæ Gal. in arte parua docet eſſe ſpirituoſa ſubſtantia prædita, & vi quapiam adſtringẽte, ad temperiem & tonum partium cõſeruandam, quæ remediis alterantibus, & laxantibus diſſoluuntur. Talia ſunt ſantalũ citrinum, rubrum, roſæ rubræ, abſynth. cinnam. ſpica nardi, & ſimilia. Frigida in calidis, calida in frigidis affectibus vſurpanda.

No-

Nota 2. Fomenta non eſſe admouenda, niſi poſt præmiſsa vniuerſalia, alioquin fundendo humores, eos mouent in partes infarctu aut obſtructionibus laborantes, aut flatibus ventrem diſtendunt, dum humores craſſi præ copia fermentantur, & non tranſpirant: aliquando etiam febrem fuſis, & agitatis humoribus excitant; vnde dicitur, impura, & plena corpora non eſſe balneanda, neque fouenda.

Ad adſtringendum in morbis, in quibus aluus laxior eſt vt in diarrhœa, cholera, dyſenteria, profluuio mẽſtruorum, fluxione hæmorrhoidum, &c.

℞. Radic. biſtort. torment. pentaph. an. ℥. i. fol. cich. cum toto, agrim. plantag. equiſ. burſæ paſt. & verbaſci an. M. i. ſantali rubri craſsè triti ℥. i. roſar. rubr. balauſt. an. p. i. fiat decoctio ad ℔. iii. addendo ſub finem, vini rubri auſteri, & aceti roſ. an. ℥. iii. fiat fotus admouendus, &c. detrahe vinum, ſi fluxus ſanguinis adſit, aut febris, & æſtus viſcerum inſignis.

Aliquando cum alui, aut ſanguinis profluuio, vt notatum eſt ſuprà cap. de hyſtericis, adſunt infarctus in hypo-

hypochondrijs cum viſcerum obſtru-ctione, tunc ſociandæ ſunt indicatio-nes, & miſcenda cum emollientibus & aperientibus adſtringentia. Ea de-bent præualere, quorum indicatio vr-gentior eſt.

♃. Radic. oxalid. pentaph. an ℥. ii. maluæ, cich totius, equiſeti, agrim. an M. i. ſem. portul. paliuri, an. ʒ. iii. ſantal. rubri ℥. i. roſar. rubr. M. ß. fiat decoct. colaturæ addito aceto ad ℥. iv. foueatur totus venter inferior, &c.

4. Ad emolliendum, & diſcutien-dum in colicis doloribus, alijſque mor-bis à flatu, aut cauſa frigida.

♃. Rad. alth. calami aromat an ℥. i. ß. maluæ, calament. puleg. maioran. & ſummit. anethi an. M. i. florum ca-momi. melil. an. p. i. fiat decoct. in aqua fontis, addendo ſub finem vini albi ℥. iv. colatura foueatur, &c.

In dolore pleuritico, & nephritico, aut alterius partis; ex emollientibus, anodynis, & reſoluentibus.

♃. Rad. alth. & lilior. an. ℥. i. fol. mal. vtriuſque, violar. pariet. an. M. i. ſemin. lini, & fænug. an ℥. i. florum chamomil. & melil. an. p. i fiat decoct.

cola-

colatura foueatur latus dolens, vel regio lumborum, vel alia pars affecta tepidè cum pannis lineis, vel cum veſica bouis, bis in die, ſuperilliniendo cum oleo amygdal. dulcium, vel linimento appropriato, vel inſuper admouendo cataplaſma, prout expedire videbitur.

5. Ad roborandum ſtomachum diſſolutum à cauſa frigida, vel mixta.

℞. Radic. cyperi, calami aromat. an. ℥. i. ß. folior. abſynth. menthæ, maior. an. m. i. ſpicæ nardi, & ſantali rubri craſſo modo triti an. ℥ ß. roſar. rubr. ſchœnanth. an. p. i. fiat decoct. in æquis partibus aquæ, & vini rubri: colatura foueatur regio vmbilicalis tepidè bis in die.

Caue, ne viſcera ſint calida, hepar enim incumbit ventriculo, & lien à ſiniſtris partibus aſſiſtit.

De Embroche.

Embroche differt à fotu, quòd eius materia ex alto irrigando affundatur, aliquando etiam admouetur ad modum fomenti.

Vſus eſt.

Ad temperandum capitis ardorem, ſomnum

ſomnum conciliandum in febribus ardentibus, phrenitide, mania, omnique inſigni delirio.

℞. Fol. viol. lactuc. ſolan. beton. an. M. i. ſem. alth. & papau. albi an. ʒ. iii. flor. viol. nymph. an. p. i. fiat decoct. colatura foueatur ſinciput deraſis capillis, bis in die; vel vtere ſolo oxycrato.

In apoplexia, cæteriſque ſoporoſis affectibus, in cauſa merè frigida.

℞. Rad. zedoar. ireos Florent. an. ℥. i. fol. beton. ſaluiæ, roſmar. maior. an. ℥. i. baccar. lauri ℥. i. ß. florum ſtœchad. p. i. fiat decoct. in æquis partibus aquæ, & aceti: colatura vtere pro fomento cum ſpongijs vel linteis, præmiſſis vniuerſalibus.

Ijs accedit fotus ille, qui dicitur ſiccus, qui fit cum ſacculis, in quo includuntur herbæ, & aromata conuenientia, maceratur in vino rubro, aut alio liquore.

Vſus eſt.

In alui fluxu, cholera, dyſenteria, dum partium naturalium vires, & tonus diſſoluuntur.

℞. Rad. cyperi, & calam. aromat.

an,

an. M. i. cinnam. nucis moſch. & garyoph. an. ʒ. ij. roſar. rubr. p. iij. fiant duo ſacculi interpunčti, macera in vino generoſo, & viciſſim tepidè applica, per horam ſupra vmbilicum manè & veſpere.

De Lotionibus.

Lotiones ſunt quædam fomenta, quæ pro diuerſis partibus, & ſcopis variè componuntur.

1. Pro capite, vlceribus, tinea, & pediculis ſcatenti.

℞. Radic. ireos flor. & enulæ camp. an. ℥. ij. folior. abſynth. ſaluiæ, beton. & abrotani, an. M. i. ſemin. ſtaphyſag. vrticæ, & ſulphuris viui an. ℥. ß. ſummit. centaur. min. ſtœchad. an. p. i. fiat decoct. in æquis partibus aquæ & vini rubri, vel in lixiuio ſarmentorum: colatura foueatur caput manè calidè poſtea exſiccetur, vnguento appropriato illiniatur.

2. Pro pedibus roborandis in cachecticis, arthriticis, &c.

℞. Fol. ſaluiæ, roriſmar. & abſynth. an. M. i. flor. ſaluiæ & roſar. an. p. i.

ſalis & aluminis, an. ℥. ß. fiat decoct. in aqua & vino pro lotione pedum manè & veſperè.

3. Ad ſomnum conciliandum vrgentibus vigilijs, in delirio, phrenitide, &c. tum & in ſanis.

℞. Fol. maluæ violar. lact. & ſolani, an. M.i. capit. papaueris albi M.i ß. flor. nymph. M. ß. coquantur in oxycrato: colatura foueantur pedes irrigando manè & veſperè hora ſomni.

CAPVT III.

De Balneo, & ſemi-Balneo.

BAlneum eſt totius corporis infra caput, in quocunque liquore immerſio.

Duplex eſt, ſimplex, & compoſitum.

Simplex fit ex aqua ſola tepida, vel ex oleo ſolo, vel ex lacte, aut aqua, & oleo.

Vtimur balneo ex aqua dulci, frigida ad totius refrigerium, & inducendam cutis laxioris conſtipationem: tepida, ad gracilia ſiccaque corpora humectanda, vaſa laxanda, humores ad cutem

cutem euocandos, ſomnum conciliandum in hectica laborantibus, aut longo itinere fatigatis.

Ex aqua marina, ad humores exiſtentes in habitu corporis abſumendos, cutem firmandam, & roborandos artus.

Ex oleo, vel oleo & aqua ad mitigandos dolores colicos & nephriticos citra inflammationem, ad cutem laxandam, & totum corpus emolliendum, præſertim in conuulſionibus.

Ex lacte, ad efficaciter humectandum ſquallidum corpus.

Vtimur aliquando pro balneo vinaceis adhuc vino calentibus, ad humores in habitu corporis, & artubus exiſtentes liquandos & reſoluendos, externaſque partes excrementis liberas noua firmitate roborandas.

Thermales aquæ competunt pro balneo in morbis frigidis, quæ pro varia metallorum aliorumque foſſilium mixtura ſuccos diuerſos, ſales & ſpiritus obtinent variis affectibus vtiles.

Balneum compoſitum fit ex decocto radic. herbar. ſemin. flor. vel etiam foſſilium, quibus thermalium aquarum

vires proximè imitari intendimus.

Radices ac ſemina præſcribuntur libris & vncijs, herbæ faſciculis, flores manipulis, foſſilia libris & vncijs.

Tempus ingrediendi balneum eſt manè & veſpere, vel manè ſolum, aut veſperè ante cibum, non vigente frigore, aut æſtu nimio, perfecta coctione, alui, & veſicæ excrementis priùs excluſis: tepidum ſit balneum in ingreſſu, ne calore nimis accendat, aut frigore rigorem excitet, aut poros occludat & obſtruat.

Mora in balneo eſt per horam plus minùs pro viribus, & tolerantia corporis: poſt balneum linteis blandè exſiccatum corpus quieti tradendum. Ante ingreſſum balnei, vel etiam in 1. ingreſſu, aut ſaltem poſt ſemi horam ab egreſſu, prodeſt gracilibus & debilibus aſſumere juſculum refrigerans, lac, aut ſerum lactis, aut hordei cremorem. Balneum enim nocet famelico. Continuari debet per triduum, ſi bis in die; per ſex aut octo dies, ſi ſemel ſumatur: quæ omnes cautiones adhibendæ ſunt, in vſu tam ſimplicis quàm compoſiti balnei. Aliquando in ingreſ-

ſu

ſu balnei exhibetur ptiſana laxans aut aliud medicamentum purgans, præſertim in morbis melancholicis hypochondriacis, hyſtericis, calidis gracilibuſque corporibus. Seu ad præcautionem, ſeu ad curationem præſcribatur balneum,ſemper præmittenda ſunt vniuerſalia, quæ ſufficiant ad tollendas obſtructiones, infarctus, durities, & tumores viſcerum; ne fuſi calore balnei humores, aut fluxiles redditi, aut intrò frigore repulſi, in partes debiles aut malè affectas decumbant.

Vſus eſt,

1. Ad refrigerandum & humectandum in calidis viſceribus, renum ardore, dyſuria, febre hectica.

℞. Fol. viol. lact. malu. cich. vtriuſque bugloſſ. an. faſcic. i. amygd. dulc. contuſ. & in ſacculo incluſ. ℔. ß. flor. viol. nymph. an. M. i. fiat decoct. in aqua fontis, vel fluuiatili pro balneo, quod ingrediatur tepidè, manè hora vii. veſperè hora iv. & continuet per triduum, plus minùs pro exigentia.

Æger egreſſus è balneo inungatur linimento refrigerante parti affectæ, & morbo appropriato.

2. Ad adſtringendum in immodico menſtruorum, hæmorrh. & alui fluxu, præmiſſis ſufficienter vniuerſalibus.

℞. Rad. biſtort. & conſol. mai. an. ℔. j. fol. plantag. cupreſſi, centinod. verbaſc. equiſ. an. M. i. ß. cortic. granat. balauſt. alumin. an. M. i. ß. roſar. rubr. M. ij. fiat decoct. in aqua fontis, adde aceti roſat. ℔. ß. pro balneo, &c.

3. Ad paralyticum corpus exſiccandum, ſi balneum deſit naturale.

℞. Salis comm. ℔. ij. ſulphur. & alum. an. ℔. i. folior. puleg. ſalu. chamæp. hyſſ. roriſm. an. faſcic. j. flor. ſtœchad. anth. ſalu. an. M. ij. fiat decoct. in aqua, addendo ſub finem vini rubri ℔. iij. pro balneo, &c.

De Semibalneo.

Semibalneum, ſemicupium, inſeſſus idem ſonant, eſtque dimidium balneum, in quo vſque ad os ventriculi media femora æger proluitur.

Quia minor liquoris quantitas ad inſeſſum neceſſaria eſt, quàm ad balneum integrum, ita minor copia ſumitur eorum, quæ incoquuntur, cùm

ſemi-

ſemibalneum ſimplex non eſt, ſed compoſitum.

Vſus eſt.

1. Ad temperandum calorem & ſiccitatem viſcerum.

℞. Fol. cich. bugl. vtriuſque cum rad. lact. fumar. an. M. iv. amygd. dulc. contuſ. ℔. ß. florum nymph. roſar. an. M. ii. fiat decoct. in aqua fontis, addendo aceti roſ. ℔. ß. pro ſemicupio, quod ingrediatur &c.

2. Ad dolorem nephriticum & colicum, vrinæ ſuppreſſionem &c.

℞. Rad. alth. lilior. an. ℔. ß. fol. maluæ, pariet. violar. berulæ, & raph. an. M. iij. ſemin. lini, petroſ. fœnic. an. ℥. ij. coquantur in aqua fontis pro ſemibalneo: addi poteſt oleum commune, vel vinum album ad ℔. i. ß.

3. Ad menſes mouendos.

℞. Fol. vtriuſque maluæ, pariet. artemiſ. valerian. an. M. iij. ſemin. lini, ſeſel. an. ℥. iij. ſabinæ, & dictam. an. M. iij. florum chamæ. ſummit. hyper. an. M. j. coque pro ſemibalneo.

CAPVT IV.

De Stupha.

STupha, ſudatorium, laconicum, & vaporarium ſignificant modum, quo æger vapore calido & ſicco, vel calido & humido incaleſcit, & ſudat.

Multiplici modo eliciuntur ſudores in ſtupha.

1. Vel in ſudatorijs thermalibus à feruido vapore poros aperiente, & diffuſos per habitum humores euocando, quod prodeſt frigidis affectibus capitis, neruorum, cachecticis, arthriticis, &c.

2. Vel erecto cum cupa conopeo, quod incaleſcit à vapore, qui excitatur à lapidibus decem, vel duodecim in cupa diſpoſitis, iiſque feruentibus, ſupra quos infunditur decoctum herbarum, quæ diaphoreticæ ſunt; vel ab eodem decocto in cupa poſito, in quod lapides illi igniti projiciuntur.

3. Vel inſtrumento ligneo cauo dicto *l'archet*, aut quod commodius eſt, *capſul*, ex ligno & charta craſſiori parata; in illo ponitur æger decumbens capite extrà erecto, in hoc ſellæ inſidens

dens comprehenditur totus, excepto capite, quod ſæpè per feneſtellam extrà exerit ad meliùs reſpirandum: vas ſimul aqua vitæ plenum includitur, & accenditur, ac huius vapore cutis ſpiracula aperiuntur.

Vſus eſt in prædictis affectibus, rheumatiſmo, lue venerea, in qua ſudores aliquando excitamus, etiam cum cinnabbro. Celebranda priùs ſunt vniuerſalia, & particularia remedia, nec niſi corpore ritè purgato in vſu eſſe debet. Vt conuenit frigidis affectibus & obeſis, ſic calidis & ſiccis naturis, atque morbis aduerſatur. Aliquando etiam ad peculiare membrum aptatur huiuſmodi remedium, vt in iſchiade diuturna, aut chronico artus alicuius dolore, in quo caſu membrum cupula, vel inſtrumento ligneo arcuato incluſum, & ſtragulis probè tectum, calidis vaporibus à ſpiritu vini, vel decocto diaphoretico, aut aceto, cui ſilex candens fuerit iniectus, exhalantibus, in ſudores tranſpirat.

CAPVT V.

De Suffitu.

SVffitus eſt medicamentum forma ſiccum, vel humidum, quod ignis vel caloris vi expirat odores varijs affe-ctibus conuenientes.

Alius eſt ſiccus, alius humidus.

Siccus componitur ex pulueribus aromaticis, quibus ſi addantur gummata, concinnantur in trochiſcos.

Vſus eſt.

1. Ad roborandum, & alterandum in frigida & humida intemperie cerebri, catharro, &c.

℞. Ladan. ʒ. ij. ſtyrac. calami aromat. an. ʒ. i. ß. benjoin. thuris, ligni aloes, an. ʒ. iij. ambræ & moſchi, an. gr. ij. fiat omnium puluis, quo ſuper carbones iniecto ſuffiantur tegumenta capitis, & de quo vapores naribus & ore hauriat in lecti ingreſſu. Si ex hoc puluere trochiſcos efficere velis, adde gummi tragacanthi in aqua roſar. ſoluti q. ſ. fiant trochiſci, quorum vſus idem eſt ac pulueris.

Detrahe moſchum & ambaram, ſi pro

pro mulierib.deſideratur ſuffimentum.

2. Ad exſiccanda maligna vlcera venerea, oris & faucium.

℞. Styrac. myrrh. thur. maſcul. an. ʒ.ij. benioin. ʒ.iij. cinnab. ʒ. i. cum mucilag. gummi tragac. fiant trochiſci, quorum vnus inijciatur carbonibus ignitis, fumum ſuſcipiat æger ore hiante.

3. Ad Excitandos ſudores in prædicto inſtrumento ligneo, ad luis venereæ curationem.

℞. Cinnab. ℥. j. ß. ſtyrac. myrrh. calamit. ana ʒ. j. reſin. pini ʒ. ij. terebinth. q. ſ. fiant trochiſci ad ſuffitum.

Fiunt ſuffitus ex caſtoreo, plumis perdicum, papyro, aſſa fœtida, ſolis vel mixtis, naribus tantùm admouendis pro hyſtericis.

Suffitus humidus vapor eſt, ex liquore nempe, aceto, vino, aqua roſ. naphæ &c. Ex olla vi caloris expirans.

Excipitur in vteri affectibus per ſellam perforatam, aut infundibulum: in aurium morbis per tubulum ad figuram infundibuli concinnatum.

Vſus eſt in menſibus ſiſtendis, aut mouendis ex chalaſticis, in dyſenteria

ex adſtringentibus, in ani procidentia, hæmorrhoidibus ſiſtendis, leniendis, pro quo vltimo prodeſt ſequens formula:

℞. Folior. verbaſc. & rad. porri, an. M. i. ſemin. lini ℥. j. coque in aquæ q. ſ. cuius tepidus vaporano ex perforato ſedili excipiatur.

CAPVT VI.

De Oxyrrhodino.

OXyrrhodinum vi nominis ſignificat medicamentum ex aceto & roſis factum. Communiter verò à practicis vſurpatur pro eo, quod capiti, fronti, & collo adhibetur.

Componitur ex oleo roſ. & aceto, cum hac proportione vt ℥. iij. olei ſit ℥. j. aceti roſ.

Vſus eſt.

1. In febribus, dolore capitis inſigni, delirio vel præſente vel imminente, lethargo, comate vigili, & ſimilibus, in quibus æſtuat cerebrum.

℞. Olei roſ. ℥. iv. aceti roſ. ℥. i. ß. fiat oxyrrhod. admouend. deraſo ſinci-

piti,

piti, & fronti cum ſtupis cannabinis tepidè bis terque, diu noctuque.

Loco olei roſati ſumi poſſunt oleum violar. de nymph. de papau.

Vel

℞. Olei roſati ℥.iij. aquæ roſ. & plantag. an. ℥. i. aceti roſ. ℥. i. ß. fiat oxyrrhod. &c.

Debet mutari dum incaleſcit, aut refrigeratur per ſex aut ſeptem vices.

Oportet vt præmittantur vniuerſalia, non ſunt enim admouenda topica repellentia corpore adhuc pleno. Quando adeſt inflammatio, non eſt perſeuerandum vltra principium & augmenti initium, tunc enim miſcenda ſunt reſoluentia, vt oleum chamæmel. cum prædictis repellentibus.

2. Adhibetur in diarrhœa, dyſenteria, quando adeſt phlogoſis, aut inflammatio, tepidè ab vmbilico ad pubem, cum ſtupis cannabinis.

CAPVT VII.

De Frontali.

FRontale eſt topicum medicamentum, quod fronti admouetur citra ſimplicem illinitionem.

Componitur ex herbis floribus contuſis, & in aceto maceratis: vel ex vnguentis, pulueribus, aqua roſ. oui albumine, aceto roſaceo & ſimilibus: includuntur hæc duobus linteis, & fronti, temporibuſque applicantur.

Vſus eſt.

1. Ad hæmorrhagiam, & fluxiones in aures & oculos ſiſtendas.

℞. Pul. boli armen. roſ. terræ ſigill. an. ℥.j, maſtich. ℥.ß. farinæ volat. ℈.iv. cum album. oui, & aqua roſar. agitentur, cumque ſtupis cannabinis fiat frontale admouendum fronti, & temporibus.

2. Ad demulcendum capitis dolorem.

℞. Fol. lact. violar. an. M. ß. rament. cucurb. ℥.ij. minutim ſeca, & applica fronti & temporibus.

3. Ad ſomnum conciliandum.

Com-

Communiter fit frontale ex oui albumine agitato cum aqua & aceto roſ. ſtupis cannab. excepto.

Vel

In febribus, delirijs, vigilijſque quando validius deſideratur.

℞. Fol. lact. nymph. hyoſciam. an. M. j. gran. kermes ʒ. j. contunde cum aqua & aceto roſac. fiat frontale.

℞. Conſeru. roſar. ℥. i. vng. populei ℥. ß. pul. requiei Nicolai ʒ. i. gran. kermes ʒ. ß. cum oui albumin. agitato cum aqua roſ. fiat frontale admouendum fronti, & temporibus, ſingulo veſpere renouandum.

CAPVT VIII.

De Placenta roſacea.

IN diarrhœa, dyſenteria, vomitu, & omni diſſolutione partium naturalium, poſt vniuerſalia.

Vtiliter admouetur toti ventri infimo placenta roſacea, macerata in ſolo vino rubro; vel in cauſa calida, in æquis partibus aquæ roſ. & aceti, puluere aliquo conuenienti conſperſa.

℞. Pulu.

℞. Pulu.thur.maſtich.roſ.corall.rubri,an.ʒ.i.inſpergatur placenta roſ.macerata in aqua roſ.cum tertia parte aceti,vel in ęquis partibus aceti roſati,aquę & vini, admoue calidè ventri infimo.

Detinetur per duas aut tres horas, poſtea exſiccata pars illinitur oleo, vel linimento appropriato. Applicatur ſemel aut bis in die, prout expedit.

CAPVT IX.

De Linimento.

LInimentum conſiſtentiam habet mediam inter oleum & vnguentum, oleo craſſius, vnguento liquidius eſt.

Componitur ex oleis, axungijs, butyro, pulueribus, medullis, vnguentis. Proportio ea eſſe debet vt ad duas olei partes, ſit vna axungiæ aut butyri, puluerum ʒ. j.

Doſis totius linimenti eſt ad ℥. iv. plùs minùs pro partis affectæ magnitudine. Cera non eſt addenda, quia poros obſtruit.

Vſus eſt.

1. Ad

1. Ad refrigerandum, & demulcendum dolorem in partibus æſtuantibus.

℞. Vng. roſ. Meſues, & cerati refrig. Gal. lotorum in oxycrato, an. ℥. j. ſalis Saturni ʒ. i. ſucci endiu. q. ſ. fiat linimentum.

Pars æſtuans, vel inflammata illiniatur hyeme tepidè, æſtate frigidè.

2. Ad pectus laxandum.

In cauſa calida, vt peripneumonia, pleuritide, tuſſi, ſolo vtimur oleo amygd. dulc. pro pectoris linimento.

In frigida cauſa, aut mixta.

℞. Olei chamæmel. & lilior. an. ℥. j. vnguenti pectoralis, vel butyri ſine ſale ℥. ß. fiat liniment. quo tota pectoris regio illiniatur.

Vel

℞. Olei chamæmel. ℥. ij. vnguent. de alth. ℥. j. fiat linimentum, quo latus dolens illiniatur tepidè.

3. Ad refrigerandum, laxandum, & demulcendum dolorem in nephritide ſine febre.

℞. Vnguenti de alth. ℥. i. olei ſcorpionum Mathiol. ʒ. j. ß. olei lilior. q. ſ. fiat linimentum, quo lumborum regio illiniatur.

4. Ad

4. Ad reſoluendum, & roborandum in paralyſi, conuulſione.

℞. Vng. martiati ℥. j. theriac. vet. ʒ. iij. ſtyracis liquidæ, & aquæ vitæ, an. ʒ. ij. olei rutac. q. ſ. fiat linimentum, quo ſpina dorſi, & partes paralyticæ illiniantur.

Ad ſimilem ſcopum prodeſt balſamum Guidonis.

5. Ad mitigandos dolores hæmorrhoidum, eorumque tumores diſcutiendum.

℞. Vnguenti roſ. loti in aqua roſ. ℥. ii. mercurii. crudi ʒ. ij. miſce, fiat linimentum.

CAPVT X.

De Vnguento.

VNguentum eſt topicum medicamentum; ex oleo, pinguedine, medullis, reſina, puluere, cera & ſimilibus compoſitum, ad firmiorem linimento conſiſtentiam deductum.

Proportio ingredientium talis eſſe debet, vt pro ℥. i. olei, ſit pulueris, & ceræ, vtriuſque quarta pars. Plerùmque

que non limitamus ceræ copiam, ſed eius præſcribimus q. ſ.

Solum vnguentum nutritum fit ſine cera & igne.

Doſis totius eſt ad ℥. iij. vi. vel ℔. i. pro partis inungendæ magnitudine. Aliqui immiſcent ſuccos oleis, vt bulliant ad ſuccorum conſumptionem.

Vnguentum aliud officinale, quod in officinis ſeruatur paratum, vt vng. roſ. populeum, de alth. quibus vel ſolis, vel ſimul mixtis vtimur.

Aliud magiſtrale, quod à medico ex tempore præſcribitur; cuius vſus eſt multiplex.

1. Ad emolliendum, & reſoluendum in tumoribus duris, & doloribus à cauſa frigida.

℞. Vng. de alth. vel reſumpt. an. ℥. j. vng. agrip. & anatis, an. ℥. ß. miſce, fiat vnguent.

Vnguentum nutritum ad herpetes cutis, vlcnſcula, phlogoſes.

℞. Litharg. auri tenuiſſimè triti, olei roſar. & aceti, ana quantum lithargyrus agitatus in mortario ebibere poterit, & iuſtam craſſitiem acquiſierit.

Loco

Loco aceti quando magis refrigerandi, quàm exſiccandi opus eſt, nutritur lithargyrus cum aqua roſ. vel plantag.

2. Ad ſcabiem & pruritum.

℞. Sulph. pul. ſucco limon. loti & nutriti ℥. i. axungiæ ſuillæ, vel butyri recentis ℥. j. ß. ſalis comm. ʒ. j. fiat vnguent. quo veſpere dum it cubitum illiniatur.

3. Ad ſaliuationem prouocandam in lue venerea extirpanda.

℞. Mercurij optimi cum terebinth. vel ſaliua perfectè extincti ℥. iv. axungiæ porci ℔. j. vnguenti martiati ℥. i. olei chamæmel. q. ſ. fiat vnguentum, quo illiniantur, vt artis eſt, artus, nates, & ſpina dorſi.

Fortius fiet vnguentum, ſi mercurij quantitas augeatur ad ℔. ß. pro ℔. j. axungiæ: Adhuc fortius erit ſi ad ℥. viij. Fortiſſimum verò ſi mercurij & axungiæ an. partes æquales præſcribantur.

Pro delicatis, gracilibus, & ad ſputum procliuibus minor doſis; pro robuſtioribus aut robuſtiſſimis proportionaliter cæteræ conueniunt. Ali-

quan-

quando incipimus à minori doſi, & deinde augemus mercurij quantitatem, dum videmus ſputum lentè apparere, & procedere.

Tempeſtas idonea eſt verna, vel autumnalis. Debet fieri inunctio manè hora *6*. In debilibus non longè ab aſſumpto juſculo; alioquin jeiuno ventriculo, vel immediatè poſt aſſumptum cyathum bocheti exchina, incipiendo à partibus inferioribus ad ſuperiores. Raró fit bis in die inunctio vniuerſalis, nec vnquam niſi in robuſtis: ſed aliquando particularis veſpere, ſecundùm extremas partes, vt juuetur prior inunctio, & ipſius operatio, vtque natura citiùs proferat πτυαλισμὸν.

Inunctio fit per tres, quatuor, aut quinque dies, donec procedat oris fluxus; qui ſi, quando apparuit lentè progrediatur, promouendus eſt frictionibus particularibus manè, vel veſpere hora 4.

In obeſis, pituitoſis, iiſque in quibus timetur neruorum imbecillitas, addenda eſt ſtyrax liquida ad ℥. ß. in vnguentis.

Ali-

Aliquando dum incipit ptyaliſmus, abſtinemus ab inunctione, in debilibus potiſſimùm & delicatis corporibus;nec enim tamdiu celebrari debet, dum liberrimè oris fluor procedat, quia motùs naturæ optimè regulari incipiunt debiliter, poſtea augentur: ideoque aliquando per vnum:aut alterum diem fit intermiſſio, quo tempore ſi videamus naturam quaſi ſopitam, & penitùs languentem ad oris fluxum, vlteriùs quantum ſatis videtur, inungimus.

Criſim in procinctu, & proximè accedentem cognoſcimus, quando adeſt laſſitudo inſignis, oris & gingiuarum inflammatio, tumor, & vlcuſcula naſcuntur.

Inunctus æger linteis inuoluendus calidis, poſtea in lecto componendus, & ſtragulis coopertus per horam ſinendus.

Nota, quod non ſit admodum opprimendus ſtragulis, ſi copioſus eliciatur ſudor; ſed iis ſolùm, quibus ſufficiat ad maiorem tranſpirationem, & vnguenti ad interiora penetrationem. Per horam ſic relinquitur, plus minùs, pro virium robore, deinde detergitur ſudor,

dor,& poſt horam juſculum exhibetur.

Quamdiu celebratur hydrargyroſis, juſculis optimis & panatellis æger eſt nutriendus : accedente criſi ſolis juſculis, tum & quandiu natura fatigatur, aut adeſt febris inſignis.

Aliquando accidentia ſuperueniunt, quæ impediunt ſaliuationem, vt febris, conuulſio, angina, ſuffocatio, ſudor copioſus, alui fluxus, ob feruorem & motum humorum, qui in varias partes feruntur, natura non determinante motum ad os, quia opprimitur & nimis irritatur: tum verò non eſt pertinaciùs inſiſtendum frictionibus, ſed, vt prudenti medicò videbitur, vena ſecanda aut purgandum, aut vtrumque agendum, aut clyſteribus detergentibus, & anodynis laxior aluus coercenda. Sedata tempeſtate, ſi non moueatur oris fluor, ad inunctiones rurſus procedendum, ſi non ſatis fuerint celebratæ, & vires ferre poſſint.

Ijſdem linteis diu noctuque immaneat æger, per ſex vel octo dies, vt oris fluxus conſeruetur, niſi febris intenſior, copioſus ſudor, aut alui fluxus, aliudue inſigne ſymptoma mutare cogat,

gat. Quando ſudor & alui fluxus ſuperueniunt inſigniter, dum celebrantur frictiones, dandæ ſunt induciæ, & interuallum ſufficiens ponendum inter vnam & alteram inunctionem; vt deſueſcat, natura, quò minimè confert, mouere. Quo tempore clyſteribus conuenientibus, cæteriſque indicatis frænandus humorum motus.

Præparantia inunctionibus præmittantur, in vſu erant anteà venæ ſectio, purgatio per apozemata, diæta ſudorifica per xx. aut xxx. dies; addebant aliqui hydrargyroſim; jam experientia oſtendit ſecuriùs extirpari radices luis venereæ, & ſaliuationem obtineri, ſi venæ ſectioni ſemel, bis, terue pro ſanguinis copia, & viribus, purgationibus interpolatis; 1. ex ſenna, caſſia, manna vel confect. hamech. & ſyrupo roſ. poſtea ex aquila alba & præcipitato albo, diagridio & ſimilibus, tum & juſculis aperientibus & refrigerantibus, balneis quoque ad ſufficiens tempus, id eſt per xv. aut xx. dies celebratis; vltimò tandem ſoli luis venereæ ριζοτόμῳ hydrargyroſi confidamus.

Nota, quòd ſi lui venereæ, quod ple-

plerumque fit, implicentur alij affectus, vt viſcerum obſtructiones, infarctus, febris continua, vel intermittens, tuſſis, macies inſignis, priùs auferendi ſint conuenientibus remedijs, non neglectis ſpecificis. Ijs vero vel penitùs, vel ex maiori parte ſublatis, procedendum ad regularem luis venereæ curationem.

Sinendum vt oris fluor procedat per xxx. dies, ad minùs xx. poſteà purgatio celebranda, cui præmittatur venæ ſectio ſi neceſſaria videatur. Si calida viſcerum intemperies ſuperſit, juſculis refrigerantibus & balneis; & ſi macies etiam reperiatur, lacte aſinino vtendum.

CAPVT XI.

De Cerato.

CEratum à cera dicitur, remedium eſt conſiſtentia medium inter emplaſtrum & vnguentum.

Fit cùm vnguentis cera addita conciliamus paulò ſolidiorem conſiſtentiam; vel cùm emplaſtrum oleis additis

ad molliorem conſiſtentiam deducimus: vel fit ex oleo, puluere & cera.

Hæc eſt proportio ingredientium, vt ſi olei ſit ℥.j. fiat pulueris ʒ.i. ß. ceræ ℥. ß. ceratum refrigerans Gal. & ſantalinum ſunt potiùs vnguenta quàm cerata.

Vſus eſt.

1. Cùm duritiem emplaſtri conuenientis pars ferre non poteſt.

2. Ad emolliendum, reſoluendum, adſtringendum, nuſquam ad refrigerandum, quia calefacit retinendo vapores.

Ad capitis vulnera, contuſiones, & fracturas caluariæ.

℞. Maſſæ emplaſtri de betonica ℥. ij olei. roſ. q. ſ. fiat ceratum pro parte affecta.

Ad tumores lienis.

℞. Gummi ammoniaci in aceto ſoluti & traiecti ℥.i. olei de cappar. lilior. & ceræ, q. ſ. fiat ceratum admouendum parti bis in die.

In lienteria, dyſenteria, &c.

℞ Puluer. maſtich. boli armen. acaciæ, ſang. drac. an. ʒ. i. ß. olei cydon. ℥. ij. ceræ q ſ. fiat ceratum.

Vel

Vel

℞. Maſſæ emplaſtri pro ſtomacho ℥.ij. olei cydon. q. ſ. fiat ceratum, quo bis aut ter in die totus venter inferior illiniatur.

CAPVT XII.

De Emplaſtro.

EMplaſtrum ab effectu dicitur, quia obſtruit & implet poros, eſtque remedium cerato craſſius & viſcidius, quod cuti admotum tenaciùs adhæreſcit.

Aliud eſt officinale, quod ſeruatur in officinis paratum; aliud magiſtrale, quod præſcribitur à medico ad varios ſcopos.

Componitur ex qualibet minerali, vegetabili, animali ſicca ſubſtantia, quæ conſiſtentiam aſſumit ab oleo, reſina, pinguedine, gummi, cera & ſimilibus. Quorum talis debet eſſe proportio, vt pro olei ℥. j. ſint pulueris ʒ. vi. ceræ ℥. j. ß. ſi axungiæ addantur, dimidiæ olei quantitatis vicem ſubeunt, ita vt ℥. j. axungiæ pro ℥. ß. olei habeatur.

Sæpè quia præcisè definiri non poteſt olei & ceræ quantitas, ideò ſcribitur olei & ceræ q. ſ. immiſcemus aliquando emplaſtra officinalia, prout varia eſt intentio.

Vſus eſt, quando validè eſt emolliendum, glutinandum, maturandum, digerendum, coquendum; cutis enim ſpiracula conſtipando, validè calefaciunt, exſiccant, fundunt, & euocant ad exteriora.

Ad maligna & cancroſa vlcera purganda, & ad cicatricem deducenda.

℞. Olei, in quo limatura plumbi incoxerit, ℥. iij. reſinæ & gummi elemi, an. ℥. iij. plumbi cum dimidio hydrargyri ad ignem fuſi & in puluerem verſi ℥. ß. ceruſæ lotæ, tuthiæ præparatæ, lapidis calaminaris, ana ʒ. ij. ceræ flauæ in aqua fabrorum liquatæ, & lotæ, ℔. j. miſce, fiat emplaſtrum.

Ad tumidum lienem deprimendum.

℞. Radic. cucum. aſinini in aqua coctæ, piſtæ, & per ſetaceum trajectæ ℥. iij. gummi ammoni. aceto ſoluti ℥. ij. galbani & ſagap. an. ℥. ß. olei de cappar. & ceræ q. ſ. fiat emplaſtrum.

CA-

CAPVT XIII.

De Cataplaſmate.

CAtaplaſma ſignificat medicamentum ſuperpoſitum, eſtque malagma topicum ad pultis ferè conſiſtentiam.

Componitur ex radicibus, folijs, ſeminibus, floribus ad eam doſim, quæ pro fomento. Coquuntur ferè ad putrilaginem, poſtea contunduntur, & traiiciuntur per ſetaceum: adduntur pulueres, vel farinæ ad ℥. iij. vel iv. oleorum vel axungiæ ad ℥. ij. vel iij.

Fit etiam ex cruſta panis toſta, deinde in vino macerata, cui adſperguntur pulueres roborantes ad ʒ. i. vel ij.

Fit quoque ex mica panis infuſa aut leuiter cocta cum lacte, addendo vitellos ouorum, crocum, & aliquando oleum roſaceum.

Fit nonnunquam ex fructibus, vt cydonijs ſub cineribus coctis, deinde contuſis & trajectis, additis pulueribus conuenientibus, & vino, ſi opus videatur. Vſus multiplex eſt.

1. Ad dolores ſanandos in princi-

pio fluxionis calidæ, vel inflammationis, vnde dicitur αὐτώδυνον.

℞. Micæ panis albi ℔. ß. lactis caprill. q. ſ. coquantur in pultis modum, addendo vitellos ouor. n. ij. croci ℈. j. fiat cataplaſma.

Addi poſſunt etiam poma cocta duo, detractis cortice & ſeminibus.

Dolore multùm vrgente:

℞. Fol. hyoſciam. M. j. ſemin. papau. alb. lact. an. ℥. ß. flor. camom. p. j. fiat decoct. in lacte caprill. quibus contuſis & cribratis adde vitellos ouor. ij. croci ℈. j. fiat cataplaſma.

Admouentur in dolore hæmorrhoidum, articulorum, & cæterarum partium; præterquam in laterum doloribus pleuriticis, & emunctorijs; in quo caſu materia foràs euocanda emollientibus, & reſoluentibus mixtis cum anodynis.

2. Ad fluxionem reprimendam in principio inflammationum.

℞. Fol. plantag. oxalid. ſemperuiu. an. M. j. balauſt. & roſar. rubr. an. M. ß. fiat decoct. in oxyorato, contunde & cribra adde farinæ hord. ℥. ij. olei roſati ℥ j. fiat cataplaſma &c.

Si

Si vrgeat dolor, miſcendum hoc cataplaſma cum cataplaſm. anodyno ſuprà deſcripto, addito vnguento populeo ad ℥. j.

In carbunculo, & omnibus malignis inflammatis puſtulis, ad humoris acrimoniam retundendam.

℞. Fol. arnogloſ. oxalid. an. M. ij. panis ſyncomiſti ℥. iv. farinæ lentium ℥. ij. coquantur in oxymelite, fiat catapl.

Vel

℞. Mali punici acido dulcis; vel alterus acidi, alterus dulcis, q. ſ. coque in aceto, contunde, & fiat cataplaſma quarta quaque hora renouandum.

Si adſit puſtula nigra in centro, cauſtico priùs tollenda, & ſcarificandæ partes combuſtæ in vicinia, poſtea admouendum cataplaſma.

3. In augmento inflammationum, ad fluxionem deprimendam & leuiter reſoluendam.

℞. Fol. plantag. M. iij. flor. chamomil. melil. ſummit. aneth. an. M. ß. fiat decoctio: contuſis omnibus adde farinæ ſemin. lini & hordei, an. ℥ ij. olei chamom. ℥. ß. fiat cataplaſma.

Vel

℞. Farin. hordei & lentium, an. ℥. iij. coque in oxycrato ad pultis conſiſtentiam, addendo butyri recentis ℥. j. ß. olei roſati ℥. j. fiat cataplaſma.

4. Ad ſuppurationem iuuandam in pleuritide, vel in ſtatu inflammationum.

℞. Radic. alth. & lilior. an. ℥. ij. fol. alth. mal. violar. pariet. an. M. j. ſemin. lini & fœnugr. an. ℥. j. caricar. ping. par. vi. flor. chamom. melil. an. p. i. fiat decoct. Contuſis omnibus, & cribratis adde vnguenti de alth. & butyri ſine ſale, an. ℥. j. ß. olei chamom. ℥. ij. croci ℈. j. fiat catapl.

5. In virium defectu, languente ſtomacho, vomitum inſigni, &c.

℞. Puluer. maſtich. roſ. cinnam. & garyoph. an. ʒ. ß. inſperge ſuper cruſtam panis toſtam, & mero vel æquis partibus vini rubri, & aceti intinctam calidè, & admoue ſupra vmbilicum.

6. In alui fluxu, dyſenteria, cholera, vomitu.

℞. Cydon. coctor. ſub cineribus, vel in aceto fortiſſimo, n. iv. contunde & traijce: adde puluer. maſtich. corall. & ſan.

& ſantal. rubri, gran. kermes, an. ʒ. ß, fiat cataplaſma.

In cholera & vomitu.

℞. Fermenti acris ℥.iv. macera cum aceto acerrimo, & ſucco menthæ, adde pulueribus menthæ ſicc. ʒ. i. fiat catapl. admoue vmbilico.

CAPVT XIV.

De Veſicatorio.

VEſicatorium eſt topicum remedium, quod cuti admotum epidermida in bullas eleuat, & ichoroſam ſubſtantiam ad cutem educit.

Componitur ex varijs, faciliùs tamen & vtiliùs paratur, vel ex emplaſtro veſicante ſolo, aut addito puluere cantharidum; vel ex fermento & cantharidibus præparatis, id eſt, quibus alæ & capita præciſa ſunt.

Sinapiſmi & phœnigmi olim fiebant ex pulpa caricarum & ſinapi, ſed horum vſus obſoleuit, eorum vices efficaciùs ſupplent veſicantia. Quorum

Vſus eſt ad humores ad cutem educendos, vacuandos, reuellendos, &

deriuandos, in ſoporoſis affectibus, catarrho dilabente in pectus, oculos, aures, dentes, &c. In articulorum, & iſchiadicis contumacibus doloribus, exoſtoſibus venereis, &c.

In morbis capitis admouentur ſupra colli vertebras; in affectibus oculorum etiam ponè aures, &c. In alijs verò caſibus ſupra partem affectam. Volunt aliqui prodeſſe febri malignæ, ſi carpis admoueantur.

Quantitas veſicatorij pro ægri, & partis cui apponitur magnitudine præſcribitur.

Veſicatorium ex ſolo emplaſtro veſicante pro pueris, vel quando non eſt opus forti.

℞. Maſſæ emplaſt. veſicantis ℥. ij. vel iij. malaxa cum aceto acri, & fiat veſicatorium.

Vel

Ex emplaſtro veſicante, & cantharidum puluere; quando fortius deſideratur.

℞. Maſſæ emplaſt. veſic. ℥. iij. puluer. canthar. præpar. gr. iv. cum aceto acri vel aqua vitæ fiat veſicatorium, admouendum colli vertebris.

Vel

Vel

℞. Maſſæ empl. de gumm. ℥ iij. pulu. canthar. ℈.ß. cum aceto forti fiat veſicatorium.

Ex fermento & cantharidibus.

℞. Cantharidum præpar. ʒ. j. fermenti acris aceto acerrimo emolliti, q. ſ. fiat veſicatorium admouendum colli vertebris.

In apoplexia,& cæteris ſoporoſis affectibus,pro partibus poſticis aurium.

℞. Maſſæ emplaſtri veſicantis ℥. ß. cantharid. præpar. ℈. j. cum aceto acri fiant duo emplaſtra ad formam ſemilunæ,admouenda parti aurium poſticæ.

Veſicatorium parti admotum tamdiu relinqui debet, quamdiu opus eſt, vt plures veſicæ excitentur. Quod fit aliquando intra horam, aliquando non operatur niſi intra tres, quatuor, aut ſex horas.

Sublato veſicatorio bullæ tunc aperiendæ, & folia betæ altera quaque hora, præſertim æſtate, admouenda. Si ſuperueniat inflammatio, inungendæ partes inflammatę vnguento roſato & albo Rhaſis lotis in aqua plantag. ſi gangræna, ſcarificationibus & ablu-

tionibus & cum aqua vitæ, tum & cataplaſmate ſuprà dicto vtendum.

3. Non eſt adhibendum veſicatorium niſi præmiſſa fuerint vniuerſalia. In apoplexia ſtatim poſt purgationem, aut venæ ſectionem.

CAPVT VLTIMVM.

De Dropace.

DRopax eſt emplaſtrum ex pice confectum, fit quoque interdum inſtar malagmatis.

Modus faciendi hic eſt, liqua picem, adde parum olei, cui ſi ita expedit immiſceri poſſunt piper, euphorbium, caſtoreum, ſulphur, cinis ſarmentorum, ſalpetræ, &c.

Admouetur calefactus deraſis capillis, & auellitur priùſquam refrigeſcat, iterumque calefit & applicatur donec pars rubeſcat.

Vſus eſt.

1. Ad humores ex alto educendos & diſcutiendos.

℞. Picis naual. vel burgund. ℥. i. ß. pyreth. & ſemin. naſturt. an. ʒ. ij. olei comm.

comm. ℥. iij. liquentur, extende ſu-
pra alutam & fiat dropax cuti deraſæ
admouendus, & antequam frigeſcat
detrahendus, idque tamdiu agendum,
donec pars leuiter intumeſcat.

2. Ad corrigendam intemperiem
frigidam, vtque calor reuocetur in par-
tem refrigeratam.

℞. Picis reſinæ, gummi ammoniac.
aqua vitæ ſoluti, an.℥.i. pip.& ſulphur.
viui,an.℔.i.olei petrol.℥.ß.fiat dropax.

3. Ad maciem brachij, vel cruris
corrigendam.

℞. Picis naual.℥.iv. olei ℥ vj. li-
qua & fiat dropax.

Interdum vices veſicatorij ſupplet
pix burgundica, extenſa ſuper alutam,
& colli vertebris vel inter ſcapulas ad-
mouetur. Allicit ſeroſos humores à
capite, & à partibus intimis.

PARS II.

PARS II.

De Euacuantibus.

Cauſa morbi peccans quantitate indicat euacuantia: ſanguis venæ ſectionem, excrementum purgationem inſinuat; quæ vel eſt vniuerſalis, vel particularis.

Vniuerſalis eſt, quæ validè vnam corporis regionem, cæteras verò conſecutione quadam euacuat: quæ vel fit per ſeceſſum & cathartica; vel per vomitum, & vomitoria; vel per ſudores, & diaphoretica dicitur.

Particularis reſpicit determinatam partem. Cerebrum expurgatur per nares, quod præſtant errhina, ſternutatoria. Pulmo & thorax per bechica. Ventriculus per vomitorium. Gibba hepatis pars per diuretica: pars caua hepatis & inteſtina per purgantia: vterus per iniectiones & peſſaria.

SE-

SECTIO I.

De Euacuantibus vniuerſalibus, & primò de purgantibus per ſeceſſum.

PVRGATIO, prout hìc ſumitur eſt euacuatio quæ vi cathartici per inferiora abſoluitur. Debetur humoribus excrementitijs ſeu copia, ſeu vitio ſubſtantiæ, naturæ infenſis.

Remedia hanc euacuationem promouentia dicuntur cathartica, quæ diuiduntur 1. ratione modi & vis operandi, 2. ratione humoris expurgandi.

Ratione modi & vis operandi, alia ſunt benigna, quæ clementer expurgant primam corporis regionem; ſub quibus continentur emollientia, detergentia, abluentia, comprimentia. Alia ſunt cathartica, ab antiquis vocata electiua, e radicatiua, quæ validè humores non ſolum à primis, ſed & à cæteris regionibus eliciunt; ex quibus purgatio triplici modo ſe habet, vel enim eſt plena, vel minoratiua, aut per epicraſim.

Ratione humoris purgandi, alia ſunt

ſunt cholagoga quæ bili, phlegmagoga quæ pituitæ, melanagoga quæ melancholiæ, hydragoga quæ ſero, mixta quæ pluribus ſimul expurgandis humoribus conueniunt.

Qua vi purgantia ſuam operationem abſoluant, à tot ſeculis vix adhuc innotuit. Dum alius fauet malignæ qualitati ſuccos in vaſis corrumpenti, corruptoſque educenti, quod Galen. exſibilat, alius vi antipathicæ rem defert, magno quidem ignorantiæ vocabulo. Alius vi magneticæ ſimili, formæ Arabum cæleſti, irritationi, tandem etiam ſimilitudini ſubſtantiæ, qua electiua illa Hippocr. & Gal. & tot ſubinde ſuffragantium cenſu celebratur attractio. Sed quid hic magnes? qui genium trahendi exuit dum poros ſuos igne, ſpiritu acido, aut allio perfrictus, ampliores, aut contorſione ad directam ἐπιῤῥοὴν ineptos obtinuit? quid formæ commentum? quid ſola inſufficiens irritatio, aut ſimilitudo illa, quæ nec in craſi, nec in ſubſtantiæ modo purgantium & purgandorum reperitur? Rhabarbarum, helleborus &c. parte ſua tenui volatili à plurimis

fæcibus ſoluta euocant ſerum, bilem, cæteraſque promiſcuè pituitæ & melancholicæ quiſquilias, licèt craſſas & viſcidas.

Cenſemus nos operationem purgantium perfici irritatione à pharmaco, expulſione à natura, fermentatione ab humoribus.

Pharmacum tenuitate partium penetrat, exagitat, fundit; acredine & moleſto morſu, vaſa & meatus aperit; nidore fœdo & ingrato ita partes aſſicit, vt quantum poſſint declinent, & commotos humores vnà cum irritante pharmaco propulſent.

Natura expellit, vi quæ dicitur expultrix, quæ nihil aliud eſt quàm fibrarum facultas motiua ob irritamentum. Quæ quomodo ſentiat irritationem non ſatis clarum eſt: ſentire enim pertinet ad ſenſum animalem. Oportet tamen conſtituere, perceptionem naturalem diſtinctam ab animali; cùm enim fibræ non ſemper ſint in motu, ſed aliquando quieſcant, oportet vt ſit aliquid, quod eas ad motum determinet. Hoc autem ab ipſis percipi neceſſe eſt; quomodo enim irritari poſſint ad

mo-

motum, ſi irritamentum non percipiunt. Scio à pluribus rem explicari exemplo mechanico, quo patet, fibras membranarum, & muſculorum in animalibus defunctis, ipſumque embryonem, cùm nullus adhuc eſt ſenſus animalis, à liquoribus, acribus, cæteriſque pungentibus, ſine vllo ſenſu, ſeſe contrahere. Non idem tamen eſt motus naturalis, quia ille ſola contractione conſtat, ab acidis adſtringentibus, & frigore condenſante, tum & contractarum partium relaxatione: hic verò contractione & impulſu, quo à ſe partes extrudunt quod exſtimulat. Fuſiùs in rem iſtam inquirere iſtius loci non eſt.

Accedit ad pharmaci & naturæ motum humorum fermentatio, dum enim partes heterogeneæ pharmaci & humorum ſimul coeunt, fit feruor & pugna, quam ſequitur ſeparatio, præcipitatio, vaſorum apertio, & partibus ob irritamentum ad expulſionem extumentibus, foràs excluſio.

Materia remediorum purgationi conueniens ſub varijs formis præſcribitur, quales ſunt ſuppoſitorium, cly-

clyſter, potio, bolus, puluis, pilulæ.

CAPVT I.

De Suppoſitorio.

SVppoſitorium eſt remedium, quod forma ſolida, terete, & oblonga paratum in anum mittitur. Apud antiquos glandis maioris ſimilitudinem referebat, vnde balanus ceu glans dicitur.

Duplex eſt, ſimplex & compoſitum.

Simplex fit ex radice vel caudice betæ, braſſicæ, porri, candela cerea oleo inuncta, ſapone albo, melle ſolo ad duritiem cocto. Quorum omnium vſus eſt.

Præſertim pro infantibus & adultis, quibus ſufficit vel ſimplex ſuppoſitorium.

Compoſitum fit ex melle, ſale gemmeo communi, trochiſc. alhandal. diagridio, ſale ammoniaco, nitrio, &c.

Vſus eſt, 1. vt expultrix pigra ſtimuletur ad officium. 2. ad reuocandos clyſteres diu retentos. 3. cùm de viribus

bus timemus, & quando parcimus pudori. 4. ad ſoporoſos affectus, in quibus aluus perpetuò irritanda.

Simplex ſuppoſitorium fit ex melle deſpumato & cocto, vt artis eſt, addendo, (ſi ita videtur) ſalis parum.

Compoſitum ſic paratur.

℞. Mellis deſpumati ℥.ij. ſalis gemmei ʒ. j. ß. coque, fiant ſuppoſitoria.

Fortius eſt ſequens pro morbis ſoporoſis.

℞. Hieræ picræ, ſalis gemmei an. ʒ. ß. diagrid. gr. iv. mellis q. ſ. fiant ſuppoſitoria.

Vel

℞. Trochiſc. alhand. & diagr. an. ℈. ß. ſalis gemmei, ʒ. ß. cum melle deſpumato fiant ſuppoſitoria.

Abſtinendum ab acribus, & vel modicè irritantibus in dolore, vel fluxu hæmorrhoidum, & in omni podicis ardore: quo tempore potiùs vtendum lenientibus, & conſopientibus dolorem, addito ſi opus videatur opio. vt

℞. Mucilag. ſemin. pſyll. & cydon. extractæ in aquæ roſ. ℥. ij. vng. popul. ℥. ß. vitellum oui: miſce, & excipe bombace, immittatur in anum.

Pro-

Prodeſt ani dolori excitato ab inflammatione, vel ab acrium affluxu, vt in dolore hæmorrhoidum. Addi poteſt opium ad ℥. ß. crocus ad gr. iv. ſi doloris adſit vehementia.

Ad laxatum ſphinctерem conſtringendum.

℞. Maſtich. ℥. ij. ſang. drac. boli arm. pul. roſ. rubr. an. ℥. ß. mucilag. cydon. extract. in aqua plantag. q. ſ. fiat forma vnguenti; quo linteum molle & rarum concinnatum in balani figuram in anum inſeratur.

Ad vlcus tergendum, prodeſt mel roſaceum bombace exceptum.

Ad ſiccandum & conſolidandum.

℞. Pul. thuris, maſtich. roſ. an. ℥. ij. ſucci plantag. & oui album. q. ſ. fiat vnguentum.

CAPVT II.

De Clyſteribus.

Clyſter eſt liquor quilibet qui per ſyringam ſeu clyſterium, in inteſtina per anum effunditur.

Componitur ex multis ſecundùm di-

diuerſas intentiones, decoctis, aquis, ſuccis, oleis, liquata pinguedine, lacte, ſero lactis, iuſculis, &c. diſſoluuntur, quæ ſcopo ſatisfaciunt, & non impediunt fluiditatem.

Quantitas liquoris, & eorum quæ diſſoluuntur diuerſa eſt, pro ętate, mole corporis, & natura affectus. Pro infantibus, ad ℔. ß. pro pueris ad ℥. x. adultioribus ad ℔. j. vel ℔. j. ß. nec vltrà, quantitas liquoris præſcribitur. Minor eſſe debet, veſica, vtero, inteſtinis, aut renibus affectis; ne huiuſmodi partes nimis comprimantur; ideoque non vltra ℔. j. liquoris adhibemus. Diſſoluuntur pari ratione opiatę, mel, olea, &c. nec vltra ℥. iv. aut vi. prę ſcribi debent. Clyſteres debent inijci tepidi.

Tempus opportunum eſt quęlibet hora, dum vrget dolor, aut ſuffocatio; alioquin eligenda hora commoda pręſertim matutina; quo tempore natura ſponte mouere conſueuit. Si poſt paſtum, tribus aut quatuor horis à cibo, ne coctio interpellatur. Si poſt juſculum, vna aut altera hora. In debilibus pręmittendum aliquid cibi. In fe-

febribus intermittentibus aut exacerbationibus, intermiſſionis vel remiſſionis tempore, aut declinante paroxyſmo, numquam verò circa paroxyſmi initium; hunc enim prematurè citat humoribus exagitatis.

Clyſter eſt ſimplex, ſi vni ſatisfacit intentioni; compoſitus ſi pluribus.

Simplex vel eſt purgans, vel alterans, vel roborans. Compoſitus, vel ſimul alterans & purgans, vel alterans & roborans, &c.

Vſus plurimi ſunt.

1. Ad emolliendum & humectandum, dum fęces ſunt durę, in his qui habent aluum adſtrictum.

♃. Maluę vtriuſque, violar. pariet. mercurial. betę, an. M. j. ficuum pingu. paria vj. furfur. macri M. ß. ſemin. lini & fœniculi, an. ℥. ß. vel æſtate 4. ſemin. frigid. maj. an. ʒ. ij. flor. violar. p. ij. fiat decoct. colaturę ad ℔. j vel ℔. j. ß. diſſolue mellis violati & olei lilior. an. ℥. ij. ſalis ʒ. ß. fiat clyſter inijciatur hora, &c.

2. Ad refrigerandum & humectandum, quo ſępè vtimur in febribus continuis ardentibus, colliquantibus, ęſtuo,

vel

vel inflammatione inteſtinorum,& viſcerum,poſtquam ſępius clyſteribus refrigerantibus & purgantibus excrementa excluſimus.

℞. Fol. malu. viol. lact. cich. ſcariol. bugloſſ. vtriuſque, an. M. j. 4. ſemin. frig. mai. an. ʒ. iij. prunorum par. iv. hordei integ. flor. viol nymph. an. p. j. fiat decoct in aqua fontis, vel in oxycrato: colat. ad ℔. j. ſola inijciatur, vel ſi etiam laxandi opus ſit, diſſolue caſſiæ ℥. j. ß. mellis violati ℥. j. ſalis prunel. ʒ. j. fiat clyſter, &c.

Oleum & oleoſa non ſunt addenda, quia facilè inflammantur, quod eſt notandum pro alijs clyſteribus, quando vſurpantur in febribus, aut intemperie viſcerum, & inteſtinorum calida.

℞. Seri lactis caprill. ℔. j. mellis violat. & ſacch. rubri an. ℥. j. fiat clyſter.

In hyſtericis à cauſa calida, pręmiſſis clyſteribus purgantibus, inijcitur ℔. j. oxycrati.

3. Ad refrigerandum, emolliendum & purgandum, in conſtipationibus alui, febribus, &c.

℞. Radic. & fol. alth. malu. viol. pariet.

pariet. cich. lactuc. an. M. j. furfuris macri M. ß. ſemin. 4. frig. mai. an. ʒ. ij. citra febrem ſemin. fœnic. ℥. ß. hordei integ. & flor. viol. an. p. j. fiat decoct. Colat. ad ℔. j. ß. diſſolue cathol. opt. ℥. j. mellis mercur. vel violac. ℥. ij. fiat clyſter. inijciendus hora, &c.

In his qui difficilè purgantur, diſſolue catholici & diapruni ſimplicis, vel caſſiæ cum ſaccharo, an. ʒ vi.

In mulieribus obnoxijs hyſtericæ paſſioni detrahe mel, & omnia dulcia, diſſolue catholici & diapruni ſimplicis, an. ʒ. vj. vel cathol. ℥. j. ß.

Quando validiùs irritanda eſt expultrix, diſſolue cathol. & hieræ Gal. ſimpl. an. ʒ. vj. vel ℥. ß. mellis mercur. ℥. j. ß.

Aliquando decocto incoquimus ſennæ ʒ. iij. vel ℥. ß. præſcribitur poſt herbas, & ſemina. Cauendum tamen ne æſtuent hypochondria, aut inſit inflammatio, quo tempore etiam calidioribus opiatis abſtinendum.

Non rarò etiam extra febrem, vel in febribus pituitoſis, vtimur opiatis calidioribus, diſſoluendo catholici & diaphœnic. vel diaprun. ſolut. an. ʒ. vj.

Non eſt vtendum oleis, quia ſuo

 len-

lentore purgantium vim obtundunt.

Pro delicatis acuto ſenſu tactus prę- ditis, quibus tormina excitant clyſteres acriuſculi; & ijs qui ad alui fluxum procliues ſunt, acria omnia pro his ſunt detrahenda; & parandus clyſter leniens, detergens, & modicè purgans, vt

℞. Fol. alth. malu. viol. cich. lact. an. M. j. furfuris macri M. ß. hordei integ. & flor. viol. nymph. an. p. j. fiat decoct. Colat. ad ℔. j. diſſol. cathol. pro ore ℥. ß. vel ʒ. vj. mellis roſat. ℥. j. ß. fiat clyſter inijciendus, &c.

4. In ſoporoſis affectibus, ad irritandam vim ſopitam, & reuulſionem moliendam.

℞. Fol. alth. mercur. betæ, pariet. hyſſ. calament. ſalui. an. M. j. ſem. fœnic. & ameos an. ℥. ß. fol. ſennæ ℥. j. flor. chamomil. melil. an. p. j. fiat decoct. Colat. ad ℔. j. diſſolue cathol. & diaphœn. an. ℥. j. mellis mercurialis ℥. iij. fiat clyſter.

Loco ſennæ incoqui poſſunt agaricus & pulpa colocynth. an. ad ʒ. ij.

Olea non diſſoluuntur, quia vt dictum eſt, purgantium vim ſuo lentore in-

infringunt; nec ijs vnquam vtendum, niſi dum emollire, aut lenire intendimus.

Poſtquam huiuſmodi clyſter ſemel iniectus eſt, in ℔. j. decocti præſcripti enematis diſſoluimus vini emetici turbidi ℥. iv. diaphœnici ℥. j.

5. Ad flatus diſcutiendos in colicis doloribus, cæteriſque affectibus à cauſa frigida.

℞. Rad. alth. malu. calament. hyſſ. origan. ſalu. an. M. j. ſem. fœnic. lini aniſ. an. ʒ. iij. ficuum ping. paria vj. flor. chamom. melil. an. p. j. fiat decoct. Colat. ad ℔. j. diſſolue diaphœn. vel benedictæ laxatiuæ ℥. j. ß. mellis mercurialis ℥. ij. fiat clyſter.

Vel

℞. Decocti præſcripti clyſteris ℔. iv. hieræ picræ Gal. ℥. j. vini emetici turbidi ℥. ij. fiat clyſter.

In cauſa calida & colica bilioſa; vtendum enemate leniente, refrigerante, detergente ſuprà præſcripto, vel decocto omaſorum, oxycrato, lacte; priùs tamen præmiſſis, & reiectis clyſteribus emollientibus, refrigerantibus, & purgantibus; à quibus inci-

piendum, vt fæces primùm euacuentur, & partes laxentur.

℞. Alth. totius malu. violar. pariet. lact. an. M. j. furfur. macri M. ß. liquirit. contuſ. ℥. ß. paſſul. purg. par. vj. hordei integ. & florum chamom. an. p. j. fiat decoct. Colat. ad ℔. j. diſſolue cath. & caſſiæ an. ʒ. vj. mellis roſar. ℥. j. ß. vitell. oui, fiat clyſter.

In dolore nephritico.

℞. Rad. alth. & lilior. an. ℥. j. fol. alth. maluæ, pariet. viol. branchæ vrſin. agrimon. an. M. j. ſem. lini & fœnug. an ℥. j. ficuum ping. paria vj. flor. chamom. melil. an. p. i. fiat decoct. Colat. ad ℔. j. diſſolue cath. & diaph. an. ℥. j. mellis viol. & olei lilior. an. ℥. i. ß. fiat clyſter. Si febris adſit, aut conſtitutio gracilis biliosa, & in quauis conſtitutione à cauſa calida, loco diaphœnic. diſſolue caſſiam cum ſaccharo, lenitiuum, vel diaprunum ſimplex.

In ſequentibus clyſteribus diſſolue catholici ℥. j. terebinth. vitello oui diſſolutæ, & olei ſcorpion. ſimpl. an. ℥. j. aliquando etiam vinum emeticum turbid. ad ℥. iv. cum cathol. ℥. j.

In paſſionibus hyſtericis.

In

In cauſa frigida.

℞. Radic. & fol. alth. malu. pariet. mercur. artem. matric. an. M. j. ſem. aniſ. rutæ, ana ℥. ß. flor. chamom. melil. an. p. j. fiat decoct. Colat. ad ℔. j. diſſol. cathol. & benedict. laxat. vel diaphœn. an. ℥. j. olei rutacei ℥. j. ß. caſtor. gr. iv. fiat clyſter.

In cauſa calida.

℞. Radic. & fol. alth. viol. parie. ſemperu. lact. an. M. j. artem. M. ß. furfuris macri & flor. chamom. an. M. j. fiat decoctio in oxycrato: Colatur. ad ℔. j. diſſolue cathol. & diapruni ſimplicis an. ℥. j. fiat clyſter.

Cauendum à melle, lacte, & omnibus dulcibus, ad quæ vterus magis commouetur.

7. Contra vermes, cum vel ſine febre in pueris, clyſteres parandi lenientes, purgantes, & lumbricos elicientes.

℞. Fol. malu. viol. an. M. ß. liquir. contuſ. ℥. ß. ficuum ping. par. iv. paſſul. purg. ℥. j. hord. integ. p. j. fiat decoct. Colat. ad ℔. ß. vel ℥. x. pro ætate, diſſolue cathol. ʒ. ij. vel iij. mellis roſati ℥. ß. vitellum oui, fiat clyſter.

Expurgatis excrementis, quantum ſatis videbitur, vtendum clyſteribus ex lacte, quo abſtinendum cùm febris eſt à putrida illuuie verminoſa; aut inſtant motus epileptici, quia lac corrumpitur, & vapores acres caput feriunt.

℞. Lactis caprill. ℔. ß. diſſolue mellis roſ. ℥. vi. vitellum oui, fiat clyſter.

Pro adultioribus diſſolue cath. ℥. ij. vel ℥. iij. mellis roſ. ℥. j.

Si adſit alui fluxus, & febris:

℞. Hordei integ. p. j. liquirit. ℥. ij. paſſul. purg. ℥. j. roſar. rub. p. j. fiat decoct. Colat. ad ℔. ß. diſſolu. ſacch. & mellis roſat. an. ℥. vi. vitell. oui, fiat clyſter.

Vel

℞. Lactis caprill. ℔. ß. roſar. rubr. M. ß. fiat. decoct. Colat. ad ℔. ß. diſſolu. mellis & ſacch. roſ. an. ℥. ß. vitell. oui, fiat clyſter.

8. Ad detergendum, & leniendam humorum acrimoniam, in diarrhœa bilioſa, dyſenteria, cholera.

℞. Hord. integ. p. j. furfur. macr. M. ß. liquirit. & paſſul. an. ℥. ß. 4. ſem. frig. mai. an. ℥. ij. roſar. rubr. p. j.

fiat

fiat decoct. in aqua fontis, vel ſero lactis. Colat. ad ℥. x. diſſolu. mellis roſ. ℥. i. ß. vel mellis roſ. & ſacchar. rubr. an. ℥. j. vitell. oui, fiat clyſter.

Vel

℞. Lactis caprill. ℥. x. mellis roſ. & ſacchar. rubr. an. ℥. i. vitell. oui, fiat clyſter.

Quando ob febrem timetur corruptio lactis, & maior refrigerandi, & detergendi adeſt intentio.

℞. Seri lactis caprill. ℥. x. vel ℔. j. diſſolu. ſacchar. rubr. & ſucci plantag. an. ℥. j. vitell. oui, fiat clyſter.

Vel

℞. Emulſ. amygd. dulc. & 4. ſem. frig. mai. extract. in aqua hord. ℔. ß. vel ℥. x. diſſolu. mellis roſ. ℥. j. vitell. oui, fiat clyſter.

Ad magis retundendam bilis acrimoniam, diſſolui poſſunt ℥. ij. mucilag. ſemin. cydon. & pſyllij, extractæ in aqua roſar.

Cùm fluxus perſeuerat, & inteſtinorum tonus laxatur, vel in hæmorrhoidum & menſtruorum profluuio, ſimul refrigerandum, detergendum, leniendum, & leuiter adſtringendum,

quos ſcopos implet ſequens clyſter.

℞. Fol. lact. plantag. portul. burſæ paſt. an. M. j. hordei integ. & furfur. macri, an. p. i. liquirit. & paſſul. an. ℥. ß. roſar. rubr. p. i. fiat decoct. in aqua fontis, vel in decocto capitis & inteſtinorum veruecis, vel in lacte chalybeato. Colaturæ ad ℥. x. diſſolue mellis roſ. & ſyrup. de roſis ſiccis, an. ℥. j. vitellum oui, fiat clyſter.

Quando vis retentrix ita debilis eſt, vt tota quantitas liquoris retineri non poſſit, idem clyſter debet dari per vices, quarta quaque hora, quod etiam præſtandum quando humor eſt inſigniter acris, aut vlcus multùm ſordidum.

Aliquando multæ indicationes ſimul perſoluendæ ſunt, ſcilicet refrigerandi, euacuandi, detergendi, & adſtringendi, vt in diarrhœa, dyſenteria, fluxu hæmorrhoidum & menſtruorum, quando ſimul excrementa in inteſtinis copia & qualitate peccant.

℞. Folior. cichor. malu. viol. plantag. burſæpaſt. centinod. an. M. i. liquir. raſæ ℥. ß. paſſul. paria vi. hordei integ. & roſ. rubr. an. p. i. fiat decoct. Colat. ad ℔. i. diſſolue cathol. pro ore ℥. ß.

℥. ß. mellis roſ. ℥. i. vitell. oui, fiat clyſter.

9. Ad adſtringendum in alui fluxu, dyſenteria, menſtruorum profluuio, quando humores ſufficienter euacuati, & deterſi ſunt.

℞. Radic. conſol. mai. ℥. j. fol. plantag. verbaſc. equiſeti, herniar. centinod. an. M. i. ſem. plantag. portul. an. ʒ. iij. balauſt. & roſ. rubr. an. p. i. fiat decoct. in aqua chalybeat. vel in aqua & lacte chalybeatis. Colaturæ ad ℥. x. diſſolue mellis & ſacchari roſ. an. ʒ. vi. vitellum oui, fiat clyſter.

Diſſolui poſſunt ſecundùm varias intentiones ſyrupus de roſis ſiccis, & ſuccus plantag. an. ad ℥. i.

Mucilago ſemin. cydon. & pſyllij extracta in aqua roſar ad ℥. ij.

Conſerua roſar. in aqua plantag. diſſoluta, ad ℥. ß. vel i.

Seuum hircinum diſſolutum in ſucco plantag. ad ℥. i. quando obducendum eſt vlcus.

Interdum diſſoluuntur pulueres amyli, gummi arabici, maſtich. boli arm. ad ʒ. ij. ad eundem finem.

Non rarò accidit, vt ratione doloris,

vel debilis redditæ retentricis, clyſteres prædicti non poſſint diu retineri; ideò decoctum pro dupſici injectione diuidendum eſt, vt quod morà breuiori perfici non potuit, iteratis vicibus obtineatur.

10. Ad nutriendum & roborandum.

Vſus eſt 1. quando reſoluitur ventriculi robur, 2. quando æger cibum non poteſt ſumere, aut retinere, 3. quando vires exolutæ roborandæ ſunt.

℞. Iuſculi ex carnibus parati ℔. ß. vel ℥. viij. ſacchari ℥. i. ß. vitellum oui, fiat clyſter.

Vel

℞. Lactis ℔. ß. ſacchari roſati ℥. i. vitellum ovi, fiat clyſter.

Si febris adſit, incoquantur herbæ refrigerantes cum juſculo, ex quo, prædicto modo, fiat clyſter.

Pariter parari poteſt ex hordeato, amygdalato, lacte & melle; ex cremore hordei, jure pulli, &c.

In eorum vſu priùs debet alvus expurgari à fæcibus, & ab omni illuuie excrementoſa, ne eorum mixturà inficiantur.

Ob-

Obſeruari debet tempus commodum, quo inijciantur. Apta eſt hora prandij, aut cœnæ, aut dormituriente ægro, vt meliùs retineantur, & ob id datur clyſter in parua copia, ſed ſæpiùs in die.

CAPVT III.

De Potione.

POtio purgans eſt medicamentum forma liquidum, compoſitum ex variorum purgantium decocto, infuſione, vel diſſolutione, ijſque vel ſolis, vel conjunctis.

Magis conuenit purgatio in forma potionis quàm in vlla alia in morbis calidis, obſtructionibus, & vbi prompta operatione opus eſt; quia minùs calefacit, citò penetrat, & purgat.

In hac & omni alia purgationis forma, præparandum corpus apertione viarum: præmittenda quoque humorum præparatio; ad quæ inſeruiunt clyſteres, & alterantia; ſi qui ſint dolores, priùs tollendi: ſi corpus & hu-

Liquor in quo fit infuſio, vel eſt aqua ſimplex, vel decoctum, juſculum refrigerans, vel aquæ ſtillatitiæ.

Nota, melius eſſe, ſi in aqua fontis vel ſtillatitia fiat infuſio, quàm in decocto, ex plurimis; quia liquor eorum, quæ incoquuntur expreſſa tenui ſubſtantia imprægnatur, deinde ſimplicium purgantium ſuſcipiendæ virtuti in tenui ſubſtantia ſitæ non ſufficit. Additur ſæpe ſuccus limonum recenter expreſſus, ſal prunellæ, cremor tartari, quando vis purgantium calida eſt temperanda, & tinctura validiùs elicienda: acida enim omnia ad tincturam ſimplicis purgantis eliciendam apta ſunt.

Quantitas liquoris eſt, quæ ſufficiat ad ℥.vi. vel vii. pro ſingula doſi.

Purgatio ſæpiùs inſtituitur ex decocto & diſſolutione; vel ex infuſione, & diſſolutione; vel ex decocto, infuſione, & diſſolutione: quorum exempla in ſubſequentibus tradentur ſecundùm differentias ſuprà deſumptas ratione humorum, iuxta quos, alia eſt potio chologoga quæ bili, phlegmagoga quæ pituitæ, melanagoga quæ melancholiæ, hydragoga quæ ſero pan-

panchymagoga quæ omnibus humoribus conuenit. Quælibet ex his adimpletur iſs remedijs, quæ ex benignè, vel vehementiùs purgantium catalogo deſumuntur.

Nota, rarum eſſe, vnum ſolum humorem peccare, vel medicamentum vnum ſolùm humorem educere, ideòque quando traditur exemplum v. g. ſimplicis cholagogi, hoc præcipuè deſtinatur quando peccat bilis in maiori copia, cæteri humores minùs aut modicè, & quos ob fluiditatem huic medicamẽto facilè ceſſuros cognoſcimus. Idem dicimus de phlegmagogis & melanagogis, quæ craſſiores humores expurgando, tenuiores etiam eliciunt.

Si quis improbet decocta; cæteraque pro menſtruo purgantium, hoc ſenſu, quòd hæc & alia quæ immiſcentur, poros aquæ exſaturant, ineptamque reddunt, quæ poſtmodum vim purgantium eliciat: Videat ille num talibus opus ſit ad temperandum partium, humorum, & medicamenti calorem & ſiccitatem. Numquid aliquando in cauſa frigida vel calida agendum pharmaco purgante ſimul & alte-

alterante; prætereà numquid poteſt aqua vno ſale ad nauſeam ſaturata, deinde alio atque alio diuerſæ naturæ imprægnari, vt conſtat experimento ſalis communis, nitri, aluminis, armoniaci. Quidam fingunt poros in aqua diuerſæ figuræ, in quibus particulæ ſalium diuerſæ naturæ recipiantur; quos tamen fictitios eſſe probat. 1. Aqua ipſa, corpus nempè ſibi continuum fluidum, in quo nihil impedit, quin vna pars alteri immediatè vniatur. 2. ſi tales pori in aqua ex ſua natura ſint, ſuntne vacui? neutiquam; at ſi pleni ſint, numquid igne, aere, terra, hæc deſcenderet, ille aſcenderet. Si verò ob aquæ denſitatem irretiantur, non inerunt aquæ pori ex ſua natura, ſed per diuiſionem particularum ipſius ab immixtis particulis inductam.

Expreſſæ igitur infuſione, decocto, aut diſſolutione tenues ſubſtantiæ diffindunt aquam, & quandoque tanta copia, vt ſuſtineri non poſſint à mole ipſius, ideòque fundum ex parte petunt, quod in potione purgante, emulſione, muſto, cereuiſia, ſuccòque limonum, & herbarum videre eſt;

craſſiores enim partes à tenuioribus fermentatione ſeiunctæ præcipitantur.

De Potione Cholagoga.

Sequens potio bilem clementer expurgat, conuenit in omni repletione bilioſa, tertianis, intermittentibus, continuis, &c.

℞. Sennæ mund. ʒ. ii. ſemin. aniſ. ʒ. ℔. pulpæ caſſiæ recent. extract. ʒ. vi. vel ℥. i. ſalis tartari ʒ. ℔. infund. & leniter bulliant in aqua cichor. vel in decocto refrig. q. ſ. Expreſſ. diſſol. mannæ ℥. i. ʒ. x. vel ℥. i. ℔. ſyrup. flor. perſic. ℥. i. fiat potio, ſumenda manè cum regimine vitæ, & aeris, tribus horis ante iuſculum.

Vel

℞. Tamarind. ℥. ℔. fol. cichor. cum toto M. i. fiat decoct. Colatur. infund. ſennæ mund. cum aniſo ʒ. ii. rhabarbari cum ſantalo ʒ. i. Expreſſioni diſſolue mannæ ℥. i. ℔. ſyrupi roſ. ſolut. compoſiti ℥. i. fiat potio.

Vel

℞. Fol. cichor. acetoſ. capill. ven an. M. i. tamarind. ℥. ℔. hordei integ.

&

& flor. violar. an. p. i. fiat decoct. Colat. infund. ſennæ mund. ʒ. iii. aniſ. ʒ. ß. ſalis prunell. ʒ. i. ſucci limon. recenter expreſſi ℥. i. Expreſſ. diſſolue mannæ ℥. i ʒ. x. vel ℥. i. ß. ſyrupi roſ. ſolut. ℥. i. fiat potio.

Loco mannæ aliqui diſſoluunt caſſiam, diaprunum ſimplex, catholicum duplic. ad ʒ. vi. ſed huiuſmodi opiatas delicati abhorrent, quia ab earum diſſolutione fit potiùs ſorbitio quàm potus; conuenientius eſt ſi infundantur.

In mulieribus obnoxijs paſſionibus hyſtericis; cauendum à dulcibus, vt infrà fuſiùs dicetur. Quando aquæ ſtagnant, & miſcentur cum bile in imo ventre, loco ſyrupi poni poteſt aqua nouem infuſionum roſar. pallidar. ad ℥. i. vel ℥. i. ß. imò & ad aquas validiùs eliciendas, dum abeſt febris, ſuperaddi poſſunt pul. radic ialap. vel reſinæ ipſius gr. vi. vel ℈. ß. præſertim in illo remedio, quod recipit caſſiam.

Æſtuantibus viſceribus, & æſtate, poteſt fieri infuſio in ſero lactis, modò ſit optimè depuratum.

Poteſt vehementiùs purgans bilem in tertianis intermittentibus nothis, in

icτero,

ictero; in febribus continuis poſt declinationem, ne ſuperueniat recidiua, in robuſtis, non gracilibus, quibus feruent viſcera.

℞. Sennæ mund. ʒ. iii. aniſi ʒ. ß. caſſiæ recenter extracta ʒ.vi. cremoris tartari ʒ. i. infunde in decocto cichor. q. ſ. Expreſſ. diſſol. diapruni ſolut. vel elect. de ſucco roſar. ʒ. iii. vel ℥. ß. ſyrup. roſati ſolut. compoſ. ℥. i. fiat potio.

Vel

℞. Fol. cich. agrim. acetoſ. an. M. i. tamarind. ℥. ß. flor. viol. p. i. fiat decoct. Colat. infund. ſennæ mund. ʒ. iii. aniſ. ʒ. ß. rhabarb. cum ſantal. & ſalis prunell. an. ʒ. i. Expreſſ. diſſol. cathol. duplic. & elect. de citro, an. ʒ. iii. ſyrup. flor. perſic. ℥. i. fiat potio.

De potione Phlegmagoga.

Potio benignè purgans pituitoſos humores in prima corporis regione ſtabulantes, in omni repletione pituitoſa, febribus, & morbis aliјs ab ipſa productis.

℞. Fol. agrim. capill. ven. beton. an.

an. M. ß. ſummit. abſynth. p. i. fiat decoct. Colat. q. ſ. infund. ſennæ cum aniſo ʒ iii. rhabarbari cum ſantalo ʒ.i. expreſſioni diſſolue catholici duplicati ʒ vi. ſyrupi roſat. ſolut. compoſiti ℥. i. fiat potio, &c. Superaddi poteſt in diſſolutione pulueris diacarth. ad ʒ. ß. vel diſſolue catholici duplicati, & electuarij de citro, an. ʒ. iii.

Potio pituitam vehementiùs expurgans.

℞. Fol. agrim. capill. vel pimpin. beton. an. M.i. ſummit. ſcord. p.i.fiat decoct. Colat. infund. ſennæ mund. cum aniſo ʒ. iij. agaric. trochiſc. & radic. mechoac. an. ʒ. i. zinzib. ℈. i. Expreſſ. diſſol. elect. diacarth. vel diaphœn. ʒ. iij. vel ℥. ß. ſyrup. roſati ſolut. compoſ. ℥. i. fiat potio, &c.

Loco diacarth. vel diaphœn. diſſolui poſſunt diaphæn. & cathol. an. ʒ. iij.

In Apoplexia & cæteris ſoporoſis affectibus à cauſa frigida.

℞. Sennæ mund. cum aniſo ʒ. iij. agarici trochiſcati, & turbith. gummuſi, an. ʒ.i. cinnam. ℈. ß. infund. & leuiter quoque in aqua beton. expreſſ. diſſolue electuar. diacartham. ℥. i. fiat potio.

De

De Potione Melanagoga.

Potio benignè purgans melancholiam in quartanis febribus, morbis hypocondriacis, & omni cacochymia melancholica.

Multiplex eſt melancholia; quæ producitur ab aduſta bile, cæteriſque humoribus per viam aduſtionis, purgatur potione ex ſenna, caſſia, manna, ſyrupo roſato, qualis eſt, quæ ſuprà deſcripta eſt in exemplo de bile benignè purganda, vel ptiſana laxante, vt infrà; vel ſennæ & caſſiæ infuſo in ſero lactis optimè deputato.

℞. Sennæ mundatæ ʒ. iii. ſemin. coriand. præp. ʒ. ß. caſſiæ recenter extractæ ℥. i. ſalis prunellę ʒ. i. infund. in ſero lactis optimè depurat. vel in aqua bugloſſi & cichor. expreſſ. ℥. vi. vel viii. capiat, &c.

A fæce ſeu excremento melancholico.

℞. Polypod. querc. contuſ. ℥. ß. fol. bugloſſ. fumar. ceterac. an. M. i. epith. p. i. fiat decoct. Colat. q. ſ. infund. ſennæ mund. ʒ. iii. aniſi ʒ. ß.

cre.

cremor. tartari ſucco limon. diſſoluti ʒ. i. Expreſſ. diſſolu. catholic. duplic. ʒ. vi. ſyrupi de pomis ſabor ℥. i. fiat potio, &c.

Loco cathol. quando paulò validiùs eſt purgandum, dum vlteriùs incumbimus præparationi humorum, diſſolui poſſunt cathol. duplicati & electuarij de citro, an. ʒ. iii. vel catholici ʒ. iii. conf. hamech. ʒ. ii. poteſt etiam poni in infuſione, vnà cum ſenna, caſſia ad ʒ. vi. vel ℥. i.

Potio vehementiùs purgans melancholiam fit, ſi in vltimo decocto, & infuſo præſcripto diſſoluatur confectio hamech, vel electuarium de citro in maiori doſi, v.g. ad ʒ. v. vel vi.

De Potione hydragoga.

Potio hydragoga benignè purgans ſeroſos humores, in omni morbo ab ijs producto, tum & poſt potum aquarum mineralium.

℞. Fol. cichor. M. i. tamarind. ℥. ß. fiat decoct. infunde ſennæ mund. ʒ. i. ß. ſemin. contra ʒ. ß. caſſiæ recent. extract. ʒ. vi. Expreſſ. diſſol. aquæ infuſ. roſ. pall.

De Potione Melanagoga.

Potio benignè purgans melancholiam in quartanis febribus, morbis hypocondriacis, & omni cacochymiâ melancholica.

Multiplex eſt melancholia; quæ producitur ab aduſta bile, cæteriſque humoribus per viam aduſtionis, purgatur potione ex ſenna, caſſia, manna, ſyrupo roſato, qualis eſt, quæ ſuprà deſcripta eſt in exemplo de bile benignè purganda, vel ptiſana laxante, vt infrà; vel ſennæ & caſſiæ infuſo in ſero lactis optimè deputato.

℞. Sennæ mundatæ ʒ. iii. ſemin. coriand. præp. ʒ. ß. caſſiæ recenter extractæ ℥. i. ſalis prunellę ʒ. i. infund. in ſero lactis optimè depurat. vel in aqua bugloſſi & cichor. expreſſ. ℥. vi. vel viii. capiat, &c.

A fæce ſeu excremento melancholico.

℞. Polypod. querc. contuſ. ℥. ß. fol. bugloſſ. fumar. ceterac. an. M. i. epith. p. i. fiat decoct. Colat. q. ſ. infund. ſennæ mund. ʒ. iii. aniſi ʒ. ß.

cre.

cremor. tartari ſucco limon.diſſoluti ʒ.i. Expreſſ. diſſolu. catholic. duplic. ʒ. vi. ſyrupi de pomis ſabor ℥. i. fiat potio, &c.

Loco cathol. quando paulò validiùs eſt purgandum, dum vlteriùs incumbimus præparationi humorum, diſſolui poſſunt cathol. duplicati & electuarij de citro, an.ʒ. iii. vel catholici ʒ. iii. conf. hamech. ʒ. ii. poteſt etiam poni in infuſione, vnà cum ſenna, caſſia ad ʒ. vi. vel ℥.i.

Potio vehementiùs purgans melancholiam fit, ſi in vltimo decocto, & infuſo præſcripto diſſoluatur confectio hamech, vel electuarium de citro in maiori doſi, v.g.ad ʒ.v.vel vi.

De Potione hydragoga.

Potio hydragoga benignè purgans ſeroſos humores, in omni morbo ab ijs producto, tum & poſt potum aquarum mineralium.

℞. Fol. cichor. M. i. tamarind.℥.ß. fiat decoct. infunde ſennæ mund.ʒ. i. ß. ſemin.contra ʒ.ß.caſſiæ recent.extract. ʒ.vi. Expreſſ. diſſol. aquæ infuſ. roſ. pall.

pall.℥.i ß pulu.radic.jalap.℈.ß. fiat potio.

In hydrope à cauſa calida, & in omni repletione ſeroſa.

℞. Rad. bruſci ℥. ß. fol. cichor. ebuli, an.M.ß. paſſul.purgat.par.iv. fiat decoct.Colat. infund.ſennæ mund. ʒ.iii. coriand. præp. & ſalis tartari, an.ʒ.ß. Expreſſ.diſſol.mannæ & aquæ infuſ.roſar.pallid.an. ℥.i.ß. pulu. radic.jalap.℈.ß. fiat potio.

Vel

℞. Mannæ calabr.℥. i. ß. diſſolu. in ℥.iii. ſucci radic. ireos noſtratis, fiat potio, &c.

Potio hydragoga vehementiùs ſerum euacuans in hydrope, cæteriſque morbis ab illuuie ſeroſa, cum viſcerum obſtructionibus.

℞. Radic. Apii, ireos noſtrat.an. ℥. ß. fol.agrim. ceterach. an. M. ß. ſem.ebuli ʒ.i. paſſul.purg. par.iv. fiat decoct. Colat. infund. ſennæ mund. ʒ. iii. aniſ. ʒ. ß. radic.mechoac.ʒ. i. cinnam. & ſpiritus tartari, an.℈. ß. Expreſſ. diſſolu. elect. diacarth.ʒ.iii. vel ℥. ß. aquæ 9. infuſ.roſ. pallid.℥. i. fiat potio, &c.

De

De potione mixtis humoribus conuenienti.

Quando bilis & pituita ſimul peccant, quod multoties contingit, in febribus intermittentibus, comate vigili, lethargo, cæteriſque caſibus cum vel ſine febre.

Si præualeat bilis.

℞. Fol. cichor. agrim. pimpin. an. M.i. tamarind. ℥. ß. hordei integr. & flor. viol. an. p.i. fiat decoct. Colat. infund. ſennæ mund. ʒ. iii. aniſ. ʒ. ß. rhabarb. cum ſantal. & cremoris tartari, an. ʒ.i. Expreſſ. diſſolu. mannæ ℥.i. vel ℥.i.ß. ſyrup. roſ. ſolut. compoſ. ℥.i. fiat potio, &c.

Loco mannæ diſſolui poteſt, ſi paulò validiùs purgandum ſit, elect. de citro, vel diaprunum ſolut. ad ʒ. iii. vel ℥.ß. vel cathol. duplic. & diaprun. ſolut. an. ʒ. iij.

Præualente pituita diſſolui poteſt elect. diacharth. vel diaphœn. ad ℥. ß. vel diacarth. & cathol. dupl. an. ʒ. ij.

Quando peccat bilis cum melancholia, vt in febribus quartanis, poſt

finem

ſinem continuarum, humoribus bilioſis aduſtione conuerſis ex parte in melancholiam; præualente bile, in prædicto infuſo rurſus infunde caſſiæ recenter extractæ ʒ.vi. Expreſſioni diſſol. mannæ & ſyr. de pomis ſabor. an. ℥. i.

Loco mannæ ſi craſſiores ſint humores, vel etiam ſi præualeat melancholia, diſſolue diaprun. ſolut. & confect. Hamech, an. ʒ. ij. vel iij.

Nota, quòd ſi in prædictis humoribus empyreuma caloris lateat ob aduſtionem, & præcalida ſint viſcera, abſtinendum ſit à calidioribus, & vtendum ſolo infuſo ex ſenna, in forma ptiſanæ lauantis, vel ex ſenna & caſſia cum ſale prunellæ & ſucco limon.

Quando pituita & melancholia ſimul peccant, vtrolibet præualente miſcenda ſunt, quæ ſupra pro quolibet ex iis, deſcripta ſunt.

De Potione Panchymagoga ad omnes ſimul humores excrementitios purgandos.

Si benignè à prima corporis regione ſint expurgandi, vtendum eſt aliquo, ex medicamentis purgantibus deſcriptis cap. de cholagog.

Si

Si à cæteris regionibus ſint euacuandi, in robuſtis corporibus humorum ſarcina oppreſſis.

℞. Fol. cich. capill. ven. agrim. an. M. i. tamarind. ℥. ß. flor. cordial. an. p. i. fiat decoct. Colat. infund. ſennæ mundat. cum aniſ. ʒ. ij. rhab. cum ſant. ʒ. j. cinam. ℈. ß. Expreſſ. diſſolu. cathol. & diaphœn. an. ʒ. iij. ſyr. roſ. ſolut. comp. ℥. j. fiat potio.

In locum diaphœn. ſubſtitui poteſt diaprun. ſolut. electuar. de ſucco roſ. diacarth. de citro, ad parem doſim.

De Potionibus peculiaribus.

In alui fluxu, dyſenteria, cholera, &c.

℞. Tamarind. ℥. ß. fol. portul. plantag. an. M. i. roſ. rubr. p. i. fiat decoct. Colat. infund. rhab. ʒ. i. ſantal. rubri ℈. ß. myrobal. citrin. oleo amygd. dulc. confric. ʒ. i. Expreſſ. diſſolu. ſyr. roſ. ſolut. ℥. i. fiat potio.

Si ob copiam materiæ paulò validius ſit purgandum, diſſolue tryphera perſicæ, vel catholici duplic. ℥. ß.

Nota, cum diarrhœa, dyſenteria, cæteriſque alui perturbationibus, non

rarò complicari viſcerum diſcraſias cum obſtructionibus: in quo caſu nocent nimiùm adſtringentia, ideoque tunc coniungenda remedia moderatè aperientia, & detergentia cum adſtringentibus & roborantibus, & purgans prædictum per interualla exhibendum: cui addi poteſt ſenna ad ʒ. i. cremor. tartari ad ʒ ß. ſi humores craſſiores ſint, &c.

In morbis pectoralibus, in grauidis, & ſenibus purgandis.

℞. Fol. cich. capill. ven. pimpin. an. M. i. tamarind. ℥. ß. liquirit. raſæ & contuſ. ʒ. i. hordei integ. & flor. viol. an. p. j. fiat decoct. Colat. infund. ſennæ mund. cum aniſ. ʒ. ij. Rhab. cum ſantal. ʒ. i. Expreſſ. diſſolu. mannæ & ſyr. flor. perſic. an. ℥. i. fiat potio.

Pro hæmoptoicis minuenda eſt Sennæ quantitas, ſatis eſt ſi præſcribatur Sennæ & Rhab. an. ʒ. i.

Pro hyſtericæ paſſioni obnoxijs à cauſa calida, poſt paroxyſmum vel cum remedia ad præcautionem peraguntur.

℞. Tamarind. ℥. ß. fol. cich. M. i. abſint. minor. & flor. perſicor. an. p. i.

fiat

fiat decoct. Colat. infund. ſennæ mund. ʒ. ij. vel ʒ. iij. ſemin. contra ʒ ß. Rhab. cum ſantalo, & crem. tart. an. ʒ. i. Expreſſ. diſſolu. aquæ nouem infuſ. roſ. pallid. ℥. i. fiat potio.

In ijs quæ difficiliùs purgantur diſſolui poteſt cathol. dupl. ad ℥. ß. vel idem infundi ad ℥. i. & ſi non adſit caloris empyreuma in corpore robuſto & pleno, poni poteſt diacarthamum, diaphan. vel. diaprun. ſol. in diſſolut. ad ʒ. iij. vel poſt expreſſ. diſſolu. cathol. duplic. & elect. de citro, an. ʒ. iij. aquæ infuſ. roſ. pall. ℥. i.

Quando humores ſunt aduſti melancholici, 1. purgandi ſunt præcedenti præſcripto remedio. Deinde quandiu adhibentur alterantia interna & topica, ſola ptiſana laxans ſæpè repetenda.

Potiones purgantes pro infantibus.

Recèns natis, ad meconium excrementum expurgandum exhibetur mel roſatum, vel ſyrupus roſatus ſolut. ſimpl. ad ℥. ß. vel ℥. i.

Pro ſextimeſtri, & vltrà.

℞. Senn. mund. ʒ. i. ſem. contra ℈. i. infunde in aqua cichor. expreſſ. ℥. i. diſſolue ſyr. roſ. ſol. vel de cicho-

reo compoſ. ℥. i. fiat potiuncula, ſumenda duabus horis poſt, & ante lactis ſuctionem.

Pro bimulis.

℞. Sennæ mund. & Rhabarb. an. ʒ. j. cinam. ℈. ß. infunde in aqua cichor. expreſſ. ad ℥. i. diſſolue ſyr. roſ. ſol. compoſ. ℥. i. fiat parua potio.

Pro adultioribus & verminoſis.

℞. Sennæ mund. & Rhabarb. an. ʒ. i. ſemin. contra & Sant. citrin. an. ℈. ß. infunde in aqua portul. Expreſſ. ad ℥. ij. diſſolue ſyr. roſ. ſolut. compoſ. vel flor. perſic. ℥ j. fiat parua potio.

Additur aliquando, modò non ægrotet à vermibus, ad pleniorem purgationem Manna ad ʒ. iij. vel ℥. ß. in diſſolutione.

Aliquando in robuſtis Epilepſia vel ſuffocatione ab humorum copia laborantibus, ſic præſcribitur.

℞. Sennæ mund. ʒ. i ſemin. contra ʒ. ß. infunde in aqua cich. vel beton. Expreſſ. ad ℥. i. vel ℥. ii. diſſolu. vini emet. ʒ. i. ſyr. flor. perſ. ℥. ß. fiat parua potio.

Loco

Loco vini emetici diſſolui poteſt elect. diacarth. ad ʒ. i. vel ii. pro ætate & robore.

Vide, num in motibus conuulſiuis adſit inflammatio in cerebro, quod ſæpiùs contingit. Tunc enim poſt venæſectionem, & cucurbitulas, non validè, ſed benignè purgans eligendum, ne commoti humores inflammationem, & motus epilepticos adaugeant.

De Ptiſana laxante, Regia dicta.

Paratur ex Senna cum correct. ad ʒ. ij. vel iij. in vno aut duobus aquæ cyathis, prout vna aut duæ doſes, in eadem die ſumendæ ſunt; manè hora ſexta, & hora decima interſumpto iuſculo hora octaua; vel ſi non repugnet debilitas virium aut ventriculi, ſumatur prima doſis hora quinta, & altera ſeptima, iuſculum verò hora nona.

Additur cum Senna ſuccus limon. recenter expreſſus, ſpiritus vitrioli, ſulphuris, cremor vel ſal tartari, prout varia eſt intentio: acidorum quantitas determinatur ad leuem aciditatem.

Infuſio fit frigidè æſtate, calidè

hyeme, præcedente ſeu ſubſequente leui ebullitione.

Vſus in delicatis, calidis, gracilibus, & quibus placet, aut opus eſt potiùs per plures vices, quàm vno remedio ſarcinam tollere, in morbis quoque à bile, & melancholia aduſta, cum paulatim & ſine commotione humores ſunt educendi, ad febrium intermittentium tertianarum, continuarum & malignarum reliquias auferendas.

Nota, quòd ſi abſint humores craſſi & multi impacti, præſertim cum obſtructionibus, ptiſana ſit Remedium inſufficiens, præſertim in principio curationis, ideoque pleniùs primùm purgandus æger, ſuprà præſcriptis appropriatis.

Deinde maiori ex parte ſublatis humoribus, ptiſanæ per interualla repetitæ ex vſu ſunt.

Ptiſana ſimplex in prædictis caſibus conueniens.

℞. Sennæ mund. ℥. ij. vel iij. aniſi ℥. ß. infund. in duobus aquæ cyathis cum ſucco limon. recenter expreſſo ad gratam aciditatem (frigidè per noctem æſtate, tepidè ſi hyeme) de expreſſione

cya-

cyathum capiat tempore & modo prędicto.

Pro vna doſi gratiſſima ptiſana ſic paratur.

℞. Sennæ mund. ʒ. ij. coriandri præpar. ʒ. ß. fol. pimpin. minutim ſectæ M. j. Infunde in aqua fontis cum ſucco limon. recenter expreſſo ad gratam aciditatem; Expreſſionis fortis ℥. viij. capiat manè.

Vel

℞. Tamarind. ʒ. iij. Sennæ mund. ℥. ij. vel iij. liquiritiæ contuſæ ʒ. i. aniſi & cremoris tartari, an. ʒ. ß. infunde in aqua fontis: expreſſionis ℥. viij. capiat manè.

Quando adeſt copia bilis ſimul infundi poteſt rhab. cum ſantalo ad ʒ. i.

Ex iiſdem fiet ptiſana pro duabus doſibus, augendo copiam aquæ, in qua fit infuſio.

In progreſſu tertianarum intermittentium.

℞. Polypod. querc. contuſ. ℥. ß. Sennæ mund. ʒ. iij. ſemin. contra ʒ. ß. ſummit. abſinth. minoris, p. i. infund. in aqua fontis cum ſucco limon. recenter expreſſo ad gratam aciditatem te-

pidè (niſi æſtuoſior ſit aer) expreſſionis ℥.viij.capiat manè, tribus horis ante iuſculum, & ſæpè repetatur, interjectis alterantibus internis & topicis, poteſt fieri infuſio in ſero lactis optimè depurato.

In morbis melancholicis, & calidis viſceribus, ſuperaddi poteſt fumaria minutim ſecta, vel cichoreum ad M.ß.

De potione cum vino Emetico.

Etſi omne Emeticum vim habeat purgandi per vomitum, vinum tamen quod dicitur emeticum, per ſeceſſum euacuat, quando (vt aiunt) carthartico fortiori, vel amplioris molis immiſcetur. Vulgò in tinctura ſennę diluitur, cum qua citat per inferiora plura, quàm per vomitum. Mirum certè! vis fortior ſequitur motum debilioris. An quia vis vomitiua antimonij in ſulphure volatili,& acri conſtituta,à tali infuſo aliquantò retunditur, vnde ex emetico fit purgans per ſeceſſum. Notum eſt Antimoniũ imminuta acredine ex vomitiuo reddi purgans, & hac vlteriùs refrenata ex purgante fieri diaphoreticum;

cum;quod etiam de nitro, & pleriſque aliis conſtat. Ignea diſſipando ſubtilia & acria; aquea deliniendo, extrahendo,vel diffundendo: oleoſa & reſinoſa obtundendo, purgātium *αὔω* vel *κάτω* vim infringunt, & quandoque immutant. Sed nihil adeò ſalis purgatiui acrimoniam, vimque temperat, aut expugnat,quàm acidum; ex cujus congreſſu cū ſalſo excitatur feruor & pugna,à qua robur antea validum mitigatur,aut quandoque immutatur. Helleborus, Eſula, granum Cnidium aceto præparantur & miteſcunt: Antimonium aceto non ſolùm mitius fit, ſed & adſtringendi vim acquirit: Gutta gummi ſpiritu vitrioli ex emetico in mitius purgans præcipitatur: Euphorbium ſucco portulacę.Indi demulcent,Quercetanus ſpiritu vitrioli vexatum in pilulas ſudorificas recipit. Gal.lib. de cō-poſ. med. ſecundùm genera, metallicorum acrimoniam acetis, viniſque acidis docet eſſe temperandam. Adeò ſalibus purgantium infenſa ſunt acida, vt eos vel atterant vel extinguant. Nec aliâ ratione contingit quartanarios & hypochondriacos, dum fermentatur

humor terrenus acidus & acris, difficiliùs expurgari, quàm quia ab acidis efferueſcentibus vis purgantium infringitur. Neque obſtat quòd dum decoquitur ſtibium, ſpiritus acidi ſulphuris, vitrioli, & ſimilia acida vim illius alioqui exſiccantem & diaphoreticam in effrænem purgatiuam & vomitiuam trahant. Tunc enim nondum ſatis fuit apertum antimonium, neque ſulphur eius malignum per calcinationem, & detonationem cum ſale nitri, maiori ex parte diſſipatum, vt in croco metallorum, in quo paucum quod ſupereſt ſulphur à partibus fixis eiuſdem ſalis manet correctum.

Vinum Emeticum componitur ex vitro, vel regulo antimonij, croco metallorum, aut magneſia opalina, & vino albo. Modum præparationis docent probatiſſimi chymici, ad hunc modum.

℞. Antimonij optimi, & ſalis nitri puri, an. partes æquales: terantur ſeorſim, & poſtea exactè miſceantur: pone in crucibulo vel mortario æneo, inflamma & ſæpè cum ſpatula ferrea ignita commoue, donec non ampliùs in-

inflammetur: ſublatis ſcorijs reliquæ materia teratur, & aqua tepida ſæpiùs abluatur. Sic paratum Antimonium dicitur Crocus metallorum, vel Hepar Antimonij, ob colorem hepati ſimilem.

Optimum eſt aliud Antimonium, quod habet laminas longas, admodum lucidas & ſplendentes.

Inflammatio commodiùs fit, ſi materiam per vices injicias, primaque vice vel carbone viuo, vel ferro ignito materiam intendas.

℞. Croci metallorum prædicto modo parati ℥.i. vini albi optimi ℔.i.ß. vel ℔. ij. infunde per 24. horas vaſe benè clauſo; poſtea ſeruetur ad vſum.

Vſus ipſius eſt in apoplexia, alijſque ſoporoſis affectibus.

℞. Sennæ mund. ʒ. iij. aniſi ʒ. ß. bulliant in aqua betonicæ: Expreſſioni ad ℥. iv. diſſolu. vini emetici ℥. ij. fiat potio.

Sunt qui pręſcribunt ad ʒ. iij. vel iv. etiam turbidum in robuſtis, obeſis, & plenis.

Aliquando etiam miſcetur diacarth. vt

♃. Tincturæ Sennæ ℥. iv. vini emetici ℥. ß. pulu. diacarth. ʒ. i. fiat potio.

Si lentè aut non ſatis operetur, exhibendus puluis algarot, ſeu mercurius vitæ, de quo infrà dum de puluere purgante.

In febribus continuis, malignis, intermittentibus, quãdo turgens materia, capiti imminet, phrenitidem, aut ſoporem inuehit; velquando fatiſcit natura oppreſſa ab humorum copia & praua qualitate, ſæpè morti proxima ab orci faucibus eripitur ſequẽti remedio.

♃. Sennæ mund. cum aniſo ʒ. ij. infunde & leuiter coque in aqua fontis expreſſ. ad ℥. viij. diſſolue vini emetici ℥. ij. miſce, fiat potio.

Vel

♃. Tamarind. ℥. ß. fol. cichor. lact. oxal. an. M. ß. f. decoct. Colatur. infunde Sennæ mund. ʒ. ii. ſemin. contra ʒ. ß. Caſſiæ recenter extractæ ℥. i. Expreſſ. diſſolue vini emetici ʒ. iij. vel ℥. ß. ℥. vi. vel ℥. i. prout videbitur neceſſarium ex copia humorum, conſtitutione robuſta, & maiori vel minori viſcerum incendio, tum & ætate.

Prudens ſit Medicus in iſtius reme-

dij

dii vſu. Certò jugulat, ſi inflammationes partium internæ inſignes ſint; tantò magis ſi adhuc in augmento, & in eas continuetur fluxio: tunc enim inſtat necroſis partis inflammatæ. Sic ſi phrenitis adſit, peripneumonia, aut alia quæuis inflammatio viſcerum, materia poris impacta non cedit, ſed magis effera redditur, & gangrænam molitur: tunc enim potiùs alterantibus, & euacuantibus per venæ ſectionem, cucurbitulas, hyrudines, quàm per ſeceſſum opus eſt. Debet igitur exhiberi materia adhuc exiſtēte in motu, & turgēte poſt pluries venam ſectam in brachiis, pedibus, ita vt periculum non ſit, ne vaſa ſanguine & bilioſis ichoribus adhuc plena influant in partes æſtuantes, vtque, ſi quædam portio materiæ jam ſit impacta, pauca ſit, ad cujus reſolutionem ſufficiat natura ab oppreſſione hujus præſidii auxilio ſubleuata. Sapienti igitur maturòque conſilio opus eſt, nec ſine causà abhorrendus abuſus talis remedii, cùm etiam illius legitimus vſus timendus ſit.

In hydrope aſcite, anaſarca, præſertim à causa frigida, magnā humorum collu-

co luuiem educit, præſcribitur prædicto vel ſequenti modo.

℞. Tinctur. Sennæ ℥. iv. mannæ & vini emetici, an. ℥. i. fiat potio.

In præparatione Croci metallorum, caue à vapore ſulphureo dum inflammatur, eſt enim venenatus.

Edulcoratio fit lotione in aqua, ad partes nitri fixas educendas, idque terque, quaterque filtrando aquam, & ſinendo vt ſponte materia exſiccetur, ſufficienter edulcoratum eſſe oſtenditur, ſi omnem acrimoniam depoſitam eſſe, linguæ admouendo, reperias.

In metienda doſi croci metallorum proportionaliter ad vinum, non poteſt error fieri in nimia copia; quia ſi, v. g. poſueris ℥. ij. Croci metallorum in vini albi ℔. i. vinum non plus ab eo extrahet, quàm ſi ℥. i. poſueris.

CAPVT IV.

De Bolo purgante.

BOlus purgans eſt medicamentum ſolidum quidem, ſed molle ex ſimpli-

plicibus, vel compoſitis purgantibus confectum.

Eo vtimur, 1. cùm medicamenta, quibus ad purgandum vti intendimus, ſunt nimis ingrata, quia craſſiorem potum efficiunt, vt Catholicum, Caſſia; aut quia multum amara. 2. Cùm purgare volumus ægros ad mouendum procliues.

Vſus plurimi ſunt.

1. Ad bilem clementer expurgandam in affectibus hepatis, renumque calidis, tum & in nephritidi & calculo obnoxijs.

℞. Caſſiæ recent. extract. ℥. i. rhab. puluer. & ſalis prunel. an. ʒ. i. cum ſaccharo fiat bolus, ſumendo duabus horis ante iuſculum.

In Gonorrhœa addi poteſt mercurius dulcis ad ℈. i. vel gr. xxv.

2. Ad bilem immixtam craſſioribus humoribus expurgandam, in febribus longis, intermittentibus, nephritide &c.

℞. Cathol. duplic. & diaphœn. an. ʒ. v. cremoris tart. ʒ. j. cum ſaccharo fiat bolus.

3. Ad eliciendos ſeroſos humores

in

in affectibus arthriticis, Rheumaticis, venereis.

℞. Mercurii dulcis, gr. xx. diagridii gran. iiij. pul. rad. Ialap. ℈. ß. caſſiæ recenter extractæ ℥. ß. cum ſyr. violat. & pauco ſacch. fiat bolus.

In hydrope, aliiſque affectibus, in quibus exturbanda eſt aquarum colluuies.

℞. Gutt. gummi gr. iv. mercurii dulcis gran. x. pulu. jalap. ℈. ß. cum conſerua roſ. fiat bolus, quarto quòque die, per quindecim aut viginti dies ſumendus, interſumptis juſculis alteratis radicibus bruſci, ireos noſtratis, agrimoniæ, ceterach, cichor. &c.

Si non ſatis purget bolus præſcriptus, addenda ſunt diagridii gr. iv.

Pro non multum adultis aut ſenibus iiſdem affectibus laborantibus.

℞. Gutt. gummi gr. ii. mercurii dulcis gr. xv. pulu. rad. jalap. ℈. ß. cum pauca conſerua roſ. fiat bolus; vel ſolus puluis ſumatur cum cochleari panatellæ.

CA-

CAPVT V.

De Puluere purgante.

PVluis purgans fit ex ſimplicibus purgandi vi præditis, guſtui gratioribus, additis correctiuis & ſaccharo.

Sumitur cũ juſculo, vel in alio liquore appropriato; vel immiſcetur duobus aut tribus cochlearibus panatellæ.

Rarò & cautè iis vtendum in viſceribus & morbis calidis, quia purgantia in ſubſtantia ſumpta calefaciunt, funduntque humores & multum irritant.

Vſus eſt in morbis chronicis à bile, vomitu periodico, & propenſione in hydropem.

℞. Rhab. puluer. ℥. j. crem. tart. ʒ. ß. miſce, capiat cum juſculo refrigerante, quinto quoque die, vel ter in menſe.

In affectibus pituitoſis ad curationẽ, vel præcautionem poſt vniuerſalia.

℞. Turbith. elect. ʒ. ß. crem. tart. ʒ. j. diagridii ℈. ß. cinam. gr. x. cum pauco ſaccharo fiat puluis: doſis eſt ℥. j. vel ℈. iv.

In affectibus Rheumaticis, arthriticis, venereis.

℞. Pul-

℞. Puluer. rad. Ialap. ℈. ß. mercurii dulcis, gr. xiv. diagridii & crem. tart. an. gr. vi. fiat puluis, ſumendus cum cochleari panatell.

Ad educendas aquas in hydrope aſcite.

℞. Gutt. gummi, gr. iv. mercurii dulcis, ℈. j. pul. rad. jalap. & diagr. an. gr. vi. fiat puluis ſumendus cum cochleari panatellæ.

℞. Mercurii vitæ, & Guttæ gummi, an. gr. iii. pulner. rad. jalap. & diagridii; an. gr. iv. fiat puluis.

Sequens puluis hydragogus commendatur pro hydrope.

℞. Sennæ mund. turbith. gummoſ. hermodactyl. ſem. ebuli, rad. jalap. & mechoac. an. ʒ. ß. cremor. tart. ʒ. i. Guttæ gummi gr. xv. pulver. diambræ, diarrhod. abb. & ſemin. fœnicul. an. ℈. ß. ſacch. candi ʒ. i. ß. fiat omnium puluis, cuius ʒ. ii. infundantur per noctem in vini albi ℥. iv. capiat manè vinum & puluerem, quinto quoque die, poſt præmiſſa vniuerſalia.

Puluis Cornachini.

℞. Antimonii diaphoretici, gr. viii. diagridii cum ſulphure præparati, ℈. ß.

cre-

cremoris tartari, ℈. j. fiat puluis ſumendus cum cochleari panatellæ.

Augeri poteſt doſis antimonii, ex ſententia authoris, vſque ad gr. xv. diagridii vſq; ad xx. cremoris tartari ℈. j.

Author huius pulueris tantum illi tribuit, vt velit omnibus morbis ab excrementis productis mirè prodeſſe, de quo librum integrum conſcripſit.

Ex hoc puluere & mercurio vitę pulnis parari poteſt vtiliſſimus in hydrope, in apoplexia, quando cætera remedia lentè, vel inſufficienter operantur.

℞. Mercurii vitæ, gr. iv. diagridij cum ſulphuris vapore præparati, ℈. ß. Antimonii diaphoretici, gr. viij. cremoris tartari, ℈. i. fiat puluis.

Caue, ne viſcera ſint calida & ſicca & humores aduſti, potiùs quam pituitoſi; tunc enim remedia calida & ſicca febrem vel phlogoſes, vel inflammationes ſyſtrophicàs inducerent.

CAPVT VI.

De Pilulis purgantibus.

Componuntur ex varijs ſpeciebus ſimplicium purgantium amaris, acri-

acribus, & fœtidis; addendo ea, quæ ſunt eorum vehicula; ea quoque, quæ promouent actionem, vitium corrigunt, & formam conſeruant.

Aliæ ſunt officinales, quæ in officinis ſeruantur paratæ, vt pilulæ cocciæ, de agarico, arthriticæ, &c.

Aliæ magiſtrales, quæ à medicis ſecundùm varias indicationes præſcribi ſolent; quæ vſuales nuncupãtur, quia eorum vſus frequens eſt. In earum compoſitione ea adhibenda ſunt, quæ in parua mole efficaciter operantur.

Doſis eſt ad ʒ. i. vel ℈. iv.

Pilulæ quæ vehementiùs purgant, ſumi debent poſt primum ſomnum, hora nempe 2. vel 3. poſt mediam noctem, quibus ſuperdormire licet, vt calor intrò coactus ſolidam earum formam faciliùs vincat, & in actum deducat: quæ verò mediocriter operantur, ſufficit ſi ſub aurora ſumantur. A ſomno abſtinendum eſt, cùm incipit eua- [illegible] aliquando ſumuntur immedia- [illegible] cœnam, vbi pauciores [illegible] d aluum tantùm la- [illegible] tur. [illegible], cùm ægri medica-

menta

menta forma liquida, aut ſolida nimiæ molis reſpuunt. 2. cùm ventriculus pituitoſis humoribus ſcatet. 3. cùm à partibus remotis à ventriculo humores attrahere intendimus.

Vſus eſt in affectibus potiſſimùm frigidis, & hyeme, vel in chronicis: calidis penitus abſtinendo æſtate; quæcumque enim in parua mole in ſubſtantia purgant, acria ſunt & calida.

Ad humores validè è cerebro, alijſq; partibus euacuandos, in repletione pituitoſa, ſeroſa, ſimplici, vel mixta.

℞. Maſſæ pillul. cocciar. & de agaric. an ʒ. ß. trochiſc. alhand. & diagridij, an. gr. iv. olei aniſi arte chymica extracti, gutt. iiij. formentur pilulæ v. deuorandæ poſt primum ſomnum.

Similiter ſecundum varios affectus, ex alijs officinalibus pilulæ parantur, vt pro arthriticis ex maſſa pilular. arthritic. & de hermodactylis. pro morbis frigidis ventriculi, ex ſtomachicis, de hiera, de aloe: ad bilem purgandam, ex aureis; ad melancholiam, ex fœtidis maioribus, de lapide lazuli; ad oculorum morbos ex lucis maioribus; ad diuturnas febres ex aggregatiuis,

quæ

quæ ideò polychreſtæ dicuntur.

Ex plurimis dictar. pilul.fit quandoque maſſa vſualis pro chronicis affecti, bus,paralyſi,tremore, torpore,conuulſione à cauſa frigida ſeroſa,cum intemperie frigida & humida cerebri.

♃. Maſſæ pilul. cocciar. & de agaric. an. ℥. i. ß. de hermodactyl, aggregatiu.an.℥.ß.gutt. gummi correct.cum ſpiritus vitrioli, & diagridii, an. ℥.ß. mercurii dulcis ℥.i.pulu.diamoſchi ℈.i. cum ſyrupo de ſtœchade fiat maſſa pilular. Doſis eſt ad ℈. ii. vel ℥. i. manè ſummo.

Ad præcautionem hyſtericæ paſſionis in mulieribus obeſis & frigidis.

♃. Maſſæ pilul. fœtid. ℈. ii.trochiſc. alhandal, gr. v. caſtorei, gr. ii. fiant pilulæ v.deuorandæ poſt primum ſomnum.

Ad ſeroſos humores euacuandos in arthriticis,rheumaticis, venereis, hydropicis affectibus.

♃. Guttæ gummi,aut magiſt. ipſius, gr.iv.mercurii dulcis ℈.i.diagridii gr.v. cum mucilagine gummi tragacanti, fiant tres,quatuor, aut quinque pilulæ, &c.

Pilu-

Pilulę antiuenereæ in contumaci gonorrhœa, bubone venereo, in luis ſuſpicione, vel curatione.

℞. Maſſæ pilul. ſine quibus, ʒ. ß. diagridii cum vapore ſulphuris parati, gr. iv. mercurii dulcis, gr. xx. fiant pilulæ v.

Quæ ſimul polychreſtæ ſunt & antivenereæ.

℞. Maſſæ pilul. cocciar. ʒ. ß. mercurii dulcis, gr. xv. pręcipitati albi, gr. v. cum aliquot guttis ſyrupi roſati, fiant iv. aut v. pilulæ.

Pilulæ vſuales, angelicæ dictæ.

℞. Succi roſar. pallid. ℥. ii. ſuccorum depurator. bugl. borrag. fumar. & ſummit. ebuli, an. ʒ. ii. Rhab. ʒ. ß. ſantali citrini, ℈. ß. infunde per iiij. dies expreſſ. forti aloes cicotr. in tenuiſſimum puluerem redactæ ℥. iv. miſce & expone ad ſolem, ſæpiùs cum ſpatula verſando donec perueniat ad conſiſtentiam pilularum; ex tota maſſa formentur pilulæ, quarum doſis eſt ad ℈. j. vel ʒ. ß. ſemihorà ante leuam cœnam, ſemel in ſeptimana, vel ter in menſe.

In morbis à materia craſſa, mucilaginoſa, tártarea, cum obſtructionibus viſcerum & infarctu, vnde aliquando ſuffo-

ſuffocatio, vertigo, epilepſia, dolor capitis, imbecillitas ventriculi: poſt vniuerſalia remedia, & aquas minerales, eximiè proſunt pilulæ hydropicæ ſequentes.

℞. Aloes cicotr. ſucco roſar. ter aut quater lotæ, ℥. iii. ſennæ mund. Rhab. electi, & agaric.trochiſ.an. ʒ. j. ß. diagridii cum ſulphure præpar.& trochiſc. alhand. an. ʒ. ß. ſalis abſynth. & pulu. diarrhod. abb.an. ℈.j. ß. cum ſyr. roſ. ſol. fiat maſſa pilul. de qua capiat ʒ. ß. vel ʒ. j. manè tribus horis ante juſculum, ſemel in ſeptimana, vel ter in menſe.

Caue ab aloe, & à remedijs quæ ipſam ſuſcipiunt, pro ijs, qui fluxui hæmorrhoidum, & menſtruorum obnoxiam habent diſpoſitionem, nam aloe vi pollet venarum orificia aperiente.

Pilulæ pro vna doſi ad eundem finem.

℞. Rhab. pulu. & pulu. hieræ picræ, an.ʒ. ß. cinam. maſtich. an. gr. vi. diagridij & ſalis tartari, an. gr. iv. cum ſyrupo roſ. ſolut. fiant pilulæ iij. capiat manè hora, &c.

C A-

CAPVT VII.

De Purgantibus ex Chymicis.

DEſcribuntur in hoc capite remedia chymica, quæ frequenter in vſu ſunt; ex quibus vel ſolis, vel ſimul cum alijs, ſecundùm varias intentiones, parari poteſt remedium purgans, ſub forma pulueris, boli, extracti, pilul. &c.

Doſis hìc traditur, qualis ſi per ſe quodlibet ſumeretur, deinde ſecundùm robur, ætatem, copiam & qualitatem humorum determinanda; & prout pluribus, vel paucioribus alijs immiſcetur purgantibus.

Extractum Sennæ à ʒ. ß. ad ʒ. j.

Extractum Rhabarb. à ℈. j. ad ʒ. j.

Bilioſis, ſeroſis, & melancholicis humoribus clementer purgandis conueniunt.

Tinctura ſennæ, vel Rhabarb. ad cochlear. ij. vel iij. præſcribuntur per ſe pro puerulis; vel diſſoluuntur in purgantib. ſupra præſcriptis.

Extractum mechoacan. ad. ʒ. ß. vel ʒ. j. ſerum & melancholiam expurgat.

Extractum myrobolan. ad ʒ. ß. vel ʒ. i. cum medicamento adſtringente & purgante ſumitur, vel per ſe in alui fluxibus.

Extractum jalap. tum & reſina à gr. vi. ad ℈. ß. magiſterium jalap. ad gr. x. vel xviij. vis purgans jalap. eſt in reſina, ideôque vel in ſubſtantia, vel in extracto, vel in magiſterio, eo potiùs ytendum quàm in infuſo vel decocto, quia aquea non ſoluunt pinguia, & reſinoſa, ſerum clementer expurgat.

Extractum eſulę ad ʒ. ß. vel ʒ. i. idem pręſtat.

Extractum hellebori nigri ad ℈. ß. vel ℈. j. purgat ſerum, & craſſos humores, pręſertim melancholicos: vt commodiùs purget, ijs immiſce quę per ſeceſſum purgando vim eius vomitoriam infringunt.

Extractum agarici ad ℈. i. vel ʒ. ß. pituitam bilemque educit.

Extractum diacarthami ad ʒ. ß. vel ʒ. i. idem pręſtat.

Trochiſci alhandal, à gr. vi. ad x. cum alijs miſcentur in bolis, pulueribus, & pilulis.

Euphorbium correctum, ſeu Extra-

ctum euphorbij, ad gr.x. vel xv. ſerum, pituitam validè expurgat.

Gutta gummi per ſpiritum vitrioli vel tartari correctum, ſic enim perdit vim vomitum excitandi.

Correctio ſic fit.

℞. Guttæ gummi, q. ſ. diſſolue cum ſpiritu vitrioli, qui deinde per inclinationem abſtrahatur, reſiduum lentè exſiccetur: quod ſi ter fiat, optimè corrigitur. Doſis eſt à ℈. ß. ad ℈. j. pro hydropicis, ſcabioſis, paralyticis, cęteriſque affectibus à pituita & ſero ſolis, vel cęteris humoribus commixtis. Contingit aliquando non poſſe exſiccari, quando primà aut ſecunda vice imbibitur acido vitrioli aut ſulphuris; tunc aqua immiſcenda, hac enim extrahuntur acida, quibus ſublatis tota deinde maſſa facilè exſiccatur.

Extractum, magiſterium, reſina ſcamon. a ℈. ß. ad gr. xv.

Scammonium vitriolatum Hartmanni ex Schrodero, à gr. x. ad xx.

Extractum benedictum, à ℈. ß. ad ℈. j. hęc omnia purgant bilioſos, craſſos, & mucilaginoſos humores.

Extractum catholicum Francofurt.

à ℈. i. ad ℈. ii. purgat blandè omnes ſimul humores.

Extractum catholicum Sennerti.

Extractum panchymagogum Hartmanni, Crollij, Quercetani, Schroderi, & Glaſeri, à ℈. j. ad ℈. ij.

Extractum hydragogum, à ʒ. ß. ad ʒ. j.

Puluis panchymagogus Salæ, Quercetani, purgat ſeroſos humores bilioſos phlegmaticos ſine moleſtia. Doſis eſt ʒ. ß. ad. ʒ. j.

Puluis panchymagogus Quercetani.

Prædicta remedia in varijs officinis reperiuntur parata; deſcribuntur ab authoribus proprijs, & à Scrodero.

Vitrum antimonij correctum purgans datur à gr. iij. ad v.

Præcipitatum rubrum fixum, gr. iij. ad vi.

Turbith minerale à gr. iij. ad v. datur cum puluere, bolo, pilulis, &c. Prodeſt rheumaticis, hydropicis, podagræ, lui venereæ, ſcabiei, prurigine, febribus malignis.

Præcipitatus mercurius albus, à gr. iv. ad vi. Signum boni præcipitati eſt, ſi aurum eo fortiter perfrictum non deal-

dealbetur, vt ſolet ex contactu mercurij. Datur cum pilulis, bolo, puluere, vel cum ℥. ß. confect. hamech, in ſiphylide, & lepra; vel cum ſequenti extracto.

℞. Pulpæ colocynthid. ℥. i. agarici albi, helleb. nigri, ialap. an. ʒ. j. conſcinde omnia craſſo modo, & infunde cum ſpiritu vini rectificati ad ℥. v. fiat digeſtio in cucurbita oblonga per xiv. dies: tunc fiat expreſſio menſtrui per manicam Hippocr. Colat. immiſce diagridij ʒ. ß.

Præcipitatus viridis à gr. ij. ad viij. ſpecificum dicitur eſſe in gonorrhœa virulenta, quàm nimiam tollit, non ſufficientem promouet, continuando ipſius vſum, donec omnis fluxus ſedatus ſit.

Mercurius ſublimatus dulcis à ℈. j. ad ʒ. ß. Sunt qui ſublimant mercurium per ſex vices, ſed toties repetita ſublimatio vim ipſius purgantem omnino deſtruit: ſufficit terna ſublimatio, imò ſi purum & inſipidum bina ſublimatione reperias, acquieſce.

Mercurius vitæ à gr. iv. ad vi. Dicitur etiam puluis Algarot, & à qui-

buſdam aquila alba, vulgò tamen per aquilam albam intelligitur mercurius ſublimatus.

Quia Mercurius vitæ violenter operatur per vomitum, Medici de vi vomitiua infringenda ſolliciti, & de corrigenda violentia, ſic parant mercurium vitæ correctum.

℞. Mercurium vitæ in phiala igne arenæ foue, donec rubere inceperit, poſtmodum ſpiritu vini, ſæpiùs ab eo extrahe, ſic purgat per aluum commodè à gr. iv. ad vj. vel viij.

Quorum omnium præparatio docetur à clariſſimis viris Crollio, Sennerto, Schrodero, Glaſero, Syluio, Zuuelſero, & alijs.

SVBSECTIO II.

CAPVT I.

De Emetico.

Emeticum ſeu Vomitorium eſt medicamentum, quod quæ ventriculo moleſta ſunt, per os expurgat.

Neque intelligas vim, quam vocabimus

bimus ſpecificam, quâ pharmacum emeticum humores ſurſum abigit, conſtitutam eſſe in proprietate quadã, quâ ſuccum peculiarem, vel omnes ſimul ad ſuperiora prouocet; id enim præſtat ſale volatili acri admodum, quo plurimùm fibras ventriculi irritat, tonum ipſius conturbat, & cogit vt contractæ ſimul fibræ à fundo ad ſuperius orificium per viam vicinam & breuem, quod moleſtat exonerent. Contractionis modum oſtendit hirudo ſale ſuperjecto. 2. quia humores commouet, dum ſimul congrediuntur particulæ heterogeneæ, quarum tenues & magis volatiles ſæpè craſſioribus immixtæ ſurſum feruntur; fitque aliquando ſimul per ſeceſſum euacuatio, dum in tali fermentatione craſſiora præcipitantur.

Vomitu promouetur non ſolùm particularis, ſed & vniuerſalis purgatio: ſi enim leue eſt vomitorium, ventriculus; ſi mediocrè, etiam partes vicinæ; ſi vehemens, totum corpus, expurgantur.

Ad triplicem ſcopum inſtituitur.

1. Ad euacuationem 2. Ad reuulſionem.

nem. 3. Ad deriuationem.

Vſus eſt in omnibus affectibus, qui à ventriculi & præcordiorum ſordibus oriuntur. Prodeſt inappetentiæ, nauſeæ, ictero, cachexiæ, dolori capitis, vertigini ſympathicæ,& febribus intermittentibus initio acceſſionis, ob tunc commotam materiam, vlceribus renum, veſicæ,&c.

Tempus exhibendi commodum eſt cùm æger nauſeat, & ad vomitum impellitur,nec ſufficit.

Nota, quòd ſi ſit ſymptomatica irritatio ad vomitum ob inſignem humorum copiam,æſtum,orgaſmum,humor non eſt ad ſuperiora ſed ad inferiora trahendus; ne major fiat humorum commotio,& febris;maximè ſi inſtet criſeos tempus, quo tempore motus naturæ non eſt perturbandus.

Prodeſt facilè vomentibus, gracilibus; nocet iis qui imbecilli ſunt pectore & anguſto, obnoxiis tuſſi, phthiſi: nocet quoque melancholicis, vertigini, ſuffuſioni idiopathicæ, & hyſtericis.

Quæ vomitum excitant, differunt modo operandi; alia enim id agunt

ſola copia, alia moleſta qualitate, alia totius ſuſtantiæ vi ſpecifica: vnde aliud eſt vomitorium leue, aliud mediocre, aliud vehemens: leue eſt illud quod vel molliendo, vel laxando ventriculum, præſertim orificium ſuperius, ipſius tonum & firmitatem diſſoluit, vt pinguia omnia, aqua tepida; vel ſua mole & pondere vim expultricem ſtimulat; vel relaxando & aggrauando, vt oleum commune, ad ℥. vi. vel. ℥. viij.

℞. Aquæ tepidæ ℥. vi. vel ℥. viij. vel. x. (pro ætate, & ventriculi robore) olei vel butyri ℥. ij. miſce: capiat vno hauſtu, & poſt horæ quadrantem pronocet vomitum, digitis, vel penna oleo illita in os immiſſis.

Idem præſtat hydromel, aqua hordei tepida, iuſculum valde pingue, & ſimilia in magna copia ſumpta.

Vel

℞. Rad. Raphani ℥. i. ſemin. atriplicis ʒ. iij. fol gentianæ, anethi, an. p. i. fiat. decoct. in aqua hordei, vel hydromel. Colator. ad ℥. viij. vel x. diſſolu, olei comm. ℥. ij. vel iij. fiat vomitorium, &c.

Mediocre vomitorium fit ex iis, quæ

mordaci qualitate ventriculum irritant, & humores detergendo, vel incidendo ad excretionem parant, ut

℞. Rad. aſari. ℥. iij. Agarici albi ℥. i. ſem. vrticæ ℥. ij. flor. geniſtæ p. 1. fiat decoct. in aqua hordei. colat. ad ℥. viij. vel x. diſſol. in cauſa frigida, oxymellitis ſcillitici, in calida ſyrupi acetoſ. ℥. ij. fiat vomitorium, &c.

Vehemens componitur ex his quæ moleſta vi ventriculum inſigniter conturbant, & ſubuertunt, vt:

℞. Rad. Helleb. albi. ℥. i. ß. liquirit. contuſ. ℥. ß. ſem. ebuli ℥. i. ß. cinam. ℈. i. fiat decoct. in hydreleo; Colat. ℥. viij. capiat, &c.

Vel

℞. Vitrioli albi præp. ℥. ß. diſſol. in aqua communi, vel hordei ℥. viij.

Vel ex chymicis.

℞. Salis vitrioli ℈. ß. diſſolue in aqua, vel juſculo ad ℥. iij. capiat, &c.

Datur etiam pueris innoxiè. Poteſt augeri doſis in adultis, ad gr. xv. vel ℈. i.

Vitriolum album vomitiuum idem præſtat, à ℈. i. ad ℥. i. exhibetur cum vino, juſculo, aut alio liquore: leniter opera-

operatur & feliciter in febribus, vt & in omni vētriculi ſorde, lumbricis, &c.

℞. Vini Emetici ℥. ij. capiat, &c. per ſe, vel miſcendo cum aqua hordei, vel juſculo.

Vel

℞. Mercurii vitæ, gr. iv. conſeru. roſar. ʒ. ij. miſce, capiat.

Idem præſtat Antimonium rubrum fixum, ad gr. iv.

Flores reguli Antimonii, à gran. iv. ad vi. oleum ſeu butyrum Antimonii ad ℈. ß. vel ℈ j. per ſe, vel in juſculo, aut aqua hordei ad ℥. ij.

Prodeſt tertianis chronicis, & quartanis, parato ritè corpore, & initio acceſſionis.

Infuſum vitri Antimonii cum vino ℈. ij. ad ℈. iv.

Caue, ne imprudenter vtaris Antimoniacis: nec niſi in contumacibus affectibus, quibus conuenit, & naturis ad modum robuſtis.

Priuſquam præſcribatur, præcedere debent vacuantia & alterantia, quantū ſufficit, ad imminuendam humorum copiam, & reddendos humores fluidos, an etiam ne craſſiores, qui per ſeceſ-

ſum expurgari exigunt, ad ſuperiora cum dyſphoria impellantur.

CAPVT II.

De Diureticis.

Diuretica ſunt, quæ aquoſos humores per vrinas, vi peculiari expurgant.

Partes, quibus expurgandis conueniunt, ſunt gibbæ hepatis, renes, vterus, veſica, vaſorùmque genus omne.

Diuretica alia propriè, alia impropriè dicuntur. Propriè vocantur, quæ calida & ſicca in tertio gradu, cùm ſint tenuis ſubſtantiæ, in vaſa facilè penetrant, humores liquant, & ſanguinem fundunt; ſicque ſerum ſeparant; quo fit vt facilè deinde renes prætetfluat, & cum vrinis excernatur.

Impropriè dicuntur diuretica quæcunque pollent vi aperiendi, attenuandi & detergendi, vrinas ſimpliciter mouent, ex Galen. cap. 4. & 5. ſimpl. ſuntque moderatè frigida, vel leuiter calida.

Vſus

Vſus moderatè refrigerantium eſt, in febribus continuis,intermittentibus, obſtructionibus viſcerum, & vaſorum cũ intẽperie calida, morbis hypochondriacis,cæteriſque melãcholicis affectibus, renum quoque, veſicæ, vteri &c.
Si chymiam conſulimus, ineſt iis quæ vere diuretica ſunt, ſal volatilis, aut acidum volatile, quo ſerum ſanguini aliiſque humoribus immixtum, & à partibus craſſis irretitum, diſſoluunt: eo penitùs modo, quo lac feruidum in ſerum ſolui deprehendimus liquore acido ſuperaffuſo. Neque ſolum ſerum ſejungitur, ſed & partes ſanguinis excrementitiæ ſalinæ, craſſæ, terreſtres & fæculentæ, quæ ſimul cum ſero conuehuntur. Conſtat ea vrinas citare, quæ ſale atque etiam acido volatili abundant, ex acidulis mineralibus, ſpiritibus, tincturis, & ſalibus tartari, therebintinæ, nitri armoniaci, &c. ſeu proximè agant in ſanguinem diſſoluendo, ſeu etiam reſtituant, augeant & exaltent fermentum acidum & lixiuiale renibus inhoſpitans, quo ſerum à ſanguine ſoluitur, & præcipitatur per tubulos in peluim,

Quæ-

Quæcunque laxant renum ſubſtantiam, meatus Lymphaticos, & Bellini ductus patentiores reddunt, vrinas ſollicitant: ac proinde diuretica, quamuis minùs propriè, dici debent; miſcendàque ſunt propriè diureticis, vt ſimul ſanguis liqueſcat in ſerum, & ductus, quibus excipiatur, patuli exiſtant. Quod in diabete, diatheſi nempe contrariâ, contrario modo fit, cui refrigerātia, incraſſantia, & modicè adſtringentia conueniunt, vt laxiorem ſanguinis, & partium vrinæ dicatorum compagem, in debitum tonum reducamus.

Prædictis affectibus competunt diuretica magis temperata; de quibus vide caput de emulſione, decocto, juſculis aperientibus temperatis, & de nephriticis; in quibus diſſolui poſſunt ex chymicis, ea quæ dictis in locis deſcripta ſunt, inter quæ ſequentia ſunt magis appropriata.

Spiritus ſalis, vel Vitrioli, vel ſulphuris, ad gutt. x.

Cremor tartari chalybeatus, ad ʒ. ß.

Spiritus tartari, à ℈. i. ad ℈. ij.

Spiritus tartari vitriolatus, ad ℈. ß.

Tinctura ſeu acidum tartari, ad ʒ. ß.

Tin-

Tinctura ſalis nitri, ad ℈.ſ.

Cryſtalli ſalis nitri, ad ℈.i.

Spiritus vrinoſus ſalis armoniaci, ad gutt. viij. vel x.

Spiritus vitrioli dulcis, ad ℈.ij.

Spiritus Therebintinæ, ad gutt. vj. viij. Vel x.

Sal ſtipitum fabarum, ſuccini, Therebintinæ, ſcorpionum, ad gr. vj. vel ℈.ß.

Quorum pleraque licèt ſint calida, attamen per accidens refrigerant, quia materiam calidam educunt, & frigidorum aperientium ſunt vehicula.

Accedunt aquæ minerales, nitroſæ, vitriolatæ, chalybeatæ, quarum vſus poſt vniuerſalia euacuantia & alterantia ſufficienter adhibita, mira præſtat ad calidas viſcerum dyſcraſias corrigendas, reſerandas obſtructiones, & humores craſſos viſcidos attenuandos, detergendos, & per vrinas euacuandos.

Diuretica calida conueniunt morbis à cauſa frigida productis.

Componuntur in forma decocti, vt ſuprà capite de nephriticis aperientibus, addendo aliquod ex chymicis, quæ eodem in loco deſcripta ſunt.

In forma julepi, quando in promptu para-

parari debet in vrinæ ſuppreſſionibus, modò non proueniat ab inflãmatione.

℞. Aquar. gramæ cæref. ana ℥. iij. ſpirit. ſalis nitri ℈. ß. ſalis ſuccini, gr. v. ſyrupi capill. vener. ℥. j. f. julep.

Prodeſt calculoſis, nephritidi a craſſis humoribus, ſuppreſſioni vrinæ ab iiſdem cauſis &c.

Vel

℞. Aquarum ſtipitis fabar. & flor. maluæ, ana ℥. ij. ß. ſpir. Therebinth. gutt. iiij. vel ſpirit. volatilis ſalis armoniaci, gutt. x. f. julep. In defectu hujuſmodi aquarum adhiberi poteſt aqua vel decoct. malu. pariet. graminis, &c.

Abſtinendum a diureticis in tabidis macie confectis, inſtrum entis vrinæ exulceratis, aut inflammatis; pudendis, vtero affectis, repleta veſica, viarum obſtructione, dum multa eſt adhuc materia, aut ſcatent ſordibus ventriculus, & inteſtina; ne penitiùs in partes obſtructas humores a diureticis fuſi ducantur, & obſtructiones augeant idcòque priùs ritè corpus purgantibus & alterantibus præparandum.

CA-

CAPVT III.

De Diaphoreticis.

MAgna certè eſt vis tranſpirationis ad vitæ tutelam, quam ſtatico trutinio diligens Sanctorius deprehendit pleniorem eſſe omnibus aliis euacuationibus ſenſibilibus ſimul ſumptis. Quod ſi tantùm poteſt, vt per poros partium & arterias, inſignem copiam volatilium craſſarùmque ſordium in totius habitum transferat, ſuſceptùmque ſanguinem, vnà cum transſumpto aere, in circulationis opus & refrigerium per venas referat ad interiora; quantũ ab *ἀδιαπνευστία* timendum eſt, quæ calidos halitus in vaſis coercens, & flabellum aeris impediens, tam ſæpe feruorem atque putredinem in humoribus producit; neque vlla ferè ſit febris, quæ deſæuiat aut penitùs ceſſet ſine ſudore atque libera *διαπνοῇ*.

Neque mirùm, cùm ea quæ per diaphoreſim ſeu ſponte naturæ, ſeu artis beneficio fit euacuatio, non ſolùm proximè ab habitu corporis, ſed & à vaſis & viſceribus, necnon ab intima corpo-

corporis regione quodcunque acidum volatile, cæteraſque reſolubiles humorum particulas per vaſa pneumatica, ipſaque interiorum partium, & cutis ſpiracula, in aquæ aut vaporis forma, diſſoluat.

Medicamenta quæ id promouent dicuntur diaphoretica, quorum δυνάμεις & modum agendi ex eo deprehēdimus, quòd facilè tranſpirent ſudentque, quibus ſanguis tenuis, ſolutus, ſeroſus, promptè circulans, porique totius habitùs aperti ſunt, quales ſunt ſanguinei, bilioſi, præſertim æſtate. Sic quæ diaphoretica ſunt, debent pollere vi attenuandi, fundendi, & proinde maiorem in ſanguine fermentationem & circulationem excitandi, parteſque humorum volatiles ſegregatas rapiendi in cutis ſpiracula, quæ rarefaciendo aperiunt: ideòque.

Diaphoretica ſunt medicamēta, quæ cutis poros reſerant, humores à centro ad circumferentiam euocant, & inſenſibiliter vel ſenſibiliter expurgant.

Quæ ſenſibiliter mouent ſudores vocantur hidrotica, ſeu ſudorifica: de quibus ſuprà cap. 12. §. 2. part. 1.

Quæ

Quæ inſenſibiliter id agunt, dicuntur Diaphoretica ſimpliciter, quæ naturam ſudores molientem, aut in eos pronam adiuuant, vel poros aperiendo, ſubtiles humorum partes excludunt: quorum

Vſus eſt.

1. In Febribus malignis, peſtilentibus, variolis, morbillis, cæteriſque in quibus promouēda diaphoreſis, maximè ſi natura huc moueat, per exanthemata, ſudores, &c. quorum exempla tradita ſunt in forma julepi, Emulſionis, cap. 1. & 2. §. 1. partis 1æ.

In forma decocti cap. 4. §. Secundæ part. Primæ de cardiacis in cauſa calida.

2. In omnibus febribus, & alijs caſibus in quibus adeſt cutis obſtructio, vel difflandi ſunt humores à centro ad circumferentiam, diebus criticis, dum videmus naturam ad ſudores paratam; vel ad ipſam iuuandam, dum languidè eos mouet.

℞. Aq. cardui bened. ſcabioſ. papau. rhœad. an. q. ſ. ſalis cardui bened. vel ſcabioſ. & confect. hyacinth. an. ℈. i. ſyrup. capill. vener. ℥. ß. f. julep.

Vel

Aq. cardui bened. ℥. vj. ſpirit. nitri, & Bezoard. mineral. an. ℈. ß. ſyrup. limon. ℥. ß. f. Iulep.

Subſtitui poſſunt ex chymicis.

Spiritus ſalis dulcis, ad ℈. i.

Spirit. Tartari, ad ℈. ß.

Lapis Bezoardicus verus, ad gr. iv. vel v.

Puluis Bezoardicus animalis, ad ℈. ß. vel gr. xv.

Mixtura ſpiritalis, cæteraque, de quibus in prædictis locis de Iulepo, & de cardiacis, dictum eſt.

3. In Scorbuto, affectibus hypochondr. &c.

♃. Aquar. cardui bened. & fumar. an. ℥. ii. ß.

Salis cochlear. ʒ. ß. fiat Iulep.

Subſtitui poſſunt.

Sal cærefol. ſcabioſ. meliſſæ, fumariæ, naſturtij aquar. becabungæ, ad ʒ. ß.

Sal fixus eorundem, vel Tartari ad ℈. i.

Nota 1. Priùs eſſe corporis plenitudinem demendam euacuantibus, venæ ſectione, purgatione, prout & quantum expedire videbitur. Quod inſinuat Gal.

ne

ne humores fuſi & attenuati penitiùs deferantur, obſtructiones augeant, aut nimia copia in corporis habitum rapiantur, vel difficiliùs perflati computreſcant.

2 Vt Diaphoretica eligantur proportionata; nec ſemel, ſed quoties opus videbitur repetantur, ne potiùs agitetur materia, quàm euacuetur.

3. Ne calidiora adhibeantur, quando calor in febribus inſignis eſt, abeſtque omnis malignitas.

4. Tempus adhibendi opportunius eſſe, quando materia mobilis eſt, & natura prona: in his præſertim qui facilè, & copioſè naturaliter tranſpirant. In continuis febribus depleta per euacuantia maiori ex parte humorum ſarcina, vt liberiùs corpus perſpiret, & ad ſudores diſponatur; præſertim quãdo ſubeſt malignitas, cuius miaſmata ſponte in corporis ambitum feruntur, dum ſeroſæ & ichoroſæ ſanguinis partes per ἐκχύμωσιν & τῶν φλεβῶν ἀναστομώσιας, in cutem natura protrudit. In intermittentibus, incipiente aut declinante paroxyſmo; quo tempore materia mobilis eſt: in principio quidem

inuita

inuita contrario motu è foco expellitur; in fine verò, quo ſponte vergit, vltrò fugatur.

5. Cauendum eſt, ne nimius ſit diaphoreticorum vſus, quando nimia eſt ſanguinis tenuitas, putredo, & diſſolutio: quod ſæpè contingit in febribus malignis, purpuratis, variolis, affectibus ſcorbuticis & ſimilibus. Tunc enim diaphoretica, ſanguinem fundendo, vlteriùs volatiliſant, & corrumpunt. Quin potiùs tunc vtendum leuiter detergentibus, refrigerantibus, iiſque quæ alKalibus abundent. Non aliâ forſan ratione antiqui præſcribebant pulueres, potiones, confectiones cardiacas, quæ terram ſigillatam, bolum armenicum, corallia, gemmata, & ſimilia recipiunt, quibus imbibuntur acida, tenuia incraſſantur, & nimia impeditur fermentatio.

SECTIO II.

De Euacuantibus particularibus.

POST euacuationes vniuerſales, inſtituēda eſt purgatio particularis, quæ

quæ reſpicit determinatam partem, à qua excludere humores copiâ vel qualitate peccantes eſt opus. Cerebrum expurgatur per nares, quod præſtant ſternutatoria, errhina; vel per palatum, quod præſtant maſticatorium, gargariſma: pulmo & thorax per bechica: ventriculus per vomitoria: gibba hepatis per diuretica: inteſtina & caua hepatis expurgantibus per ſeceſſum, de quibus omnibus ſuprà diximus: renes autem & veſica per iniectiones, vterus etiam per peſſaria.

CAPVT I.

De Sternutatorijs.

STernutatoria, quæ ptarmica Græcè dicuntur, ſunt medicamenta, quæ in nares immiſſa vim cerebri expultricem mouent ad expulſionem rei moleſtæ.

Fiunt ex acribus ſimplicibus in pulueram redactis. Immittuntur in nares, vel ſubita & repentina attractione cum aere, vel per tubulum inſufflando.

Pa-

Parantur, vel in forma pulueris, vel in forma liquida.

Vſus eſt, ad cerebri excrementa educenda, vapores diſcutiendos, ſopitos ægros excitandos, ſenſus obtuſos expediendos, fœtum & ſecundinas excludendas.

Simplex puluis ſternutatorius fit ex puluere nicotianæ ſiccæ, betonicæ. ſaluiæ, ireos florentiæ, &c.

Compoſitus paratur ex acrioribus ſimul mixtis pro affectibus ſoporoſis, alijſque prædictis intentionibus.

℞. Piperis longi, & pyrethri, an. ℥. ß. euphorbij ℈. i. fiat puluis in nares per tubulum inſufflandus.

Vel

℞. Pulu. nicotian. & hellebori, an. ℥. ß. piper albi ℈. i. euphorb. gr. v. fiat puluis.

Vel

℞. Pulu. tabaci ℥. i. ß. fol. beton. ſiccæ ℥. ß. helleb. albi ℈. i. ambræ gr. ij. fiat puluis.

Loco ambræ in affectibus vteri, pone caſtorei gr. ij.

In forma liquida.

℞. Pulu. hieræ picræ, garyoph. py-

pyrethri ℥. i. aquæ vitę q. ſ. fiat mixtura, quâ cum penna nares interiùs illiniantur.

Abſtinendum à ſternutatorijs quando crudi humores in capite, & thorace continentur, niſi in caſu vrgenti, vt in apoplexia, &c.

Prętereà abſtinendum etiam ab ijs in cerebri defluxionibus, oculorum affectibus, vlceribus narium, in obnoxijs vertigini, hęmorrhagię, &c.

Non eſt ijs vtendum priuſquam corpus ritè ſit expurgatum, niſi vt dictum eſt in caſu vrgenti; quia vniuerſalia ſunt pręmittenda particularibus, ne pleno aut adhuc onuſto exiſtente corpore, per agitationem humorum fiat maior in caput effuſio.

CAPVT II.

De Errhinis.

ERrhina liquida ſunt medicamenta, quæ vel ex ſolis aquis, ſuccis, decoctis, aut ſimilibus; vel ab ijſdem, & pulueribus mixtis parata, inſpirando in nares attrahuntur.

Vſus eſt multiplex.

1. Ad purgandum cerebrum à craſſis & viſcidis humoribus, vt

℞. Fol. major. ſaluiæ, beton. an. M. ß. terantur affuſo vino albo, & aqua betonicæ, an ad ℥. iv. Expreſſi liquoris tepidi prono capite, & aqua ore pleno naribus attrahe q. ſ. ter aut quater, manè jejuno ventriculo.

Vel

℞. Succ. major. & betæ cum vino albo expreſſorum ℥. iij. fiat errhinum de quo, &c.

2. Ad temperandum ardorem acrem narium, cerebri in febribus, aut fluxionibus acribus.

℞. Lactis caprilli recenter emulcti ℥. iij. attrahat frequenter naribus inſpirando.

Vel

℞. Aquæ roſ. plantag. an. ℥. ij. fiat errhinum.

In omni phrenitide, omnique delirio à cauſa calida.

℞. Fol. lact. ſolan. papau. rhœad. an. M. ß. flor. nymph. p. i. fiat decoct. Colat. ad ℔. ß. vtatur pro errhino.

3 Ad vlcera narium tergenda.

℞. De-

℞. Decocti hord. ℥. iv. mellis vel ſyrupi roſ. ℥. j ß. fiat errhinum.

Vel

℞. Hord. integr. p. j. fol. plantag. abſinth. an. M. ß. florum hyper. p. j. fiat decoct. Colat. ad ℔. ß. diſſolu. mellis roſ. ℥. i. ß. fiat errhinum, &c.

4. Ad ſiccandum, & adſtringendum, deterſo vlcere.

℞. Fol. plantag. verbaſc. an. M. i. cortic. mali granat. ʒ. iij. roſ. rubr. p. i. fiat decoct. Colat. vtatur pro errhino.

5. Ad hæmorrogiam ſiſtendam.

℞. Boli armen. terræ ſigill. ſang. drac. & pilor. lepor. an. ʒ. j. miſce cum ſucco vrticæ, vel cum oui albumine, fiant tentæ aut penicilli naribus immittendi.

7. Ad narium fœtorem.

℞. Aq. roſ. naphæ, an. ℥. i. ß. aquæ major. ℥. i. moſchi, gr. ij. vel in mulieribus garyophyll. puluer. ℈. i. miſce pro errhino.

Similiter in aliis affectibus narium, vt polypo, vlceribus fœtidis &c. poteſt parari errhinum ex appropriatis, præmiſſis in omnibus ſufficienter vniuerſalibus.

CAPVT. III.

De Maſticatorijs.

MAſticatoria ſunt medicamenta, quæ ore mandendo, & atterendo, pituitam è capite per oſſis ſphenoidis meatum in palatum euocant.

Maſticatoria dicuntur, quia manducantur: a Gręcis verò Apophlegmatiſmi, quia phlegma per os expurgant.

Preſcribuntur, vel in nodulo, vel in maſſa ex pulueribus exceptis, mucilagine aliqua &c. vel per ſe ſimpliciter, ex fol. lauri, beton. ſaluię, nicotian. radic. pyrethri, ireos noſtratis, & ſimilibus, quę vel per ſe ore maſticantur, vel nodulis includuntur.

Vſus eſt, in repletione cerebri pituitoſa, in affectibus dentium, aurium, & oculorum à fluxione ſeroſi humoris, in ſoporoſis quoque affectibus.

Vulgare ex folijs eſt nicotianę, vel betonicę, vel lauri, pyrethri, &c.

Vel

℞. Radic. pyreth. ℨ. ß. maſtich ℨ. i.

ʒ. i. puluerisa craſſo modo, & include in panno lineo, fiatque nodulus per ſemihoram manè ieiuno ventriculo prono capite maſticandus.

℞. Caryophyll. & zinzib. an. ℈. i. ſtaphysag. ʒ. ß. fiat nodulus maſticandus manè.

Qui obnoxij ſunt deſtillationi in fauces, & pulmones, vlceribus oris, tabi, hęmoptysi, abſtineant à maſticatorijs; non eſt enim mouenda fluxio in partes malè diſpoſitas, & debiles, cum periculo maioris incommodi.

CAPVT IV.

De Gargariſmate.

GArgariſma eſt remedium forma liquidum, quod ore contentum diu circa fauces agitatur.

Vſus multiplex eſt.

1. Ad trahendam pituitam è cerebro, palato, faucibus, corpore antè remedijs vniuerſalibus conuenienter expurgato.

℞. Radic. pyrethri & galangę an.

ʒ. iij. liquirit. ʒ. i. ß. fol. ſaluiæ maioran. hyſſ. an. M. i. ſemin. ſtaphyſagr. ʒ. i. paſſul. purgat. paria iij. flor. ſtœchad. p. i. fiat decoct. in aqua, Colat. ad ℔. i. diſſolue oxymel. ſcillit. ℥. iij. fiat gargariſma, quo vtatur manè ieiuno ventriculo, os colluendo per ſemi-horam.

3. Ad ſiſtendam inflammationem oris.

Gargariſma adſtringens, & repellens in principio fluxionis, & inflammationis.

℞. Oxycrati ℔. ß. vtatur pro gargariſmate.

Vel

℞. Aquar. plantag. roſ. caprifol. an. ℥. ij. ſalis prunell. ʒ. i. diamor. ℥. i. miſce, fiat gargariſma.

Vel

℞. Fol. plantag. lactuc. burſæ paſtoris, an. M. i. ſummit. rubi, & roſar. Rubr. an. p. i. fiat decoct. Colat. ad ℔. i. adde aceti roſati ℥. ß. fiat gargariſma.

In progreſſu miſcenda ſunt lenientia, vt liquiritiæ, paſſulæ, mel violatum.

In declinatione gargariſma detergens & reſoluens.

℞. Fol.

℞. Fol. agrim. hyſſopi, an. M i. liquirit. contuſ. ʒ iij. paſſul. purgat. par. iij. hordei integri, p.i. fiat decoct. Col. ad ℔. i. diſſolue mellis roſati ℥. ij. fiat gargariſma.

3. Ad vlcera oris, & faucium detergenda, & dolorem leniendum.

℞. Fol. plantag. agrim. burſæ paſtoris, an. M.i. hordei integri, p.i. fiat decoctio. Colaturæ ad ℔. i. diſſolue mellis roſati, vel ſyrupi de roſis ſiccis, ℥. ii. fiat gargariſma.

4. Ad dolorem dentium.

℞. Radic. pentaphil. cyperi, an. ʒ. ß. fol. hederæ M. i. roſar. rubr. i. fiat decoctio in oxycrato, vel in aqua & vino rubro: Colatura vtatur pro gargariſmate, & lotione gingiuarum.

5. Ad ardorem & acrimoniam oris temperandam, in febribus, vel in ſaliuatione ab hydrargyroſi.

℞. Lactis, vel ſeri lactis ℔. ß. vtatur pro lotione oris.

Vel

℞. Decocti pulli ℔. ß. ad eundem vſum.

Vel

℞. Emulſionis amygdalar. dulcium

extractæ cum aqua hordei, ℔. ß. ſyrupi violati ℥. i. fiat gargariſma.

Vel

℞. Decocti hordei ℔. i. diamori ℥. ij. miſce, &c.

CAPVT V.

De Iniectionibus.

INiectio generaliter idem ſignificat ac enema, in ſpecie verò eſt illud omne remedium liquidum, quod per ſyringam in quaſcunque partes internas immittititur.

Materia iniectionis pro varijs partibus & affectibus diuerſa eſt. Paratur ex liquoribus, ſuccis, aquis, decoctis; vel ex ſolis oleoſis; vel ex pluribus eorum ſimul mixtis.

Vſus multiplex eſt pro varijs partibus & morbis.

1. In aurium affectibus, ad dolorem & inflammationem mitigandam.

℞. Lactis recenter emulcti ℥. ii. liquoris albumin. oui agitati detracta ſpuma ℥. ß. miſce, fiat tepidè iniectio in aurem.

Vel

Vel

℞. Succi lactuc. & ſolani, an. ℥. ß. olei amygdal. dulc. ſine igne extract. ℨ. ß. miſc. fiat iniectio.

Si rumpatur abſceſſus, paranda iniectio detergens.

℞. Decocti hordei ℥. iv. mellis roſ. ℥. i. miſce, fiat iniectio.

Quando materia eſt craſſa & frigida

℞. Succi apij & porror. an. ℥. i. mellis roſati ℥. ß. fiat iniectio, &c.

Ad grauem auditum.

℞. Olei aniſi arte chymica extracti, vel garyophyll. gutt. iv. per ſe, aut cum oleo amygdal. dulcium vel amar. aut cum pauco lacte fiat iniectio.

2. In thoracis morbis, & vulneribus, pro empyemate, & vulneribus pectoris, ad pus detergendum.

℞. Hord. integr. p. i. fol. agrim. hyſſ. plantag. pimpin. an. M. i. liquirit. raſæ ℨ. ij. flor. hyper. p. i. fiat decoct. Colat. ad ℔. i. diſſolue mell. roſ. ℥. ij. fiat iniectio.

2. In vteri affectibus.

Iniectio fit in vterum per ſiphonem, qui metrenchyta dicitur, pro virginibus nuſquam præſcribenda; pro puer-

peris & recenter enixis doſis pro vna vice eſt ad ℥. vi. pro cæteris ad ℥. iij. vel iv.

Ad dolorem & inflammationem ſedandam.

℞. Aq. plantag. ſolan. an. ℥. iij. fiat iniectio.

Vel

℞. Succi plantag. ſolan. an. ℥. iij. mucilag. ſem. cydonior. pſyllij extractæ in aqua plantag. ℥. i. ß. miſce, fiat iniectio.

Vel

℞. Folior. lact. plantag. ſemperui, an. M. i. flor. nymph. p. i. fiat decoct. Colat. ad ℔. ß. diſſolu. ſalis prunell. ℥. i. ß. fiat iniectio.

Ad tumorem vteri œdematoſum, vel ſchirroſum.

℞. Rad. alth. & lilior. an. ℥. i. fol. maluæ, parietar. artem. an. M. i. ſem. lini, altheæ, an. ℥. ß. flor. camomill. p. i. fiat decoct. in aqua & vino albo, vel in iure omaſorum, Colaturæ ad ℔. i. diſſolue olei lilior. & camom. an. ℥. i. ß. fiat iniectio.

4. Ad vlcus detergendum.

Si adſit acrimonia, ardor, dolor.

℞. De-

℞. Decocti hordei & ſeri lactis an. ℥. iij. mellis Roſati ℥. i. ß. miſce, fiat iniectio pro vna vice ſæpe iteranda.

Si Vlcus ſit ſimplex.

℞. Hordei integri p. i. fol. agrim. plantag. ſanicul. an. M. i. flor. hyperic. p. j. fiat decoct. Colat. ad ℔. i. diſſolue mel. roſ. ℥. ij.

Si vlcus ſit ſordidum, & multis ſcateat excrementis, iniectio neceſſaria eſt efficaciùs detergens, modò non adſit dolor, vel hæmorrhagia, quæ à detergentibus acribus augerentur.

℞. Rad. ireos Florent. gentian. an. ʒ. iij. fol. agrim. plantag. abſynth. & marrub. an. M. i. flor. hyper. p. i. fiat decoct. in ſero lactis vel hydromelite. Colat. ad ℔. i. diſſolue ſucci apij, & mell. roſ. an. ℥. i. ß. fiat iniectio.

℞. Aquæ vel decoct. agrim. ℥. iij. ſalis Iouis ʒ. ß. fiat iniectio.

Ad prouocandos menſes in frigidis, & obeſis; tum ad deterſionem, quando pituitoſis humoribus ſordet vterus.

Vtendum pro iniectione aquis thermalibus, quales ſunt Balerucanæ, præ-

miſſis ſufficienter vniuerſalibus.

5. In veſicæ, & penis morbis.

Nota, non eſſe præſcribendam injectionem, niſi prius reddita vrina depleatur veſica.

Ad dolorem leniendum ab acrimonia, calculo, &c.

℞. Aquæ hord. ℥. iij. olei amygdal. dulc. recenter extracti ℥. i. ß. miſce, fiat injectio.

Poteſt parari ex lacte tepido cum aqua hordei; vel ex mucil. ſemin. alth. pſyllii extract. cum aqua ſolani & lilior. ſi adſit inflammatio.

℞. Aquæ plantag. ſolan. an. ℥. iij. camphoræ gr. iij. fiat injectio.

Vel

℞. Fol. ſemperu. lactuc. an. M. i. hordei integr. & flor. nymph. an. p. i. fiat decoct. Colat. ad ℔. ß. diſſolu. ſalis prunell. ℥. i. ß. fiat injectio.

Ad vlcus detergendum.

℞. Hord. integr. p. i. fol. plantag. ſanicul. millefol. & abſynt. an. M. i. ſummit. hyperic. & roſar. rub. an. p. i. fiat decoct. colat. ad ℔. i. diſſolu. mellis roſ. ℥. ij. fiat injectio.

Si vlcus ſit depaſcens, & fœtidum, ſæpe

ſæpe etiam vtere ſequenti iniectione.

℞. Aquę plant. ℥. iv. collyr. Lanfranci ʒ ß. vnguenti Ægyptiac. ℥. ß. vel præcipitat. rubri ℈. ii. fiat iniectio.

Si Vlcus ſordidum ſit, & ſcateat plurimis excrementis, vtendum magis detergentibus, qualia ſupra dicta ſunt in vlcere vteri, ſed fieri debet decoctio in aqua & vino albo; vel ſi magis roborandum ſit, in vino rubro.

Sæpè etiam interiicienda ſequens iniectio.

℞. Præcipitati rubri ʒ. ß. vel vnguenti ægyptiaci ℥. ß. aquæ plantag. ℥. iij. fiat iniectio.

Nota, quòd aliquando cum prædictis vlceribus adſit inflammatio, vel intemperies calida inſignis, vel tumor aliquis calloſus: quo tempore non eſt agendum nimis exſiccantibus, & calidis, ſed temperatis, anodynis, & refrigerantibus, dum præſcribuntur vniuerſalia alterantia, & euacuantia.

Ad exſiccandum, & conſolidandum, paratur ex modicè adſtringentibus, & exſiccantibus, vt

℞. Rad. ſymphyti maior. biſtort.

an.

an. ℥. i. fol. plantag. equiſeti, polygon. an. M. i. granor. ſumach, plantag. an. ℥. ij. ſummit. hyper, & roſar. rubr. an. p. i. fiat decoct. colatur. ad ℔. i. diſſolu. ſyrup. de roſis ſiccis ℥. ij. ſalis Saturni ʒ. i. fiat injectio.

Sæpè etiam diſſolui poſſunt in ℥. iv. prædicti decocti, trochiſcor. Gordonii ʒ. ij.

6. In vlceribus profundis, vel etiam fiſtuloſis cæterarum partium, & cauitatum, quando detergendum & exſiccandum.

℞. Radic. gentianæ, rhapont. & ariſtoloch. rotund. an. ʒ. iij. fol. pimpin. ſcabioſ. bugulæ, an. M. i. puluer. cancr. fluuiatilium in nodulo poſiti ʒ. ij. roſar. rubr. M. ß. coque in vino albo ad ℔. j. quo decocto foue vlcera, ter aut quater in die, & ex eo fiat iniectio in fiſtulas per ſyringam.

Si vlcus ſit ſordidum, diſſolue in parte ejuſdem decocti collyrium Lanfranci, Ægyptiacum, præcipitatum rubrum, vt ſupra.

CA-

CAPVT VI.

De Peſſario & Naſcali.

PEſſarium eſt remediũ forma ſolidũ oblongum, & rotondum, ad figuram & molem digiti cõpoſitum, quod in vuluam muliebrem immittitur.

Componitur ex variis remediis ſecundùm diuerſas intentiones, ſitque tribus modis.

1. Vel ex goſſypio in prædictam figuram concinnato; oleis vel vnguentis conuenientibus per unctio.

2. Ex panno lineo aut ſericeo, in quo includitur materia remedii.

3. Ex ipſis pulueribus, cæteriſque in formam ſolidam compactis. Debet cuilibet peſſario filum appendi, vt extrahi poſſit.

Nunquam virginibus immittendum, ne frangatur virginitatis clauſtrum. Cæteris nuſquam, niſi quando maximè neceſſarium, ob pudoris & pollutionis periculum.

Priuſquam immittatur, aluus ſubducenda eſt, & excludenda vrina. Opor-

Portet etiam vt præmiſſa fuerint vniuerſalia.

Vſus eſt.

1. Ad purgandos ſeroſos humores & pituitoſos, quando his ſcatet vterus; & ad menſes mouendos.

℞. Hieræ picræ & benedict. laxat. an. ℥. i. pulu. diacarth. & myrrhæ, an. ʒ. ß. Therebinth. ʒ. iij. ſucci mercurial. q. ſ. excipe cotone moſchato, & panno ſericeo cum filo pendulo, fiant duo peſſaria.

2. Ad ſecundinas expellendas.

℞. Pulu. ariſtoloch. dictamni, & ſabinæ, an. ʒ. i. pulu. hieræ picræ ʒ. ii. caſtor. gr. ij. cum melle cocto fiat peſſarium.

In præfocatione ab vtero a cauſa frigida.

℞. Ladani ʒ. ii. Galliæ moſch. ʒ. i. macis & cinam. an. ℈. i. moſchi gr. i. therebinth. q. ſ. excipe bombace, & fiat peſſarium.

3. Ad exſiccandum & roborandum vterum humidiorem, pro faciliori conceptu.

℞. Ladani & bejoin. an. ʒ. ii. ſtyracis calam. & maſtich. an. ʒ. i. reducan-

ducantur in puluerem, & cum mucilagine gummi tragacanthi extracta cum aqua flor. aurantior. fiat peſſarium. &c.

In gracilibus, & calidis, quæ fluxum menſtruorum largiorem patiuntur, vtendum frigidis exſiccantibus, & roborantibus. Vt

℞. Maſtich. roſar. rubr. & gran. Kermes, an. ʒ. i. ß. ſantali rubri pulu. ʒ. i. ligni rhodii ʒ. ß. cum mucilagine gummi tragacant. extracta cum aqua roſar. fiat peſſarium.

Pro vtero calido & laxiori ceruice, ſuperadde prædicto peſſario, trochiſc. de terra ſigillata, boli armen. an. ʒ. i.

Pro vlceribus vteri, colli & ceruicis, ad detergendum.

℞. Vnguenti apoſtol. ℥. i. mellis roſ. q. ſ. cum panno ſericeo fiat peſſarium.

Vel

℞. Mellis roſati ℥. ß. therebinth. ℥. ß. pulu. rad. ireos Florent. ʒ. i. farinæ hordei ℥. i. cum ſucco apii, & panno lineo raro fiat peſſarium.

4. Ad exſiccandum, & cicatricem inducendam.

℞. Tuthiæ lotæ ℥. ß. ceruſæ, ſar-

cocol.

cocoll. lithargyr. auri, an. ℥. ij. ſyrup. de roſis ſiccis, q. ſ. fiat peſſarium.

Naſcale eſt remedium, quod pro peſſario ori vuluæ virginibus admouetur.

Fit ex medicamentis ſimplicibus, vel compoſitis, appropriatis, quæ goſſypio, vel linteo excipiuntur in plumaceoli modum, & ori vuluæ pro vlceribus, alijſque ipſius affectibus admouetur.

PARS III.

PARS III.

De Roborantibus.

POſtquam in morbis vniuerſalibus & particularibus, quidquid præter naturam eſt, alterando & purgando deſtruximus, relictam omnibus, vel pleriſque partibus imbecillitatem corrigere oportet roborando. Pro quo Nota 1. Robur partium conſiſtere in propria & ſibi naturali temperie. 2. In ſubſtantiæ modo cuique peculiari. 3. In influxu ſpirituum à corde ſecundùm copiam, & qualitatem conuenienti, v.g. vt hepar ſit naturaliter robuſtum, debet eſſe modicè calidum & humidum, leuiter adſtrictum, & neceſſario ſpirituum affluxu perfuſum. Sic quæ ipſum roborant ſunt 1. Modicè calefacientia; vel ſi nimis calidum ſit, refrigerantia ſecundùm gradum exceſſui debitum. 2. Leuiter adſtringentia,

cocoll. lithargyr. auri, an. ℥. ij. ſyrup. de roſis ſiccis, q. ſ. fiat peſſarium.

Naſcale eſt remedium, quod pro peſſario ori vuluæ virginibus admouetur.

Fit ex medicamentis ſimplicibus, vel compoſitis, appropriatis, quæ goſſypio, vel linteo excipiuntur in plumaceoli modum, & ori vuluæ pro vlceribus, aliiſque ipſius affectibus admouetur.

PARS III.

De Roborantibus.

POſtquam in morbis vniuerſalibus & particularibus, quidquid præter naturam eſt, alterando & purgando deſtruximus, relictam omnibus, vel pleriſque partibus imbecillitatem corrigere oportet roborando. Pro quo Nota 1. Robur partium conſiſtere in propria & ſibi naturali temperie. 2. In ſubſtantiæ modo cuique peculiari. 3. In influxu ſpirituum à corde ſecundùm copiam, & qualitatem conuenienti; v. g. vt hepar ſit naturaliter robuſtum, debet eſſe modicè calidum & humidum, leuiter adſtrictum, & neceſſario ſpirituum affluxu perfuſum. Sic quæ ipſum roborant ſunt 1. Modicè calefacientia; vel ſi nimis calidum ſit, refrigerantia ſecundùm gradum exceſſui debitum. 2. Leuiter adſtringentia,

gentia, vt tonum ipſius conſeruent. 3. Spiritus vitales nutrientia.

Nota 2. quòd, quamdiu morbus, & cauſa ipſius materialis perdurant, non ſit ſimpliciter vtendum roborantibus, quia cùm ſint adſtringentia, retinerent excrementa in parte affecta: tunc enim ſolis alterantibus & euacuãtibus vtendum, immixtis roborantibus ſolùm in longis, aut acutiſſimis affectibus, in quibus à continua vehementi cauſarum agentium vi, robur tonuſque partium infringitur.

Nota 3. id audiendum eſſe de roborantibus particularibus; nam ea, quæ reſpiciunt generalem œconomiam, qualis eſt cordis ad omnes partes omni morbi tempore neceſſaria ſunt. Talia etiam ſunt, quæ reficiunt ſpiritus, vt iuſcula, aliudque alimentum conueniens; ea quoque ſpiritus ab impuris vaporibus liberant, & conſeruant, vt cardiaca; quæ etiam cordis intemperiem corrigunt, aut debitam conſeruant, vt alterantia ſpecifica.

Nota 4. quòd quando ſimpliciter roborandæ ſunt partes, id ſolùm agendum ſit in declinatione morbi, aut

poſt

poſt ipſam, ne vt dictum eſt, ſi prius ſolis roborantibus vtamur; excrementa, quæ in parte ſunt, retineantur.

Ideò in hac parte, 1. agemus de roborantibus cordi debitis; quæ quia reſpiciunt vniuerſam corporis œconomiam, generalia vocamus. 2. De ijs quæ cuilibet parti, aut pluribus ſimul roborandis conueniunt, quæ particularia nuncupamus.

CECTIO I.

De Generalibus Roborantibus.

GEneralia Roborantia licèt dici poſſint particularia, quia cordi potiſſimùm dicantur; generalia tamen vocantur ab effectu, quia vniuerſalis eſt ſpirituum, qui in eo generantur, influxus; à quo pendet robur, & vita omnium partium.

Diuerſa ſunt hæc Roborantia, prout affectus cordis calidi aut frigidi ſunt.

CA-

CAPVT I.

De Roborantibus cor in calidis affectibus.

VSus eſt in febribus, palpitatione, animi defectu, cæteriſque caſibus, quando præſens eſt, vel timetur futura virium imbecillitas.

Confectio hyacinthor. ad ℨ. ß. vel ℨ. i. in iuſculo, vel in liquore, ſeu aqua cardiaca frigida bugloſ. borrag. roſar. &c.

Puluis confect. hyacinth. ad ℈. ß. vel ℈. j.

Puluis diamargarit. frigidi ad parem doſin.

Sumuntur, vel cum iuſculo, vel cum aquis prædictis, aut in alternis iuſculis, vel poſt ipſa.

Sint hæc, pro mulieribus obnoxijs paſſioni hyſtericæ, ſine moſcho & ambara.

Tabellæ manus Chriſti cum perlis & Confect. Hyacinth. præſcribuntur ad ℥. ij. quarum vna & altera ponitur ſæpè in ore, vel diſſoluitur in iuſculis.

Perlæ

Perlæ præparatæ, vel magiſterium perlarum, corallorum præſcribuntur ad ℥. i. ß. de quo puluere ſumitur ℈. i. in iuſculo bis, aut ter in die, vel fit puluis compoſitus ex perlis preparatis, & magiſterio corallorum, qui exhibetur ad doſim eandem, ſcilicet ad ℈. i. in alterno iuſculo, vel bis in die.

In magna virium imbecillitate poteſt præſcribi ambara griſæa ad gr. ij. vel iij. cum pauco iuſculo pro vna vice.

Gelatina cornu cerui parata cum pauca aqua roſarum ſine moſcho, ambara, & aromatibus, de qua ſumitur cochlear vnum, & alterum per ſe, vel diſſoluitur in alternis iuſculis.

Ius Caponis per deſcenſum extractum, quod facilè ſequenti modo paratur.

℞. Caponem optimum, depluma & expurga ab interaneis, diuide in fruſta, à quibus pinguedo, & pellis detrahantur: pone in olla vitreata optimè clauſa, & lutata cum farina aqua ſubacta, appone in balneo Mariæ, & bulliant per ſex vel octo horas. Ius exprimitur limpidum, de quo cochlea-

ria duo ſumuntur per ſe, vel cum iuſculis alterantibus ter in die.

Sæpè etiam roborantia immiſcentur alterat.t bus, iulepis, emulſionibus, decoctis. De quibus vide in proprio capite.

In forma potionis.

℞. Aquar. bugloſſi, borrag. an. ℥. iij. confect. hyacinth. & ſal. prunell. an. ʒ. ß. pulueris diamargariti frigidi ℈. i. ſyrupi limonum ℥. i. miſce: capiat vno hauſtu, vel in duas vices.

℞. Conſeruæ flor. bugloſſ. & roſar. an. ʒ. vi. aquar. bugloſſ. borrag. acetoſ. an. ℥. iij. ferueant & parum bulliant; Expreſſioni diſſolue confect. hyacinth. ʒ. i. ſyr. limon. ℥. i. fiat potio, de qua duo cochlearia ſumuntur inter duo iuſcula.

In alui fluxu bilioſo, cholera, vomitu, &c.

℞. Conſer. roſar. ℥. ij. aquar. plantag. portul. roſar. an. ℥. ij. ferueant & parum bulliant: Expreſſioni diſſolue confect. hyacinthorum ʒ. i. pulueris triaſantali ℈. i. ſyrupi granat. ℥. i. ſpiritus vitrioli, ad gratam aciditatem, fiat potio.

In

In forma opiatæ.

℞. Conſer. flor. bugloſ. & roſar. an. ℥. ß. acidi citri ʒ. vi. confect. hyacinth. ʒ. i. puluer. diamargariti frigidi, & magiſterij perlarum, an. ʒ. ß. eſſentiæ roſar. ℈. i. ß. cum ſyrupo de pomis, fiat opiata, de qua capiat ſæpè ʒ. i. ſuperbibendo parum aquæ pro potu ordinario.

Ijs accedunt topica in forma epithematis liquidi vel ſolidi, admotio animalium, linimenti: de quibus vide in proprio capite de cardiacis à cauſa calida.

CAPVT II.

De Roborantibus cor, in frigidis affectibus.

VSus eſt in ſyncope, veneno frigido ſumpto vel intus genito, morſu cane rabido, febribus pituitoſis ſyncopalibus, cæteriſque morbis frigidis cordis, ſeu idiopathicis ſeu ſympathicis.

Confectio alkermes ad ʒ. ß. vel ʒ. i.

per ſe, vel cum iuſculo, vel cum aqua florum aurantiorum.

Puluis diamargariti calidi, exhilarans Galeni, diambræ, de gemmis ad ℈. ß. vel i. Spiritus volatilis viperar. ad gran. xv. Theriacalia, cæteraque, de quibus vide cap. 4. de cardiacis in caſu frigido.

In forma opiatæ.

℞. Conſeruæ flor. anthos, & corticum citri ſaccharo conditi, an. ℥. i. confect. alkerm. ʒ. i. magiſterij ambræ griſeæ ℈. i. vel eius defectu pulu. diambræ ʒ. ß. ſalis cardui benedicti & abſynthij an. ℈. ij. cum ſyrupo Byſantino, vel conſeru. corticum citri fiat opiata. Doſis eſt ʒ. i. per ſe, vel cum vino, aut iuſculo.

Tabellæ confectæ ex confectione alkermes, ambara, eſſentia cinnamomi.

Vel

℞. Sacchari albi ℥. ij. redde fluidum cum pauca aqua cinnamomi, deinde adde ſpiritus vitrioli guttas aliquot, eſſentiæ cinnamomi guttas iv. eſſentiæ aniſi & nucis moſchatæ, an. gutt. ij. M. f. tabellæ, quibus vtatur per ſe, vel in iuſculis.

Acce-

Accedunt topica epithemata liquida, ſolida, pulli columbini per medium ſecti, linimenta ex confectione alkermes, balſamo Peruuiano pro corde: ſacculi ex aromatibus in vino madefacti pro ventriculo: pro arterijs carpi, naribus, teſtibus confect. alkerm. in pauco vino diſſoluta. De quibus vide ſupra, in cap. cuique proprio.

SECTIO II.

De Roborantibus particularibus.

HÆc cerebro, hepati, lieni, vtero, cæteriſque partibus officialibus, ſecundùm varios affectus, deſtinantur.

CAPVT I.

De Roborantibus cerebrum in morbis calidis.

COnfectiones, Tabellæ, pulueres, & reliqua in capite de

roborantibus cor in calidis affectibus deſcripta.

Ex vſu ſunt etiam in morbis calidis capitis; inter quos, in ſopore ſymptomatico, motibus conuulſiuis febribus ſuperuenientibus, vrgente virium imbecillitate, vſurpatur.

Ambra griſæa optima.

Magiſterium ambræ griſææ ad gr. ij. vel iij. in juſculo, vel aquis ſcabioſ. card. bened. papauer. rhœados.

Puluis contra ſpaſmum a ℈. ß. ad ℈. i. quo etiam vtimur in febribus malignis, in morbis conuulſiuis, vermibus, & epilepſia laborantibus, bis aut ter in die.

In forma julepi, emulſionis, apozem. Vide quæ deſcripta ſunt cap. de cephalicis a cauſa calida.

In forma opiatæ.

℞. Conſeruæ roſar. & nymph. an. ℥. i. confect. hyacinth. ʒ. i. pulu. diamargarit. frigidi, & elect. de gemmis, an. ʒ. ß. ſalis prunell. ʒ. i. eſſentiæ roſarum ℈. i. ſyrup. violat. q. ſ. fiat opiata, de qua capiat ʒ. i. ß. veſpere & manè.

In contumacibus vigilijs laudanum

opia-

opiatum, ad gr. i. vel ii. miſceri poteſt cum doſi veſpertina prædictæ opiatæ, & iterari quando opus videbitur.

In morbis frigidis cerebri.

Theriaca vetus.

Mithridatium.

Confectio alKermes ad ʒ. ß. vel ʒ. i. puluis diambræ, magiſterium ambrę griſeę, diamoſchi dulcis, cæteraque Extracta & Theriacalia, quę capite de cardiacis, & cephalicis in morbis frigidis deſcribuntur.

In forma Iulepi.

℞. Aquar. Beton. meliſſæ an. ℥. ij. ß. aquę naphæ, ℥. ß. Theriacæ veteris ʒ ß. miſce, fiat julepus. Exhiberi poterit grauidis epilepſia laborantibus ſympathica, addendo etiam, ſi febris non inſit, caſtorei gr. ij.

Eſſentia cinnamomi, aniſi, garyophyll. alterutra ad gutt. iv. vel vi. vel aqua cinam. imperialis, ad cochlear. 1.

Eſſentia, tinct. aut lac ambræ griſæę, ſal volatilis cranij humani, ſal fixus, ſpiritus quoquę, & oleum ejuſdem ad ℈ ß. vel ℈. i.

In forma Apozematis, vide cap. de cephalicis.

In forma opiatæ.

℞. Conſeruæ flor. anthos & corticis citri, an. ʒ. vi. conſeruæ flor. pæoniæ & chicorij, an. ℥. ß. confect. alkerm. & theriacæ, veteris, an. ℈. ij. vngulæ alces & raſuræ cranij humani præparati, an. ʒ. i. ambræ griſææ, gr. x. cum ſyrupo de ſtœchade fiat opiata: de qua capiat bis aut ter in ſeptimana ʒ. ij. manè, ſuperbibendo parum aquæ vino dilutæ. Prodeſt paralyticis, apoplecticis, epilepticis, quando poſt vniuerſalia, roborandum eſt cerebrum.

Ad caput Roborandum in calida, & frigida cauſa, vſus iam inualuit potus chocolates, cophee, & herbæ thè, de quorum vſu vide quæ de his dicta ſunt c. 9. §. 3. part. 1.

Topica Roborantia præſcribuntur.

In forma ſuffitus, de quo vide cap. 4. de alterantibus & Roborantibus externis.

In forma pulueris.

℞. Pulueris ireos Florent. ʒ. iii. ligni Rhodii & ſem. pæoniæ, an. ℥. ß. ſtyracis & benjoin. an. ʒ. ij. fiat omnium puluis tenuiſſimus, capillis inſpergendus hora ſomni, & manè pectine excutiendus.

Ex

Ex eiuſdem pulueris ℥. iij. & pulueris cancrorum fluuiatilium exſiccatorum in furno ℥. vi. poteſt fieri cucupha interpuncta, excipiendo prædicti puluer. q. ſ. pauco cotone, & includendo in panno ſerico, pileo aſſui poteſt, vel in forma calanticæ geſtari, præſertim hyeme.

CAPVT II.

De Roborantibus Stomachum.

VIde cap. 5. ſect. 2. Partis primæ de ſtomachicis.

CAPVT III.

De Roborantibus hepar.

IN cauſa calida, intemperie, obſtructionibus, Rheumatiſmo, atonia, hydrope, inflammatione, &c. hepate reddito inſigniter debili, poſt vniuerſalia, vel etiam dum adhibentur. Debent eſſe prædita non ſolùm vi

roborante, ſed refrigerante; & ſi morbus fuerit cum obſtructionibus etiam aperiente; ſi cum vaſorum laxitate ſine obſtructionibus, magis adſtringente.

Pleraque ex ſequentibus ſumuntur per ſe, vel in forma boli, opiatæ, tabellæ, decocti; de quibus vide in proprio cuiuſque capite; & cap. de aperientibus hepaticis à cauſa calida.

Confect. hyacinth, ad ʒ.ß.

Sal cicor. abſynth. agrim. ad ℈.ß. vel ℈.i. trochiſchi de Rhabarb. de corallis, de ſpodio, ad ʒ.ß. vel ʒ.i.

Electuarium diatriaſantali, diarrhodon abbatis.

Magiſterium corallorum, perlarum, ad ʒ.ß.

Syrupus de corallis, ad cochlearia ii. manè per 4. aut 5. dies.

Tinctura corallor. ad ℥. ij. manè die ſingulo, vel ter in hebdomada.

Tinctura roſar. ad cyathum vnum bis aut ter in die.

Proſunt hæc hepati reddito debili in prædictis affectibus, ſed præſertim in diarrhœa, dyſenteria.

Conſeruæ flor. cich. roſar. fructuum cynorrhodonis, in forma boli. Vel

℞. Con-

℞. Conſeruæ fructuum cynorr. ℥. ij. conf. hyacinth. ℥. ß. ſal. cichor. vel magiſt. corallorum ℈. i. capiat manè ieiuno ventriculo per tres aut quatuor dies continuos, vel ter in ſeptimana, ſuperbibendo parum aquæ cichor. prodeſt in prædictis affectibus, tum etiam in longo hæmorrhoidum fluxu.

In forma opiatæ,

℞. Conſer. flor. cichor. & cynorrhod. an. ℥. i. confect. hyacinth. ℈. iv. magiſterij tartari & corallorum, an. ʒ. i. ſal. abſinth. & pulu. triaſant. an. ℈. i. cum ſyrupo de capill. ven. vel de cichor. ſimplici, fiat opiata; de qua capiat ʒ. ij. manè duabus horis ante iuſculum, ſuperbibendo cyathum aquæ cichor. vel decocti cynorrod. vel in ijs qui debili ſunt conſtitutione, parum aquæ vino dilutiſſimæ.

Conuenit omnibus affectibus longis hepatis cum obſtructionibus, poſt vniuerſalia.

In forma tabellæ.

℞. Elect. triaſant. quadruplicato Rheo. ʒ. iij. ſacchari in aqua cichor. ſoluti ℥. iij. fiant tabellæ: cap. ʒ. i. ß. ſingulo manè.

Similiter componi poſſunt ex trochiſcis de rhab. de cornu cerui, de corallis &c.

Vel

℞. Elect. traiaſantali quadruplicati ʒ. iij. magiſterii corallorum, ʒ. j. ſal. abſynth. ʒ. ß. ſacchari in aqua roſar. ſoluti, ℥. iv. fiant tabellæ. Doſis eſt ad ʒ. ij. ſingulo manè, ſuperbibendo parum aquæ.

Præparatio tincturæ, & ſyrupi corallorum apud Quercetanum, & alios chymicarum operationum ſcriptores videri poteſt.

Hepar roborantia in cauſa frigida ſunt.

Extractum ſeu ſal abſynthii, centaurei zedoar. gentianæ.

Elixir, eſſentia, tinctura, aut lac ambræ griſææ.

Trochiſci de rhabarb. de abſynth. de eupatorio.

Electuarium diambræ, aromaticum roſatum, diarrhod. abbatis.

Confectio alKermes, hyacint. Theriaca.

Conſeruæ capill. ven. abſynthii, corticum citri, quæ tradi poſſunt vel per

ſe,

ſe, vel in forma opiatæ, tabellæ, boli juxta mox ſcripta exempla, vel in decoctis; de quibus vide caput de apozemate, & de hepaticis in cauſa frigida.

Sequens decoctum commendatur à Galeno, pro roborando hepate in hydrope, conuenit maximè in cauſa frigida. Sic traditur correctum.

℞. Paſſular. Corinth. mund. ℔. ß. coque in vino generoſo ad pultis cõſiſtentiam, contunde, & per ſetaceum traijce, permiſce conſeruæ fol. abſynth. & cortic. citri. conditi, an. ℥. ß. pulueris aromat. roſ. & diamargar. frig. an. ʒ. ß. magiſter. ambræ griſææ ℈. ß. fiat electuarium molle. Doſis eſt ad ʒ. ii. ſingulo manè, vacuo ab vſu alterius remedij, ſuperbibendo parum aquæ vino dilutę.

Poterius in Pharmacopæa ſpargyrica commendat remedium ſequens.

℞. Conſeru. roſar. ℥. j. ſpecifici ſtomachici, ſeu antimon. fixi ℈. ij. croci martis aperientis ʒ. iii. olei vitrioli ʒ. j. cum ſyrupo capillor. ven. fiat opiata. Doſis eſt ad ʒ. ß. ſingulo manè.

Topica roborantia, tam in cauſa calida, quam frigida, vide in cap. de epithemate, fomento, linimento.

CAPVT IV.

De Roborantibus lienem.

QVæ roborant lienem pariter conueniunt viſceri debili, calido, vel frigido. Debent omnia miſceri cum aperientibus, quia ferè omnes lienis morbi à terreno humore melancholico proueniunt, vnde obſtructio, inflammatio, ſcirrhus, & alij morbi melancholici oriuntur.

In cauſa calida.

Eadem ſunt, quæ bili aduſtæ conueniunt, vt præparantia, de quibus cap. de apozemate, & de ſplenicis.

Roborantia tam in cauſa calida quàm modicè frigida, ſunt

Sal abſynthij, fraxini, tamariſci.

Extractum aloes, myrrha, crocus, Tartarum vitriolatum, chalybs præparatus, ſal martis, armoniacus.

Spiritus vrinoſus ſalis armoniaci, & cætera, quæ ex diureticis ſupra deſcriptis, & ex cap. de ſpleniticis repetenda.

Ex

Ex hic formantur pilulæ, boli, opiatæ, tabellæ: de quibus vide caput cuiuſque; additis quæ magis ſpecifica videbuntur.

CAPVT V.

De Roborantibus vterum & veſicam, & ad partes naturales ab infarctu liberandas.

NOn eſt, poſt vniuerſalia alterantia aperientia, & euacuantia ſufficienter adhibita, remedium conuenientius aquis Thermalibus ſalſis, ſulphureis, nitroſis, bituminoſis. Laudantur Balerucanæ ſalſæ & parum ſulphureæ, aut aliæ his non multum diſſimiles; quarum vſus per triduum eſt, in potu primo Die ad decem aut duodecim cyathos. 2. ad quindecim. 3. ad octodecim; plus minus, pro ætate & ægri tolerantia. Subſequi debet leuis purgatio ad aquas eliciendas, quæ ſupereſſe poſſunt.

PARS

PARS IV.
ET VLTIMA.

De Lenientibus & Paregoricis.

DVPLEX in morbis curatio inſtituitur, 1. Regularis, dum procedimus à cauſis ad morbum. 2. Irregularis, cùm non attendendo ad cauſam & morbum, vrgentibus ſymptomatibus vires infringentibus ſuccurrere tentamus, quibus tandem vel mitigatis, vel ſedatis, ad curam regularem rurſus nos accingimus.

Nota quòd, dum ſymptomatibus mitigandis incumbimus; iis remedijs quantum fieri poteſt vtendum ſit, quæ cauſæ & morbo ſint contraria; vt ſimul ſymptoma, & aliquo modo morbum impugnemus. Sic mitigandis vigilijs frigida, non calida, adhibenda cum hypnoticis. Quòd ſi cogimur vti calidis, vt cùm in deliquio animi, aut ſyncope

cope vinum exhibemus, aut cætera calida remedia, modicè & prudenter hoc faciendum; ne dum ſtudemus ſymptomati, morbum multò deteriorem reddamus.

SECTIO VNICA.

De ſymptomatibus mitigandis.

MVlta ſunt ſymptomata, quæ animum regulariter curantis medici ad ſe reuocant: inter quæ potiſſima ſunt dolor, vigiliæ, hæmorrhagia, ſyncope.

CAPVT I.

De dolore mitigando.

DOlor tribus modis auferri poteſt: 1. Dum auſertur cauſa doloris. 2. dum delinitur anodynis. 3. dum ſenſibus ſtuporem inducimus narcoticis. Cùm regulariter oppugnatur dolor, procedimus auferendo cauſam vniuer-

uerſalibus euacuantibus, & topicis relaxātibus partem. Cùm verò dolor vrget, & vires atterit, vtimur narcoticis ad debitum tempus.

Non agitur hìc de auferentibus cauſam doloris per vniuerſalia euacuantia, ſed de his, quibus mitigatur: quæ vel ſunt anodyna, vel narcotica.

CAPVT II.

De Anodynis.

PAregorica, epiceraſtica, anodyna idem ſignificant; ſuntque medicamenta, quæ cauſa & morbo remanentibus, dolorem mitigant.

Triplici ratione id præſtant. 1. vi laxante, qua cutis poros aperiunt relaxantque; ſic enim, non fit tantus dolor, quia cutis minùs contenditur. 2. calore blando, & moderato; quo materiæ portionem, quæ partem diſtendit, reſoluunt. 3. eodem calore temperato, quo partem affectam fouent, & ad quandam temperiei æqualitatem reuocant.

Præ-

Præſcribuntur in forma linimenti, fomenti, & cataplaſmatis.

In forma fomenti.

Vide exemplum capite de fomento pro dolore pleuritico, & nephritico.

In dolore hæmorrhoidum, & inflammatione earum partium, in quibus repellentia prohibentur.

℞. Lactis ℔. ß. foue tepidè partem.

In forma linimenti.

Vide caput 8. de linimento, ſect. de alterantibus externis.

In forma cataplaſmatis.

Plura & diuerſa vide cap. 12. de cataplaſmate, & cap. 11. de arthriticis.

His accedit admotio gallinæ, pulli, pulmonis hædini, veruecini, omenti adhuc calentis; & ſimilium.

CAPVT III.

De Narcoticis.

NArcotica ſunt quæ dolorem ſedant, quod duobus modis præſtant; 1. vel ſtupefaciendo & parti ſen-

ſenſum auferendo. 2. vel ſomnum conciliando, vnde hypnotica dicuntur: ad dolorem requiritur vt pars ſit ſenſibilis, & mens aduertat. Alterutra conditio ſi deficiat, & dolor non ſit.

Quæ parti ſenſum auferunt, ſtupefaciendo, id præſtant plerumque frigiditate, aliquando occulta qualitate, de qua mox, dum de hypnoticis.

Vſus eſt.

In vehementi dolore partium externarum, cui ſedando fruſtra admota ſunt anodyna.

In forma fomenti.

℞. Rad. hyoſcyam. ℥. i. fol. lactucæ, ſolani, papaueris albi, an. m. i. ſantal. citrin. ℨ. j flor. nymph. p. j. fiat dec. Colat. foueatur pars dolens.

Vel

℞. Opii ℨ. ii. camphoræ ℨ. ß. diſſolu. in vini ſpiritus ℥. iii. Colatura linteo imbuta admoueatur parti dolenti; renouetur quando opus videbitur.

In forma linimenti & vnguenti.

℞. Opii in aqua vitæ diſſoluti ℨ. ß. fiat linimentum: admoue parti dolenti.

Vel

℞. Vn-

℞. Vnguenti roſati & populei, an. ℥. ß. cum albumine oui agitato fiat vnguentum, quo panni linei parti imbuti admoueatur.

℞. Pulp. pomi ſub cineribus cocti ℥. ii. vnguenti populei ℥. j. croci ℈. ß. vitellum oui, miſce, fiat linimētum, &c.

℞. Mucilag. ſemin. pſyllij & cydonior. extract. in aqua ſolani & plantag. ℥. iii. vnguenti populei ℥. j. miſce, & admoue cum linteis.

In forma cataplaſmatis.

℞. Vnguent. popul. ℥. j. pulu. Requiei Nicolai ʒ. j. ß. puluer. gr. kermes ʒ. i. miſce cum cataplaſmatis ex mica panis, vel ex radicibus & herbis decoctis ad putrilaginem, & trajectis ℥. vi. vtere pro parte dolente. Exemplum cataplaſmatis vtriuſque traditum eſt in cap. de cataplaſmate.

℞. Fol. ſuperuiui major. m. j. coque in lacte, contunde & traiice, adde vitellum oui, & admoue. Doloribus acutiſſimis hæmorrhoidum, cæterarumque partium ſuccurrit.

Nota 1. in vſu prædictorum obſeruandum eſſe, vt præcedant euacuantia vel ſimul celebrentur, dum his vtimur;

ne

ne pars remedii & humorum noxia qualitate afflicta contrahat necroſin.

Nota 2. abſtinendum, ſi pars debilis ſit, & immineat gangræna; quia promptiùs induceretur partis mortificatio. Abſtinendum quoque in pueris, ſenibus, & in doloribus partium, quæ ſunt vicinæ parti principi.

CAPVT IV.

De Hypnoticis.

HYpnotica ſunt medicamenta quæ ſomnum conciliant.

Quænam ſint ἐνέργειαι, quibus ſoporifera ſomnum inducunt, non ſatis patet. Tacitè loquitur natura, dum nec per effectus, neque per analogiam ſeſe explicat. Alii qualitates manifeſtas, alii occultas incuſant. Nos ſic inquirimus.

Cùm ſopor ſit vigiliis contrarius, vtrique inſit affectio ſpirituum animalium diuerſa, neceſſe eſt: ſunt autem huiuſmodi ſpiritus ſubſtantiæ ſubtiliſſimæ in corpuſcula volatilia ſummè exaltatę,

cùm-

cùmque ad vigilias requiratur eorum tenuitas, motus, copia, pororum cerebri neruorumque, quò liberè perſuadant, apertio, debet in ſomni diatheſi diuerſa, eorum adeſſe craſſities, torpor, paucitas, pororum impedita libertas. Pleraque id pręſtant benignis, quos exhalant, vaporibus, vt alimenta, tepidum balneum, emulſio, & ſimilia; à quibus humefiunt ſpiritus animales, fixantur, & pori leuiter obſtruuntur: a pituita, qua plerumque nimis ſcatet cerebrum, ſimus ſomnolenti: à copia ſanguinis humido diffluentis ſpiritus hebeſcunt, premitur cerebrum, ſomnus obrepit. In omnibus cataphoricis affectibus præualet ſemper humiditas, ſæpè adeſt calor, rarò frigiditas, ipſo docente Gal. 3. de loc. aff. c. 3. quæ licèt ſoporis cauſas manifeſtas inſinuent, ineſt tamen pleriſque hypnoticis modus agendi planè diuerſus. Quæ enim tanta poteſt ineſſe vis opio, etiam exactè correcto, quæ vno & altero granulo in febre ardente, delirio phrenitico, maniaco, obſtinatis vigiliis, efferueſcentem ſanguinem, efferatoſque ſpiritus

citò

citò compeſcat; & non ſolùm ſoporem ſed quandoque etiam frigiditatem, torporem, mortemque inducat; niſi malignum quid tetrumque expiret, quod tota ſubſtātia ſpiritibus ſit infenſum, quod quidem eſt indeterminabile. Reperitur enim cum opio & vino temperie calidis, cum frigoris prædominio in ſolano, lactuca, mandragora & ſimilibus. Illud ipſum Chymici vocant concretum ex ſale fixo, ſulphure, & terra, ſulphur nempe impurum fœtidumque, quod ſpiritus fixando irretit, ſiſtit, & plerumque lethaliter corrumpit. Hoc experientia inſinuat, opium enim toſtione deſinit eſſe narcoticum, fumus carbonum ſtupefacit, non ſemel fulminis afflatus narcoſi ſpiritus corripuit, plerumque in febre maligna & tertianæ intermittentis paroxyſmo, dum ſulphur ſuum bilis exhalat in cerebrum, carus inducitur. Quidni idem à medicamentis narcoticis contingat?

Eorum vſus eſt.

In vigilijs contumacibus, delirijſque cum vel ſine febre, in doloribus acutiſſimis partium, quæ vires infringunt.

Præ-

Præſcribi poſſunt in forma Iulepi, emulſionis, boli, pilulæ, & topici.

In forma Iulepi.

℞. Aquæ papau. rhœad. ℥. iv. ſyrup. de papau. ʒ. iij. vel ℥. ß. miſce fiat Iulep. Capiat veſpere tribus horis poſt & ante iuſculum.

Poteſt exhiberi omni hora, ſi res vrgeat.

Idem ſyrupus de papauere poteſt diſſolui in Iulepo, aut decocto ordinario ad ʒ. ij. iij. vel ℥. ß. quando ſæpiùs iterari debet: in debilibus adde confect. hyacinth. ℈. j.

Mitius hypnoticum præſtat ſyrupus de nymph. ad ℥. ß. vel ʒ. vi. in aqua papau. rhœad. vel in decocto appropriato, vel in emulſione.

In forma emulſionis, vide cap. 4. de emulſione, ſect. 1. partis 1.

In forma boli.

℞. Laudani opiati, gr. i. vel ii. iii. iv. confect. hyacinth. ℈. j. conſeruæ roſ. ʒ. i. ß. miſce, fiat bolus, Cap. hora ſomni, ſuperbibendo parum aquæ pro potu ordinar. vel. ℥. vi. aq. papauer. rhæad.

Conuenit in affectibus pertinacibus, peli-

delirijs phreniticis, maniacis diarrhœa bilioſa, cholera, vomitu, doloribus colicis, nephriticis, &c.

In forma pilulæ.

℞. Laudani, gr. i. ii. vel iij. confection. hyacinth. ℈. i. cum gutt. aliquot ſyrupi de papauere vel de nymphæa f. pilulæ.

Vel

In forma mixturæ.

℞. Aquar. lact. bugl. an. ℥. ii. confect. hyacinth. & puluer. diamargar. frigidi, an. ʒ. ß. laudani, gr. ii. ſyrupi de nymphæa ℥. ß. fiat mixtura, de qua bis terque in die capiat duo cochl. duabus horis poſt & ante juſculum.

Idem laudanum diſſolui poteſt in julepo, emulſione, decocto, &c.

Topica ſunt frontale, oxyrrhodinum, lotio pedum, de quibus vide in proprio capite.

Nota 1. in vſu narcoticorum procedendum eſſe à debilibus ad validiora, niſi caſus vrgens ſubitò cogat ad fortiora.

Nota 2. Narcotica non eſſe ſæpiùs repetenda, ne in lethalem ſoporem cerebrum adducant.

3. Mi-

3 Miſcendum eſſe ſemper aliquid cardiacum, ad infrigendam narcoticorum vim cordi & cerebro inimicam.

4. Abſtinendum eſſe à narcoticis in debilibus, ſenibus, pueris, grauidis, aut ſaltem modicè & prudentiſſimè ipſis vtendum.

5. Non ſunt præſcribenda pleno & nondum euacuato corpore, ne humores magis incraſſentur, & opprimatur natura.

CAPVT V.

De Sanguinis fluxu.

Vita pendet a viribus, vires a ſanguine & ſpiritibus, vnde dicitur, nos tantum habere virium, quantum ſanguinis & ſpirituum, ideò dum ſanguis preternaturaliter fluit è ſuis vaſculis, citò ſiſtendus remediis internis & topicis, quæ *ἴσχαιμα* dicuntur: ſuntque medicamenta ſiſtentia ſanguinem vberiùs prorumpentem è vena aperta, exeſa, rupta, aut preciſa. Id præſtant triplici modo: 1. Vi emplaſtica, ob

craſſam & lentam ſubſtantiam, quà venarum exitus infarciunt, & implent. 2. Vi refrigerandi, adſtringendi, & exſiccandi. 3. Vi cauſtica, qua venas vrendo, cruſtulam obducunt.

Vſus eſt.

1. In vulneribus, contuſionibus, ruptionibus, & apertionibus vaſorum.

Topicum vulgare, quod primum partibus vulneratis aut contuſis admouetur, fit pulueribus adſtringentibus, bolo armena, terra ſigillata, ſanguine draconis, thure, maſtiche, mixtis cum oui albumine agitato cum aqua roſacea, & exceptis cum ſtupis cannabinis, ſuperponendo faſcias imbutas oxycrato.

Relinquitur hic apparatus hyeme per 24. horas, æſtate per medium diem, & aliud ſimile de nouo imponitur; niſi dolor, aut ſanguinis fluxus citiùs immutare cogat. Præſcribitur ſic.

℞. Boli armen. thur. maſtich. corallor. rubr. an. ℥. j. fiat puluis, excipiendus oui albumine agitato cum aqua roſ. parti vulneratæ imponendus.

Plura

Plura vide in cap. de puluenbus ſe-ction. 3. partis 1.

Quando vulnera interiùs penetrant, & ventrem, aut thoracem perfodiunt, ſunt adhibenda etiam interna remedia, dum venæ ſectio quantum ſufficit celebratur. Talia debent eſſe, quæ ſanguinem incraſſant, adſtringunt partes, & vaſa roborant.

In forma julepi.

℞. Aquar. plantag. roſar. an. ℥. ij. ß. confect. hyacinth. ʒ. ß. boli armen. veri ℈. i. ſyrupi de roſis ſiccis ℥. j. fiat julepus, exhibendus veſpere & manè. quando opus videbitur.

In forma Emulſionis.

Vide ſuprà, cap. de emulſione ad incraſſandum.

In forma decocti vulnerarij, ad incraſſandum, & quando vulnus deterſione indiget.

℞. Rad. ſymp. maioris, pentaphyll. an. ℥. j. fol. plantag. agrim. equiſ. pimpin. vincæ peruincæ, an. M. j. ſemin. plantag. portul. papau. albi, an. ʒ. ij. florum hyperici & roſar. rubr. an. p. j. fiat decoctio pro tribus doſibus: adde cuique ſyrupi granator. vel de

roſis ſiccis ℥. j. capiat veſperè & manè.

2. Pro narium hæmorrhagia non critica, præmiſſa venæ ſectione ſufficienter.

Vide cap. 6. de frontalibus.

Vide cap. 2. de Errhinis.

3. Pro hęmoptyſi, & phthiſi, de quo vide caput de Thorachicis, & de looch.

4. Pro arteriotomia, imponitur vulneri faba per medium ſecta, poſtea ſuper imponitur cataplaſma ex thure, bolo armena, pilis leporinis, albumine oui exceptis: de quo vide caput 8. de puluere, deinde faſcię continentes, & comprimentes conuenienter aptandę.

5. pro aneuryſmate.

Quando adhuc paruum eſt impone fabam per medium ſectam, vel laminam plumbeam cum compreſſis, & faſcijs.

♃. Boli armeni, terrę ſigillatę, thuris, maſtich. pilor. leporis, an. ʒ. ij. caſei recentis ℥. ij. oui albumen cum aceto roſato agitatum, ſubige omnia ad modum Cataplaſmatis, quod ad-

admoueatur parti affectæ. ſuperinducta faſcia arctiſſima, tertio quoque die immutandum.

CAPVT VLTIMVM.

De animi Deliquio.

NOn hic agitur de ſublatione cauſarum, quibus pendet animi deliquium, aut ſyncope, ſed de ijs quæ promptè reficiant ſpiritus in virium deliquio, ne ad eorum nimium defectum mors repentina ſubſequatur.

Cauendum, ne dum vires reficere intendimus, cauſas morbi augeamus: ideòque in morbo calido magis temperata, aut minùs calida; in frigido calida potiùs vſurpanda.

In omni caſu, vel inſtante vel præſente deliquio, aut ſyncope, remedium in promptu eſt vinum generoſum ſolum, vel cum pauca confectione hyacinth. quæ temperata, vel moderatè calida eſt.

Eadem confectio hyacinthor. ad ℨ.j. diſſolui poteſt in pauca aqua roſar.

flor. aurantiorum, vel cum pauco juſculo.

Confectio alKermes & theriaca ſunt calidæ, & in frigido caſu exhibentur cum vino optimo, vel aquæ cinamomi, aurantior. & exhibentur etiam in caſu calido contumaci, & ferè deſperato.

Aqua vitæ, cinamomi, imperialis, clareta Reginæ Hungariæ, ad cochlear. vnum vel duo.

Elixir proprietatis, & quæ cap. 4. de Cardiacis, & cap. 1. de Roborantibus cor, tam in cauſa calida, quàm frigida, ſupra deſcripta ſunt.

Topica ſunt hęc: proiiciatur frigida in faciem.

Foueatur cor confectione alKermes diſſoluta in vino, aut aqua florum aurantiorum, cum pauca aqua Reginæ Hungariæ.

Cruſta panis toſta mero intincta calidè admouetur naribus, vmbilico, carpis manuum, plantis pedum.

Pipiones per medium ſecti admouendi cordi, plantis pedum; gallina per ſpinam aperta epigaſtricæ regioni.

Nares illiniãtur balſamo Peruuiano

vel

vel confectione alkermes. Offerantur naribus aqua cinnamomi, Reginæ Hungariæ.

Teſtes & pudenda foueantur confectione alkermes in vino diſſoluta calidè Plura vide quę citato cap. 4. de Cardiacis, & cap. 2. de Roborantibus cor, adducta ſunt.

F I N I S.

INDEX
DE INSTRVMENTIS PHARMACEVTICIS Galenicis, & Chymicis.

Procemium.

PARS I.

De alterantibus. p. 1

PRæmittenda alteratio purgationi. Quid ſit alteratio. Non obſtat quòd remedium alterans componatur ex pluribus diuerſæ virtutis, Alterantium diuiſio, variæ formæ. Non eſt nimia ipſis fides habenda.

SECTIO I.

De ſimpliciter alterantibus. p. 11

Cap. I. De Iulepo. ibid.

Quid. compoſitio, tempus, vſus ad refri

frigerandum; ad ſitim extinguendam, diaphoreſim promouendam.
Cap. II. De Apozemate. p. 12
Quid. Compoſitio. Vſus ad præparandos humores, obſtructiones reſerandas.
Cap. III. De Iuſculis alterantibus. p. 20
Quid. Ex quibus: vſus ad temperandum. Obſtructiones reſerandas. Ad fluxionis acrimoniam demulcendam. Ad ſanguinem incraſſandum. Ad vires reparandas.
Cap. IV. De Emulſione. p. 27
Quid. Ex quibus. Vſus ad ſitim. Ad calidos pectoris affectus. Ad demulcendam vrinæ acrimoniam. In malignis febribus. Ad ſomnum.
Cap. V. De Lacte & ſero. p. 31
Differentiæ. Vſus, ad nutriendum. Ad alterandum. Ad vtrumque. Modus vtendi. Pro omni alimento. Modus præſcribendi. Cautiones. Serum lactis eſt remedium. Modus parandi, præſcribendi, vſus ad alterandum. Tempus. Cautiones.
Cap. VI. De Hordeato. p. 40
Vſus ad temperandum. Ad tabidos &c. ad tuſſim.

Cap. VII. De Hydromelite. p. 43
Cap. VIII. De Priſana. p. 45
Quid. Vſus ad refrigerandum. Ad aperiendum. An niue refrigeranda. Ad exſiccandum. Ad adſtringendum. Ad refrig. aper. nutriendum.

SECTIO II.

De alterantibus ſpecificis.
Propria cuilibet parti eligenda. Nuſquam vnus morbus ſimplex.
Cap. I. De Cephalicis. p. 51
In cauſa frigida. In cauſa calida. cautio.
Cap. II. De Opthalmicis & Collyrio. p. 54
Quid. Quotuplex. Vſus ad repellendum. Leniendum dolorem. Repellendum & demulcendum. Repellendum & reſoluendum. Ad digerendum. Ad albugines. Ad ſcabiem & pruritum. Cautio.
Cap. III. De Bechicis. p. 59
Quid. Vſus ad pituitam præparandam. Notanda. Ad bilem incraſſandam. Ad expectoratum. Contra hæmoptyſim.

Cap.

Cap. IV. De Looch. p. 64
Quid. Compoſito. Tempus. Vſus ad ſputum iuuandum. In frigida cauſa. In calida. In hæmoptyſi. Ad exſiccandum & glutinandum. Ad tenuem fluxionem.
Cap. V. De Cardiacis. p. 68
Quid à quibus cor fiat debile. Vſus in cauſa frigida. In caſu præcipiti. Cautio. In cauſa calida. In mulieribus. Vermibus. Motibus conuulſiuis. Cautio.
Cap. VI. De Stomachicis. p. 73
Quid. Qualia. Vſus in cauſa frigida. In calida. Cautiones.
Cap. VII. De Hepaticis. p. 78
Quid. Vſus in cauſa frigida. Cautio. In Cauſa calida.
Cap. VIII. D. Splenicis. p. 81
Cap. IX. De Vermes enecantibus. p. 82
Appropriatis ad inteſtina. In febre verminoſa. In febre maligna. In conuulſiuis motibus. De flatus diſcutientibus. Cautio.
Cap. X. De nephriticis. p. 87
Quid. Vſus ad ardorem renum, vrinæ. Cautio. Ad calculum. Quomodo

fiat lapis. An lithontripticum. Qua vi operetur. Ad vrinas mouendas. Ad detergendum. Ad ſanguinem ſiſtendum.
Cap. XI. De Hyſtericis. p. 97
Quid. Vſus ad vteri commotionem. Miſcenda opiatica. Ad menſes mouendos, ſiſtendos. Ad expurgandum vterum. Ad iuuandum conceptum. Cautio. In caſu frigido, calido. Ad partum. Cautio.
Cap. XII. De Arthriticis. p. 105
Quid. Quotuplex. Vſus ad repellendum. Dolorem ſedandum. Digerendum. Roborandum.
Cap. XIII. De Hydroticis. p. 108
Quid. Ex quibus. Quamdiu, & quid agendum. Vſus. Nocent calidis viſceribus. in lue venerea. Malè præparatur corpus hydroticis ad hydrargyroſim.
Cap. XIV. De Bocheto. p. 113

SECTIO III.

De Alterantibus & purgantibus. p. 114
Cap. I. De Apozemate purgante. p. 115.

Quid.

Quid. Ex quibus. Modus. Doſis p
gantium. Præcedere debent
euacuantia & quãdoque alteran
De Apozemate cholagogo. Vſus. 117
De phlegmagogo. p. 118
De Melanagogo. 119
De Hydragogo. p. 119
De Mixto Apozemate. p. 120
Cap. II. De Iuſculo alterante & purgante. p. 121
Cap. III. De Syrupo magiſtrali. p. 123
Cap. IV. De Diæta alterante & purgante. p. 128
Cap. V. De Opiata. p. 130
Quid. Ex quibus. Vſus ad aperiendum in cauſa calida. In cauſa mixta. Sales lixiuiales non ſunt miſcendi cum chalybeatis. Ad aperiendum & purgandum in cauſa calida. In cauſa mixta. Cautio. Ad refrigerandum & incraſſandum. Ad roborandum.
Cap. VI. De Bolo. p. 136
Quid. Ex quibus. Vſus aperiens. Refrigerans. Roborans. Adſtringens. Sanguinem cohibens. Somnum conciliians. Cautio. Ad purgandum. Ad roborandum.
Cap. VII. De Pilulis. p. 138

Quid.

Quid. Ex quibus. Vſus aperiens. Aperiens & purgans. Adſtringens. purgans.

Cap. VIII. De Pulueribus. p. 141

Vſus. Ad aperiendum. Ad febres intermittentes, de Kina Kinæ. Quid. Quomodo paranda, dāda. Quibus proſit. Qua vi operationem abſoluat. de Coffee. Qua vi agat. De herba The. Contra vermes, aborſum, calculum. Vſus externi. Ad oſſa carioſa, vlcera. Ad ſanguinem ſiſtendum.

Cap. IX. De Tabellis. p. 153

Vſus ad aperiendum. Purgandum. Roborandum.

SECTIO IV.

De Alterantibus & roborantibus externis. p. 155

Cap. I. De Epithemate. ibid.

Quid. Quotuplex. Tempus. Modus. Vſus ad alterandum. Ad ſpiritus inſtaurandos. Inſtaurandos & reficiendos. Ad pectoris ardorem & ſiccitatem. Ad hepar refrigerandum roborandum. Pro teſtibus. Vſus ſolidi ad vires reſtaurandas.

Con-

Contra vermes cum vomitu.
Cap. II. De Fomento. p. 162
Quid. Vſus. Ad æſtum viſcerum. humorum. Ad emolliendum, refrigerandum, aperiendum, roborandum. Roborantia immiſcenda. Ad adſtringendum. Ad emolliendum & diſcutiendum. Ad roborandum ventriculum.
De embroche. Vſus in calidis morbis. In frigidis. p. 167
Cap. III. De Balneo. p. 170
Quid. Quotuplex. Modus vtendi. Vſus ad refrigerandum & humectandum. Ad adſtringendum & exſiccandum.
De ſemibalneo.
Vſus ad temperanda viſcera. Ad dolorem nephriticum. Ad menſes mouendos.
Cap. IV. De Stupha. p. 176
Cap. V. De Suffitu. p. 177
Quid. Quotuplex. Vſus ad alterandum & roborandum. Ad exſiccanda maligna vlcera. Ad excitandos ſudores. Ad vteri affectus.
Cap. VI. De Oxyrrhodino. p. 178
Vſus in calidis cerebri affectibus, &c.
Cap. VII. De frontali. p. 181

Vſus

Vſus ad hæmorrhagiam &c. Ad capitis dolorem. Ad ſomnum conciliandum.
Cap. VIII. De placenta roſacea, p. 182
Cap. IX. De Linimento.
Vſus ad refrigerandum. Pectus laxandum. Demulcendum dolorem nephriticum. Reſoluendum, roborandum. Ad dolorem hemorrhoidum.
Cap. X. De Vnguento. 186
Vſus ad emolliendum, reſoluendum. Ad ſcabiem. Ad ſaliuationem in lue venerea. Obſeruanda. Cautiones.
Cap. XI. De Cerato. 193
Ad emolliendum. Ad capitis vulnera. Tumores &c.
Cap. XII. De Emplaſtro. p. 195
Vſus ad emolliendum, glutinandum, maturandum. Ad tumidum lienem. Ad vlcera maligna.
Cap. XIII. De Cataplaſmate. p. 197
Quid. Ex quibus. Vſus ad dolorem. Ad fluxionem. Inflammationem. In virium defectu. Ad roborandum.
Cap. XIV. De Veſicatorio. p. 201
Quid. Quibus partibus, quo tempore, Morbis. Quamdiu conueniat.
Cap. vlt. De Dropace. p. 204
Ad

Ad educendum ad cutim. Ad calorem euocandum. Ad maciem extremorum corrigendam.

PARS II.

De Euacuantibus. p. 206

De cauſa morbi. Cui debeatur purgatio, Quotuplex.

SECTIO I.

De Euacuantibus vniuerſalibus, & primò de purgantibus per ſeceſſum. p. 207

Quid purgatio. Quotuplex. Qua vi purgantia ſuos effectus præſtent. quot formulis conueniat.

Cap. I. De Suppoſitorio. p. 211.

Quid. Quotuplex. Vſus quadruplex.

Cap. II. De Clyſteribus. p. 213.

Quid. Ex quibus Quotuplex. Tempus. Vſus ad emolliendum. Ad refrigerandum, humectandum, refrig. emoll. purgand. In ſoporoſis morbis. Ad flatus nephriticos, hyſtericos affectus. Contra vermes. Ad detergendum,

dum, roborandum. Ad adſtringendum. Ad nutriendum & roborandum.
Cap. III. De potione. p. 227
Quid. Quotuplex. Quid ante & poſt. Rarò vnus humor peccat. Non ſunt improbanda decocta pro menſtruo purgantium. Non ſunt peri in aqua.
De Potione Cholagoga. p. 232
De Phlegmagoga. p. 234
De Melanagoga. p. 236
De Hydragoga. p. 237
De Mixta. p. 239
De potionibus peculiaribus. p. 240
Pro morbis pectoris. Grauidis, ſenibus, infantibus, hæmopteicis, hyſtericis, verminoſis.
De Ptiſana laxante, Regia dicta. p. 245
De Potione cum vino emetico. p. 248
Quare per ſeceſſum purget. Acidorum vi miteſcunt purgantia validiora. Cautiones.
Cap. IV. De Bolo purgante. p. 254
Cap. V. De Puluere purgante. p. 257
Cap. VI. De pilulis purgantibus. p. 259
Cap. VII. De purgantibus ex Chymicis. p. 265

SVBSECTIO.

Cap. I. De Emeticis. p. 270
Quid. qua vi operantur. quotuplex purgatio per vomitum. Vſus. Tempus. Quando noceat, quibus proſit. quomodo differant quæ vomitum mouent. Cautio. Quæ præcedere debeant.
Cap. II. De diureticis. p. 276
Quid. quotuplex. Vſus in caſu calido, frigido. Quibus proſint. Quibus noceant. Præmittenda.
Cap. III. De diaphoreticis. p. 281
Neceſſitas liberæ tranſpirationis. Quid diaphoretica. Vis & modus agendi. Vſus. Quæ præmittenda. Cautiones quibus noceant. quibus proſint.

SECTIO II.

De Euacuantibus Particularibus. p. 286
Quid. Quot modis. Quæ partes expurgentur.
Cap. I. De Sternutatorijs. p. 287
Quid. Ex quibus. Vſus, quibus noceant.

ceant. Quæ præmittenda.
Cap. II. De Errhinis. p. 289
Vſus ad expurgandum cerebrum. Ad ardorem narium, cerebri. Ad vlcera narium. Ad hæmorrhagiam. Ad fœtorem.
Cap. III. De Maſticatorijs. p. 292
Quid. Vſus. Quibus noceant.
Cap. IV. De Gargariſmate. p. 293
Quid. quotuplex. Vſus ad educendam pituitam. Ad oris inflammationem. Ad oris & faucium vlcera. Ad dolorem dentium. Ad oris ardorem ab hydrargyroſi.
Cap. V. De Iniectionibus. p. 296
Quid. Ex quibus. Vſus in aurium dolore. In Thoracis morbis. In vteri affectibus, vlcere. In veſicæ & penis morbis. Pro vlceribus profundis fiſtuloſis.
Cap. VI. De Peſſario. p. 303
Quid. Ex quibus. Præmittenda. Vſus ad menſes mouendos. Expurgandum vterum. Ad ſecundinas pellendas. ad exſiccandum, roborandum, Ad cicatricem.

PARS

PARS III.

De Roborantibus. p.307
In quo conſiſtat partium robur. quo tempore vtendum roborantibus. Quot modis dicantur.

SECTIO I.

De Generalibus Roborantibus. p.309
Cap. I. De Roborantibus cor in calidis morbis. p.310
Cap. 2. De Roborantibus cor in frigidis affectibus.

SECTIO II.

De Roborantibus particularibus. p.315
Cap. I. De Roborantibus cerebrum. ibid.
In morbis calidis. In frigidis.
Cap. II. De Roborantibus Stomachum. p.319
Cap. III. De Roborantibus hepar. ibid.
In cauſa frigida. In calida.
Cap. IV. De Roborantibus lienem. p.324

Cap. V.

Cap. V. De Roborantibus vterum, veſicam: ad infarctus partium naturalium.

PARS IV. ET VLTIMA.

De Lenientibus & Paregoricis. p. 326

SECTIO VNICA.

De Mitigandis Symptomatibus. p 327
Cap. I. De dolore Mitigando. ibid.
Cap. II. De Anodynis. p. 328
Cap. III. De Narcoticis. p. 319
Quot modis dolor ſedetur. Qua vi agant narcotica.
Cap. IV. De hypnoticis. p. 332
Qua vi ſuos effectus præſtent, & quot modis. Vſus.
Cap. V. De Sanguinis fluxu. p. 337
A quibus pendeat vita. Qua vi agant ſanguinem ſiſtentia. Vſus.
Cap. vltimum. De Animi deliquio. p. 341.

Finis Indicis.

BIBLIOTECA NAZ. VITT. EMANUELE ROMA

GOTTSCHER
RESTAURO
1970